

A. DÉBAY

ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ

ΤΟΤ ΓΑΜΟΤ

ΗΤΟΙ

ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΣΥΖΥΓΩΝ

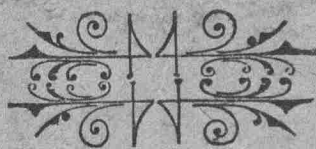
ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΙΣΑ ΕΚ ΤΗΣ 221ης ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΥΠΟ

ΤΙΜΟΔΕΟΝΤΟΣ ΚΑΡΔΑΡΑ

ΙΑΤΡΟΥ

ΕΚΔΟΣΙΣ Δ'. ΕΠΗΥΕΗΜΕΝΗ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΗ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΔΕΠΑΣΤΑ—ΣΦΥΡΑ—ΓΕΡΑΡΔΟΥ

1898

Πάν γνήσιον αντίτυπον δέον να φέρη τὴν ιδιόχειρον
ὑπογραφήν τοῦ Μεταφραστοῦ, καὶ τὴν κάτωθι σφραγίδα.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΟΥ

Τὸ ἀντικείμενον, περὶ οὗ ἡ παροῦσα συγγραφή πραγματεύε-
ται τυγχάνει ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων. Ὁ γάμος, ἡ θεμελιώδης
αὕτη κοινωνικὴ ἀνάγκη, ἀποτυγχάνει τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοῦ σκοποῦ,
ἀποβαίνει δὲ μᾶλλον μέσον διαφθορᾶς καὶ ἐκπτώσεως τοῦ ἀν-
θρωπίνου γένους, ἂν μὴ καταλλήλως συνάπτηται καὶ ἐπὶ τῶν ὄρων
καὶ κανόνων τῆς ὑγιεινῆς στηρίζεται. Τοὺς κανόνας τούτους καὶ
πάν ὅ τι ὑπὸ φυσικὴν καὶ ἰατρικὴν ἐποψιν ἀφορᾷ εἰς τοὺς εἰς
γάμον προσερχομένους καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν προερχόμενα τέκνα λίαν
σαφῶς καὶ εὐλήπτως ἡ παροῦσα πραγματεία καταδεικνύει.

Ἡ σπουδαία δυσχέρεια τοῦ δυνατοῦ τῆς ὑπὸ τῶν πολλῶν κα-
τανοήσεως τοιούτων ἐπιστημονικῶν ἀντικειμένων συνεβιβάσθη ἐν
τῇ προκειμένῃ πραγματεία διὰ τρόπον καθιστῶντος εὐληπτου εἰς
πάντα ἀνεπτυγμένον τὴν ἀνάγνωσιν ταύτης χωρὶς ποσῶς να ἀλ-
λωιωθῇ ὁ ἐπιστημονικὸς τοῦ ὅλου ἔργου χαρακτήρ.

Ἐν πολλοῖς τὰ πράγματα ἐκτίθενται ὑπερβολικώτερον καὶ ἀλ-
λαχοῦ πάλιν ἐπαναφέρονται θεωρίαι ἐκλείψασαι (κατὰ βούλησιν
παραγωγὴ ἀρρένων ἢ θηλέων κ. τ. λ.), ἢ μὴ καθ' ὅλα συμβιβα-
ζόμεναι πρὸς τὰς σημερινὰς τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης ἀπαιτήσεις,
καθ' ἃς, ὅπως θεωρία τις γίνῃ παραδεκτὴ, ὀφείλει να στηρίζεται
ἐπ' ὀφθαλμοφανῶν παρατηρήσεων καὶ πειραματικῶν ἔρευνῶν. Ἐν
τούτοις, καὶ τοιαῦται οὔσαι, τοσοῦτον ἐνέχουσι τὸ περίεργον,
ὥστε προσελκύουσι μᾶλλον ἀντὶ να βαρύνωσι τὸν ἀναγνώστην·
διὸ κατεχωρίσαμεν ταύτας ὡς ἐν τῷ κειμένῳ τίθενται χωρὶς οὐ-
δεμίαν να ἐπιφέρωμεν ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστα παρατήρησιν.

Οὐδεὶς δ' ἐκ τῶν νουνεχῶν δύναται να μεμφθῇ τοῦ ἔργου, ὡς
ἐν πολλοῖς ἐλευθέρως καὶ ἄνευ ἐπιφυλάξεώς τινος γεγραμμένου,
ἔχων ὑπ' ὄψει, διτι ἐν τῇ ἐπιστήμῃ οὐδέποτε δύναται τι να χαρα-
κτηρισθῇ ὡς ἀπροεπὲς ἢ ἄσεμνον, ὅπωςδήποτε καὶ ἂν ἦ ἐκπεφρα-
σμένον. Ἐν τούτοις χάριν τῶν σεμνοτύφων ἀπενόπησάν τινα,
ἄλλα δὲ ἐτροποποιήθησαν ἐφ' ὅσον ἡ σειρὰ τῆς ἐννοίας τοῦ λό-

γου επέτρεπε. Καὶ ἄλλα δὲ τινὰ ἀντικείμενα περιέχοντα γνώσεις τὸ μὲν ὅλως περιττὰς ἢ ἀκαταλήπτους εἰς τοὺς μὴ ἰατρούς, ὡς τὰς ἀφορώσας εἰς τὴν ἀνατομίαν τῶν ὀργάνων τῆς διαίωσις τοῦ εἶδους, τὸ δὲ καὶ αὐτόχρομα ἐπιβλαβεῖς, διὰ τὴν ἄσκησιν καὶ ἄλογον αὐτῶν χρησιμοποίησιν, ὡς τὰς περὶ τῶν ἀφροδισιακῶν καὶ ἀναφροδισιακῶν φαρμάκων κτλ. ἀφηρέθησαν τοῦ κειμένου.

Ἡ ἀγγλικὴ καὶ φυσιολογία τοῦ γάμου ἔσχευεν ἐν Γαλλίᾳ ἀναριθμήτους ἐκδόσεις, μετεφράσθη δὲ καὶ εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας. Ὅτι δὲ καὶ ἡ εἰς τὴν ἑλληνικὴν μετάφρασις αὐτῆς ἐγένετο εὐνοικῶς δευτὴ παρὰ τοῦ κοινού, μαρτυρεῖ ἡ ὀλοσχερῆς ἐξάντλησις τῶν τριῶν πρώτων ἐκδόσεων καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς προσφυγῆς εἰς τὴν τετάρτην ταύτην ἐκδοσιν, εἰς ἣν οὐκ ὀλίγαι προσέθηται καὶ τροποποιήσεις τοῦ κειμένου ἐγένοντο πρὸς εὐχερῆστεραν αὐτοῦ ὑπὸ τῶν πολλῶν κατανόησιν.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Γενικαὶ σκέψεις ἐπὶ τοῦ γάμου.

Ἡ ὑπαρξίς καὶ διαίωσις τῶν ζῴικῶν ὄντων στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ἐμφύτου τῆς παραγωγῆς, ὅπερ πραγματοποιεῖται διὰ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν δύο φύλων, ἐξ οὗ προκύπτει μίᾳ τῶν σπουδαιότερων λειτουργιῶν τοῦ ὀργανισμοῦ, ἡ λειτουργία τῆς γενέσεως. Ὁ δὲ γάμος ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ κοινωνίᾳ οὐδὲν ἄλλο εἶνε φυσιολογικῶς ἐξεταζόμενος ἢ ἡ συνένωσις τῶν δύο φύλων πρὸς διαίωσιν τοῦ (ἀνθρωπίνου) γένους.

Ὁ γάμος παρὰ πάσῃ πεπολιτισμένη κοινωνίᾳ θεωρεῖται ὡς νόμιμος συνένωσις τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς, δι' ἧς οὗτοι ἀμοιβαίως δικαιούνται ὅ,τι καλόν, ἀγαπητὸν, καὶ συμπαθὲς ὑπάρχει ἐν ἑκατέρῳ αὐτῶν· σκοπὸς δ' αὐτοῦ εἶναι ἡ ἀμοιβαία συνδρομὴ καὶ ὑποστήριξις τῶν συζύγων, ἡ παραγωγή τέκνων καὶ ἡ καλὴ τούτων ἀνατροφὴ πρὸς διάπλασιν ἐναρέτων καὶ χρησίμων πολιτῶν· εἶναι ἄρα πρῶξις ἀφορῶσα εἰς σπουδαιότατας κοινωνικὰς σχέσεις καὶ εἰς τὴν οἰκογενειακὴν εὐδαιμονίαν. Ὁ γάμος ἐπαυξάνει τὴν πρὸς τὰ τέκνα ἀγάπην καὶ σὺν αὐτῇ τὸ αἶσθημα τοῦ δικαίου, τοῦ καθήκοντος, τῆς ἰσότητος, χρησιμοποιεῖ τὰς φυσικὰς καὶ διανοητικὰς δυνάμεις, παρακινεῖ δὲ εἰς τὴν ἐργασίαν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν οἰκογενειακῶν ἀναγκῶν· διὰ τοῦ συνδυασμοῦ προσέτι τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς ἀποδιώκει τὴν ἀκολασίαν, μετριάξει τὰς ἡδονικὰς ὀρμὰς ἕνεκα τῆς εὐκόλου αὐτῶν ἐκπλήρωσεως καὶ ἀποβαίνει οὕτως ὁ προστάτης τῶν καλῶν ἠθῶν καὶ τῆς οἰκογενειακῆς τιμῆς.

Τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς εἶναι ἐκ φύσεως ἴσα, ὁ δὲ ὀσημέραι τὴν ιδέαν ταύτην ἀναπτύσσει· πολιτισμὸς κατέδειξεν, ὅτι, ἐὰν ὁ ἀνὴρ εἶναι ὀσοῦτον συ-

ναί, οὔτε μετὰ τοσαύτης ὀρμῆς μεθ' οἷας πρὶν, καθότι ἐνταῦθα δὲν ἐνεργεῖ πλέον τὸ ἔμφυτον, ἀλλ' ἢ φαντασία. Τὰ αὐτὰ φαινόμενα, πλὴν μικρῶν ἐξαιρέσεων, παρατηροῦνται καὶ εἰς τὴν γυναῖκα· ὁ φυσικὸς ἔρως παύει πλέον διεγείρων τὸν ἐγκέφαλον αὐτῆς, οὐδ' ὑπεκκαίει αὐτὴν ἢ ἀνάγκη τῆς προσεγγίσεως τοῦ φύλου· καὶ αἱ τυχόν δὲ ἀναφαινόμενα ἐρωτικά ἐπιθυμῖαι εἶναι ὡχρὰ μόνον ἀντανάκλασις τῶν παρελθουσῶν ἐρωτικῶν ἡδονῶν. Αἱ πλεῖσται τῶν ἀπὸ 35—40 ἐτῶν γυναικῶν πάσχουσιν ἐκ πολυσαρκίας, ἥτις, ὡς γνωστόν, εἶναι σημεῖον γεννητικῆς παρακμῆς· οὕτω σπανίως αὐταὶ κατέχονται ὑπὸ διαθέσεως πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν σαρκικῶν ἀπολαύσεων, ἀν δὲν παρορμηθῶσιν ὑπὸ τῶν συζύγων. Καθόλου δ' εἰπεῖν κατὰ τὰς προμνησθείσας ἡλικίας τὰ ὄργανα τοῦ τε ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεως ὑστεροῦσι πολὺ τῆς ῥώμης, τὴν ὁποίαν εἶχον ἐν ἡλικίᾳ 25 ἐτῶν. Ἐκ τῶν ἐκτεθέντων κατανοεῖται εὐκόλως, διατί τὰ ἐκ παρακαίρων γάμων προερχόμενα τέκνα ὑπολείπονται κατὰ τὴν ῥώμην καὶ τὴν καλλονὴν τῶν γεννωμένων ἐκ γονέων ἐν ἀκμαίᾳ ἡλικίᾳ διατελούντων. Ἐπὶ πλέον τὰ γεγονότα μαρτυροῦσι κάλλιον τῶν λογικωτέρων ὑποθέσεων, οὐδεὶς δὲ δύναται νὰ ἀρνηθῆ, ὅτι ὡς μόνη αἰτία τῆς καχεκτικῆς καταστάσεως πολλῶν ἐκ τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ἀπαντωμένων ἀθλίων πλάσμάτων, ἀνευρίσκεται ἡ γέννησις αὐτῶν ἐκ γονέων διατελούντων ἐν προκεχωρημένη ἡλικίᾳ.

Δυσανάλογοι γάμοι Οἱ γάμοι οὗτοι, αἱ συνέπειαι τῶν ὁποίων συνήθως εἶναι ἔλεειναι καὶ ἀνήθικοι, καὶ οἷτινες ἔπρεπε ν' ἀπαγορεύωνται ὑπὸ τοῦ νόμου, ἀποβαίνουσι πάντοτε λίαν ἐπιβλαβεῖς εἰς τὴν ὑγείαν τοῦ νεωτέρου τῶν συζύγων καὶ εἰς τὴν τῶν τέκνων, ἀν τεκνοποιήσις λάβῃ χώραν. Οἱ νέοι, τοὺς ὁποίους τὸ δέλεαρ τοῦ πλούτου παρασύρει εἰς γάμον μετὰ προβεβηκυῖων τὴν ἡλικίαν γυναικῶν, συνήθως λίαν πρόωρος ἀποβάλλουσι τὴν ἀκμὴν καὶ τὰς δυνάμεις αὐτῶν ὁσάκις μάλιστα αὐταὶ εἶναι λάγνοι καὶ καταφλέγονται ὑπὸ ἀσθέστου πρὸς τὰς

ἡδονὰς πόθου. Τὴν αὐτὴν τύχην ὁμοίως ὑφίστανται καὶ αἱ μετ' ἀκολάστων γερόντων ὑπανδρευόμεναι νεαραὶ γυναῖκες, διότι παραδίδονται μετ' ἀποστροφῆς εἰς τὰς ἀκολασίας τῶν συζύγων τῶν, καταδαπανωμένης τῆς νεότητος αὐτῶν, ὅπως ἐπανέλθῃ εἰς τὸν γέροντα ἢ παρελθοῦσα ἀκμὴ. Ἀλλοίμονον δὲ εἰς τὰ ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας γεννώμενα τέκνα! Καχεκτικὰ καὶ ἐστερημένα ζωτικότητος, προδιατεθειμένα εἰς πλεῖστα νοσήματα (ραχίτιδα, χοιράδωσιν κλπ.) κατεχόμενα ὑπὸ ἀσυνήθους σκυθρωπότητος ἐν τῇ νεανικῇ ἡλικίᾳ, ἐὰν προφθάσωσι νὰ διανύσωσιν αὐτὴν, θνήσκουσι πολλὰ πρὸ τοῦ 7ου ἔτους, τὰ δ' ἐπιζῶντα βιοῦσιν ἔλεεινὸν καὶ μαρασμώδη βίον. Οἱ Ῥωμαῖκοι νόμοι σοφώτεροι τῶν Γαλλικῶν ἀπηγόρευον τοὺς τοιοῦτους γάμους, εἶχον δὲ προσδιορίσῃ τὸν ἀνώτατον ὄρον τῆς πρὸς γάμον ἡλικίας καὶ ἐτιμῶρουν τοὺς ὑπερβαίνοντας τοῦτον δι' ἀκυρώσεως τοῦ γάμου καὶ ἐξορίας. Καὶ ἐν τῷ ἐπιλοίπῳ δὲ ζωικῷ, ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῷ φυτικῷ βασιλείῳ, καταδεικνύονται τὰ ἀποτελέσματα τῆς λίαν πρωῖμου ἢ λίαν παρώρου γονιμοποιήσεως· οὕτως εἶναι γνωστόν, ὅτι τὰ πρωῖμως καρποφοροῦντα ζῶα ἀποβαίνουσι ἀσθενῆ καὶ βραχύβια· ὡσαύτως καὶ τὰ ζῶα τὰ ἐρχόμενα εἰς μῆξιν πρὸ τῆς τελείας αὐτῶν ἀναπτύξεως ἀποφέρουσιν ἀσθενεῖς καρπούς, καὶ αὐτὰ δὲ ταχέως παρακμάζουσι· τοῦτ' αὐτὸ παρατηρεῖται καὶ εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος· ἀποβαίνει δὲ ὅλως ἀδικοιολόγητον τὸ γεγονός, ὅτι, ἐνῶ ὁ ἄνθρωπος τοσαύτην σπουδὴν καταβάλλει πρὸς βελτίωσιν τῶν καρπῶν τῶν ἀγρῶν καὶ τελειοποίησιν τοῦ εἶδους τῶν οἰκιδίων ζῶων, παραμένει ὅλως ἀδιάφορος εἰς τὴν χρῆσιν τῶν πρὸς τελειοποίησιν τοῦ εἶδους αὐτοῦ καταλλήλων μέσων!

Ἡ θεωρία ἐπὶ τῆς πείρας στηριζομένη συνιστᾷ ἐν τῷ γάμῳ τὸν συνδυασμὸν δύο διαφόρων κράσεων, τῆς χολώδους λ.χ. μετὰ τῆς λυμφατικῆς, τῆς αἱματώδους μετὰ τῆς νευρικῆς κ. ο. κ. παρατηρήθη δὲ ὅτι τὰ ἐκ τοιούτων γάμων γεννώμενα τέκνα εἶναι ὑγιᾶ καὶ εὖρωστα καὶ ἐν

γένει εκ τοῦ συνδυασμοῦ τούτου γεννᾶται μικτή τις ἰδιοσυγκρασία ἔχουσα πολὺ μικροτέραν προδιάθεσιν εἰς τὰς φυσικὰς καὶ ἠθικὰς τῶν γεννητόρων ἀτελείας. Τὰ εὐχάριστα ταῦτα ἀποτελέσματα οὐδόλως, τούναντίον, παρέχει ὁ συνδυασμὸς δύο ὁμοίων κράσεων. Πρέπει δὲ καλῶς νὰ κατανοήσωσιν οἱ πρὸς γάμον ἔχοντες τέκνα γονεῖς, ὅτι ὀφείλουσι νὰ μὴ ἀπομακρύνωνται ποτε τῶν ὑπὸ τῆς φύσεως διαγεγραμμένων νόμων ὡς πρὸς τὰς ἡλικίας καὶ κράσεις τῶν μελλογάμων, διότι ἐκ τῆς ἐκτελέσεως τούτων ἐξαρτῶνται ἡ ὑγεία καὶ εὐδαιμονία τῆς μελλούσης οἰκογενείας καὶ ἀπάντων τῶν ἀπογόνων ἡ ἰσχὺς καὶ ἡ ρώμη.

Ἐτερον σπουδαιότατον ἀντικείμενον, περὶ οὗ ὅμως ἐλαχίστη λαμβάνεται μέριμνα, εἶναι ἡ νοσηρὰ κατάστασις τῶν εἰς γάμον προσερχομένων· πάντες σχεδὸν οἱ μελλόγαμοι εἰς τὴν περιουσίαν ἀποβλέποντες εἰς οὐδὲν λογίζονται τὰς περὶ τὴν σωματικὴν διάπλασιν ἀμαρτίας, ἢ βλάβας, ἢ ἄλλας μᾶλλον ἢ ἥττον σοβαρὰς νοσηρὰς καταστάσεις, αἵτινες ὀφείλουσιν ἐν τούτοις νὰ θεωρῶνται ἀνυπερβλήτον πρόσκομμα εἰς τὸν γάμον. Ἡ ἐκλογὴ ἔπρεπε νὰ στηρίζεται μόνον εἰς τὴν σωματικὴν καὶ ἠθικὴν ὑγείαν, καὶ ἤθελεν εἶσθαι λίαν ἐπιθυμητὸν ἂν νόμοι σαφεῖς ἀπηγόρευον τοὺς μεταξὺ πασχόντων, ἢ κακῶς διαπεπλασμένων ἀτόμων γάμους, ἢ τῶν κατεχομένων ὑπὸ κληρονομικῆς διαθέσεως πρὸς βαρείας νόσους· διότι διὰ τῶν ἐκ τοιούτων γάμων γεννωμένων τέκνων παράγεται καχεκτικὴ γενεά. Καὶ ἡ ἐλαττωματικὴ δὲ διάπλασις τῶν ὀργάνων τοῦ σώματος τῆς ἐπιγάμου νεάνιδος πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς κώλυμα πρὸς γάμον· καθ' ἑκάστην δ' ὑπὸ τῆς πείρας βεβαιοῦται, ὅτι τῆς γυναικὸς τῆς ἐχούσης τὴν εὐθειαν διάμετρον μικροτέραν τῶν 3 δακτύλων, ὁ τοκετὸς δὲν δύναται νὰ εἶναι φυσιολογικός, ἀλλὰ θέλει ἔχη ὡς συνέπειαν μᾶλλον ἢ ἥττον μεγάλην βλάβην τῆς ὑγείας τῆς μητρὸς ἢ τοῦ ἐμβρύου. Ὄφείλουσιν ἄρα οἱ γονεῖς, τῶν ὁποίων τὰ τέκνα κατέχονται ὑπὸ συγγενῶν ἢ ἐπικτή-

των περὶ τὴν διάπλασιν τοῦ σώματος ἐλλείψεων, πρὶν ἢ ὑποβάλωσι ταῦτα εἰς γάμον, νὰ συμβουλευθῶσι πεπειραμένον ἰατρὸν καὶ διαφωτισθῶσι περὶ τῶν πιθανῶν συνεπειῶν τοῦ γάμου πρὸς τὸ συμφέρον τῶν τε συζευχθησομένων τέκνων των καὶ τῶν ἀπογόνων αὐτῶν· ἐὰν ἡ προφύλαξις αὕτη ἐτηρεῖτο ἐκάστοτε, πλῆθος ἀξιοθρηνῆτων δυστυχημάτων θὰ προελαμβάνοντο. Ἀλλὰ δυστυχῶς ὀλίγοι γονεῖς συμμορφοῦνται πρὸς τὰ παραγγέλματα ταῦτα, πάντοτε δὲ σχεδὸν οὗτοι τυφλοῦμενοι ὑπὸ τοῦ οἰκογενειακοῦ ἐγωῖσμοῦ ἢ τοῦ ἀτομικοῦ συμφέροντος γίνονται αἴτιοι τῆς διαφθορᾶς καὶ νοθεύσεως τῆς τε ἰδίας γενεᾶς καὶ τοῦ ἔθνους αὐτῶν· Διὰ τοῦτο δὲν διστάζομεν νὰ προτείνωμεν τὴν ἐπέμβασιν τῆς δημοσίας ἀρχῆς πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου, ἀφοῦ οἱ γονεῖς δὲν εἶναι ἀρκούντως σφύρονες, ὅπως ἐξασφαλίσωσιν ἐπιτυχῆ ἔνωσιν, καὶ εὐτυχίαν εἰς τὰ τέκνα των· ἡ ψήφισις νόμου τοιοῦτου, ἀπολύτως ἀπαγορεύοντος τοὺς δυσαναλόγους γάμους καὶ τοὺς μετ' ἀτόμων πασχόντων ἢ κατεχομένων ὑπὸ κληρονομικῆς προδιαθέσεως, ἤθελε συντείνῃ σπουδαίως εἰς τὴν τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι νόμος τοιοῦτος θέλει γεννήσῃ πλείστας ἀντιρρήσεις, καὶ δὴ, ὅτι προσβάλλει τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν· ἀλλ' ἡ ἀντίρρησις αὕτη, καίτοι ἀληθὴς, αἴρεται ἀφ' ἑαυτῆς πρὸ τῆς ἰδέας ὅτι πρόκειται νὰ θυσιασθῶσι τὰ συμφέροντα ὀλίγων ἀτόμων ἀπέναντι τῶν συμφερόντων τῆς κοινωνίας καὶ ἅπαντος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους· εἴμεθα δὲ πεπεισμένοι ὅτι μετὰ ἓνα αἰῶνα ἡ κοινωνία ἤθελε καρπωθῆ τὰς εὐτυχεῖς συνεπείας τοῦ νόμου τούτου· εἶναι ἄρα νόμος ὑψίστης ἠθικῆς ὁ ἀφορῶν εἰς τὴν τελειοποίησιν τοῦ φυσικοῦ καὶ κατὰ συνέπειαν τοῦ ἠθικοῦ ἀνθρώπου, ἀτελῆς δὲ ἡ νομοθεσία ἢ παρορῶσα τὰ παραγγέλματα τῆς ὑγιεινῆς καὶ φυσιολογίας.

Πλείστοι φιλόσοφοι γνωματεύουσιν ὅτι ἐν τῶν στοιχείων τῆς εὐδαιμονίας τῶν ἐθνῶν ἔγκειται ἐν τῇ καλῇ διατάξει τῆς περὶ γάμου νομοθεσίας αὐτῶν, τὴν γνώμην

δὲ ταύτην συμμερίζονται καὶ πολλοὶ πολιτικοὶ ἄνδρες καὶ πάντες ἐν γένει οἱ ὀρθῶς σκεπτόμενοι· οἱ δὲ ἰατροὶ καὶ φυσιολόγοι θεωροῦσι τὸν γάμον οὐ μόνον ὡς μέσον τεκνογονίας, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀπαραίτητον εἰς τὴν πλήρη ἀνάπτυξιν τῶν ὀργάνων τοῦ σώματος καὶ ἀναγκαῖον εἰς τὴν κανονικὴν ἐνέργειαν τῶν ὀργανικῶν λειτουργιῶν καὶ τῶν διανοητικῶν δυνάμεων, εἰς τὴν ἁρμονικὴν δηλ. σχέσιν μεταξὺ τοῦ φυσικοῦ καὶ ἠθικοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Κοπιώδεις στατιστικαὶ ἔρευναί γενόμεναι παρ' ἀνθρώπων δικαίως ὀνομαστῶν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, ἀπέδειξαν, ὅτι ἡ παραφροσύνη, ἡ ἐπιληψία, ὁ ὑστερισμός, ἡ νυμφομανία, ἡ πρὸς τὴν ζωὴν ἀποστροφή ἢ ὠθοῦσα πρὸς τὴν αὐτοχειρίαν καὶ πολλὰ ἄλλαι νόσοι καὶ σωματικαὶ ἐλλείψεις καταλαμβάνουσιν ἰδιαζόντως τὴν τάξιν τῶν ἀγάμων· πρὸς τούτοις ἐβεβαιώθη ὅτι ἐν δεδομένῳ χρονικῷ διαστήματι θνήσκουσι πλείονες ἄγαμοὶ ἢ ἐγγαμοὶ, τὰ δὲ παραδείγματα τῆς μακροζωίας ἀνάγονται πολὺ συχνότερον εἰς τοὺς τελευταίους.

Ἐὰν δὲ ἀναζητήσωμεν τὴν αἰτίαν τῆς τοιαύτης τοῦ γάμου ὑπεροχῆς, καίτοι ὑπὸ τοσοῦτων πικριῶν καὶ θλίψεων περιστοιχιζομένου, θέλομεν ἀνεύρη αὐτὴν ἐν τοῖς ἑξῆς.

1) Ἐν τῇ σωματικῇ καὶ διανοητικῇ ἐνεργητικότητι, εἰς ἣν εἶναι ἠναγκασμένοι οἱ σύζυγοι νὰ ὑποβάλλωνται πρὸς συντήρησιν τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν, καὶ ἥτις διευκολύνουσα τὰς λειτουργίας τῶν ὀργανικῶν συστημάτων τηρεῖ ἐν ἀκριβεῖ ἰσορροπείᾳ τὴν τῆς ὕλης καταλλαγὴν, ἐξ ἧς προέρχεται ἡ ὑγεία.

2) Ἐν τῇ μετρίᾳ καὶ κανονικῇ χρήσει τῶν ἠδονῶν τοῦ γάμου, ἐξ ἧς οὐ μόνον οὐδεμία ἐξάντλησις εἰς τὴν οἰκονομίαν ἐπέρχεται, ἀλλὰ τούναντίον νέα ἐκκριτικὴ δύναμις παρέχεται εἰς αὐτὴν ἀπαλασσομένην τῶν ὑπερπλεονάζοντων ὑγρῶν.

3) Ἐν τῷ εὐτυχεῖ ἐκείνῳ σωματικῷ καὶ ψυχικῷ συνδέσμῳ, δι' οὗ καθίσταται ἀπονώτερος εἰς τοὺς συζύγους ὁ βίος, ἐν τῷ μερισμῷ τῆς λύπης καὶ τῆς χαρᾶς, ἐν τῇ διη-

νεκεῖ ἐναλλαγῇ προθύμων καὶ φιλοστόργων φροντίδων, ἀμοιβαίας συνδρομῆς, γλυκειῶν παραμυθιῶν, ἐξ ὧν ἀναπτύσσεται ἡ ἱερὰ φιλία, τοσοῦτῳ σπανία δυστυχῶς ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἐγωϊστικῇ ἐποχῇ!

Τοιαῦτα τὰ ἐκ τοῦ γάμου εὐεργετήματα, γενικῶς ἐξεταζομένου καὶ κανονικῶς τελουμένου, ἤδη δὲ θέλομεν διαγράψῃ τοὺς κανόνας, οἵτινες πρέπει νὰ τηρῶνται ἐν τῷ συζυγικῷ βίῳ, καὶ τῶν ὁποίων ἡ ἀθέτησις διαταράττει τὴν φυσικὴν ἢ ἠθικὴν ἰσορροπίαν τῶν συζύγων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τῆς ἐπιρροῆς τοῦ γάμου ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ καὶ ἠθικοῦ τῶν συζύγων.

Ἡ συνένωσις τῶν φύλων ἀποτελεῖ ἓνα τῶν μεγαλειτέρων νόμων τῆς ζωῆς φύσεως, εἰς τὸν ὁποῖον ὑπόκεινται, ὡς πάντα τὰ λοιπὰ ὄντα, ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνή, καὶ τὸν ὁποῖον δὲν δύνανται πρὸ πάντων κατὰ τὴν ἀνδρικήν ἡλικίαν νὰ ἀθετήσωσιν ἄνευ καταφανοῦς βλάβης τῆς ἑαυτῶν οἰκονομίας. Ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην ὁ γάμος ἐξασκεῖ σπουδαιοτάτην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς καθόλου ὑγείας τῶν ἠθῶν καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν δύο φύλων. Πρὸ μικροῦ ἀνεφέραμεν, ὅτι οἱ ἄγαμοὶ ὑπόκεινται εἰς πλείστας νόσους, ἀφ' ὧν οἱ ἐγγαμοὶ εἶναι ἀπηλλαγμένοι ἢ λίαν σπανίως προσβάλλονται, ὅτι ὁ θάνατος ἀφαρπάζει πολὺ πλείοτέρους ἐκ τῶν πρώτων ἢ ἐκ τῶν δευτέρων καὶ ὅτι ὁ γάμος ἀποδαίνει, οὕτως εἶπεν, ἡ ἐγγύνησις τοῦ γάματος. Τὸ προνόμιον δὲ τοῦτο τοῦ γάμου ἦτο λίαν γνωστὸν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, οἵτινες ἀνάγειρον ἀνδριάντας εἰς τὸν Ὑμέναιον. Ἡ δὲ παρὰ πολλοῖς ἐπικρατοῦσα ἰδέα, ὅτι ἡ παρθενία διατηρεῖ τὴν ἀνθηρότητα τοῦ προσώπου καὶ τὰ

λοιπὰ τοῦ σώματος θέλητρα εἶναι πεπλανημένη ἰδέα, τῆς ὁποίας θύματα γίνονται οἱ παρῳλικες κόραι (γεροντοκόριτσα)· τούναντίον μάλιστα ὑπολειφθέντα περὶ τὴν σωματικὴν ἀνάπτυξιν τὰ ἀτυχῆ ταῦτα ὄντα καταλαμβάνονται ὑπὸ πολλῶν ἀδιαθεσιῶν, βαρειῶν τοῦ δέρματος ἐξανθήσεων, νευρικῶν ἐνοχλήσεων κτλ. ἐχθρῶν τῆς καλλονῆς· οὕτω δὲ καθόσον βραδύνουσι νὰ ἐκπληρώσωσι τὸν σκοπὸν δι' ὃν ὑπὸ τῆς φύσεως ἐπλάσθησαν, ἀποβάλλουσι τὴν ἀνθηρότητα, τὰ θέλητρα καὶ τὴν ὑγείαν, ἐνῶ ἀπεναντίας ἢ ἐγγαμος γυνή, καὶ μάλιστα ἢ συλλαβοῦσα, προσκτᾶται νέαν ἀκμὴν καὶ ὑγείαν ἐν ταῖς ἡδοναῖς τῶν ὁποίων ἢ παρθένος στερεῖται.

Ὡς πρὸς δὲ τοὺς ἄνδρας ἐν γένει ἢ παντελῆς ἀποχὴ εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατος, μᾶλλον δὲ οἱ τοιοῦτοι παραμένουσιν ἄγαμοι, ὅπως δύνανται, ἀπηλλαγμένοι τῶν οἰκογενειακῶν βαρῶν καὶ μεριμνῶν νὰ ἐπιδίδονται μετὰ πλείονος ἐλευθερίας εἰς τὰς ἐρωτικὰς ἡδονὰς. Ἐκ τῶν στατιστικῶν πολλῶν Γάλλων, Γερμανῶν καὶ Ἀγγλῶν ἱατρῶν ἐξάγεται, ὅτι ἐν ὠρισμένῳ χρόνῳ ἢ θνησιμότης τῶν ἀπὸ 25—45 ἐτῶν ἀγάμων ἀνέρχεται εἰς 28 ἐπὶ τοῖς 100, ἐνῶ εἰς τοὺς ἐγγάμους ἀνέρχεται μόνον εἰς 18· ἐνῶ δὲ ἐκ τῶν ἐγγάμων 78 φθάνουσιν εἰς ἡλικίαν 42 ἐτῶν ἐκ τῶν ἀγάμων μόνον 40. Ἡ διαφορὰ δ' αὕτη εἶναι μεγαλητέρα καθ' ὅσον ἢ ἡλικία προχωρεῖ· οὕτως ἐπὶ 100 ἀτόμων ἐν ἡλικία 60 ἐτῶν ὑπολείπονται 22 μὲν ἄγαμοι, 48 δὲ ἐγγαμοι· ἐν ἡλικία δὲ 80 ἐτῶν 9 ἐγγαμοι καὶ 3 μόνον ἄγαμοι. Ὅτι δὲ μᾶλλον σαφέστερον παρὰ τῆς γυναικὸς ἐκδηλοῦνται αἱ διαφοραὶ αὗται· οὕτω πολὺ μικρὸς ἀριθμὸς κορῶν φθάνει εἰς προκεχωρημένην ἡλικίαν. Ὁ Φαλρὲ ἐκ τῆς ἐρεῦνης τῶν ληξιαρχικῶν βιβλίων πολλῶν μεγαλοπόλεων ἐξάγει ὅτι ἐπὶ 100 αὐτοκτονησάντων 67 ἦσαν ἄγαμοι. Ὁ Ζωρὲ σημειώνει δι' ἐπὶ 1726 φρενοβλαβῶν οἱ 980 ἦσαν ἄγαμοι καὶ τέλος ἐκ τῶν στατιστικῶν τῶν ἐγκλημάτων ἀποδεικνύεται ὅτι ἐπὶ 100 ἐγκληματιῶν 62 ἦσαν ἄγαμοι.

Ἡ τελεία ἀδράνεια τῶν γεννητικῶν ὀργάνων καθ' ἣν ἐποχὴν ἢ λειτουργία οὐτῶν καθίστάται ἀναγκαία, συνεπάγεται τὴν ἀνάπτυξιν πολλῶν νοσημάτων, ὡς σατυρίασεως, πριαπισμοῦ, νυμφομανίας, ὑστερισμοῦ, καταληψίας, παραφροσύνης, μελαγχολίας, μαρασμοῦ, ἀπνίας, ἐφιάλτου, ἡδονικῶν ὄνειρων, ἀνυανισμοῦ, νοσημάτων διαφθειρόντων τὸ ἀνθρώπινον γένος καὶ ὠθούντων αὐτὸ εἰς τὰς μᾶλλον βδελυρὰς καταχρήσεις. Ἡ ἀγωγὴ ἐπενεργεῖ ὀλεθρίως ἐπὶ τῶν διανοητικῶν τῆς γυναικὸς λειτουργειῶν, ὡς ἀποδεικνύει ἢ ἐν ἅπασιν τοῖς φρενοκομείοις ἐπικρατοῦσα ὑπεροχὴ τῶν ἀγάμων γυναικῶν· οὕτω κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1872 γενομένην ἐκθεσιν τοῦ ἐν Σαλπετρίερη φρενοκομείου ἐπὶ 1726 φρενοβλαβῶν γυναικῶν 1276 ἦσαν κόραι. Περαιτέρω δὲ θέλομεν λάβη ἀφορμὴν νὰ πραγματευθῶμεν περὶ φρικαλέων νευρώσεων, ὑφ' ὧν προσβάλλονται αἱ ἄγαμοι γυναῖκες μεθ' ὄλην τὴν θερμότητα τῆς κράσεώς των. Ὅπόσον θλιβερὰ εἶναι ἢ εἰκὼν τῶν ἀτυχῶν τούτων πλασμάτων! Εἶναι ὠχρὰ· οἱ ὀφθαλμοὶ των στεροῦνται τῆς φυσικῆς ζωηρότητος καὶ ὑποφθάλμια ἀναφαίνονται, βαδίζουσι μὲ ἀσταθεῖς καὶ κλονούμενον βῆμα, ὁμοιάζοντα πρὸς ἄνθη μαραθέντα, περίλυπον δὲ κλίνουσι πρὸς τὰ κάτω τὸ πρόσωπον, ἐλλείψει ζωογόνου τινὸς θεραπείας· ἢ καρδία αὐτῶν πάλλει, συχνάκις δὲ ἢ ἀνοσπνοῖ των διακόπτεται ὑπὸ στεναγμῶν· ἢ πέψις εἶναι κακὴ, ἔχουσι δὲ ἀλλοκότους ὀρέξεις, ἐπιθυμοῦσι τὴν βρωσιν οὐσιῶν ἀπηγορευμένων, ἢ ἄλλων, αἵτινες δὲν εἶναι τροφαί. Ἐὰν ἦδη ἐν τῇ ἐλευσινῇ ταύτῃ καταστάσει διατελέσῃ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἢ κόρη, βαθμιαία τῆξις καὶ θάνατος θὰ εἶναι τὸ ἀναγκαῖον αὐτῆς ἐπακολούθημα. Ἐὰν ὅμως ὑποβληθῇ εἰς γάμον, ἐὰν ἀπολαύσῃ τὸν νέον, ὃν καθ' ἐκάστην ὄνειροπολεῖ, θέλει πάραυτα διαλυθῆ ἢ περιβάλλουσα τὴν καρδίαν αὐτῆς ἀχλύς, ὡς διαλύονται διὰ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων τὰ ζοφερὰ νέφη καὶ ἀναλαμβάνει ὁ οὐρανὸς τὴν φαιδρὰν γλαυκότητά του· ἢ ροδίνη χροιά θέλει ἐπανέλθῃ τότε ἐπὶ τοῦ προσώπου της καὶ τὸ αἷμα

ἀφθονώτερον θέλει κυκλοφορῆ εἰς τὰς φλέβας τῆς ἐξασφαλίζον εἰς αὐτὴν ἀκμαίαν ὑγείαν. Ὁ Πανσανίας διηγείται ὁποῖαν εὐτυχῆ μεταβολὴν ἐπέφερεν ὁ γάμος ἐπὶ τῆς συζύγου τοῦ Ἀρίστωνος· αὐτὴ κόρη μὲν ἦτο ἀσχημοτάτη τὸ πρόσωπον καὶ πλήρης ἰόνθων (σπειριῶν) καὶ ὑστερική, ἀφ' ἧς δὲ κατέστη γυνὴ ἡ καλλονὴ τῆς ἡμιλλᾶτο πρὸς τὴν τῆς Ἑλένης. Τὰ αὐτὰ συμβαίνουνσι καὶ εἰς τὸν ἔφηβον, τοῦ ὁποῖου ἡ θερμὴ ἐφηβεία προαγγέλλει ὅτι ἐπιθυμῖαι βίαιαι θέλουσι μετ' ὀλίγον καταλάβῃ αὐτὸν καὶ καταστήσῃ σκυθρωπὸν καὶ σιωπηλόν, ἐὰν ἀπαγορευθῆ ἢ ἐκτέλεσις αὐτῶν· ἐὰν εἰς τοῦτον ἴδητε καταφανῶς ἐκδηλουμένην τὴν γενετήσιον ὀρμὴν, δώσατε αὐτῷ σύντροφον, ὅπως ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτῆς ἀπαλλαγῆ τοῦ γεννητικοῦ ὄργασμοῦ καὶ χρησιμοποιήσῃ αὐτὸν πρὸς διαιώνισιν τοῦ γένους, ἀντὶ νὰ τὸν καταδαπανᾷ ἀνωφελῶς. Καί, τέλος, εἶναι βέβαιον, ὅτι πολλοὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἐπιρρεπεῖς εἰς τὰς ἀφροδισίους ἡδονὰς ἠθέλον περιπίπτῃ εἰς παντοίας καταχρήσεις, ἐὰν δὲν ἦρχετο ὁ γάμος νὰ κορέσῃ καὶ καταπραΰνῃ τὰς ἐρωτικὰς ταύτας παραφορὰς, ἐλεεινοὺς καρποὺς ὄργανισμοῦ διατελοῦντος ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ γεννητικοῦ συστήματος.

Ἡ ἱστορία παρέχει ἡμῖν πλεῖστα παραδείγματα ἐρωτικοῦ πάθους, ὅπερ ἐὰν ἐπὶ μᾶλλον ἀνεχαιτίζετο ἠπειλεῖ νὰ καταστῆ ἐπικίνδυνον εἰς τὰ ὑπ' αὐτοῦ κατατρυχόμενα ἄτομα. Ὁ Περδικας ἐμαραίνεται καθ' ἐκάστην καὶ ὁ θάνατος αὐτοῦ ἦτο βέβαιος, ἂν ὁ διορατικὸς τοῦ Ἱπποκράτους νοῦς δὲν ἀπεκάλυπτε τὸν πρὸς τὴν Φίλαν ἐρωτὰ του καὶ δὲν ἐβίαζε τὸν βασιλέα πατέρα του νὰ δώσῃ αὐτὴν εἰς σύζυγόν του. Ὁ Ἀντίοχος, κατεχόμενος ὑπὸ ἀκρατῆτος ἐρωτος πρὸς τὴν παλλακίδα τοῦ πατρὸς του Στρατονίκην, ἐκινδύνευε νὰ ἀποθάνῃ ἐκ τούτου, ὅτε ὁ ἰατρὸς Ἐρασίστρατος, ὑλοκλέψας τὸ μυστικὸν τοῦ νεανίου, εἶπεν εἰς τὸν Σέλευκον, ὅτι ὁ υἱὸς του ἀφεύκτως ἠθέλεν ἀποθάνῃ, ἐὰν δὲν ἀπέκτα τὴν λατρευτὴν του· ὁ δὲ βασιλεὺς σὺν τῇ Στρατονίκῃ ἀπέδωκε καὶ τὴν

ὑγείαν εἰς τὸν υἱὸν του. Πατρικία τις κατετίκετο καθ' ἐκάστην ὑπὸ ἐρωτος πρὸς τινὰ πλῆθειον νέον· πρὸς θεραπείαν δ' αὐτῆς προσκληθεὶς ὁ Γαληνὸς ἀπεφάνθη ὅτι ἡ νόσος ἠδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ τὸν θάνατον, ἐὰν ἡ ποθητὴ ἔνωσις ἀπετύγχανεν· ὁ πατὴρ βεβαιωθεὶς ἐτέλεσε τὸν γάμον αὐθημερὸν διασώσας οὕτω τὴν θυγατέρα του ἀπὸ βεβαίου θανάτου. Ὁ Σχουρίγιος ἀναφέρει ἐν τῇ Σπερματολογία αὐτοῦ, ὅτι νέος τις ἐραστής, κατεχόμενος ὑπὸ παραλόγων ἰδεῶν, ὠρκίσθη νὰ τηρήσῃ ἀπόλυτον ἀποχὴν, βαρεῖά τις νόσος κατέλαβε τότε σῶμα καὶ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ· οἱ λόγοι του, αἱ ἄσεμνοι χειρονομίαι καὶ ἡ ἐκφρασις τοῦ προσώπου του ἐδείκνυον πλήρη ἀντίθεσιν πρὸς τὰς ἐπιθυμῖας του, ὁ δὲ ἰατρὸς ἐδήλωσεν εἰς αὐτὸν ἀνεπιφυλάκτως, ὅτι ἡ βδελυρὰ αὐτοῦ νόσος μίαν μόνην θεραπείαν εἶχε, τὸν γάμον, καὶ ὁ ἀσθενὴς ἐπέισθη εἰς τοῦτο· ἐν τούτοις μετὰ τὴν συνεύρεσιν ἤρξατο κλαίων, οἱ δὲ φίλοι του παρηγόρουν αὐτὸν λέγοντες, ὅτι δὲν ἠμάρτανε μεταχειριζόμενος ταύτην ὡς φάρμακον· ἀλλ' ἐκεῖνος «δὲν ἐννοεῖτε, ἀπεκρίνατο, κλαίω, διότι δὲν ἔκαμον ταχύτερον χρῆσιν τοῦ φαρμάκου.» Ὁ γλαφυρὸς συγγραφεὺς τῆς Φυσιολογίας τῶν παθῶν διηγείται τὴν ἱστορίαν νεανιδόστινος, τὴν ὁποῖαν ἡ οἰκογένεια αὐτῆς παρασυρθεῖσα ὑπὸ πεπλανημένων θρησκευτικῶν δοξασιῶν ἠθέλε νὰ ἀφιερῶσιν εἰς τὸν μοναχικὸν βίον, ἧτις ἐν ἀρχῇ μὲν ὑπέστη βαθὺν μαρασμόν, κατόπιν δὲ πάντας τοὺς βαθμοὺς τοῦ ὑστερισμοῦ, τῆς ἐρωτομανίας καὶ τῆς νυμφομανίας, ἐκινδύνευε δὲ νὰ γίνῃ θῦμα τοῦ καταδιβρώσκοντος αὐτὴν πάθους, ὅτε ὁ Ἀλιβέρ, οὔτινος ἐζητήθη ἡ συμβουλὴ, διέταξεν ὡς μόνην θεραπείαν τὸν ταχὺν γάμον· καὶ ἀληθῶς τὸ μέσον τοῦτο ἐπέτυχε πληρέστατα, σήμερον δὲ ἡ γυνὴ αὐτῆ, μήτηρ οἰκογενείας καὶ πεφημισμένη διὰ τὸν ἀγαθὸν αὐτῆς χαρακτῆρα διάγει γαλήνιον καὶ ὑγιῆ βίον.

Ὁ γάμος εἶναι τὸ μόνον μέσον τὸ κανονίζον τὸ γεννητικὸν ἔμφυτον, διευθύνον αὐτὸ πρὸς ἠθικὸν σκοπὸν καὶ μετριάζον τὰς ἀφροδισίους ὀρέξεις. Θέλομεν ἴδῃ κατω-

τέρω, ὅτι εἶναι ἐπίσης ἐπικίνδυνος ἢ κατάπνιξις τοῦ γεννητικοῦ ὀρμεμφύτου, ὅσῳ καὶ ἡ ἄκρα ἐλευθερία περὶ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ. Ὁ γενικὸς νόμος τῆς ἁρμονίας ἀπαιτεῖ τὴν μετρίαν ἄσκησιν πάντων τῶν ὀργάνων τῆς ζωικῆς ἡμῶν οἰκονομίας· ἐὰν δὲ ἐν τῶν ὀργάνων τούτων διατελῆ ἐν ἀπολύτῳ ἀδρανεῖα καὶ τῶν λοιπῶν ἡ ἐνέργεια βραδύτερον θέλει διαταραχθῆ, ἐκλιπούσης δὲ τῆς ἐντελοῦς ἰσορροπίας μεταξὺ πασῶν τῶν λειτουργιῶν τοῦ σώματος, ἡ ὑγεία ἀλλοιοῦται καὶ νόσοι ἐπακολουθοῦσιν. Αἱ σαρκικαὶ ἀπολαύσεις ἄρα εἶνε ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖαι εἰς τε τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα, ἡ δὲ ἀπόλυτος αὐτῶν στέρησις ἀποβαίνει βλαβερὰ εἰς αὐτοὺς σωματικῶς τε καὶ ἠθικῶς. Συγκεφαλαιοῦντες δὲ τὰ ἀνωτέρω λέγομεν, ὅτι αἱ ἀπὸ τοῦ γάμου ἡδοναὶ μετρίως τελούμεναι εἶνε ἀναγκαῖαι εἰς τὴν διατήρησιν τῆς καθόλου ὑγείας, καταστέλλουσι τὰς βιαίας ὀρμάς, τὰς παραφοράς, τὰς ἀνησυχίας καὶ ὀδύνας τοῦ ἔρωτος, προλαμβάνουσι τὰ διαταράσσοντα τὸν ὕπνον ἔρωτικὰ ὄνειρα, διευκολύνουσι τὴν ἐνέργειαν τῶν λειτουργιῶν τοῦ σώματος, καθιδύνουσι τὴν ψυχὴν καὶ ἀποδίδουσιν εἰς τὸ σῶμα τὴν ἐλευθερίαν ἐκείνην, ἥτις καθιστᾷ αὐτὸ ζωηρὸν καὶ εὐκίνητον, ἀναπτύσσουσιν εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸ αἶσθημα τῆς φιλίας, τῆς ἐλευθεριότητος καὶ γενναιότητος, τέλος δὲ ἀντισταθμίζουσι τὰς πικρίας καὶ ἀθλιότητας τοῦ βίου μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ ἠθικῆς ὑγιεινῆς. ἠθικαὶ μεταξὺ τῶν συζύγων σχέσεις.

Αἱ μεταξὺ τῶν συζύγων σχέσεις πρέπει πάντοτε νὰ συμπαροκολουθῶνται ὑπὸ γλυκότητος, εὐμενείας, βαθείας

ἀφοσιώσεως καὶ διαρκοῦς ὑπολήψεως· μεταξὺ τῶν συζύγων πρέπει νὰ ἐπικρατῆ ἐντελής ἐμπιστοσύνη, διότι ἐξ αὐτῆς ἐξαρτᾶται ἡ ἁρμονικὴ συμβίωσις καὶ ἡ εὐδαιμονία τοῦ ζεύγους· ἡ ἐμπιστοσύνη εἶνε ὁ δεσμὸς ὁ συνέχων ἠθικῶς τὸ ζεῦγος, ὁ θεμέλιος λίθος ἐφ' οὗ στηρίζεται ἡ τοῦ γάμου οἰκοδομή· ἐὰν λείψῃ οὗτος τὸ οἰκοδόμημα καταρρέει καὶ μετ' αὐτοῦ ἡ ἡσυχία καὶ ἡ εὐδαιμονία.

Ἄλλ' ἀφ' ἧς στιγμῆς τὴν ἐμπιστοσύνην διαδεχθῆ ἡ δυσπιστία, ἀποξηραίνονται πλέον αἱ πηγαὶ τῆς ἀγάπης, ζοφερὸν νέφος σκιάζει τὴν λαμπρότητα τῶν ὡραίων ἡμερῶν, ἃς διῆλθε τὸ ζεῦγος, καὶ ἐν τῷ τοῦ γάμου ἀγρῷ βλαστᾷ καὶ ἀναπτύσσεται πικρὸς καρπὸς ἡ *ξηλοτυπία*! Τοῦ λοιποῦ οἱ σύζυγοι ὑποβλέπουσιν ἀλλήλους, ἡ γυνὴ εὐρίσκει γελοῖον τὸν σύζυγόν της καὶ βραδύτερον ἀνυπόφορον· τότε δὲ ὁ σύζυγος δυσπιστῶν πρὸς αὐτὴν ἀνερευνᾷ πάντα τὰ μέσα, ὅπως δι' αὐτῶν δυνηθῆ νὰ παρακωλύσῃ τὴν πραγματοποίησιν τῶν φόβων του· τὰ μέσα δὲ ταῦτα εἶνε μᾶλλον ἢ ἥττον βάρβαρα, ἀναλόγως τοῦ χαρακτῆρος τῶν ἔθνων καὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ πολιτισμοῦ. Οὕτως εἰς τινὰς μὲν χώρας τῆς Ἀνατολῆς ἐγκλείουσιν ἔτι ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν τὰς ὑπόπτους γυναῖκας· ἐν τῇ Ἰνδικῇ ἀγκτηριάζουσιν (ἀποφράσσουσιν τὰ κρύφια αὐτῶν μέρη) αὐτάς· ἐν δὲ τῇ Ἰταλίᾳ, Ἰσπανίᾳ καὶ Πορτογαλίᾳ ἐξησφάζουσιν διὰ κλειθρῶν τὰ κρύφια αὐτῶν μέρη, παρέχοντες εἰς αὐτάς ὡς σύντροφον γραῖαν φύλακα, ἀληθῆ Ἄργον ἀενάως ἀγρυπνοῦσαν καὶ οὐδέποτε καταλείπουσαν αὐτάς.

Ἡ τοσοῦτον ἐν χρύσει οὔσα παρὰ τοῖς μνημονευθεῖσιν ἔθνεσιν *σωφρονιστικὴ ζώνη* ⁽¹⁾ ἔλαβεν σμικροτάτην διάδοσιν

(1) Δυστυχῶς ἡ ἀκρίβεια τῶν ἱστορουμένων εἰς οὐδεμίαν ὑπόκειται ἀμφισβήτησιν. Ἐν τῷ ἐν Παρισίοις Μουσείῳ Κλουνὸν εἶδομεν τρανὸν μαρτύριον τῆς τοιαύτης ἀκατονομάστου βαρβαρότητος τὴν παρὰ τοῦ συγγραφέως ἀναφερομένην σωφρονιστικὴν ζώνην (*ceinture de chasteté*): τὸ δὲ λυπηρότερον εἶνε, ὅτι οὐ μόνον παρὰ τισιν Ἀνατολικοῖς λαοῖς, παρ' οἷς ἡ ἐπικρατοῦσα ἀμάθεια ἠδύνατό πως νὰ δικαιολογήσῃ τοιαύτας πράξεις, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ πεπολιτισμένῃ

ἐν Γαλλίᾳ, ὅπου οἱ σύζυγοι εἶνε πλείοτερον φιλόσοφοι ἢ ζηλότυποι, γινώσκοντες, ὅτι οὔτε αἱ πόρπαι καὶ τὰ κλειθρα, οὔτε αἱ ζῶναι καὶ οἱ μοχλοὶ εἶνε ἱκανὰ νὰ ἀναχαιτίσωσι τῆς γυναικὸς τὰς ἐπιθυμίας, καὶ ἐκτὸς τούτου, ὅτι ἡ γυνὴ εὐχαριστεῖται πάντοτε νὰ πράττῃ ὅ,τι τῇ ἀπαγορεύεται, καὶ ὅτι ἀρκεῖ ἡ ἀπαγόρευσις πράξεώς τινος, ὅπως διεγείρῃ εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἐκτελέσεως· τὸ τοιοῦτον εἶνε ἰδιότης τοῦ φύλου τῆς ἔχουσα τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμῶν μητρὸς Εὔας. Οἱ Γάλλοι λοιπὸν ἀρέσκονται μᾶλλον νὰ κραυγάζωσι καὶ νὰ συγχωρῶσι, παρὰ νὰ ἀγκτηριάζωσι καὶ κλείωσι διὰ κλειθρῶν τὰς συζύγους τῶν· ἀντὶ τούτων αὐταὶ ὑπῆρξαν καὶ ὑπάρχουσι τούλάχιστον ἐπίσης πισταί, ὡς καὶ αἱ τῶν λοιπῶν ἐθνῶν. Ἐν τούτοις μεθ' ὅλην τὴν ὑπὸ τοῦ ἔθνους ἀποδοκίμασίαν τοῦ κλειθροῦ εὐρέθησαν ἄνθρωποι ἀρκούντως μωροί, ὅπως κάμωσι χρῆσιν αὐτοῦ, εἶνε δὲ ἀξίον σημειώσεως ὅτι οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἦσαν γέροντες οἱ πλείστοι.

Τὸ ἐπόμενον γεγονός γενόμενον γνωστὸν πανταχοῦ καὶ κινῆσαν εἰς γέλωτα ἅπασαν τὴν Γαλλίαν μαρτυρεῖ ἀριδύλως τὸ ἀνωφελὲς τῆς ζώνης. Νεανίς τις ἐνάρετος καὶ ἀξίεραστος ἔλαβεν εἰς σύζυγον ἄνδρα ὠρίμου ἤδη ἡλικίας, ὅστις τὴν ὠδήγει συνεχῶς εἰς τὰς λαμπροτέρας ἐσπερίδας τῆς πρωτευούσης· ἦτο συρμός, τὸν ὅποιον, καθ' ὃ ἄνθρωπος τοῦ κόσμου, δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποφύγῃ. Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγου χρόνου ἀπὸ τοῦ γάμου ἡ νεαρὰ γυνὴ κατέστη τὸ ἀντικείμενον τῶν θερμοτάτων φιλοφρονήσεων ὠραίου τινὸς ἱππότου, ὅστις παρηκολούθει ἀεννάως πᾶν αὐτῆς βῆμα, καίτοι ἐκείνη οὐδεμίαν τῷ ἔδιδε προσοχὴν· βλέπουσα ὅμως αὐτὸν ἐξακολουθοῦντα νὰ ἐπαναλαμβάνῃ τὰς ἐφόδους του, καίτοι ἀνωφελῶς πάντοτε, ἠπέλησεν, ὅτι θέλει ἐκθέσθαι ταῦτα εἰς τὸν σύζυγόν της· καὶ τὸ ἔ-

Δύσει, ἐνθα ἡ θέσις τῆς γυναικὸς εἶνε ἀσυγκρίτως ὑπερτέρα, εὐρέθησαν ἄνθρωποι ἐξασχῆσαντες ἐπ' αὐτῆς τοιοῦτους ἀνελευθέρους περιορισμούς.

Σημ. τοῦ Μεταφραστοῦ.

πραξεν. Οἱ ζηλότυποι σύζυγοι τείνουσι πάντοτε νὰ πιστεύωσι τὸ κακόν, οὐδέποτε δὲ τὸ καλόν, τοῦτο δὲ συνέβη καὶ εἰς τὸν ἡμέτερον· μετὰ τὰς ὕβρεις καὶ τὰς παραφορὰς τῆς ζηλοτυπίας ὁ βάρβαρος σύζυγος παρήγγειλε νὰ κατασκευάσωσι κλειθρον, τὸ ὅποιον προσήρμοσε διὰ τῆς βίας ἐπὶ τῆς σωφρονιστικῆς αὐτῆς ζώνης. Ἡ γυνὴ τότε ὀργισθεῖσα, διότι ὕβρισθη διὰ τρόπου τόσον ἀναρμοδίου πρὸς τὰ Παρισινὰ ἦθη, κατώρθωσε νὰ λάβῃ ἀποτύπωμα τῆς κλειδοῦ καὶ νὰ κατασκευάσῃ ὅμοιον αὐτῇ, μεθ' ὃ προσεκάλεσε παρ' ἑαυτῇ δι' ἐπιστολῆς τὸν νεανίαν, ὅστις ἐν τούτοις εἶχε παύσῃ σκεπτόμενος περὶ αὐτῆς, καὶ τῷ εἶπε προσφῆρων αὐτῷ τὴν κλειδα τῆς ζώνης της· «Κύριε, μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης ὑπῆρξα τιμία, ὁμνύω δὲ τοῦτο ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ! Ἄλλ' ἀφότου ὁ σύζυγός μου παραφερόμενος ὑπὸ ἀγρίας ζηλοτυπίας ἠθέλησε νὰ καταστῇ ὁ φύλαξ τῆς τιμῆς μου, ἀπεφάσισα νὰ ἀπολέσω αὐτήν». Ἀμέσως μετὰ τὴν ἱκανοποίησιν ταύτην, ἡ νεαρὰ γυνὴ κατελήφθη ὑπὸ σκληρᾶς τύψεως τοῦ συνειδότος· ἀλλ' ἤδη ἡ ἐκδίκησις ἦτο τετελεσμένη.

Ἄνδρες! Κήδεσθε πάντοτε τοῦ εὐαισθήτου χαρακτῆρος τῶν συζύγων σας· ἀπέχετε τῶν αὐστηρῶν μέσων καὶ μὴ ἀποξενουσθῆτε ποτε τῆς ὑπολήψεως αὐτῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ φυσικῆς ὑγιεινῆς.

Ἡ κατάχρησις, ὡς καὶ ἡ μικρὰ χρῆσις, εἶνε πάντοτε ἐπιβλαβὴ εἰς τὸν ἀνθρώπινον ὀργανισμόν. Τὸ ἀξίωμα τοῦτο πρέπει νὰ ἦνε βαθέως ἐγκεχοραγμένον ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ἀνθρώπων καὶ νὰ χρησιμεύῃ ὡς βᾶσις τῆς ἀνατροφῆς. Ἡ καλῶς ἐννοουμένη χρῆσις τῶν φυσικῶν καὶ

ἠθικῶν δυνάμεων, ἡ μετρία ἀπόλαυσις τῶν ἡδονῶν τοῦ βίου, ἀναλόγως τῆς κοινωνικῆς θέσεως τὴν ὁποίαν ἕκαστος κατέχει, διευκολύνουσι τὴν λειτουργίαν τῶν ὀργάνων, συνέχουσι τὰς ἀρμονικὰς αὐτῶν συμπαθείας, ἐδραιοῦσι τὴν ὑγείαν καὶ εὐτυχίαν καὶ ἐπιμηκύνουσι τὰς ὠραίας τῆς νεότητος ἡμέρας, τὸν πολῦτιμον τοῦτον θησαυρόν, τὸν τοσοῦτον ἀνοήτως καταδαπανώμενον ὑπὸ τῶν πλείστων ἀνθρώπων.

Κατοικία. Αὕτη πρέπει νὰ ᾔνε εὐάερος, εὐρύχωρος, οὐχὶ ὑγρὰ, μακρὰν πάσης μολυσματικῆς ἐστίας, ὁποῖαι εἶνε αἱ ἐναποθέσεις σκυβάλων, κόπρου, λιμναζόντων ὑδάτων καὶ ἰδία τῶν τεχνουργείων ἐκείνων, ἀφ' ὧν ἐκπέμπονται δηλητηριώδεις ἀναθυμιάσεις. Ὁ κοιτῶν πρέπει νὰ περιέχη διὰ δύο πρόσωπα τοῦλάχιστον 40 κυβικὰ μέτρα ἀέρος, ὅπως μὴ μολύνηται τὴν νύκτα, ὅτε τὰ παράθυρα εἶνε κεκλεισμένα, ὁ ἀὴρ ἐκ τῆς ἀποπνοίας τῶν πνευμόνων· πρέπει δὲ καθ' ἑκάστην νὰ ἀνανεώνηται τοῦ κοιτῶνος ὁ ἀὴρ ἐν οἰαδήποτε ὥρᾳ τοῦ ἔτους.

Ἰατισμός. Τὰ ἐνδύματα εἰς τε τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα πρέπει νὰ ᾔνε ἰκανῶς εὐρέα, ὅπως μὴ συμπιέζωσι τὰ ὄργανα καὶ τὰς κινήσεις τῶν μελῶν, ἀναλόγως δὲ τῶν ἐποχῶν τοῦ ἔτους ἐλαφρὰ ἢ βαρῆα, ἀλλὰ μετρίως πάντοτε. Τὰ λίαν θερμὰ ἐνδύματα ἔχουσι τὸ ἄτοπον, ὅτι καθιστῶσι τὸ σῶμα λίαν εὐαίσθητον πρὸς τὰ ψύχος, ἀποβαίνοντα οὕτως ἐν ἐκ τῶν ἐγγέστων αἰτίων τῶν πολυαριθμῶν νόσων, τὰς ὁποίας συνεπάγεται ἡ ἐπίσχεσις τῆς ἀδύλου διαπνοῆς· ἐκ πείρας δὲ ἀπεδείχθη, ὅτι τούναντίον τὰ ἄτομα, τὰ ὁποῖα συνείθισαν ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας εἰς τὴν χρῆσιν ἐλαφρῶν ἐνδυμάτων ἀνθίστανται πλείοτερον τῶν πρώτων εἰς τὰς ἀτμοσφαιρικὰς μεταβολὰς. Ἡ λινοστολὴ πρέπει νὰ ἀλλάσσεται δις καθ' ἑβδομάδα καὶ ἔτι συχνότερον, ἐὰν ἡ χρεια τὸ καλέσῃ. Ἡ συνήθεια τοῦ πιέζειν τὸν στόμαχον καὶ τὸ ἦπαρ, πρὸς ἐπίτευξιν λεπτῆς μέσης, εἶνε ὀλως μὲν γελοία διὰ τοὺς ἄνδρας, οὐδὲν δὲ τὸ ἐπαγωγὸν ἔχει διὰ τὰς γυναῖκας· στῆθος ὠραῖον καὶ εὐρὺ πρέπει νὰ

καταλήγη εἰς λαγόνας εὐρύθμους. Ἡ ἐπικίνδυνος αὕτη συνήθεια, ἡ πηγὴ τοσοῦτων δυστυχημάτων, μᾶς δίδει ἀφορμὴν νὰ εἰπωμέν τινα περὶ στηθοδέσμου (corset). Καὶ περὶ μὲν τῶν ἐκ τῆς χρήσεως τούτου, ὅταν ᾔνε ἀκαταλλήλως κατεσκευασμένος, ἐπιγινομένων βλαβῶν ἐν ἄλλω ἡμῶν συγγράμματι εἰδικώτερον ἐλαλήσαμεν· ἐνταῦθα δὲ μόνον θέλομεν ἐπαναλάβει μετὰ τῶν ἰατρῶν πάσης χώρας, ὅτι οἱ στηθόδεσμοι εἶνε διὰ τὰς γυναῖκας τοσοῦτον ἐπιβλαβεῖς ὅσῳ τὸ σπάργανον διὰ τὸ βρέφος. Εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ στηθοδέσμου ὀφείλονται τὰ συμπεπιεσμένα καὶ πρὸς τὴν βᾶσιν παραμεμορφωμένα στῆθη, ἡ ἔλλειψις τῆς ἀναπτύξεως καὶ εὐρυθμίας τοῦ τραχήλου τῶν νεανίδων, ἡ μικρὰ ἀνάπτυξις, χαυνότης καὶ πλαδαρότης τῶν μαστῶν μετὰ θηλῆς μικρᾶς καὶ ἀνεπαρκοῦς, ἅτινα τοσοῦτω συχνὰ εἰς τὰς γυναῖκας τῶν πόλεων ἀπαντῶμεν, αὐτὸς δὲ οὐκ ὀλίγον συντελεῖ καὶ εἰς τὴν παρατηρουμένην πληθύν τῶν ἐν ταῖς πόλεσι φθισικῶν. Ὀφείλομεν ἐν τούτοις νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἡ μονομανία αὕτη τοῦ καθιστᾶν λεπτὴν τὴν μέσιν ἀρχεται παρερχομένη καὶ καλντέρα ἤδη φιλοκαλία διευθύνει τὸν κόσμον τῶν γυναικῶν· στηθόδεσμοι ὑγιεῖνοι μὴ κατεσκευασμένοι ἐκ μεταλλίνων ἐλασμάτων, οὔτε ἐξ ὀστῶν φαλαίνης, κατορθοῦσι νὰ διατηρῶσι καλῶς τὸ ἑαυτῶν σχῆμα χωρὶς νὰ συμπιέζωσι τὸ στῆθος, οὔτε νὰ δυσχεραίνωσι τὰς κινήσεις τοῦ σώματος. Ἦθελεν εἶσθαι δὲ λίαν εὐχάριστον, ἐὰν καὶ αἱ μητέρες, διαβλέπουσαι κάλλιον τοὺς ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ φαλαίνιου στηθοδέσμου κινδύνους, ἀπηγόρευον ἐντελῶς αὐτὸν εἰς τὰς ἑαυτῶν θυγατέρας, καὶ οἱ σύζυγοι, ἅμα τῇ ἐμφανίσει τῶν πρώτων σημείων τῆς ἐγκυμοσύνης εἰς τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, μὴ ἐπέτρεπον, ὡς λίαν ἐπικίνδυνον, τὴν χρῆσιν τοῦ στηθοδέσμου.

Ἀσκήσις καὶ ἀνάπαυσις. Ἡ μυϊκὴ ἐνέργεια εἶνε ἀπαραίτητος εἰς τὴν συντήρησιν τῆς ὑγείας, ὡς θέτουσα εἰς κίνησιν πάντα τὰ ὄργανα καὶ διευκολύνουσα τὰς λειτουργίας αὐτῶν. Καὶ διὰ μὲν τοὺς εὐποροῦντας ὁ πεζῆ

περίπατος, ἡ ἵππασία, ὁ χορός, ἡ θήρα, τὰ ταξείδια, εἶνε τὰ κατάλληλα μέσα πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ συγκράτησιν τῆς ζωϊκῆς ἐνεργείας· διὰ δὲ τοὺς ἀπόρους ἀσκήσεις εἶνε ἡ καθημερινὴ ἐργασία, τὴν ὁποίαν εὐτυχεῖς πρέπει νὰ θεωρῶνται, ὅταν δὲν ἀναγκάζονται νὰ παρατείνωσι μέχρις ὑπερμέτρου καμάτου! Μετὰ τὴν ἀσκήσιν δὲ τοῦ σώματος εἶνε ἀναγκαῖα ἡ ἀνάπαυσις, ὅπως παρέχη εἰς αὐτὸ καιρὸν πρὸς ἐπανόρθωσιν τῶν ἀπωλειῶν, αὕτη δὲ πρέπει νὰ ἦνε ἀνάλογος τοῦ ἐκ τῆς ἀσκήσεως καμάτου. Ἐν γένει δὲ πρέπει νὰ διακόπτηται ἡ ἐργασία ἅμα ἐκ ταύτης ἀρχονται νὰ δυσχεραίνωνται αἱ κινήσεις· οὗτος εἶνε κανὼν ὑγιεινός, τὸν ὁποῖον πᾶς ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ ἐκτελεῖ· διότι, ἐὰν ἡ ἀνάπαυσις δὲν εἶνε ἐπαρκῆς πρὸς ἐντελεῖν τοῦ σώματος ἀνακούφισιν, εἰς τὸν ὑπερβολικὸν δὲ κόπον ἐπιπροστίθεται ἡ ἀγρυπνία, ἡ ἰσορροπία τῶν δυνάμεων καταστρέφεται καὶ νόσος ἐπελθοῦσα καταβάλλει τὸν ἄνθρωπον.

Τροφαὶ καὶ ποτὰ. Αἱ τροφαὶ πρέπει νὰ ᾧσι πάντοτε καλῆς ποιότητος καὶ νὰ λαμβάνωνται εἰς μετρίαν ποσότητα, ὅπως καθίσταται ταχεῖα καὶ εὐχερῆς ἡ πέψις αὐτῶν. Οὐδὲν ἐπιβλαβέστερον εἰς τὴν ὑγείαν τῆς ἀκρατείας· αἱ καταχρήσεις τῶν ποτῶν καὶ φαγητῶν καταπονοῦσι τὸν στόμαχον καὶ ἐπιφέρουσι δυσπεψίας, τῶν ὁποίων τὰ ἀποτελέσματα ἀντανაკλῶσιν ἐπὶ τοῦ γεννητικοῦ συστήματος. Οἱ διασημότεροι τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ νεωτέρων ἰατρῶν διατυποῦσι σχεδὸν ὡς ἐξῆς τοὺς εἰς τὰ φαγητὰ καὶ τὰ ποτὰ ἀναφερομένους ὑγιεινοὺς κανόνας.

Αἱ τροφαὶ ἔστωσαν καλῆς ποιότητος καὶ εὐπεπτοί. Εἶνε καλὸν νὰ τρώγῃ τις καθ' ὠρισμένας ὥρας καὶ μετ' ὀρέξεως πάντοτε. Νὰ τρώγῃ δὲ βραδέως καὶ νὰ ἐνεργῇ τελείαν μασσησιν, ὅπως ὁ βῶλος τῆς τροφῆς ἐντελῶς καταμερισθεῖς καὶ ὑπὸ τοῦ σιέλου ἐμβραχεῖς ὀλιγώτερον κουράζη τὸν στόμαχον.

Μεταξὺ ἐκάστου γεύματος πρέπει νὰ παρέρχηται χρό-

νος 5—6 ὥρῶν πρὸς ἀνάπαυσιν τοῦ στομάχου καὶ τῶν περιοδικῶς λειτουργούντων ὀργάνων.

Αἱ ζωϊκαὶ τροφαὶ πρέπει νὰ συνδυάζονται καταλλήλως μετὰ τῶν φυτικῶν· διότι ἡ χρῆσις μόνον τῶν πρώτων ἢ μόνον τῶν δευτέρων παραβλάπτει τὴν ὑγείαν. Τὸ ποσὸν τῆς λαμβανομένης τροφῆς μηδέποτε ἔστω ὑπέρμετρον· ἀπεναντίας εἶναι καλὸν νὰ ὑφίσταται ἔτι μικρά τις ὀρεξις μετὰ τὸ γεῦμα.

Αἱ λίαν ἠρτυμέναι τροφαὶ καὶ αἱ διεγείρουσαι τεχνητὴν ὀρεξιν πρέπει νὰ ἀποβάλλωνται, ὡς ἐρεθίζουσαι τὸν στόμαχον καὶ καθιστῶσαι ἐπὶ τέλους νωθρὰν τὴν λειτουργίαν αὐτοῦ, νὰ ἀποφεύγωνται δὲ αἱ λουκούλλαιοι τράπεζαι· εἶνε ἐπιβλαβῆς ἡ μεγάλη τῶν ἐδεσμάτων ποικιλία.

Μετρία πρέπει νὰ γίνηται χρῆσις οἴνου καὶ παντὸς ἄλλου ζυμωτικοῦ ποτοῦ, ἀποχὴ δὲ παντὸς οἴνοπνευματώδους ποτοῦ, ἢ ἔστω σμικροτάτη ἡ χρῆσις αὐτῶν καὶ μετὰ τὸ φαγεῖν γινομένη, μηδέποτε δὲ κενοῦ ὄντος τοῦ στομάχου. Ἀπεδείχθη ὅτι ἡ χρῆσις καὶ μάλιστα ἡ κατάχρησις τῶν οἴνοπνευματωδῶν ποτῶν παραβλάπτει τὴν ὑγείαν πλείοτερον πάσης ἄλλης ἐκ τῶν συνήθων νοσογόνων αἰτιῶν· τῶν ποτῶν τούτων ἡ ἐνέργεια δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὸν ἐρεθισμὸν καὶ τὴν σκλήρυνσιν τοῦ βλεννογόνου τοῦ στομάχου, εἰς τὴν ἐξασθένισιν τῆς πεπτικῆς αὐτοῦ δυνάμεως καὶ τὴν γένεσιν χρονίων γαστρικῶν κατάρρων, ἀλλὰ προσέτι ἐπιδρᾷ καὶ ἐπὶ τῶν ἐγκεφαλικῶν λειτουργιῶν, ἀμβλύνει τὴν διάνοιαν καὶ καθιστᾷ ἠλίθιον καὶ ἀποκτηνοῖ τὸν οἴνοπότην, ὡς τοσοῦτω συχνάκις δυστυχῶς βλέπομεν τοῦτο ἐν ταῖς τάξεσι τοῦ λαοῦ.

Πρὸ καὶ μετὰ τὸ φαγητὸν εἶνε καλὸν νὰ τελῆται μικρά τις ἀσκήσις, πρὸ μὲν, πρὸς διέγερσιν τῆς ὀρέξεως, μετὰ δέ, πρὸς διευκόλυνσιν τῆς πεπτικῆς λειτουργίας.

Μετὰ πᾶν κοπιῶδες γεῦμα εἶνε ἐπιβλαβῆς πᾶσα πνευματικὴ ἢ ἀφροδίσιος ἐργασία.

Καί, τέλος, τὸ δεῖπνον ἔστω λίαν ἐλαφρὸν γινόμενον δύο τοῦλάχιστον ὥρας πρὸ τῆς κατακλίσεως.

Ἐγρήγορσις καὶ ὕπνος. Πάντα τὰ ὀργανικὰ ὄντα, ἀπὸ τῶν φυτῶν μέχρι τοῦ ἀνθρώπου, ὑπόκεινται εἰς τὸν νόμον τῆς ἐγρηγόρσεως καὶ τοῦ ὕπνου· καὶ ἡ μὲν ἐγρηγόρσις εἶνε ὁ χρόνος ὁ τῆς ἐνεργητικῆς ζωῆς, ἢ τῆς καταναλώσεως τῶν δυνάμεων, ὁ δὲ ὕπνος τῆς παθητικῆς ζωῆς, ἢ τῆς ἐπανορθώσεως αὐτῶν. Ὁ ὕπνος εἶνε ἀπολύτως ἀναγκαῖος πρὸς ἀνάπαυσιν τοῦ κινητικοῦ συστήματος καὶ ἀναπλήρωσιν τῶν κατὰ τὴν ἐγρηγόρσιν ἀπωλειῶν τοῦ νευρικοῦ συστήματος· εἶνε δὲ τοσοῦτω μᾶλλον ἀναπληρωτικώτερος, ὅσῳ ἡσυχώτερος γίνεται· ἐὰν δὲ ἦνε ἀνήσυχος καὶ τεταραγμένος οὐδόλως ζωογονεῖ τὴν οἰκονομίαν· πρέπει δὲ τότε μετὰ σπουδῆς ν' ἀναζητῶνται καὶ ἀνευρίσκωνται αἱ αἰτίαι τῆς μεταβολῆς ταύτης πρὸς ἄμεσον αὐτῶν καταπολέμησιν διὰ τῶν ὑγιεινῶν καὶ θεραπευτικῶν μέσων· διότι ἡ ἀϋπνία ταχέως ἀποβαίνει ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν ὑγείαν τοῦ ἀνθρώπου. Κατὰ τὸν διάσημον Οὐφέλανδον «ἡ ἀϋπνία ταχέως καταναλίσκει τὰς διανοητικὰς καὶ σωματικὰς δυνάμεις· οὐδὲν δὲ ταύτης συντελεστικώτερον εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ πρόωρου γήρατος». Οὕτως ὁ ἀνθρώπος ὁ παραδιδόμενος ἐκουσίως ἢ ἐξ ἀνάγκης εἰς ὑπερμέτρους σωματικὰς καὶ διανοητικὰς ἐργασίας καὶ μὴ διαθέτων πρὸς ὕπνον τὸν ἀναγκαῖον πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν σωματικῶν καὶ ἠθικῶν καμάτων χρόνον, δὲν θέλει βραδύνη νὰ ὑποστῇ τὰς ἐκ τῆς ἀϋπνίας θλιβεράς συνεπείας.

Ἄλλ' ἐὰν ἡ στέρσις τοῦ ὕπνου διακινδυνεύῃ τὴν ὑγείαν, οὐχ ἥττον βλαβερὰ ἀποβαίνει καὶ ἡ ὑπερμετρος αὐτοῦ κατάχρησις· ὁ καταχρῶμενος τοῦ ὕπνου καθίσταται χαῦνος, νωθρὸς καὶ ἀπαθής· ἡ ζωϊκὴ αὐτοῦ δύναμις ἐξασθενεῖ, ἡ αἰσθητικότης σβέννυται, ἡ κυκλοφορία τοῦ σώματος τελεῖται νωθρῶς, τὰ δὲ ὑγρὰ δυσκόλως ρέουσιν ἀποφράσσοντα ἐνίοτε τοὺς σωλῆνας αὐτοῦ, ἐξ οὗ ἐπέρχονται συμφορήσεις καὶ ἄλλαι βαρεῖαι διαταράξεις.

Κατάλληλος πρὸς ὕπνον ὥρα Ἡ φύσις αὐτὴ ἐξαγγέλλει εἰς τὰ ζωϊκὰ ὄντα τὸν χρόνον, ὅστις πρέπει νὰ

διατίθεται πρὸς ὕπνον καὶ ἐγρηγόρσιν· οὕτως ὁ μὲν χρόνος ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου εἶνε ὁ χρόνος τῆς ἐνεργείας· ἡ δὲ νύξ ὁ χρόνος τῆς ἀναπαύσεως. Οἱ ἄνθρωποι κοινωνικῆς τινος τάξεως νομίζουσιν ὅτι εἶνε ἠναγκασμένοι νὰ ἀνατρέπωσι τὸν φυσικὸν τοῦτον κανόνα ἀγρυπνοῦντες τὴν νύκτα καὶ κοιμώμενοι τὴν ἡμέραν· τὸ τοιοῦτον ὅμως δὲν εἶνε ὅλως ἀδιάφορον εἰς τὴν ὑγείαν· ἐὰν δὲ παραβάλωμεν τὰ ὠχρῶντα πρόσωπα τῶν ἐξησθηνημένων ἀστῶν πρὸς τὰ τῶν εὐρώστων χωρικῶν, θέλομεν ἴδῃ, ὅτι οἱ τελευταῖοι εἶναι πεπροικισμένοι ὑπὸ ἰσχυροτέρας κράσεως καὶ ἀνθηροτέρας ὑγείας.

Διάρκεια τοῦ ὕπνου. Ὁ ὕπνος ἐν γένει πρέπει νὰ διαρκῇ 6—7 ὥρας, οὐδέποτε δὲ πέραν τῶν 8. Ἡ Σαλέρνεϊος σχολή, ἣτις ἔχει ἐνίοτε δίκαιον, ὀρίζει 5—6 ὥρας ὡς ἐπαρκῆ χρόνον πρὸς ὕπνον διὰ τοὺς προκεχωρημένους τὴν ἡλικίαν, 6—7 διὰ τοὺς νέους, τὸν δὲ πέραν τῆς ὥρας ταύτης παρατεινόμενον ὕπνον ὡς ἀρμόζοντα εἰς τοὺς ὀκνηρούς. Τὰ ὑγιεινὰ μέσα πρὸς ἀπόλαυσιν ἡσύχου καὶ εὐεργετικοῦ ὕπνου συγκεφαλαιοῦνται ἐν τοῖς ἐξῆς.

Οὐδέποτε πρέπει νὰ κατακλίνηται τις ἔχων τὸν στόμα χον πλήρη τροφῶν.

Πρέπει νὰ ἀποφεύγωνται αἱ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐπισκοτίζουσαι τὸν νοῦν θλιβεραὶ ἰδέαι, αἵτινες ἀναγκαίως γεννῶσι τὴν νύκτα ταραχώδη ὄνειρα καὶ ἐφιάλτας.

Ἐλαφρὰ, εὐάρεστος καὶ μετρία πρὸ τῆς κατακλίσεως ἀνάγνωσις χρησιμεύει παρὰ πολλοῖς ἀνθρώποις ὡς ἐπιτυχὲς ὑπνοφόρον μέσον.

Κατὰ τῆς παρατεταμένης ἀϋπνίας ἀτόμων νευρικῶν, καλὴ εἶνε ἡ χρῆσις τῶν χλιαρῶν λουτρῶν πρὸ τοῦ κατακλιθῆναι, ἂν γίνηται μετὰ τὴν ἀποτυχίαν πάντων τῶν λοιπῶν ὑγιεινῶν μέσων.

Ὁ κοιτῶν ἔστω εὐρύχωρος, οὐχὶ ὑγρὸς, καὶ ἐλεύθερος πάσης ὀσμῆς καὶ αὐτῆς τῆς εὐαρέστου, διότι εἶνε γνωστὸν ὅτι τὰ ἀρώματα καὶ τὰ ἄνθη δύνανται νὰ ἐπιφέρωσιν ὕπνον

ταραχώδη, κεφαλαλγίαν καὶ ἀϋπνίαν ἔτι. Ἡ κλίση ἔστω μῦτε λίαν μαλθακή, μῦτε λίαν σκληρά, μῦτε λίαν θερμή, μῦτε λίαν ψυχρά· τὸ σῶμα δεόν νὰ ἐξαπλῶται ὀριζοντίως ἔχον τὴν κεφαλὴν μικρὸν πρὸς τὰ ἄνω ὑψωμένην. Ἀλλὰ τὸ ἐπιτυχέστερον ὑπνοφόρον μέσον εἶνε ἡ ἐν καιρῷ τῆς ἡμέρας φυσικὴ ἐνεργητικότητα, ἡ ἡρεμία τοῦ πνεύματος καὶ ἡ οἰκογενειακὴ ὁμόνοια.

Λουτρά, πλύσεις καὶ καθαρισμοί. Τὰ καθολικὰ καὶ τοπικὰ λουτρά καὶ αἱ πλύσεις τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ σώματος ἀποτελοῦσιν ἐν τῶν σπουδαιότερων κεφαλαίων τῆς ἀτομικῆς ὑγιεινῆς, εἰς ἣν καὶ παραπέμπομεν τὸν ἀναγνώστην.

Ἀσκήσις τῆς διανοίας. Ἡ ὑπεροχὴ τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναίκος ἐπὶ πάντων τῶν ἄλλων ζώων ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς μεγαλητέρας διανοητικῆς αὐτῶν ἀναπτύξεως· διὰ τοῦτο ὀφείλουσιν οὗτοι νὰ καλλιεργῶσι τὴν διάνοιαν καὶ προσπαθῶσιν ἀενάως νὰ εὐρύνωσι τὸν κύκλον τῶν ἰδεῶν αὐτῶν, τὸ εὐάρεστον δὲ τοῦτο ἀποτέλεσμα ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς μελέτης, μετρίας ὁμως γινομένης καὶ διακοπτομένης ἅμα τοῦ καμάτου ἐπιστάντος. Ἡ καλλιέργεια τοῦ νοῦ ἀναπτύσσει ἀπάσας τὰς δυνάμεις αὐτοῦ, τὴν μνήμην, τὴν κρίσιν, τὸν συλλογισμόν, ἀνυψοῖ καὶ ἀναπτύσσει τὴν ψυχὴν, τὰ καλὰ αἰσθήματα, ἐξευγενίζει τὴν καρδίαν καὶ καθοδηγεῖ αὐτὴν ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ καλοῦ· αὕτη καθιστᾷ ἡμᾶς ἀγαθοὺς, χρησίμους καὶ ἀγαπητοὺς εἰς τοὺς πλησίον, συσφίγγει τοὺς συζυγικοὺς δεσμοὺς καὶ παρορμᾷ τοὺς γονεῖς εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων, ὅπερ εἶνε καθῆκον ἱερὸν πρὸς πάντα πολίτην θεωροῦντα ἑαυτὸν ὑπεύθυνον ἀπέναντι τοῦ ἔθνους του· καὶ ἐπὶ τέλος εἶνε πηγὴ πλείστων ἡδονῶν καὶ εὐτυχημάτων, τῶν ὁποίων ὁ ἀμαθὴς διὰ παντὸς ξένος διατελεῖ.

Ἄνδρες καὶ γυναῖκες! Καλλιεργήσατε τὴν διάνοιαν πρὸ πάντων ὅπως μορφώσητε τὸ ἦθος ὑμῶν. Δύναται πᾶς νὰ ἐκθαμβώνη τοὺς ἄλλους διὰ τῶν στολισμῶν του, ἀλλὰ μόνον διὰ τῆς διανοίας αὐτοῦ θέλει δυνθῆ νὰ ἀρέσῃ.

διότι αὕτη εἶνε ἡ ζωογονοῦσα τὸ σῶμα, ἡ ἐμψυχοῦσα καὶ καλλύνουσα τὴν φυσιογνωμίαν, ἡ κοσμοῦσα διὰ μυρίων θελγύτρων τὴν ὑπὸ τῆς φύσεως ἀδικηθεῖσαν γυναῖκα, ἡ τὰ πάντα ἐπὶ τῆς γῆς κατακτῶσα, τὸν ἔρωτα, τὰς τιμὰς, τὴν δόξαν καὶ τὰ πλούτη. (1)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Φυσιολογικὴ ἔρευνα τῆς ἐπιρροῆς, ἣν τὰ ὄργανα τῆς διαιωνίσεως τοῦ εἶδους ἐξήσκησαν ἐπὶ τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων λαῶν.

Οἱ ἀρχαῖοι λαοὶ μεγάλως ἐσέβοντο τὰ παρέχοντα τὴν ζωὴν ὄργανα· ἡ θεὰ αὐτῶν ἀντὶ νὰ ταπεινώνη τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξ αἰσχύνης, ἦτο ἀπεναντίας οἰκεία, καθὼς συνδεομένη μετὰ τῆς ιδέας τῆς παραγωγῆς τοῦ εἶδους καὶ τῆς γονιμοποιήσεως· τοιαῦτα ἦσαν τὰ ἦθη τῶν ἀρχαίων ἐκείνων ἐποχῶν.

Καὶ οἱ μὲν Ἰνδοὶ ἐτέλουν τὰς ἐορτὰς τοῦ *κιγκάμ*, ἢ τοῦ ἀνδρικοῦ μορίου, μετὰ μεγάλης θρησκευτικῆς πομπῆς· οἱ καλλιτέχναι κατεσκεύαζον ἐξ ὀρειχάλκου, ἢ ἀνέγλυφον ἐν πολυτίμοις λίθοις τὴν εἰκόνα τοῦ *κιγκάμ*, ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς στολισμὸς τῶν γυναικῶν· οἱ εὐλαβεῖς καὶ αἱ εὐλαβεῖς ἐξήρτων ἀπὸ τοῦ τραχήλου, ἐκόσμουσαν δι' αὐτοῦ τὴν κόμην, ἢ κατεσκεύαζον ἐξ αὐτοῦ ψέλλια ἐν τοῖς ναοῖς

(1) Ἐνταῦθα ἐπακολουθεῖ κεφ. «Περὶ τῶν ὀργάνων τῆς διαιωνίσεως τοῦ εἶδους.» Τὴν περιγραφὴν τῶν ὀργάνων τούτων ἐκρίναμεν καλὸν νὰ παραλείψωμεν ὅλως, ὡς εἰς μὲν τοὺς εἰδήμονας τῶν τῆς ἰατρικῆς γνωστὴν τυγχάνουσιν, ὅλως δὲ ἀκατάληπτον καὶ περιττὴν ἐπομένως εἰς τοὺς ἀδαεῖς αὐτῶν. Ἐφροντίσαμεν, ἐν τούτοις, πολλαχοῦ τοῦ κειμένου ἀπλῶς καὶ καταληπτῶς νὰ παρεμβάλωμεν ὅτι πρὸς κρείττονα τῶν ἀνατομικῶν ὄρων κατανόησιν ἀπηρτεῖτο.

ἦσαν ἐστημένοι κολοσσαῖοι κιγκὰμ πρὸ τῶν ὁποίων ἐγονάτιζον αἱ γυναῖκες, ὅπως τύχῃσι τοῦ δώρου τῆς τεκνογονίας· ἔτι καὶ νῦν δὲ *φειραί* τινες ἢ θρησκευτικοὶ ἐπαῖται πρὸ τῆς εἰσόδου τῶν ναῶν ἡμίγυμνοι ἰστάμενοι, προσφέρουσι τὸν κιγκὰμ αὐτῶν εἰς τὰς γυναῖκας πρὸς ἀσπασμόν, αἱ δὲ στεῖραι ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ἀποκτήσεως τέκνου δὲν ἀπεχθάνονται νὰ προσψαύωσι τὰ χεῖλη αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ζῶντος περιάπτου, ἀμείδουσαι κατόπιν τὸν φακίρην. Καθὼς δὲ διεγείρουσι τὰς γυναῖκας αἱ ἐπαίσχυντοι αὗται πράξεις, αἱ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἡθῶν ἀποκρουόμεναι, οὕτω καὶ τοὺς ἄνδρας τῶν χωρῶν τούτων οἱ ἄσεμνοὶ τῶν ὄρχηστρίδων χοροί· δὲν ὑπάρχει ναός, οὔτε ναῖσκος ἀνευ θιάσου ἐξ ὄρχηστρίδων, τῶν ὁποίων τὰ κέρδη ἀφιερροῦντο εἰς τοὺς ἱερεῖς τοῦ ναοῦ. Οἱ δὲ *Βραχμάνοι* θεωροῦσι τὴν μὲν γυναῖκα ὡς ἀγρόν, τὸν δὲ ἄνδρα ὡς σπόρον, τὸν ἀγρόν δὲ τὸν σπαρέντα καὶ μετὰ παρέλευσιν 7 ἐτῶν μὴ καρποφορήσαντα νομίζουσιν ἄγονον καὶ ἐγκαταλείπουσι τὴν γυναῖκα δηλ. ἥτις μετὰ παρέλευσιν 7 ἀπὸ τοῦ γάμου ἐτῶν δὲν τεκνοποιήσῃ ἀποβάλλουσι καὶ ἀντικαθιστῶσι δι' ἄλλης.

Οἱ δὲ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι ἐνεχάρασσον ἐπὶ πάντων τῶν μνημείων αὐτῶν τὰ ἐμβλήματα τῆς ἀνθρωπίνης γενέσεως· σκοπὸς δὲ τῶν περιωνύμων αὐτῶν μυστηρίων κατὰ μεγάλην πιθανότητα ἦτο, ὁ πολλαπλασιασμός τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ ἡ ὑποταγὴ αὐτοῦ εἰς τοὺς θεοκρατικούς νόμους· καὶ ὁ μὲν Ἡρόδοτος, ὁ Πυθαγόρας, ὁ Πλάτων καὶ πολλοὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων, τῶν μυηθέντων εἰς τὰ μυστήρια ταῦτα ἐτήρησαν σιγὴν ἐπὶ τῶν ἐν αὐτοῖς τελουμένων, ἐκ τῆς ἱστορίας ὁμῶς μανθάνομεν, ὅτι οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες ἐμαστιγοῦντο ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἰσιδος, γνωστὸν δὲ εἶνε πρὸς τίνα σκοπὸν ἢ μαστίγωσις τελεῖται. (1) Πρὸς τούτοις οἱ Αἰγύπτιοι ἀπέδιδον λατρείαν

(1) Ἡ μαστίγωσις ἐθεωρεῖτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὡς μέσον ἀφροδισιαχόν (ἰδὲ κεφ. ΙΘ').

εἰς τὸν Φαλλὸν (1) συνάγουσαν τὰ πλήθη εἰς Μένδρια, Μέμφιδα καὶ Ἐλεφαντίνην καὶ συνοδευομένην ὑπὸ πράξεων ἀσελγῶν, τὰς ὁποίας δὲν ἐπιτρέπεται εἰς ἡμᾶς ἐν ταῦθα νὰ μνημονεύσωμεν.

Οἱ Ἀσσύριοι, οἱ Βαβυλώνιοι καὶ οἱ Πέρσαι προσέφερον τιμὰς εἰς τὴν Ἀφροδίτην ὑπὸ τὰ ὀνόματα Σαλαμῶ, Μύθρα, Μυλιταία, Ἀτέργατις κτλ. Ἐν δὲ τοῖς ἀπειραρίθμοις ναοῖς τοῖς ἀφιερωμένοις εἰς τὴν θεὰν ταύτην, ὁ Φαλλὸς ἐδέχετο τὴν λατρείαν καὶ τὰς προσφορὰς τοῦ διψῶντος ἡδυπαθῶν ἡδονῶν πλήθους. Ἡ ἱστορία δὲ τοῦ Σαρδαναπάλου καὶ τῶν αἰσχυρῶν αὐτοῦ ὀργίων ἀπαλλάσσει ἡμᾶς τοῦ κόπου ἐκτενέστερον περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ν' ἀσχοληθῶμεν.

Οἱ δὲ Ἕλληνες παρέλαβον ἐκ τῆς θρησκείας τῶν Αἰγυπτίων ὅ,τι πλειότερον ἤρμοζεν εἰς τὸν χαρακτῆρα αὐτῶν, ἀποβαλόντες πᾶν ὅ,τι λίαν ἄσεμνον ἐθεώρησαν· ταχέως δὲ συνώκισαν τὸν Ὀλύμπου ὑπὸ Θεῶν, καὶ ἰδία θελκτικῶν θεαινῶν, τοῦ Διός, τοῦ Ἀπόλλωνος, τοῦ Βάκχου, τοῦ Πριάπου κλ. τῆς Ἥρας, τῆς Παλλάδος, τῆς Ἥθης καὶ τῆς Ἀφροδίτης, τῆς θελκτικώτερας παραστάσεως τῆς φυσικῆς καλλονῆς, συνοδευομένης ὑπὸ τῶν Χαρίτων καὶ τοῦ Ἔρωτος, μετὰ τούτους δὲ εἶπετο πληθὺς ἡμιθεαινῶν ἢ νυμφῶν ἀμιλλωμένων πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὴν τρυφερότητα καὶ κομψότητα. Οἱ κάτοικοι τοῦ Ὀλύμπου κατήρχοντο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐπὶ τῆς γῆς, φρονοῦντες ὅτι δὲν ἀντέβαιναν εἰς τὴν θεῖαν αὐτῶν φύσιν ἢ παροχὴ εὐνοίας εἰς ἀπλοῦς θνητούς. Ἡ τοσοῦτον εὐάρεστος ἐν ταῖς ἀλληγορίαις αὐτῆς εἰδωλολατρεία εἶχε καταστήσῃ πάγκοινον τὴν λατρείαν τοῦ ἔρωτος· διότι εἰς αὐτόν, λίαν χαριέντως, ἀπέδιδε τὴν διάταξιν τοῦ χάους καὶ τὴν διοργάνωσιν τῆς ὕλης. Κατὰ τὸν πολυμαθῆ Λάρχηρ ἐκ πάντων τῶν θεῶν καὶ θεαινῶν ἡ Ἀφροδίτη ἐλατρεύετο πλει-

(1) Φαλλὸς ἦτο ἀπομίμησις τοῦ ἀνδρικοῦ μορίου ἐκ διαφόρου ὕλης, συνήθως δὲ ἐκ ξύλου κατασκευαζόμενος.

ότερον ἐν τε τῇ μικρᾷ καὶ τῇ μεγάλῃ Ἑλλάδι· διότι πρὸς τιμὴν αὐτῆς ἠριθμοῦντο ἐπέκεινα τῶν 90 ἱερῶν· ἰδιάζουσιν δὲ λατρείαν ἀπένεμον εἰς αὐτὴν τὰ Κύθηρα, ἢ Πάφος, ἢ Κύθνος, ἢ Κύπρος, ἢ Λέσβος, τὸ Ἰδάλιον καὶ ἢ Ἀμαθοῦς, προσελκύνουσαι ἀπειρον συρροὴν ξένων. Εἰς πλείστας πόλεις τῆς Ἑλλάδος, καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Κόρινθον, ἐν ταῖς ἑορταῖς τῆς Ἀφροδίτης παρῆσαν πλῆθος ὠραίων γυναικῶν, τὰς ὁποίας δυσκόλως τις σήμερον ἀπαντᾷ. Τὰ Βακχικὰ, τὰ Καταγώγια, τὰ Πριάπεια, τὰ Θεσμοφόρια κλπ. συνωδεύοντο ὑπὸ πράξεων σχετιζομένων πρὸς τὴν γονιμοποίησιν, πολλάκις δὲ ἐν αὐτοῖς παρεξετρέποντο οἱ πανηγυρισταὶ εἰς ἀκολάστους ἡδονάς. Δὲν ἐτίμων δὲ τὴν Ἀφροδίτην μόνον ὡς τέρπουσαν τὴν αἴσθησιν, ἀλλὰ προσέτι καὶ διότι ἐφοβοῦντο τὴν ὀργὴν αὐτῆς, τῆς ὁποίας συνέπεια ἦτο φρικώδης ἐκδίκησις, ἢ νυμφομανία! Παράδειγμα δὲ ταύτης ἀναφέρουσι τὰς θυγατέρας τοῦ Προΐτου, αἵτινες ἐπειδὴ παρνημέλησαν τὴν λατρείαν τῆς θεᾶς, κατελήφθησαν ὑπὸ τῆς ἀποτροπαίου ταύτης νόσου καὶ ἠμίγυμνοι διέτρεχον τὴν Πελοπόννησον καταφλεγόμεναι ὑπὸ τοῦ ἐρωτικοῦ πυρός, ὅπερ ἡδυνάτουσαν νὰ κατασβέσωσιν.

Ὁμοίως ἐν ταῖς πρωτίσταις τῆς Ἑλλάδος πόλεσιν ἦσαν ἰδρυμένοι βωμοὶ καὶ ἀνδριάντες εἰς τὸν Θεὸν Πριάπον· ἢ εἰκὼν αὐτοῦ Ἑρμῆς ἐπονομαζομένη ἐνίοτε, ἐχρησίμευεν ὡς ὄριον καὶ περίφραγμα τῶν ὁδῶν· ἐν Πριάπῳ τῆς Τρωάδος, Ὀρνεαῖς τῆς Ἀργολίδος ἐν Κορίνθῳ καὶ ἐν Ἀθήναις, αἱ γυναῖκες ἐτέλουν τὴν ἑορτὴν τοῦ δυσμόρφου τούτου θεοῦ μετὰ πολλῆς διαχύσεως· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δ' αὐτοῖ, οἱ μᾶλλον τῶν ἄλλων πεπολιτισμένοι, εἶχον πολυπληθεῖς ἀνδριάντας τοῦ Πριάπου Ἑρμοῦ ἀνεγείρη ἐν τε τῇ πόλει καὶ τοῖς ἰδίῳις κήποις· ὅταν δ' ὁ Ἀλκιβιάδης, θέλων νὰ σκώψῃ τὴν εὐπιστίαν τοῦ κοινοῦ ἐν νυκτερινῇ τινι εὐθυμίᾳ συνέλαβε τὴν ἰδέαν μετὰ πολλῶν παραφόρων φήλων τοῦ νὰ θραύσῃ τὰ ὑπερμεγέθη ὄργανα πάντων τῶν Πριάπων οὓς συνῆντα, τὴν ἐπιούσαν πᾶσα ἢ πόλις ἦτο ἀνάστατος,

μικροῦ δὲ δεῖν ἐστερεῖτο τῆς ζωῆς ὁ υἱὸς τοῦ Κλεινίου. Τοιοῦτος ἦτο ὁ σεβασμός, ὃν προσεκτᾶτο τὸ ἔμβλημα τοῦτο τῆς ἀνθρωπίνης γενέσεως. Τὰ θέλγητρα τῆς λατρείας τῆς Ἀφροδίτης ἐνέπνευσαν μέγαν ἀριθμὸν ποιητῶν καὶ φιλοσόφων. Ὁ Ἀνακρέων, ὁ Μόσχος, ὁ Βίων, ἢ Σαπφώ, ὁ Ἀρίστιππος, ὁ Ἐπίκουρος καὶ ἄλλοι ἐψαλλον τὸν ἔρωτα, τὸν οἶνον καὶ τὰ ἀφθονα γεύματα. Ὁ Ἀριστοφάνης ὠμίλει περὶ τῆς Ἀφροδίτης καὶ τῶν ἱερειῶν αὐτῆς μετὰ σκανδαλώδους ἐλευθεριότητος, ὁ δὲ Διογένης καὶ ὁ Κράτης ὑπεστήριζον ὅτι ἡ σαρκικὴ ἀπόλαυσις καὶ δημασία τελομένη οὐδὲν παρίστα τὸ σκανδαλώδες. Εἰς δύο δὲ μάλιστα τῆς Ἑλλάδος πόλεις, τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Κόρινθον, ἐπεκράτει ἀκράτητος ὁ πρὸς τὰς ἐρωτικὰς ἡδονὰς πόθος· αἱ ὠραιότεραι καὶ ἐπαγωγότεραι τῶν ἑταίρων τοῦ κόσμου προσείλκουν σμῆνος ξένων εἰς τὰς πόλεις ταύτας, ἀληθῆ ἄσυλα τῶν τεχνῶν καὶ τοῦ ἔρωτος. Ὁ ρήτωρ Ἀλκίφρων κατέλιπεν εἰς ἡμᾶς τὰ ὀνόματα καὶ τὰ ἦθη τῶν διασημότερων ἑταίρων τῶν χρόνων τούτων, εἰς πολλὰς τῶν ὁποίων ἀνήγειρον ναοὺς ἀπονέμοντες θείας τιμὰς εἰς τὴν ἐξοχὸν αὐτῶν καλλονῆν.

Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι καίτοι κατὰ πάντα ἀπεμιμοῦντο τοὺς Ἕλληνας, ἐν τῇ λατρείᾳ ὅμως τῆς Ἀφροδίτης ὑπερέβησαν τοὺς ἑαυτῶν διδασκάλους· οὐδέποτε λαὸς εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὑπὸ τοῦ πάθους τῆς φιληδονίας κατελήφθη· οἱ ναοὶ τῆς Ἀφροδίτης ἦσαν πολυαριθμότεροι τῶν τοῦ Διὸς ἀενάως πληρούμενοι ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν λατρευτῶν· ὁ Βάκχος, ὁ Πριάπος καὶ ὁ Πᾶν ἀπεικονίζοντο πανταχοῦ μετὰ ὑπερμέτρων ἀνδρικῶν μορίων. Ὁ Φαλλὸς ἐθεωρεῖτο εἰκὼν σεβαστῆ, κατὰ μίμησιν δὲ τῶν Αἰγυπτίων αἱ γυναῖκες ἐποίουν περίαπτα (φυλακτὰ) ἐξ αὐτοῦ καὶ ἄλλα ἀντικείμενα στολισμοῦ· τὰ πινάκια, οἱ ἀμφορεῖς, αἱ λυχνίαι, αἱ ἔδραι κλπ. Φαλλοὺς ἀπεικονίζον· μεγάλην δ' αὐτῶν χρῆσις ἐγένετο ἐν ταῖς συνθέσεσι τῆς ἀρχιτεκτονικῆς· τὰ ἄκρα τῶν ὁδῶν, αἱ πρὸ τῶν οἰκιῶν ἐστημένοι λίθιναι ἔδραι, σχῆμα Φαλλοῦ ἀπεικονίζον· ἐν ταῖς πύλαις τῶν πόλεων,

έν τοῖς κήποις καὶ τοῖς ἀγροῖς πανταχοῦ πολυπληθεῖς φαλλοὶ ἰδρύνοντο· ὁ Φαλλὸς κατέστη συρμός! Κατὰ τὰς πρώτας τοῦ ἔαρος ἡμέρας ἐτελεῖτο ἐν Ρώμῃ ἑορτὴ τῆς γονίμου Ἀφροδίτης. Κατ' αὐτὴν αἱ ἔγγαμοι καὶ αἱ κόραι ἐπορεύοντο πρὸς τὸ ὄρος Κυρινάλιον, ἐνθα ἐπιτιθέμεναι ἐπὶ τοῦ ὄμου τὸν ἐκεῖ κείμενον ὑπερμεγέθη ἐκ ξύλου κιντράας φαλλὸν ἔφερον βραδυποροῦσαι πρὸς τὸν ναὸν τῆς Ἐρυκίνης Ἀφροδίτης, ἄδουσαι ὕμνους ἐρωτικούς. Ἐκεῖ παρέμενον ὥρας τινὰς ὀργιάζουσαι, ὅτε πάλιν ἐπὶ τῶν ὄμων φέρουσαι ἐπανεκόμιζον τὸ εἶδωλον ἐπὶ τοῦ ὄρους Κυριναλίου.

Οἱ Ρωμαῖοι ἐτέλουν πλείστας ἑορτὰς διεγειρούσας εἰς τὸν ὑπατον βαθμὸν τὴν Ἀφροδίσειον ὀρμὴν· τὰ Καταγώγια, τὰ Θεσμοφόρια, τὰ Βακχικά, τὰ Φαλλοφόρια, τὰ Περέννια, αἱ ἑορταὶ τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Περσεφόνης κλπ. ἐνέβαλλον ἀμφότερα τὰ φύλα εἰς ζωηροτάτας διεγέρσεις· πάντες δὲ οἱ περὶ τῶν ἑορτῶν τούτων πραγματευθέντες Λατῖνοι συγγραφεῖς εἰκονίζουσι ταύτας ὡς καταγώγια ἀμέτρου ἀκολασίας· ὁμοφώνως δ' ἐπὶ τούτου ἐκφράζονται ὁ Ὀβίδιος, Τίβουλλος, Κάτουλλος, Σαλλούστιος καὶ ὁ ἀθάνατος Βιργίλιος, Ὀράτιος, Ἄρειος, Ἰουβενάλης Πετρώνιος, Πλαῦτος, Στετόνιος, Τερέντιος καὶ ἄλλοι. Ἡ σαρκικὴ φιληδονία ἦτο τὸ δεσπόμενον πάθος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης· πατρικαὶ καὶ πλῆθειαι, ἄνδρες ἐξόχου ὀνόματος καὶ πελάται ¹⁾ καὶ δοῦλοι διετέλουν διπνεκῶς ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ἀφροδισίων ὀρέξεων. Αἱ καταχρήσεις, αἱ ἀκολασίαι, καὶ αἱ παντὸς εἶδους παραφοραὶ τοσοῦτον ἐπετάθησαν ἐπὶ τῶν τελευταίων Καισάρων, ὥστε, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν μάλιστα τοῦ «Συμποσίου τοῦ Τριμαλκίωνος» τοῦ Πετρωνίου ἀναγκάζεται τις νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι, ἐξαιρέσει τῶν Ἀσσυρίων καὶ Βαβυλωνίων οὐδεὶς λαὸς ἐν τῷ κόσμῳ ὑπερέβη κατὰ τὴν ἀσέλγειαν καὶ τὰ αἰσχροῦ ὄργια τοὺς

1) Πελάται ἐλέγοντο οἱ ὑπὸ τῶν πατρικίων προστατευόμενοι.

(Σημ. τοῦ Μεταφραστοῦ).

ἐκπεφυλισμένους τούτους Ρωμαίους, τοὺς μετὰ τινα χρόνον λείαν τῶν βαρβάρων γενομένους.

Μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους ὁ Χριστιανισμὸς ἀνεχαίτισεν ἐπὶ τινα χρόνον τὸ πάθος τῶν ἐρωτικῶν ἡδονῶν· ἀλλ' οὗτος πάλιν, ταύτας ἐντελῶς ἀπαρνούμενος καὶ θερμῶς τῆς ἀγαμίας ὑπερμαχῶν, περιέπεσεν εἰς τὸ ἀντίθετον ἄκρον τὸ μὴ δυνάμενον νὰ συμβιβασθῇ πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. Κατόπιν δὲ ἰσχυρῶς ὄσω καὶ ὀλεθρίως περισταλὲν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ μυστικισμοῦ, ἀνηγέρθη πάλιν, οὐχὶ πλέον τότε φανερά, ὡς ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς εἰδωλολατρίας, ἀλλὰ κρύφα καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ τελούμενον. Μεθ' ὅλους δὲ τοὺς περιορισμοὺς καὶ τὴν αὐστηρότητα τῶν νόμων μεγεθυνόμενον οὕτω μικρὸν κατὰ μικρὸν καὶ ἀναφανὲν κατὰ τὸν 10ον μ. Χ. αἰῶνα μετὰ τῶν Θεοδώρων καὶ Μαρτζιῶν, τῶν ἀληθῶν τούτων Μεσσαλινῶν τῆς Χριστιανικῆς Ρώμης, προέβαιεν ὀλονὲν ἀναπτυσσόμενον, ἐκδηλωθὲν ἐν ἀπάσῃ αὐτοῦ τῇ ὀρμῇ παρὰ τοῖς Σίξτοις Δ' καὶ Ριαρίοις, παρὰ τοῖς Βοργίοις καὶ Φαρνέζαις, οἵτινες διὰ τῶν ἀσεβῶν αὐτῶν ὀργίων καὶ κακουργημάτων ἐπεσκίασαν πᾶν ὅ,τι πρὸ αὐτῶν εἶχον διαπράξῃ τὰ ἐστεμμένα τῆς ἀρχαίας Ρώμης τέρατα.

Ἐπὶ τέλους φιλόσοφοί τινες τοῦ 17ου αἰῶνος ἔσχον τὴν τόλμην νὰ ἐγερθῶσι κατὰ τῶν ἀνοσιουργημάτων τῶν ἰσχυρῶν καὶ νὰ ἀντικρούσωσι τὰς προλήψεις σπουδαίας κοινωνικῆς τάξεως· τὸ ἀρξάμενον δὲ τοῦτο μέγα ἔργον ἐξηκολούθησαν μεθ' ὅλας τὰς καταδιώξεις ἄλλοι ἀφωσιμένοι σοφοί· ἀπ' ἐκείνης δὲ τῆς ἐποχῆς εἰσῆλθεν εἰς νέαν φάσιν ἡ ἀνθρωπότης. Ἀλλ' ἡ πλήρης κοινωνικὴ ἀναγέννησις ἀνήκει ἀναντιρρήτως εἰς τοὺς σοφοὺς ἠθικολόγους τοῦ 18ου αἰῶνος, καθ' ὃν τσαῦται ὑποκριτικαὶ φωναὶ συνετάχθησαν· μίαν πρὸς μίαν τῶν προλήψεων ἐκείνων ἀντέκρουσαν καὶ ἀνέτρεψαν οἱ εὐεργέται οὗτοι τῆς ἀνθρωπότητος, στήθος πρὸς στήθος ἐπολέμησαν κατὰ τῆς Ὑδρας τῶν δεισιδαιμονιῶν, τοῦ τερατώδους τούτου τῆς ἀμαθείας καρποῦ, τὰς πλάνας διέλυσαν, καὶ διαχύσαντες

ἐπὶ τοῦ λαοῦ τὸ φῶς, οὕτως ἐπὶ τοσοῦτῳ μακρὸν χρόνον ἐστερεῖτο, ἐξήγνισαν τὰ ἦθη καὶ διηνέωξαν τὴν ὁδὸν ἐφ' ἧς μέχρι σήμερον βαδίζομεν. Τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς φιλοσόφους τοῦ 18ου αἰῶνος! Διότι ἀνευ αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν ἡ Εὐρώπη ὑπὸ παχυλοῦ θὰ ἐκαλύπτετο σκότους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ παρθενίας, παρθενικοῦ ὑμένος καὶ διακορεύσεως.

Παρ' ἅπασιν σχεδὸν τοῖς ἔθνεσιν ἡ παρθενία θεωρεῖται θησαυρὸς τοῦ ὁποίου ἡ πρώτη κατοχὴ ἀποβαίνει σφόδρα ἐπιθυμητὴ εἰς τὸν νεόγαμον. Ἀληθῶς βάρβαροί τινες λαοὶ ὡς οἱ ἐν Γοᾶ, Καλκούτῃ, Μαδαγασκάρῃ Φιλιππίναις νήσοις κλπ. δεικνύονται ἀδιάφοροι εἰς τὴν ἀπόδρεφιν τοῦ παρθενικοῦ ἀνθους τῆς νεαρᾶς συζύγου, ἐμπιστευόμενοι τὴν πρᾶξιν ταύτην εἰς ἱερεῖς ἢ ξένους, ἀλλὰ τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὰ ἐπικρατοῦντα θρησκευτικὰ ἔθιμα καὶ τὴν δεισιδαιμονίαν αὐτῶν. Οἱ ἀρχαῖοι λαοὶ ἀπέπεμπον τὴν σύζυγον, ἥτις δὲν παρείχεν ἐμφανῆ τῆς παρθενίας σημεῖα· ἔτι δὲ νῦν λαοὶ τινες τῆς Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς ποιοῦνται χρῆσιν πολλῶν βαρβάρων μέσων, ὅπως ἐκδιάσωσι τὰς θυγατέρας νὰ διατηρῶσι μέχρι τῆς στιγμῆς τοῦ γάμου τὴν ἑαυτῶν παρθενίαν· οὕτως ἐν Δαρφούρ καὶ Νουβία αἱ μητέρες ἀπὸ μικροτάτης ἡλικίας ἐνράπτουσι τὰ ὄργανα τῶν κορῶν, ἀφίνοντες μόνον πρὸς τὰ κάτω ὀπὴν τινα πρὸς δίοδον τῶν ἐμμήνων, μόνον δὲ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ γάμου ἀποχωρίζουσι διὰ μαχαιρίου τὰ δύο συννημμένα χεῖλη. Εἰς δὲ τὰς Ἰνδίας καὶ Ἀφρικανικὰς τινὰς χώρας, ἀρκοῦνται μόνον ἐγκρικῶνοντες τὰς νεάνιδας, διαπερῶντες δηλ. μετάλλινον κρῖκον διὰ τῶν μεγάλων χειλέων, ὅπως κατα-

στήσωσιν ἀδύνατον πᾶσαν εἰσαγωγὴν· οἱ δὲ Κιρκάσιοι προσαρμόζουσι ζώνην δερματίνην ἀποφράσσουσαν τὴν εἰς τὸν κόλπον εἰσοδὸν, πλὴν μικρᾶς τινος ὀπῆς πρὸς ἐκροτὴν τῶν οὖρων καὶ τῶν ἐμμήνων· τὴν ζώνην δὲ ταύτην μετὰ τὴν τελετὴν τοῦ γάμου ὁ σύζυγος σύρων τὸ ἐγχειρίδιον ἀποκόπτει. Παρὰ δὲ τοῖς πεπολιτισμένοις λαοῖς ἡ παρθενία ἀπολαύει μὲν δικαίας καὶ προσηκούσης ἐκτιμῆσεως, ἀλλὰ τηρεῖται ἐθελουσίως καὶ οὐδέποτε διὰ τῆς βίας ἐπιβάλλεται.

Παρθενικὸς ὑμῆν. Οὗτος δὲν εἶνε ἴδιος ὑμῆν, ἀλλ' ἀπλῆ πτυχὴ τῆς βλεννομεμβράνης τοῦ κόλπου σχηματιζομένη κατὰ τὴν εἰσοδὸν αὐτοῦ, τὸν ὁποῖον δὲν ἀποφράσσει ὀλοσχερῶς, ἀλλ' ἀφίνει ὀπὴν τινα, ἥτις σμικροτάτη οὔσα κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν εὐρύνεται κατὰ μικρὸν κατὰ τὴν ἐφηδικήν, ὅπως καταλίπη ἐλευθέραν τὴν δίοδον τοῦ καταμηνίου αἵματος. Ὑψίσταται δ' οὗτος πλείστας ἀνωμαλίας, καίτοι ἐθεωρήθη πάντοτε ὡς ἀσφαλὲς τῆς παρθενίας σημεῖον· καὶ ὅτε μὲν ἡ πτυχὴ αὕτη λαμβάνει τοσαύτην ἀνάπτυξιν, ὥστε ὁμοιάζει πρὸς ἀληθῆ μεμβράνην, ὅτε δὲ εἶνε τοσοῦτῳ μικρά, ὥστε καταλείπει εὐρείαν σχισμὴν, εἶνε δὲ τελείως ἐξηλειμμένη, ὅπως τὰ γεγονότα μαρτυροῦσιν, εἰς τὰς παρθένους τὰς ἐχούσας ἀφθονον τὴν ἐμμητον ροήν, τὰς λευκορροϊκὰς ἢ τὰς παραδεδομένας εἰς τὸν ἀννανισμόν. Πολλὰ συζητήσεις ἠγέρθησαν περὶ τοῦ περιωνύμου τούτου ὑμένος, τὴν ὑπαρξιν αὐτοῦ ἄλλων μὲν ἐντελῶς ἀρνούμενων, ἄλλων δὲ βεβαίαν θεωρούντων· ἡμεῖς φρονοῦμεν ὅτι ἡ διχογνωμία αὕτη ἀφορᾷ μόνον εἰς τὴν λέξιν ὑμῆν, διότι εἶναι ἀναμφισβήτητον, ὅτι ἡ βλεννομεμβράνη τοῦ κόλπου σχηματίζει πτυχὴν μᾶλλον ἢ ἥττον προέχουσαν, ἥτις σταθερῶς ἐνυπάρχει εἰς τὰς νεάνιδας, ὅσαι δὲν ἐκτίθενται εἰς ἀσελγεῖς πράξεις ἢ δὲν πάσχουσιν ἐκ λευκορροίας· ἡ ἔλλειψις δ' αὐτοῦ ὀφείλεται εἰς ἀτελήν τοῦ σώματος ἀνάπτυξιν.

Παρὰ τῆς ἀπαιδεύτου τάξεως λαῶν τινῶν ἡ κατὰ τὴν πρώτην σαρκικὴν ἀπόλαυσιν ροὴ αἵματος θεωρεῖται ὡς

ἀναμφισβήτητος τῆς παρθενίας ἀπόδειξις· διὰ τοῦτο οὗτοι, ἀφοῦ πρότερον ἐκθέσωσιν εἰς τὴν θεάν τοῦ κοινοῦ τὸν αἱματοφύρτον τῆς νεονύμφου χιτῶνα ἐγκλείουσι κατόπιν ἐντὸς θήκης, ὅπως τηρήσωσιν ὡς εὐλαβὲς κειμήλιον, τὴν δὲ μὴ παρέχουσιν τὸ βέβαιον τοῦτο σημεῖον νεάνιδα αἰσχροῦς εἰς τοὺς οἰκείους ἐξαποστέλλουσιν. Ἄλλ' ἢ ἀποπομπῇ αὕτη προλαμβάνεται σχεδὸν πάντοτε διὰ τῶν κατωτέρω προφυλάξεων, τὰς ὁποίας προηγουμένως αἱ μητέρες λαμβάνουσιν· ἡμέρας τινὰς πρὸ τοῦ γάμου ἢ μήτηρ ἐξετάζει τὰ ὄργανα τῆς θυγατρὸς, ἐὰν δὲ κρίνη ὅτι ταῦτα εἶνε ἀρκούντως εὐρέα, ὅπως μὴ ἐπέλθῃ κατὰ τὴν μίξιν αἱμορραγία, παρασκευάζει κύστιν ἰχθύος ἢ μικρὰν λεπτὴν κύστιν ἐξ ἐντέρου βοῦς ἐπίμυκας τὸ σχῆμα ἔχουσαν, ὁμοίαν πρὸς ἀμύγδαλον, ταύτην δὲ πληρώσασα ἐξ αἵματος περιστερᾶς ἐγχειρίζει εἰς τὴν θυγατέρα, παραγγέλλουσα νὰ εἰσάξῃ αὐτὴν κρύφα ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ κόλπου πρὸ τῆς νυμφικῆς κατακλίσεως· διὰ τοῦ δόλου δὲ τούτου προσκτῶνται πλήρη βεβαιότητα οἱ σύζυγοι περὶ τῆς ὑφισταμένης παρθενίας.

Καὶ ἐν Γαλλίᾳ δὲ καὶ παρὰ τοῖς λοιποῖς πεπολιτισμένοις ἔθνεσιν ὑπάρχουσιν εἰσέτι ἄνθρωποι ἀπαιτοῦντες τὴν διὰ τῆς ρύσεως τοῦ αἵματος ἀπόδειξιν τῆς παρθενίας, πιστεύοντες ἐκ τῆς ἐλλείψεως ταύτης ὅτι ἐννυμφεύθησαν διακεκορευμένην γυναῖκα· ἢ δὲ πρόληψις αὕτη ἀποβαίνει διαρκῆς πηγὴ συμφορῶν ἐν τῷ γάμῳ. Ἐν τούτοις οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι θέλουσιν εὐκόλως ἀναγνωρίσῃ τὴν πλάγνη των, ἐὰν λάδωσιν ὑπ' ὄψει ὅτι εἶνε δυνατόν, συχνάκις μάλιστα παρατηρεῖται τοῦτο ἐν ταῖς μεγάλαις ἰδίαι πόλεσι, γυνὴ τις μεμαρτυρημένως παρθένος, ἀδυνάτου δ' ἕξως καὶ λευκορροϊκῆ, νὰ μὴ ὑποστῇ ρῆξιν τινα οὐδ' αἱμορραγίαν, ἀν' ὃ ὄργανισμὸς τοῦ συζύγου φύσει εἶνε ἥττον ἀνεπτυγμένος, ἢ ἄλλη παραδεδομένη εἰς τὰς κατ' ἰδίαν τέρψεις, ἀλλ' οὐχὶ καὶ εἰς τὰς μετ' ἄλλου, νὰ ἀποβάλῃ τὸν παρθενίαν ἀνευ τῆς ἐμφανίσεως τῆς αἱματηρᾶς ρύσεως καί, τέλος, καθ' ἃ ὁ Παράντ Δυσσατέλ ἀναμφισβή-

τάτως ἀπέδειξεν, ὅτι πολλαὶ ἀνήθικοι γυναῖκες ἐγκαταλιποῦσαι τὸ αἰσχρὸν αὐτῶν ἐμπόριον καὶ ὑπανδρευθεῖσαι παρουσίασαν τὸ αἱματηρὸν σημεῖον, ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου νεάνιδες παραδοθεῖσαι πρὸ τῆς ἐφήβου ἡλικίας εἰς ἀνήθικους πράξεις ἀπώλεσαν τὴν παρθενίαν ἀνευ ροῆς αἵματος. Ἐκ τούτων πάντων ἐξάγεται ὅτι δὲν πρέπει νὰ θεωρῶμεν τὴν ἐμφάνισιν τῆς αἱματηρᾶς ρύσεως ὡς σημεῖον τῆς παρθενίας, καθόσον μάλιστα καὶ ὅταν ὑπάρχῃ ἔτι εἶνε ἀμφίβολον, ὡς δυνάμενον εὐκόλως τεχνητῶς νὰ ἐπιτευχθῇ, καὶ ὅτι πρέπει τοῦ λοιποῦ νὰ ἐκλείψῃ ἢ παρὰ τοῖς βαρβάροις λαοῖς χρῆσις τοῦ αἱματοφύρτου χιτῶνος ὡς ἀποδεικτικῆς τῆς παρθενίας μέσου.

Διακόρευσις. Αὕτη εἰς τὰς καλῶς διαπεπλασμένας νεάνιδας παρουσιάζει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοὺς χαρακτῆρας μικρᾶς ρωγμῆς ἢ ἀμυχῆς τῆς εἰσόδου τοῦ κόλπου· τὰ χεῖλη τῆς ρωγμῆς ταύτης εἶνε ἀνώμαλα καὶ αἱματηρά, ἐλάχιστον ὅμως εἶνε τὸ ποσὸν τοῦ ἐκρέοντος αἵματος, ἐξαιρέσει τῶν περιστάσεων, καθ' ἃς δὲν ὑπάρχει ἀναλογία τῶν ὀργάνων. Μετὰ τὴν διακόρευσιν τὰ ἄκρα τῆς διαρρηχθείσης βλεννομεμβράνης συρρικνούμενα παρουσιάζουσι μικρὰς τινὰς θηλὰς ἢ σαρκία, μύρτα (μυρτοχειλίδες) καλούμενα, ἅτινα ὅμως δυσκόλως διακρίνονται ἀπὸ τῶν πολυαριθμῶν πτυχῶν καὶ θηλῶν τῆς εἰσόδου τοῦ κόλπου· τασσόμεθα δὲ μετὰ τῆς γνώμης τῶν ἀνατόμων, τῶν φρονούντων ὅτι πολλάκις ἐξελείφθησαν ἀντὶ μυρτοχειλίδων αἱ πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ κόλπου πρὸς σμίκρυνσιν αὐτῆς τεταγμέναι στήλαι ἢ ἐπιμάκειες πτυχαί. Ἡ διακόρευσις συναδεύεται προσέτι ὑπὸ διατάσεως τῆς εἰσόδου τοῦ κόλπου, ἐρυθρότητος, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐξογκώσεως καὶ ἄκρας τοπικῆς τῶν ὀργάνων εὐαισθησίας. Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἢ διακόρευσις ἦτο ἱερὰ τελετή, καθ' ἣν ἐπεκαλοῦντο τὰς προϊσταμένας αὐτῆς θεότητας.

**Περὶ τῶν κολοβώσεων τῶν ὀργάνων τῆς
διαϊωνίσσεως τοῦ εἶδους ἀμφοτέρων τῶν φύλων
παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ νεωτέροις λαοῖς.**

Ἀναλόγως τῶν ἐποχῶν καὶ τῶν ἠθῶν τὰ ὄργανα ταῦτα ὑπεβλήθησαν εἰς ποικίλας χειρουργίας, ἄλλοτε μὲν ἀποβλεπούσας εἰς τὴν καθαριότητα ἢ τὴν ἐγκράτειαν, ἄλλοτε δὲ ἐπιβαλλομένας ὑπὸ τῆς βαρβάρου ζηλοτυπίας τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς . . . καὶ τῶν μωρῶν συζύγων.

Περιτομή. Μία τῶν μεγαλητερον ὕβρεων τῆς φύσεως εἶνε ἡ ἐκτομή τῆς πόσθης. Ὁ Μωϋσῆς καὶ ἀκολούθως ὁ Μωάμεθ ἐπέβαλλον ταύτην ὡς θρησκευτικὸν νόμον, θεωροῦντες ὡς μέσον ὑγιεινὸν τῶν κατοίκων τῶν θερμῶν κλιμάτων· ἀλλ' ἡ περιτομή ἦτο ἐν χρήσει καὶ πρὸ τῆς νομοθεσίας τῶν Ἰουδαίων παρὰ τοῖς Ἀσσυρίοις, Βαβυλωνίοις, Αἰθίοψιν, Αἴγυπτιοῖς, Συρίοις, καὶ ἄλλοις, ὥστε ὁ Μωϋσῆς ἠκολούθησεν ἀπλῶς τὸ παρὰ τοῖς εἰρημένοις λαοῖς ἐπικρατοῦν ἔθιμον. Λέγουσιν ὅτι ἐξετέλουν τὴν περιτομὴν πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ἐρεθισμοῦ τῆς βάλανου ὑπὸ τοῦ ἐκκρινομένου σμήγματος, παρὰ τοῖς ἔχουσι στενὴν τὴν ἀκροποσθίαν· ἀλλ' οὔτε πάντες οἱ ἄνθρωποι γεννῶνται μετὰ φημώσεως, οὔτε πάντες εἶνε ρυπαροί· καὶ ἡ περιτομή ἄρα εἰς τινὰς μὲν εἶνε ὠφέλιμος, εἰς ἄλλους δὲ περιττή. Ἄλλως τε πάντες οἱ ἀρχαῖοι νομοθέται ἐσεβάσθησαν τὰ εὐγενῆ τοῦ ἀνθρώπου ὄργανα· ὁ Φοῦ οὐδέποτε ἐπέβαλλε διὰ νόμου τὴν περιτομὴν εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ Ἰνδοστάν· ὁ Ζωροάστρης ἀφῆκεν ἐλευθέρους τοὺς Πέρσας νὰ διατηρῶσι τὴν πόσθην· ὁ Σόλων καὶ ὁ Λυκούργος ἐσεβάσθησαν ταύτην· μόνον δὲ ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Μωάμεθ ἐπέβαλλον τὴν ἀφαίρεσιν τούτης. Ἀκολούθως ὁ μωαμεθανισμὸς καὶ ἡ συνήθεια ἐπεξέτειναν τὴν περιτομὴν ἐν τῷ πλείστῳ μέρει τῆς Ἀσίας καὶ ἐν ἀπάσῃ σχεδὸν τῇ Ἀφρικῇ. Ἐν δὲ τῇ Αἰγύπτῳ, τῇ Αἰθιοπία, ἐν πολλαῖς Ἀφρικανικαῖς φυλαῖς καὶ ἐν πλείσταις τῆς Ἰνδικῆς χώραις ἡ περιτομή ἐφαρμόζεται οὐ μόνον ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν,

ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν γυναικῶν, συνισταμένη τότε εἰς τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ προεξέχοντος μέρους τῶν μικρῶν χειλέων καὶ σχεδὸν ἀπάσης τῆς κλειτορίδος· σημειωτέον ὅμως, ὅτι ταῦτα ἐνίοτε, καὶ ἰδίᾳ μετὰ τὸν τοκετὸν, λαμβάνουσιν ὑπέρμετρον ἀνάπτυξιν· παρὰ τοῖς Ὀπτεντόταις δὲ ἀναπτύσσονται τοσοῦτον, ὥστε σχηματίζουσι τὴν κοινῶς καλουμένην περιζώστραν, τούτου δ' ἕνεκα εἶνέ πως δικαιολογητέα παρ' αὐτοῖς ἡ ἐκτομή.

Ἀγκτηριασμὸς (infibulation). Ἡ ἐγχείρησις αὕτη, ἣτις ἐφηρμόζετο ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν φύλων, συνίστατο εἰς τὴν διάτρησιν τῆς πόσθης ἢ τῶν μεγάλων χειλέων εἰς δύο ἀντίθετα μέρη καὶ τὴν διὰ τῶν ὀπῶν τούτων διαπερασιν κρῖκου τινός, ἢ τοῦ βραχίονος κρεμαστοῦ κλείθρου· ἐτελεῖτο δὲ πρὸς διατήρησιν τῆς ἀγνότητος τῶν τοιούτων ἀτόμων. Λαοὶ τινες τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας, ὡς προηγουμένως ἀνεφέρομεν, μεταχειρίζονται ἄλλον ἀσφαλέστερον τρόπον ἀγκτηριασμοῦ· διαίρουσι τεμάχια δέρματος ἐξ ἐκάστου χεῖλους, συμπιέζουσιν ἀκολούθως ἀμφότερα τὰ τεμάχια ταῦτα πρὸς ἀλληλα καὶ ράπτουσιν ἀφήνοντες μικρὰν μόνον ὀπὴν πρὸς δίοδον τῶν οὖρων καὶ τῶν ἐμμένων· ἐν τοιαύτῃ καταστάσει διατελεῖ ἡ νεανίς μέχρι τῆς ἡμέρας τοῦ γάμου, καθ' ἣν ὁ σύζυγος ἀποχωρίζει διὰ τῆς αἰχμῆς τοῦ μαχαιρίου τὰ συρραφέντα χεῖλη καὶ δρέπει τὸ οὔτω βαρβάρως περισωθὲν αὐτῷ παρθενικὸν ἄνθος. Οἱ Ἕλληνας, μᾶλλον πεπολιτισμένοι τυγχάνοντες, οὐδέποτε μετεχειρίσθησαν τοιαῦτα μέσα, ἐμπιστευόμενοι, καὶ δικαίως, μᾶλλον εἰς τὴν τιμιότητα τῶν γυναικῶν αὐτῶν, ἢ εἰς τοὺς μοχλοὺς τοῦ γυναικωνίτου. Ἄλλ' οἱ Ῥωμαῖοι, οἵτινες ὑπερέβησαν πάντας τοὺς λαοὺς κατὰ τὴν ζηλοτυπίαν καὶ τὰς ἀκολασίας, ἐφήρμωσαν ἐπὶ τῶν δούλων καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν τέκνων τῶν πάσας τὰς κολοβώσεις, ἀφ' ὧν δὲν διεκινδύνευεν ἡ ζωὴ· αἱ μπτέρες ἠγκτηρίαζον τὰ τέκνα τῶν ὁποίων ἡ διαγωγὴ ἐφαίνετο ὑποπτος εἰς αὐτὰς, καὶ ἐὰν τὸ μέσον τοῦτο ἀπέβαινε ἀνεπαρκές, ἐνέκλειον τὰ ὄργανα ἐν ξυλίνῃ θύκῃ διατετρῆ-

μένη που πρὸς δίοδον τῶν οὖρων. Δύο ἀρχαῖα ἀγαλμάτια περιγραφέντα ὑπὸ τοῦ Βίνκελμαν παριστῶσι δύο ἠγκτηριασμένους κωμωδούς· τὰ ἀγαλμάτια ταῦτα πιστοποιοῦσι τὰ περὶ ὑποκριτῶν ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν—εἰς ἡμᾶς παραδοθέντα· καὶ ἀληθῶς ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων οἱ διευθύνονται τῶν θεάτρων ἐνέκλειον τὰ ὄργανα τῶν ὑποκριτῶν, ὅπως διὰ τῆς στερήσεως πάσης σαρκικῆς ἠδονῆς διατηρήσωσιν ἀκμαίαν καὶ καθαρὰν τὴν φωνὴν αὐτῶν· βεβαίως οἱ σύγχρονοι ἡμῶν διευθύνονται τῶν θεάτρων ὀλίγους δύνανται νὰ εὕρωσιν ὑποκριτὰς συναινοῦντας εἰς τὴν δοκιμασίαν ταύτην. Ὁ Ἰουβενάλιος ἐν τῇ δηκτικωτάτῃ αὐτοῦ κατὰ τῶν γυναικῶν σατύρα, καθάπτεται τῶν μεγάλων τῆς Ρώμης δεσποινῶν τῶν ἀσφαλιζουσῶν τοὺς ἑαυτῶν ἑραστὰς διὰ κλείθρου, τὸ ὁποῖον αὐταὶ μόναι κατεῖχον. Ὑπῆρχόν ποτε ἐν Ἀνατολῇ ἑταιρίαι ἠγκτηριασμένων μοναχῶν ἐξαφανισθεῖσαι ἤδη· ἐν Ἰνδία δὲ μόνον ἀπαντῶνται φανατικοὶ τινες κολοβοῦντες τὰ ὄργανα αὐτῶν καὶ φακῖραι ἐξαρτῶντες κρόταλα (εἶδος διατρήτου κώδωνος) ἐκ τῆς ἀκροποσθίας.

Εὐνουχισμός. Ἡ τέχνη τοῦ εὐνουχίζειν, ἢ τοῦ στερεῖν τὸν ἄνθρωπον τῶν ἰδιοτήτων του, ἐν Ἀνατολῇ ἔλαβε τὴν γένεσιν αὐτῆς. Καθ' ἃ δὲ ὁ Διόδωρος ἀναφέρει, οἱ Σύριοι, καὶ οἱ Αἰγύπτιοι ἐπέβαλλον κατ' ἀρχὰς τὴν ποινὴν τοῦ εὐνουχισμοῦ εἰς τοὺς μοιχοὺς καὶ τοὺς ὑποπίπτοντας εἰς τὸ ἐγκλημα τῆς Παισιφάνης. Λέγεται ὅτι πρῶτοι οἱ Μῆδοι εἰσήγαγον εὐνούχους παρὰ ταῖς γυναῖξιν αὐτῶν· τοὺς δὲν ἐβράδυνον νὰ ἀκολουθήσωσιν οἱ Ἀσσύριοι, οἱ Πέρσαι καὶ πάντες οἱ λαοί, ἢ μᾶλλον οἱ μεγιστᾶνες τῆς Ἀσίας· καὶ νῦν δ' ἔτι δὲν ὑπάρχει γυναικωνίτης, μέγας ἢ μικρός, μὴ ἔχων εὐνούχους εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς διαφθορᾶς, ἐπὶ τῶν τελευταίων αὐτοκρατόρων, οἱ Ρωμαῖοι ἠγόραζον εὐνούχους καὶ ἔρμαφροδίτους πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀσελγῶν αὐτῶν ὀρέξεων· καὶ τότε καθὼς καὶ σήμερον διεστρέφετο ὁ σκοπὸς τῆς φύσεως. Ἐπὶ δὲ τῶν Ἑλλήνων αὐτοκρατόρων ὁ εὐνουχι-

σμός κατέστη τοσοῦτω κερδοφόρον ἐπιτήδευμα, ὥστε πρὸς κατάπαυσιν αὐτοῦ ὁ Ἰουστινιανὸς ἠναγκάσθη νὰ ἐπιβάλλῃ τοῦτο ὡς ποινὴν εἰς τοὺς εὐνουχίζοντας τὰ τέκνα των. Πάντες γινώσκουσι τὴν ἀπόφασιν τοῦ ὑπάτου ἐν Παρισίοις δικαστηρίου, δι' ἧς δυνάμει τοῦ νόμου τῆς ἀναποδόσεως κατεδίκασε τοὺς εὐνουχίσαντας τὸν Ἀβελάρδον (1) εἰς τὸν εὐνουχισμόν ἐνδὸς ἐκάστου ἰδία ὑπὸ τοῦ δημίου ἐκτελούμενον. Τὴν αὐτὴν ποινὴν ἐπέβαλεν ὁ Σαλιανὸς νόμος (2) εἰς τοὺς διατελοῦντας εἰς ἀθεμίτους σχέσεις μετὰ τῆς δεσποίνης αὐτῶν δούλους, καὶ οἱ νόμοι Γουλιέλμου τοῦ Κατακτητοῦ εἰς τοὺς βιάζοντας νεάνιδα.

Ὑπεστηρίχθη ὅτι οἱ ἱερεῖς τῆς Συβίλλης οἱ ἐπονομαζόμενοι Κορύθαντες, Κουρεῖται καὶ Γάλλοι εὐνουχίζοντο πρὶν ἢ εἰσελθῶσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς θεᾶς· πάντες δὲ οἱ ἱστορικοὶ ἐπανελάβον τὴν πεπλανημένην ταύτην ἰδέαν πιστεύσαντες εἰς φρυγικὴν τινα παράδοσιν, καὶ ἐπὶ πολὺ ἔτι θέλουσιν ἐπαναλαμβάνῃ αὐτήν· ἀλλ' ὁ κατὰ βάθος τὰ πράγματα ἐρευνῶν φιλόσοφος πείθεται ἀδιστακτικῶς, ὅτι ἡ δοξασία αὕτη εἶνε ψευδής, ὡς μὴ δυναμένων νὰ συμβιβασθῶσι τῶν ἀσελγῶν χορῶν καὶ τῶν παραφορῶν τῶν φανατικῶν τούτων πρὸς τὸν ράθυμον καὶ νωχελῆ τῶν εὐνούχων βίον. Ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ χρηστότης ὤθησαν τὸν Κομβάδον (3) εἰς ἐκούσιον εὐνουχισμόν, ὅπως ὑπεκφύγῃ τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα τοῦ ἔρωτος, ὃν ἠδύνατο νὰ ἐμπνεύσῃ πρὸς τὴν βασίλισσαν. Κατὰ τὸν 2ον μ. Χ. αἰῶνα ὁ ἐνθουσιαστὴς Ὀριγένης ἐμιμήθη τὸ παράδειγμα τοῦ Ἀντιόχου Σωτήρος, ὅπως παράσχῃ τῷ βουλομένῳ ἀπόδειξιν τῆς σω-

(1) Ἀβελάρδος, μοναχὸς, φιλόσοφος καὶ θεολόγος, ὀνομαστὸς καταστάς διὰ τὴν πολυμαθεῖαν, τὴν εὐγλωττίαν, τὰς φιλονεικίας πρὸς δεινοὺς θεολόγους καὶ τοὺς ἔρωτας μετὰ τῆς περικαλλοῦς Ἐλοίζης, οἵτινες καὶ ἐγένοντο ἡ αἰτία τοῦ εὐνουχισμοῦ αὐτοῦ. (Σημ. τοῦ Μεταφραστοῦ)

(2) Οἱ Σαλιανοὶ ἦσαν φυλὴ λαβοῦσα τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ Σαάλα ποταμοῦ τῆς Φραγκωνίας παρὰ τὸν ὁποῖον ἐν ἀρχῇ κατόικουν. (Σημ. τοῦ Μεταφραστοῦ).

3) Ὁραῖος ὑπηρέτης τοῦ βασιλέως τῆς Συρίας Σελεύκου Νικάτορος.

(Σημ. τοῦ Μεταφραστοῦ).

φροσύνης του· οἱ δύο δὲ οὗτοι διάσημοι εὐνοῦχοι ἔσχον τοσοῦτους μιμητάς, ὥστε Πάπας τις ἠναγκάσθη νὰ ἐκδώσῃ ἀφορισμὸν πρὸς ἀναχαίτισιν τῆς ὀλεθρίας ταύτης ἀπομιμήσεως. Ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀρκαδίου ἀνεφάνησαν οἱ Ἀβελινοὶ¹⁾, οἵτινες εἶχον παραδεχθῆ ὡς θρησκευτικὸν ἔθιμον τὴν μετὰ τῶν γυναικῶν αὐτῶν συμβίωσιν ἄνευ τεκνογονίας· οἱ αἰρετικοὶ ὅμως οὗτοι, οἱ ἐν ταύτῳ ἀσεβεῖς καὶ ἀνακόλουθοι, ἐξηφανίσθησαν ὑπὸ τὴν πίεσιν τοῦ νόμου. Ἄλλη φανατικὴ αἵρεσις, ἡ τῶν Βαλεσιανῶν, ἀπὸ τῶν θερμῶν τῆς Ἀραβίας χωρῶν ὀρμηθεῖσα, εἶχε προσφέρῃ εὐχὴν οὐ μόνον τὰ ἴδια ἑαυτῆς μέλη νὰ εὐνοουχίῃ, ἀλλὰ καὶ πάντα ἄνθρωπον, ὃν ἤθελε συναντήσῃ· καὶ ἦσαν ἤδη πολυάριθμα τὰ θύματα αὐτῆς, ὅτε ὁ λαὸς ἐξεγερθεὶς κατὰ τῶν ἐχθρῶν τούτων τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τοὺς μὲν ἀρχηγοὺς τῆς αἵρέσεως ἐφόνευσε, διεσκόρπισε δὲ τὰ μέλη αὐτῆς. Ὁ δὲ ἱστορικὸς Προκόπιος ἀναφέρει, ὅτι οἱ νέοι ἐκτομῖαι ἦσαν λίαν περιζήτητοι ὑπὸ τῶν μεγιστάνων τῆς αὐλῆς τοῦ Ἰουστιανοῦ καὶ διὰ μεγάλης τιμῆς ἠγοράζοντο. Βασιλεὺς δὲ τις τῶν Ἀβασγῶν βλέπων, ὅτι τὸ ἐμπόριον τοῦτο ἦτο ἐκ τῶν ἐπικερδεστέρων διὰ τῆς βίας νύνοουχιζε πολλοὺς ὠραίους νεανίας ἐκ τῶν ὑπηκόων του, τοὺς ὁποίους ἐπώλει ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ἄλλ' ἡ τέχνη τοῦ καθιστᾶν τὸν ἄνθρωπον ἀνικάνον πρὸς διαιώνισιν τοῦ γένους του ἔσχε καταπληκτικὰς προόδους ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ Μωάμεθ· μιμηθέντες δὲ τὸ παράδειγμα τοῦ Σουλτάνου καὶ κυρίου αὐτῶν πάντες οἱ τοῦ βασιλικοῦ οἴκου καὶ οἱ μεγιστᾶνες τοῦ κράτους ἐνεπιστεύθησαν εἰς εὐνούχους τὴν φύλαξιν τῶν γυναικωνιτῶν αὐτῶν καὶ οἱ εὐνούχοι μετ' οὐ πολὺ ἠριθμοῦντο κατὰ χιλιάδας. Ταχέως δὲ ἡ παραφορὰ αὕτη μετεδόθη ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ ἐγκαταλιποῦσα πολυάριθμα θύματα· ἐν

Ἀσίᾳ μάλιστα ἡ καταχθόνιος τῶν σατραπῶν ζηλοτυπία δὲν ἤρκειτο ἐν τῷ εὐνουχισμῷ τῶν ἀνδρῶν μόνον, ἀλλ' ἐπέβαλλε τοῦτον καὶ εἰς τὰς γυναῖκας τῶν ὁποίων ἐξηροῦντο αἱ ὠθηκαί, ἀπετέμνετο ἡ κλειτορίς καὶ ἀπεφράσσοντο διὰ ραφῶν τὰ ἐξωτερικὰ ὄργανα.

Κατὰ τὸν 11ον μ. Χ. αἰῶνα εἰσήχθη ὁ εὐνουχισμὸς καὶ ἐν τῇ Ρωμαϊκῇ ἐπικρατείᾳ, ὅπως ὑμνῆται βεβαίως κάλλιον ὁ Κύριος!... Κατὰ τῆς τοιαύτης βαρβάρου συνηθείας ἐξηγέρθη μὲν ὁ Πάπας Κλήμης ΙΔ', ἀλλὰ δὲν εἰσηκούσθη. Τυχὴ εἰς αὐτόν! Ἡ ἐπιούσα γενεὰ θέλει θέσῃ τὸ θέσπισμα αὐτοῦ παρὰ τὴν διαταγὴν τοῦ Γέλωνος, δι' ἧς ἀπηνόρευεν εἰς τοὺς Καρχηδονίους νὰ θύωσι τέκνα εἰς τὸν Κρόνον. Ὑπῆρξαν ἐν Ἰταλίᾳ τέρατα, ἔχοντα τὴν τόλμην νὰ καλῶνται πατέρες, ἅτινα καθίστων ἐκτομίας τὰ ἑαυτῶν τέκνα, ἵνα ἀδρῶς ἐνοικιάζωσιν εἰς τὸ θέατρον, ὅπως ὑποκρίνωνται γυναικεῖα πρόσωπα· πατὴρ εὐνουχίζων τὸν υἱόν του εἶναι κτηνώδης, ἡλίθιος καὶ κακοῦθης, θεωρεῖται ἄξιος βδελυγμοῦ τῆς κοινωνίας καὶ ἀναθεματίζεται ὑπὸ τοῦ δυστυχοῦς πλάσματος, ὅπερ ἐξηντέλισεν. Εὐτυχῶς σήμερον ὁ ἀκούσιος εὐνουχισμὸς ἐξέλιπε παρὰ τοῖς πεπολιτισμένοις ἔθνεσιν· ἀποκρουσθεῖσα ὑπὸ τῶν ἠθῶν τῆς ἐποχῆς ἡμῶν ἡ βάρβαρος αὕτη συνήθεια κατέφυγεν ἐν τοῖς ἀδύτοις τῶν γυναικωνιτῶν τῆς Ἀσίας, εἰς τὰς μεγάλας δὲ μόνον πόλεις ἀπαντᾶται εἰδός τι εὐνούχων προῶρως δηλ. ἀνικάνων, προῖδν τῶν ὁσημέραι πολλαπλασιαζομένων ἀκολασιῶν καὶ νόσων, οἵτινες καταρῶνται ὁσάκις ὀμιλοῦσι περὶ τῆς φύσεως καὶ βλασφημοῦσιν ὁσάκις περὶ τοῦ ἔρωτος ἐκφράζονται· τοὺς τοιούτους συμβουλεύομεν ν' ἀκολουθῶσι τὰ παραγγέλματα περὶ τῶν ὁποίων θέλομεν πραγματευθῆ ἐν τῷ περὶ ἀνικανότητος κεφαλαίῳ.

1) Αἰρετικοὶ χριστιανοὶ ἐπὶ τοῦ Ἁγίου Αὐγουστίνου διατελοῦντες ἄγαμοι καὶ υἱοθετοῦντες τὰ ξένα λόγῳ ὅτι ὁ Ἀβελ ἀπέθανεν ἄγαμος.

(Σημ. τοῦ Μεταφραστοῦ).

ΚΕΦΑΛΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ τῆς ὑγιεινῆς τῶν ὀργάνων τῆς διαιωνίσεως τοῦ εἶδους. Παραγγέλματα ἀφορῶντα εἰς τὴν συνουσίαν.

Πρὸς μακροχρόνιον διατήρησιν τῆς ρώμης καὶ ζωτικότητος τῶν ὀργάνων τούτων πρέπει νὰ μὴ καταπονῶνται ταῦτα δι' ὑπερμέτρου ἐνεργείας. Ἀναπόφευκτος ὄρος εἰς τὴν ἀκμὴν καὶ ὑγείαν αὐτῶν εἶνε ἡ καθαριότης· πλύσεις συχναὶ εἰς τὰς γυναῖκας ἰδίᾳ εἶνε λίαν ἀναγκαῖαι, ὅπως καθαρίζονται ἐκ τοῦ ρύπου τῶν ἐν αὐταῖς ἐκκρινομένων οὐσιῶν· καταλληλότατον δὲ τῶν πρὸς τοῦτο μέσων εἶνε τὸ δροσερὸν ἢ χλιαρὸν ὕδωρ, ἐν τῷ ὁποίῳ προστίθενται ἀρωματικά τινες σταγόνες γάλακτος τῆς Ἡβῆς ἢ ὕδατος τῶν Ἑσπερίδων· τὸ δὲ παρθενικὸν γάλα, τὰ διάφορα ὀξέα καὶ λοιπὰ εἶδη τῆς κομμωτικῆς εἶνε ἐπιβλαβῆ, ὡς ρικνοῦντα τὴν βλεννομεμβράνην καὶ καταστρέφοντα διὰ παντὸς τὴν ἀνθρότητα αὐτῆς. Αἱ συζυγικαὶ ἀπολαύσεις πρέπει νὰ γίνωνται μετρίως· διότι ἡ κατάχρησις αὐτῶν ἐκνευρίζει τὸ σῶμα καὶ ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῶν διανοητικῶν δυνάμεων· ἄλλως τε εὐκόλως δύνανται νὰ πεισθῶσιν οἱ νοήμονες σύζυγοι, ὅτι ὁ περιορισμὸς τῶν ἡδονῶν συντελεῖ εἰς τὴν καλύτεραν ἀπόλαυσιν αὐτῶν. Πρὸς ἐπιτυχῆ ἐκτέλεσιν τοῦ συζυγικοῦ καθήκοντος ἀπαιτεῖται ἀμοιβαία εὐαρέσκεια, ἡσυχία καὶ μυστικότητα νὰ ἐπικρατῇ· ὁ φόβος καὶ ἡ ταραχὴ ἢ ρυπαρότης καὶ δυσαρέσκεια παρακωλύουσι τὴν διεξαγωγὴν τούτου. Αἱ παραφοραὶ ἐρωτικῆς φαντασίας καὶ οἱ ἄκρατοι πόθοι τῶν ἡδονικῶν ἀπολαύσεων εἶνε οἱ κινδυνωδέστεροι ἐχθροὶ τῆς ἀνδρικῆς ἰκανότητος. Εἶνε ἐπιβλαβῆς ἢ μετὰ δαψιλῆς γεῦμα ἐκτέλεσις τοῦ συζυγικοῦ καθήκοντος δυναμένη, ὡς ἐκ τῆς ζωηρᾶς διεγέρσεως, τὴν ὁποίαν ἐφ' ὅλης τῆς οἰκονομίας προκαλεῖ, νὰ παρακωλύσῃ τὴν πεπτικὴν ἐνεργεῖαν, νὰ ἐπιφέρῃ ἐμφράξεις, αἰσθημα πνιγμονῆς καὶ ἀποπληξίαν ἐνίοτε· ἀπαγορεύεται δὲ εἰς τοὺς καταπεπονημένους τὴν διάνοιαν ἢ τὸ σῶμα, εἰς τοὺς

κατεχομένους ὑπ' ἀδιαθεσίας εἰς τοὺς καχεκτικούς καὶ τοὺς νοσοῦντας, ἰδίᾳ ἐκ στήθικοῦ νοσήματος. Ἡ λίαν συχνὴ ἐπανάληψις ἀποβαίνει ἐπιβλαβῆς εἰς τὴν γυναῖκα ἰδίᾳ ἐπιφέρουσα αὐτῇ νοσήματα τῶν ὠοθηκῶν καὶ τῆς μήτρας. Οἱ ἔχοντες προδιάθεσιν εἰς στήθικὸν νόσημα πρέπει νὰ θέτωσι χαλινὸν εἰς τὰς ἡδυπαθεῖς αὐτῶν ὀρμὰς, τὰς συνήθως λίαν ἰσχυράς, ὡς ἐνεργοῦσας καταστρεπτικῶς ἐπὶ τῆς γενικῆς αὐτῶν καταστάσεως. Αἱ θερμαντικαὶ τροφαὶ καὶ ποτὰ στιγμιαίως μόνον διεγείρουσαι συνεπάγονται ἀναφροδισίαν· καὶ ἡ πολὺ δὲ ἐξασθενωτικὴ δίαιτα, ὡς καὶ ἡ ἀποκλειστικὴ χρῆσις τῶν ὀξέων ποτῶν ἐλαττοῦσι τὰς γεννητικὰς δυνάμεις.

Ὁ σύζυγος πρέπει νὰ φείδεται φυσικῶν τινῶν καὶ ἠθικῶν καταστάσεων, ἐν αἷς διατελεῖ ἡ γυνή, ὡς τῆς ἐποχῆς τῆς ἐμμήνου ροῆς, τῆς ἀδιαθεσίας, τοῦ καμάτου, τῶν ἀλλοιώσεων τῆς ὑγείας, τῶν θλίψεων καὶ δυστυχημάτων κτλ., ἄλλως ἐὰν σύλληψις ἐπέλθῃ, ἀναμφιβόλως τὸ τεχνησόμενον θέλει παρὰ τῆς μητρὸς κληρονομήσῃ τὴν κατάστασιν, ἐν ἣ αὕτη κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεως διατελεῖ, ὡς ἐν τῷ ΙΔ΄ κεφ. θέλομεν καταδείξῃ.

Ἡ αὐστηρὰ καὶ παρατεταμένη χρῆσις, ὡς καὶ τούναντίον ἡ κατάχρησις τῶν ἀφροδισίων ἡδονῶν, εἶνε ἐπίσης ἐπιζήμια ἀμφοτέρωθεν ὡς διαφθείροντα τὰ ὄργανα καὶ συνεπαγόμενα ἀτονίαν αὐτῶν, ἀναφροδισίαν καὶ ἀνικανότητα· διὸ οἱ συνετοὶ σύζυγοι ὀφείλουσι νὰ χαλιναγωγῶσι τὰς ὀρέξεις τῶν μὴ κατακόρως αὐτῶν ἀπολαμβάνοντες, ἀλλὰ τούναντίον ἀποσπώμενοι τοῦ βωμοῦ τοῦ ἔρωτος, ἱκανοὶ ὅπως καὶ ἄλλην εἰς αὐτὸν ἀποθέσωσι προσφορὰν.

Ἡ ἐγκυος τῆς γυναικὸς κατάστασις ἀπαιτεῖ ὡσαύτως αὐστηρὰν προσοχὴν· ὀφείλουσιν οἱ σύζυγοι ν' ἀπέχωνται πάσης μετὰ τῶν συζύγων αὐτῶν συναφείας κατὰ τοὺς δύο πρώτους τῆς κυήσεως μῆνας καὶ ἀπὸ τοῦ ἐβδόμου μέχρι τοῦ τοκετοῦ· ἡ σύστασις αὕτη εἶνε λίαν ἐπωφελῆς εἰς τὴν μητέρα καὶ τὸ ἔμβρυον, καθότι κατὰ μὲν τοὺς πρώτους τῆς κυήσεως μῆνας ἡ τεκνοποιητικὴ ἐργασία διε-

γείρουσα ὑπερμέτρως τὴν μήτραν παραβλάπτει τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμβρύου, δύναται δὲ καὶ ἔκτρωσιν νὰ προκαλέσῃ, κατὰ δὲ τοὺς τελευταίους μῆνας ἔνεκα τῶν βιαίων κινήσεων τοῦ συζύγου νὰ ἐπιφέρῃ πρόωρον τοκετόν.

Τοιοῦτοι ἐν κεφαλαίῳ εἶνε οἱ κυριώτεροι κανόνες τοὺς ὁποίους ὀφείλουσι νὰ τηρῶσιν οἱ σύζυγοι, ἐὰν θέλωσι ν' ἀποκτήσωσι καλῶς διαπεπλασμένα τέκνα καὶ νὰ διατηρήσωσιν ἐπὶ χρόνον μακρὸν τὴν γονιμοποιητικὴν αὐτῶν δύναμιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ τῆς λειτουργίας τῆς ἐμμήνου ροῆς.

Ἡ τεκνοποιητικὴ δύναμις παρὰ τῆ νεάνιδι ἐκδηλοῦται διὰ τῆς λειτουργίας τῆς ἐμμήνου καθάρσεως, τῆς περιοδικῆς δηλ. ροῆς αἵματος ἀπὸ τῆς μήτρας μὲν προερχομένης, πρὸς τὰ ἔξω δὲ διὰ τῶν ἐξωτερικῶν ὀργάνων φερομένης. Ἡ ἐμφάνισις τῆς ρύσεως ταύτης παραλάσσει ἀναλόγως τοῦ κλίματος, τῆς κράσεως, τῆς κοινωνικῆς θέσεως κλ. οὕτως ἐν μὲν ταῖς θερμαῖς χώραις ἡ ἐμμηνος ροὴ ἐμφανίζεται ἀπὸ τοῦ 9ου μέχαι τοῦ 12 ἔτους, ἐν δὲ ταῖς ψυχραῖς ἀπὸ τοῦ 17ου μέχρι τοῦ 20ου καὶ ἐν ταῖς συγκερασμαμέναις μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἐποχῶν ταχύτερον δ' ἀναφαίνεται εἰς τὰς ἐν ταῖς πόλεσι καὶ ἰδίᾳ ταῖς μεγαλοπόλεσιν, ἢ εἰς τὰς ἐν χωρίοις διαμενούσας νεάνιδας. Ἡ κανονικὴ τῶν ἐμμήνων διάρκεια εἰς τὰς καλῶς διαπεπλασμένας γυναῖκας εἶνε 3—4 ἡμέραι, βραχυτέρα δὲ ἢ μακροτέρα ταύτης διάρκεια μαρτυρεῖ ἀνωμαλίαν τινὰ, ὀφειλομένην εἰς πτωχείαν αἵματος, ἀτονίαν τῆς μήτρας, ἢ γενικὴν τοῦ σώματος ἐξασθένεισιν. Εἰς τὰς λυμφατικὰς καὶ τὰς ἀγούσας καθεστηκότα βίον γυναῖκας τὰ ἐμμήνα εἶνε ἀφθονώτερα καὶ μακρότερον διαρκοῦσι χρόνον ἢ εἰς τὰς ἐχούσας αἱματώδη κρᾶσιν καὶ ἐργαζομένας ὁμοίως

ἀφθονώτερα εἶνε εἰς τὰς λιποσάρκους καὶ φιληδότους, ἢ εἰς τὰς παχυσάρκους καὶ ψυχρὰς πρὸς τὸν ἔρωτα. Ἡ ποσότης τοῦ εἰς ἐκάστην περίοδον ἐκρέοντος αἵματος ὑπολογίζεται κατὰ μέσον ὄρον εἰς 250 γραμμάρια· συχνάκις ὅμως παραλάσσει γενομένη μείζων ἢ ἐλάσσων. Εἶνε δὲ σφαλερὰ ἡ τοσοῦτῳ διαδεδομένη καὶ πιστευομένη ἰδέα, ὅτι τὸ αἷμα τὸ ἐκ τῶν ἐμμήνων εἶνε διεφθαρμένον· τὸ αἷμα τοῦτο οὐδόλως διαφέρει τοῦ ἐν τοῖς ἀγγείοις κυκλοφοροῦντος, εἴμῃ μόνον, καθόσον περιέχει μικρότερον ποσὸν ἰνικῆς, ἢ δὲ ἀπὸ τινῶν γυναικῶν ἐν τῇ ἐμμήνῳ καθάρσει διατελουσῶν ἐκπεμπομένη δυσσομία προέρχεται ἐκ τοῦ ἐκκρινομένου σμήγματος καὶ τῆς ἐπὶ τῶν ὀθωνίων ἀποσυνθέσεως τοῦ αἵματος, οὐδαμῶς δ' ἀπαντᾶται εἰς τὰς ἐπιμελουμένας ἑαυτῶν γυναῖκας.

Ἡ αἰτία τῆς περιοδικότητος τῆς ἐμμήνου ροῆς οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς τὰς σεληνιακὰς φάσεις, ὡς ὁ ὄχλος πιστεύει, ἀλλ' εἶνε ὅλως ἐσωτερικὴ, ὡς πάντων τῶν ἄλλων ζωικῶν φαινομένων, ἅτινα περιοδικῶς ἐμφανίζονται· ὅτι δὲ ἡ σελήνη οὐδεμίαν ἔχει ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς περιοδικότητος ταύτης, ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἐπὶ μεγάλου ἀριθμοῦ γυναικῶν γενομένων παρατηρήσεων, ἐξ ὧν καταφαίνεται, ὅτι εἰς πολλὰς ἢ ἐμμηνος ροὴ ἀναφαίνεται εἰς πᾶσαν οἰανδήποτε τοῦ μηνὸς ἡμέραν.

§ 1. Μηνιαία ἔξοδος τοῦ ὠαρίου τῆς γυναικός.

Ἡ συμφόρησις τῶν ὀργάνων τῆς διαιωνίσεως τοῦ εἴδους, ἐξ ἧς ἡ ἐμμηνος ροή, εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ὠριμάνσεως καὶ ἐξόδου ἐνδὸς ἢ πλειοτέρων ὠαρίων· ἰδοὺ δ' ἐν συντομίᾳ ὁ τρόπος καθ' ὃν τὸ φαινόμενον τοῦτο τελεῖται. Ἡμέρας τινὰς πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τῶν ἐμμήνων, ἐν τῶν καλουμένων Γραφειανῶν κυστιδίων (τῶν τὰ ὠάρια ἐγκλειόντων) ἐξογκοῦται καὶ ρήγνυται· τὸ ἐν αὐτῇ τότε ὠριμον ἤδη καταστὰν ὠάριον ἀπωθεῖται πρὸς τοὺς ὠαγωγούς δι' ὧν ἐπίπτει εἰς τὴν μήτραν· μικρὰ δὲ τις οὐλὴ σχηματί-

ζεται ἐν ᾧ μέρει τῆς ὠοθήκης ἐξῆλθε τὸ ὠάριον. Ὁ ἀποχωρισμὸς οὗτος τῶν ὠαρίων τῶν λαβόντων τὴν τελείαν αὐτῶν ὠρίμανσιν ἀποτελεῖ παρὰ τῇ γυναικί τὴν λειτουργίαν τῆς μηνιαίας ἐξόδου τοῦ ὠαρίου. Ἡ ἐκ τῆς ἐν τῇ ὠοθήκῃ τελουμένης ταύτης ἐργασίας καὶ τῆς ἐκ τῆς διὰ τῶν ὠαγωγῶν μεταφορᾶς τοῦ ὠαρίου διέγερσις συνεπάγεται τὴν ἐξόγκωσιν τῆς βλεννομεμβράνης τῆς μήτρας, τὴν ρῆξιν τῶν ἀγγείων τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῆς ἐπιφανείας καὶ τὴν διὰ τῶν ἐξωτερικῶν ὀργάνων ἐξοδὸν τοῦ καταμηνίου αἵματος.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐμμηνίου καθάρσεως αἱ γυναῖκες ὑφίστανται φυσικὴν τινα καὶ ἠθικὴν ἀλλοίωσιν· οἱ ὀφθαλμοὶ των ἔχουσιν ὑποφθάλμια καὶ ἀποβάλλουσι τὴν συνήθη λαμπρότητα, τὸ πρόσωπόν των δὲν ἔχει τὴν προτέραν ζωηρότητα, οὐδ' ἡ κόμη τὴν προτέραν στιλπνότητα· γίνονται λίαν εὐαίσθητοι, καὶ εἰς τὴν ἐλαχίστην δὲ ἀντιλογίαν παροργίζονται καὶ στενοχωροῦνται, εἶναι ἄθυμοι, μελαγχολικαὶ καὶ ἀποφεύγουσι τὴν μετ' ἀνθρώπων διατριβήν· τούτου ἕνεκα ὁ σύζυγος ὀφείλει κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην νὰ ἐπαυξάνῃ τὰς πρὸς τὴν γυναῖκα φροντίδας καὶ περιποιήσεις· διότι ἡ παράτασις τῆς καταστάσεως ταύτης δυνατὸν νὰ ἐπιφέρῃ ἐπίσχεσιν τῶν ἐμμηνίων, ἥτις, ὡς γνωστόν, ἐπιδρᾷ πάντοτε κακῶς ἐπὶ τῆς καθόλου ὑγείας.

Αἱ ἐρωτικαὶ ἐπιθυμίαι ἀναφαίνονται συνήθως εἰς τὰς γυναῖκας ἡμέρας τινὰς πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τῶν ἐμμηνίων, ἐποχῇ σοφῶς ὑπὸ τῆς φύσεως προνοηθεῖση ὡς ἀρμοδιωτέρα πάσης ἄλλης πρὸς σύλληψιν, καὶ ἐκλείπουσι κατὰ τὴν ἐμφάνισιν τῆς ρύσεως ἀναγεννώμεναι πάλιν μετὰ τὴν τελείαν αὐτῆς παύσιν. Ἡ διέγερσις, τὴν ὁποῖαν ἡ μήτρα ὑφίσταται, προκαλεῖ τὴν ἀνάγκην τῆς ἀναπαύσεως, ἄλλως τε δὲ εἶνε φυσικὸν εἰς τὰς γυναῖκας ν' ἀποκρύπτωσι τὴν θέσιν των καὶ ν' ἀπομακρύνωσι τὸν ἄνδρα ἐν καιρῷ τῆς ἐμμηνίου ροῆς. Τὸ καταμηνίον αἷμα οὐδόλως διαφέρει τοῦ ἀρτηριακοῦ, εἰμὴ μόνον καθότι ἐνέχει ὀλιγωτέραν ἰνικὴν καὶ ἰκανὴν ποσότητα βλέννης προερχομένης ἀναμφιδόλως

ἐκ τῶν βλεννογόνων ἀδένων τοῦ κόλπου. Εἰ καὶ ἐκ τῶν προτέρων δὲ πείθεται τις, ὅτι εἶνε ἀδύνατον νὰ περιέχῃ δηλητηριώδεις οὐσίας αἷμα προωρισμένον πρὸς διατροφήν τοῦ ἐμβρύου, ὑπάρχει οὐχ ἥττον γενικὴ πεποίθησις, ὅτι πολλαὶ γυναῖκες διατελοῦσαι ἐν τῇ ἐμμηνίῳ καθάρσει ὀξυνίζουσι καὶ ἀλλοιοῦσι τὸ γάλα, τὰ σιρόπια, τὰ ἐμβάσματα (σάλτσας) κτλ. ἐπειδὴ δὲ αἱ δημῶδεις δοξασίαι ἐγκρύπτουσι πάντοτε ἀπωτέραν τινὰ ἀλήθειαν, δὲν σφάλλομεν, φρονοῦμεν, παραδεχόμενοι ὅτι ἀληθῶς ὑπάρχουσι γυναῖκες τοιαῦται, ἀφοῦ μάλιστα σπουδαιότατοι ἰατροὶ ἐβεβαίωσαν τὸ γεγονὸς, αὐτόπται γενόμενοι μάρτυρες. Ἀληθῶς, λέγει ὁ Βελπώ, διατὶ τὰ ἐκ γυναικὸς ἐμμηνορροούσης ἀναδιδόμενα μιάσματα νὰ μὴ δύνανται ἐνίοτε νὰ διαφθείρωσιν ὑγρὰ τοσοῦτον εὐαποσύνθετα, ὡς τὸ γάλα καὶ ἐμβάσματά τινα; Εἶναι βέβαιον, ἄλλως τε, ὅτι τὸ αἷμα τὸ ἐναπομένον ἐπὶ μακρὸν ἐν τοῖς ὀργάνοις ρυπαρῶν γυναικῶν ἀποσυντιθέμενον προσκτᾶται βλαβερᾶς ιδιότητος ἄλλοτε ἄλλας τὴν ἐντασιν· εἶναι ἄρα βλαβερὰ εἰς τὴν ὑγείαν ἡ προσέγγισις ἐμμηνορροούσης γυναικὸς· ἕνεκα τούτου ἐν τῇ εὐνομουμένῃ ἀρχαιότητι ὑπεχρεοῦντο διὰ νόμου αἱ γυναῖκες νὰ διάγωσιν ἀπομεμονωμέναι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ὁ δὲ Μωϋσῆς ἐξέδωκεν αὐστηροτάτους νόμους κατὰ τῶν μετὰ τοιούτων γυναικῶν συνερχομένων· ἔτι δὲ νῦν ἐν Ἀνατολῇ ἡ γυνὴ διατελεῖ ἀποκεχωρισμένη κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐμμηνίου καθάρσεως, ἐν πολλαῖς δὲ χώραις τῆς Ν. Ἀφρικῆς αἱ κοιναὶ γυναῖκες ὑποχρεοῦνται νὰ φέρωσι σημεῖον ὅτι διατελοῦσιν ἐν τῇ ἐμμηνίῳ καθάρσει, ὅπως ἀποφεύγωνται ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν.

§ 2. Ἀνωμαλῖαι τῆς ἐμμηνίου καθάρσεως. Ἄμηνόρροια. — Δυσμηνόρροια. — Ἐκτροπὴ τῆς ἐμμηνίου ροῆς.

Ἡ ἐμμηνορροία ὑπόκειται εἰς πλείστας διαταράξεις, παραβλαπτούσας πάντοτε τὴν τε ὑγείαν καὶ τὴν γονιμο-

ποίησιν· καὶ δὴ εἰς τινὰς μὲν γυναῖκας ἐκτρέπεται τῆς συνήθους ὁδοῦ, γινομένη ἐκ τῆς ρινόσ, τοῦ στόματος, τῶν δακρυχόων ἀγωγῶν, τῆς θηλῆς τοῦ ἐνός ἢ καὶ ἀμφοτέρων τῶν μαστῶν, τῆς ἄκρας τοῦ δακτύλου, τῆς ἔδρας καὶ τῶν ἄλλων τοῦ σώματος μερῶν, εἰς τινὰς δὲ τῶν τῆς ὑψηλῆς λεγομένης τάξεως καταπαύει ἅμα τῇ ἐμφανίσει αὐτῆς, ἀναφαινομένη πάλιν μετὰ 10 ἢ 15 ἡμέρας, καὶ τέλος, ἐνῶ εἰς τινὰς ὀλίγιστον αἷμα ἐκρέει, εἰς ἄλλας ἢ αἱμορραγία εἶναι τόσῳ μεγάλη, ὥστε ἐπιφέρει ἐνίοτε θανατηφόρον ἐξάντλησιν. Πᾶσαι δ' αὗται αἱ ἀταξίαι τῶν ἐμμήνων ἀπαντῶνται σχεδὸν ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς γυναῖκας τῆς ὑψηλῆς λεγομένης τάξεως, τὰς συνεχῶς φοιτῶσας εἰς τὰς ἐσπερίδας, τοὺς χοροὺς καὶ τὰ θέατρα, τὰς καταχρωμένας τοῦ τείου, τοῦ καφέ καὶ ἄλλων θερμῶν ποτῶν, τὰς κοιμωμένας τὴν ἡμέραν καὶ ἀγρυπνοῦσας τὴν νύκτα· εἶναι δὲ ἄγνωστοι, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, εἰς τὰς γυναῖκας τῶν χωρίων, τῶν ὁποίων συνεπῶς ἢ ὑγεία εἶναι κατὰ πολὺ καλντέρα τῆς τῶν κατοίκων τῶν μεγαλοπόλεων. Αἱ γυναῖκες ὀφείλουσι πάντοτε νὰ διατηρῶσιν ἐν τῇ μνήμῃ, ὅτι ἡ κανονικὴ τῶν ἐμμήνων ἐμφάνισις εἶναι τὸ θερμόμετρον τῆς ἑαυτῶν ὑγείας καὶ τὸ προγνωστικὸν μέσον τῆς τεκνοποιητικῆς αὐτῶν δυνάμεως· ὅθεν πᾶσα ἀταξία, ἐκτροπὴ ἢ διακοπὴ αὐτῶν εἶναι πάντοτε δυσᾶρεστον σύμπτωμα ἀπαιτοῦν ἄμεσον θεραπείαν.

Αἱ συννηθέστεραι δὲ ἀφορμαὶ τῆς ἀταξίας τῆς ἐμμήνου καθάρσεως εἶναι αἱ κακῆς ποιότητος, θερμαὶ ἢ ἐξασθενωτικαὶ τροφαί, ἢ κατάχρησις τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, τοῦ ὄξους, τοῦ τείου, τοῦ καφέ, τῶν ἀώρων καρπῶν, τῶν καθαρτικῶν καὶ τῶν ἐμμηναγωγῶν, ἢ ὑπέρμετρος χρῆσις τῶν ἀφροδισίων ἠδονῶν, ὁ χορδὸς καὶ ἡ ἰπασία, αἱ αἰφνίδιαι τῆς ἀτμοσφαιρας παραλλαγαί, ἢ ἀνάποσις πάγου ἢ παγούχου ποτοῦ τοῦ σώματος ἐν ἐφιδρώσει διατελοῦντος, ἢ ψῦξις τῶν ποδῶν, τὰ θλιβερά αἰσθήματα, αἱ παρατεταμένα ἠθικὰ διεγέρσεις κτλ.

Εἶπομεν ἀνωτέρω καὶ ἐπαναλαμβάνομεν, ὅτι τὴν ἀταξί-

αν τῶν ἐμμήνων ἡ γυνὴ πρέπει νὰ θεωρήσῃ ὡς μεγάλως ἐπιδρωσαν ἐπὶ τῆς ἑαυτῆς ὑγείας, νὰ μὴ ἀναμένῃ δὲ τὸν ἐπιόντα μῆνα, ὡς πολλαὶ πράττουσιν, εἰς μόνην τὴν φύσιν τὰς ἑαυτῶν ἐλπίδας ἐναποθέτουσαι, ἀλλὰ νὰ προσπαθῇ ὅσον τάχιστα νὰ καταπαύσῃ τὴν ἀνωμαλίαν ταύτην συμβουλευομένη τὸν ἰατρόν της καὶ ἐκτελοῦσα πιστῶς τὰς παραγγελίας αὐτοῦ. Καίτοι δὲ δὲν ἀνήκει εἰς σύγγραμμα ὑγιεινῆς ἢ ἀπαρίθμησης τῶν πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς διαταραχθείσης τῶν ἐμμήνων λειτουργίας θεραπευτικῶν μέσων, ἀναφέρομεν οὐχ ἥττον ἐνταῦθα ὅ,τι ἐξ αὐτῶν μετὰ μεγαλητέρας ἐπιτυχίας ἢ ἰατρικὴ χορηγεῖ. Πρὸ τινων ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν συνήθως τὰ ἐμμηνα ἀναφαίνονται ἡμερῶν ἐπιτίθενται 6 μικρὰ βδέλλαι ἐξωτερικῶς ἀνὰ 3 εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειαν ἐκατέρου τῶν μικρῶν χειλέων· μετὰ τὴν ἀπόπτωσιν δ' αὐτῶν προσθλίβεται ἐπὶ τῶν δηγμάτων τεμάχιον ἀγαρικοῦ (ἴσκας) πρὸς ἐντελῆ ἐπίσχεσιν τῆς αἱμορραγίας· ἀκολουθῶς ἐφαρμόζονται συναπισμοὶ μέχρι ζωνρᾶς ἐρυθρότητος τοῦ δέρματος ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἀνωτέρας τῶν μηρῶν ἐπιφανείας· καὶ τέλος γίνονται ἐν τῷ κόλπῳ δύο καθ' ἑκάστην, ἐπὶ τρεῖς συνεχεῖς ἡμέρας, ἐρεθιστικαὶ ἐνέσεις ἐξ ὑγρᾶς ἀμμωνίας (γραμμάρια 4) διαλελυμένης ἐν ψυχρῷ ἀφεψήματι κριθῆς (250 γραμμάρια)· διὰ τῆς θεραπείας ταύτης σπανίως ἀποτυγχάνεται ἡ κανονικὴ ἐπάνοδος τῆς ἐμμήνου ροῆς. Αἱ δὲ ἀνθιστάμεναι εἰς τὴν χρῆσιν βδελλῶν γυναῖκες, καὶ μάλιστα αἱ νεάνιδες, δύνανται ἂν ἡ ἀνάγκη δὲν εἶναι μεγάλη, νὰ μεταχειρισθῶσι λουτρὰ εἰς ἐγκαθίσματα θερμοκρασίας 30', σιναπούχα ποδόλουτρα, ξηρᾶς σικύας (βεντούζας) ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς τῶν μηρῶν ἐπιφανείας, καθαρτικά τινα καὶ διεγερτικὰ κλύσματα. Ἐὰν δὲ διὰ τῶν διαφόρων τούτων μέσων δὲν ἐπανέλθῃ ἢ ἐπισχεθεῖσα τῶν ἐμμήνων ροὴ καταφεύγουσι τότε εἰς τὴν, ὡς εἴρηται, χρῆσιν τῶν βδελλῶν.

§ 3. Διάρκεια τῆς λειτουργίας τῆς ἐμμηνου ροῆς.

Ἡ μέση διάρκεια τῆς σπουδαίας ταύτης λειτουργίας εἶναι διὰ τὰς ἐν Εὐρώπῃ καὶ ταῖς συγκεκριμέναις τῆς Ἀσίας χώραις κατοικοῦσας γυναῖκας 25—30 ἔτη. Ἀρχεται δὲ παρ' αὐταῖς ἡ ἐμμηνος ροὴ ἀπὸ τοῦ 13 μέχρι τοῦ 18 ἔτους καὶ λήγει ἀπὸ τοῦ 40 μέχρι τοῦ 50· ἀλλ' ὁ προσδιορισμὸς οὗτος ἐγένετο κατὰ προσέγγισιν, πλείσται δὲ ἐξαιρέσεις ἀπαντῶσιν. Ἐν ἐπομένῳ κεφαλαίῳ μέλλοντες νὰ πραγματευθῶμεν περὶ τῆς κριτικῆς καλουμένης ἡλικίας, ἀναφέρομεν μόνον ἐνταῦθα, ὅτι δὲν εἶναι αὕτη τοσοῦτ' κινδυνώδης, ὅσον πολλοὶ τῶν ἰατρῶν νομίζουσι, κατὰ δὲ τὰ ἐξαγόμενα μάλιστα τῆς πείρας ἡ ἡλικία αὕτη εἶναι ὀλιγώτερον ἐπίφοβος τῆς ἀπὸ τῆς παιδικῆς εἰς τὴν ἐφηβικὴν μεταβάσεως. Ἐβεβαιώθη ὅτι αἱ χωρικαὶ διέρχονται τὴν ἡλικίαν ταύτην ἄνευ δυσαρέστων φαινομένων, ἐνῶ δὲν συμβαίνει τὸ αὐτὸ εἰς τὰς γυναῖκας τῶν πόλεων ἕνεκα τῶν ἐκ τοῦ πολιτισμοῦ καταχρήσεων. Τοσοῦτ' δὲ ὀλιγώτερον δικαιοῦνται αἱ τῆς ἡλικίας ταύτης γυναῖκες νὰ φοβῶνται, ὅσ' ἂν τακτικώτερον βίον διῆλθον καὶ εἰς τὸν φυσικὸν νόμον ὑπακούσασαι ἐγένοντο μητέρες. Μικραὶ δὲ τινες προφυλάξεις συνιστάμεναι εἰς ἡπίαν καὶ ὀλίγον οὐσιώδη πρὸς ἀποφυγὴν πληθώρας διαίταν, τακτικὴν τοῦ σώματος ἄσκησιν, διαμονὴν ἐν ἐξοχῇ, ἀποχὴν ἀπὸ τῶν ἀφροδισίων ἡδονῶν καὶ ἀπὸ παντὸς δυναμένου νὰ διεγείρῃ τὴν ἡδονικὴν αἰσθητικότητα, εἶναι ἐπαρκεῖς πρὸς πρόληψιν τῶν κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην ἀναφαινομένων νοσηρῶν καταστάσεων, ἀλλὰ περὶ τούτων λεπτομερέστερον θέλομεν διαλάβῃ ἐν τῷ ΑΒ' κεφαλαίῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ τῆς ὑγιεινῆς τῶν κρυφίων μερῶν.

Κατ' ἀληθῆ τινα ἀρχαίαν παροιμίαν «ἡ τάξις, ἡ οἴκο-

νομία καὶ ἡ καθαριότης εἶναι τὰ καλλίτερα τοῦ πλούτου ἐφόδια εἰς τὴν γυναῖκα». Ἀλλ' ἡ καθαριότης πρέπει νὰ μὴ ᾖ μόνον ἐξωτερικὴ, νὰ περιορίζηται δηλ. μόνον εἰς τὴν ἐνδυμασίαν, ἀλλὰ νὰ ἐνεργῆται προσέτι καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ δέρματος καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ, ἐπὶ τῶν διαφόρων τοῦ σώματος σχισμῶν καὶ πρὸ πάντων ἐπὶ τῶν ἀποκρῦφων τῆς γυναικὸς μερῶν· καταλληλότερον τῶν κοσμητικῶν πρὸς τὰς πλύσεις ταύτας εἶναι τὸ ἀπλοῦν ὕδωρ, ἀμιγῆς ἢ καὶ ἐνέχον σταγόνας πνευματώδους τινὸς ἀρωματικοῦ ὑγροῦ, ὡς τὸ γνήσιον ὕδωρ τῆς Κόλωνίας ἢ κάλλιον τὸ γάλα τῆς Ἡβης· εἶναι δὲ ἀντικρυς βλαβεραὶ αἱ στυπτικαὶ διαλύσεις, τὸ παρθενικὸν γάλα, τὰ διάφορα ὀξέα κλ. ὡς καταστρέφοντα τὴν ἀνθρῶτητα καὶ σκληρύνοντα τὴν βλεννομεμβράνην τῶν μερῶν τούτων. Ἡ καθαριότης τῶν ὀργάνων κατέστη δόγμα πίστεως παρὰ τοῖς λαοῖς τῆς ἀρχαιότητος, ἔτι δὲ καὶ νῦν παρὰ τοῖς Ἀνατολικοῖς λαοῖς, εἰς ταύτην δ' ὀφείλουσιν οὔτοι τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἀποτροπαίων ἐκείνων νοσημάτων, ἅτινα ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον κατερέμουν τοὺς Δυτικοὺς λαοὺς.

Ἡ λευκόρροια εἶναι ὁ θανασιμώτερος ἐχθρὸς τῆς ἀκμῆς καὶ τῆς ρώμης τῶν ἀποκρῦφων τῆς γυναικὸς ὀργάνων, χαῦνα, λειψαιμικὰ καὶ χλωμὰ ταῦτα καθιστῶσα· πλὴν δὲ τούτου ἐξασθενίζει σύμπαντα τὸν ὀργανισμόν καὶ ἄλλοιοὶ τὴν φυσιογνωμίαν, βραδέως δὲ θεραπεύεται. Εἰς τὰς προηγουμένας τοῦ βιβλίου ἐκδόσεις ἐξελέξαμεν ἐκ τῶν πολλῶν φαρμακευτικῶν θεραπειῶν τῆς λευκορροίας μίαν, ἥτις ἐνομιζέτο πασῶν ἡ ἀρίστη· πολυάριθμοι ὁμῶς παρατηρήσεις καὶ ὁμολογίαι γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι μετεχειρίσθησαν ποικίλας θεραπευτικῆς ἀγωγῆς, ἐπεκύρωσαν τοὺς ἡμετέρους δισταγμούς. Οὕτως ἐξ 100 λευκορροουσῶν ὑποβληθεισῶν εἰς ἐσωτερικὴν φαρμακευτικὴν καὶ ἐξωτερικὴν (καυτηριάσεις διὰ νιτρικοῦ ἀργύρου, ἰωδίου κτλ.) θεραπείαν καὶ ἐπὶ χρόνον μακρὸν 40 μὲν παρέμειναν ἐν τῇ αὐτῇ καταστάσει, 60 δὲ ὑπέστησαν μὲν πρόσκαιρόν τινα

βελτίωσιν, ἀλλ' ἢ ρύσις μετὰ τινα χρόνον ἤρξατο πάλιν ἀναφαινομένη. Ἡ ριζικὴ θεραπεία τῆς λευκορροίας εἶναι ἐν γένει σπανία· ἀληθῶς ἐνίοτε ταξείδιόν τι ἢ διαμονὴ ἐν ἐξοχῇ κατορθώνει νὰ ἀπαλλάξῃ πρὸς καιρὸν ταύτης γυναικὸς τινος, ἀλλ' ἢ εἰς τὴν πόλιν ἐπάνοδος, ὁ καθεστῆκὼς βίος καὶ αἱ διασκεδάσεις τῆς νυκτὸς (χορὸς, ἐφespερίδες, θέατρα κτλ.) ἐπαναφέρουσι τὴν νόσον. Ἐκ τούτων πάντων συνάγεται, ὅτι ἡ θεραπεία τῆς λευκορροίας ἀνάγεται εἰς τὸν κύκλον τῆς ὑγιεινῆς, ἀπρακτοῦσι δὲ κατ' αὐτῆς τὰ τε φάρμακα καὶ αἱ τοπικαὶ καυτηριάσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ συζυγικοῦ καθήκοντος.

Ἡ φύσις συνεδύασε τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ συζυγικοῦ καθήκοντος μετὰ τοῦ μεθυστικοῦ τῆς ἡδονῆς θελγίτρου, ὅπως ζωηρότερον καταστήσῃ τὸ ἐμφύτον τῆς προσεγγίσεως τῶν φύλων, ἐφ' οὗ ἢ διαιώνισις τοῦ γένους στηρίζεται. Ὁ συνετὸς ἄνθρωπος δὲν διαβλέπει μόνον ἐν τῇ συζυγικῇ ἐνώσει τὸν εὐτελεῖ τῆς ἡδονῆς σκοπὸν, ἀλλ' ἄλλον σπουδαιότερον τούτου, τὸν τῆς τεκνογονίας· ἐπὶ τούτου δὲ καθήκον ἔχει νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν πᾶς ὀθέλων νὰ παρασκευάσῃ εἰς ἑαυτὸν εὐτυχὲς μέλλον διὰ τῆς ἀποκτήσεως πολλῶν, ἀκμαίων καὶ ὠραίων τέκνων· τὰ σπουδαῖα δὲ ταῦτα ἐπὶ τῆς οἰκογενείας καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀποτελέσματα ἐξαρτῶνται κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῆς ὑγιεινῆς τῶν γονέων ἀγωγῆς.

Ἡ γεννητικὴ δύναμις εἶναι διάφορος, ἀναλόγως τῶν διαφόρων τῶν ζώων εἰδῶν, τῆς ἡλικίας, τῆς κράσεως καὶ τοῦ κλίματος· τὰ πτηνὰ εἶναι ἀσυγκρίτως δραστηριώτερα

τῶν ζωοτόκων. Οὕτως ὁ ἀλέκτωρ δύναται νὰ ὀχεύσῃ 50—60κις τῆς ἡμέρας, ἢ περισσότερὰ 15κις ἐν μιᾷ μόνῃ ὥρᾳ καὶ τὸ στρουθίον 20κις, ἐνῶ ὁ πίθηκος καὶ ὁ τράγος, δύο ἐκ τῶν ἀσελγεστέρων ζώων, 5κις, 6κις ἢ 8κις τὸ πολὺ τῆς ἡμέρας καὶ κατ' ἀνάλογα διαλείμματα. Ὁ δὲ ἄνθρωπος, τοῦ ὁποίου τὸ ὀρμέμφυτον ὑποχωρεῖ πρὸ τῆς φαντασίας, ἀντὶ ν' ἀκολουθήσῃ τοὺς φυσικοὺς νόμους, ὑπερπηδᾷ τὰ εἰς τὴν κρᾶσιν αὐτοῦ διαγραφέντα ὄρια, καταχρῶμενος συχνότατα, καὶ ἰδία ἐν τῇ νεανικῇ ἡλικίᾳ, τῶν ἀφροδισίων ἡδονῶν. Αἱ καταχρήσεις αὗται ἐπιδρῶσι πάντοτε ὀλεθρίως ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ καὶ ἠθικοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ συντέμνουσι τὴν διάρκειαν τῆς γεννητικῆς αὐτοῦ δυνάμεως· τὸ γεννητικὸν σύστημα στενότατα πρὸς τὴν ἐν γένει ζωὴν συνδεόμενον ταχέως ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς καθόλου οἰκονομίας· διὰ τοῦτο εἶναι ἐξηντλημένοι σωματικῶς τε καὶ διανοητικῶς οἱ τὴν γενετήσιον δύναμιν ἐξαντλοῦντες· λίαν δὲ καταλλήλως εἰς τοὺς τοιοῦτους ἀρμόζουσιν οἱ στίχοι τοῦ Θωμᾶ.

*Τοὺς βλέψεις ὡς φαντάσματα νὰ βαίνοσι βραδέως,
Σύροντες λείψαν' ἀδρανῆ σώματος κευμηκότος,
Ἐν τῷ μέτωπόν των ἢ τρυφῇ ρυτίδας ἐγχαράσσει
Μορφὴν γερόντων παριστοῦν τοσοῦτω νέοι ὄντες!
Τον τάφον των ἢ φίλη χεὶρ τῆς Ἀφροδίτης σκάπτει.*

Ὅπως παραμείνῃ ἀκεραία καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἢ λειτουργία τῆς γενέσεως, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη τοῦ ἡμετέρου ὀργανισμοῦ, ἀπαιτεῖται νὰ ὑποβληθῇ εἰς κανόνας ὑγιεινοῦς, τῶν ὁποίων ἡ ἐπανειλημμένη ἀθέτησις συνεπάγεται τὴν ἐξασθένησιν καὶ παρακμὴν αὐτῆς.

§ I. Ὑγιενοὶ κανόνες τηρητέοι κατὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ συζυγικοῦ καθήκοντος ἐν ταῖς διαφόροις τοῦ βίου ἐποχαῖς.

Ὁ γονιμοποιητικὸς τοῦ ἀνθρώπου βίος ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν περιόδων, ὧν ἡ μὲν πρώτη περιλαμβάνει τὴν παι-

δικὴν καὶ ἔφηβον μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν 20 ἐτῶν, ἡ δὲ δευτέρα τὴν περίοδον τῆς γεννητικῆς ἀκμῆς ἀπὸ τῆς ἡλικίας 20—40 ἢ 45 ἐτῶν καὶ ἡ τρίτη τὴν τῆς γεννητικῆς παρακμῆς ἀπὸ τῆς ἡλικίας 45 μέχρις 60 ἢ 65 ἐτῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπέκεινα ταύτης. Πάντες οἱ διανύσαντες ἐν ἐγκρατεία τὰς δύο πρώτας περιόδους διατηροῦσιν ἰκανὴν ἰσχὺν καὶ ἐν τῇ τρίτῃ. Οἱ ἰατροὶ καὶ φυσιολόγοι, οἱ περὶ τῆς ὑγιεινῆς τῶν ὀργάνων τῆς διαιωνίσεως τοῦ εἴδους καὶ τῆς λειτουργίας τῆς γενέσεως, ἀντικειμένου σπουδαιοτάτου καθόσον ἀφορᾷ εἰς τὸν γάμον καὶ τοὺς καρποὺς αὐτοῦ, ἀσχοληθέντες, ὥρισαν τοὺς ἐξῆς περὶ τούτων κανόνας. Τὸ συζυγικὸν καθῆκον πρέπει νὰ τελῆται ἐν ἡλικίᾳ μὲν 20—30 ἐτῶν δις, τρίς ἢ τετράκις τῆς ἑβδομάδος, παρερχομένης μιᾶς ἡμέρας μεθ' ἐκάστην ἐκπλήρωσιν, ἐν ἡλικίᾳ 30—40 ἐτῶν δις καθ' ἑβδομάδα, ἐν ἡλικίᾳ 40—50 ἅπαξ καθ' ἑβδομάδα καὶ ἐν ἡλικίᾳ 50—60 ἅπαξ κατὰ 15 ἡμέρας, ἢ καὶ ἐτι ὀλιγώτερον, ἀν ἡ ἀνάγκη δὲν εἶναι ἐπαισθητή. Ἡ ἐγκράτεια εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαία εἰς τοὺς προκεχωρημένους τὴν ἡλικίαν. Ὁ ἐξηκοντούτης λίαν σπανίως ἄς προσκομίζῃ τὴν γλίσχραν αὐτοῦ προσφορὰν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς Ἀφροδίτης· ἄς ἀπέχη δὲ τελείως ὁ ἑβδομηκοντούτης, διότι αἱ τοιαῦται ἀπολαύσεις διακινδυνεύουσι τὴν ὑγίαν καὶ συντέμνουσι τὸν βίον αὐτοῦ, ὑπάρχουσι δὲ καὶ παραδείγματα γερόντων εὐρόντων τὸν θάνατον κατὰ ἢ μετὰ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ἡδονῶν τούτων.

Τὰ αὐτὰ ὑγιεινὰ παραγγέλματα ἰσχύουσι καὶ εἰς τὰς γυναῖκας, ἐξαιρέσει παραλλαγῶν τινῶν σχετιζομένων πρὸς τὴν ἡλικίαν καὶ ἰδιοσυστασίαν αὐτῶν· ἡ γυνὴ καὶ τοι ἔνεκα τῶν ὀλίγων ἀπωλειῶν ἄς ὑφίσταται δύναται καὶ ἐπὶ χρόνον μακρότερον καὶ συχνότερον τοῦ ἀνδρὸς ν' ἀπολαμβάνῃ τῶν ἀφροδισίων ἡδονῶν, ὀφείλει οὐχ ἥττον νὰ ἦναι ἐγκρατῆς τούτων πρὸς διατήρησιν τῆς ἀνθηρότητος τῶν θελγῆτρων τῆς, ἅτινα ταχέως αἱ καταχρήσεις μαραινουσι. Λίαν δ' ἐπικίνδυνοι εἶναι αἱ κατ' ἰδίαν ἡδυπαθεῖς

ἀπολαύσεις, εἰς ἄς καταφεύγουσιν αἱ ἀποστρεφόμεναι τοὺς ἰδίους συζύγους γυναῖκες, ὡς ἐκνευρίζουσαι ταύτας καὶ προδιαθέτουσαι εἰς λευκορροίας, ἐρεθισμοὺς καὶ νευροπαθείας. Ἡ συνετὴ γυνὴ πρέπει νὰ ἀρκῆται εἰς τὰς μετὰ τοῦ ἰδίου συζύγου ἀπολαύσεις· ἐὰν δὲ οὗτος παραδίδηται ἀπλήστως εἰς ταύτας, καθῆκον ἔχει νὰ καταβάλλῃ πᾶσαν αὐτῆς τὴν ἐπιρροὴν πρὸς κατάπαυσιν τοῦ ὑπερμέτρου τοῦ ἀνδρὸς πόθου, παριστῶσα εἰς αὐτὸν ὅτι αἱ ἀφροδίσοι καταχρήσεις οὐ μόνον ἀφαιροῦσι τὰς ἀνδρικὰς αὐτοῦ δυνάμεις, ἀλλὰ καὶ ἐπιδρῶσιν ὀλεθρίως ἐπὶ τῶν τέκτων, ἅτινα μέλλουσι νὰ γεννηθῶσι.

§. 2. Περὶ τῆς γεννητικῆς ἀκμῆς καὶ ἀδρανείας κατὰ τὰς φυσιολογικὰς τοῦ βίου ἐποχὰς.

Νηπιακὴ ἡλικία. Κατ' αὐτὴν τὰ ὄργανα τῆς παραγωγῆς, εἰ καὶ ἄρχονται ἀναπτυσσόμενα, διατελοῦσιν ἀδρανῆ, ἀν μὴ ἄσεμνοι ἐρεθισμοὶ διεγείρουσι τὴν αἰσθητικότητα αὐτῶν.

Παιδικὴ ἡλικία. Κατ' αὐτὴν (ἀπὸ 8 μέχρι 14 ἐτῶν) τὰ ὄργανα βαίνουσιν ὅλον ἐν ἀναπτυσσόμενα, ἄρχεται δὲ νὰ ἀναφαίνεται καὶ νὰ κυριεύῃ τοὺς παῖδας ἡ ἔξις τοῦ ἀννανισμοῦ, ἡ ἀναπτύσσουσα τὴν παρεγκεφαλίδα πρὸς βλάβην τοῦ ἐγκεφάλου καὶ φέρουσα εἰς τὸν τάφον τοσαῦτα νεαρὰ θύματα.

Ἐφηβεία. Κατ' αὐτὴν (ἀπὸ 14 ἢ 15 μέχρις 21 ἐτῶν), ἄρχεται ἡ ἐκκρίσις τῆς γονῆς, καίτοι τὰ σπερματογόνα ὄργανα δὲν εἶναι εἰσέτι τελείως ἀνεπτυγμένα· αἱ ἐπιθυμίαι ἀναφαίνονται, προκαλούμεναι καὶ ἐπιτεινόμεναι ἐκ τῆς θέας τῆς γυναικός. Ὁ ἔφηβος ἀγνοῶν τὸ ἐν ἑαυτῷ τελούμενον μυστήριον κατατρύχεται ὑπ' ἀορίστων ἐπιθυμιῶν, ὡχρίᾳ, ἐρυθριᾳ, τρομάζει καὶ συνταράσσεται ἐπὶ τῇ θεᾷ νεάνιδος ἢ ὑπ' ἀνδρου γυναικός, ἡ καλλονῆ, ἢν προώρισται νὰ λατρεύσῃ παρίσταται εἰς αὐτόν, ὁ ἔρωσ αἰφνίδιος

τὴν καρδίαν του πλύττει καὶ τὰς φλέβας του πύρ καυστικὸν διατρέχει. . . ἅπαντες αὐτοῦ οἱ στοχασμοὶ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς λατρείας του ἀναφέρονται· τὸ ἀναπολεῖ, τῷ μειδιᾷ καὶ τῷ προσφέρει μετὰ τῶν στεναγμῶν τὴν θερμὴν τῆς καρδίας του ποίησιν· τότε ἡ γεννητήσιος ὀρμὴ ἐκδηλοῦται. Εὐτυχεῖς οἱ νεανῖαι οἱ μὴ παρασυρόμενοι ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τούτου, διότι θέλουσιν εὐτυχῆσαι νὰ διατηρήσωσιν ἀκεραίαν τὴν γεννητικὴν δύναμιν ἐν ἡλικίᾳ, καθ' ἣν οἱ καταχρασθέντες ἀποβάλλουσι ταύτην ἀνεπιστρέπτει!

Νεανικὴ ἡλικία. Ἐν τῇ ἡλικίᾳ ταύτῃ (ἀπὸ 20 μέχρι 30 ἐτῶν) ἡ ἐνέργεια καὶ δραστηριότης τῶν ὀργάνων λαμβάνουσι τὴν ὑψίστην αὐτῶν ἐντάσιν, τὸ γεννητικὸν σύστημα προσκτᾶται τελείαν ἀνάπτυξιν καὶ τὸ σπέρμα ἀπᾶσας τὰς γονιμοποιητικὰς αὐτοῦ ιδιότητας. Εἶναι ἡ ἡλικία τῶν ἡδονῶν καὶ τοῦ γάμου,

Ἄνδρική ἡλικία. Κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην αἱ ἀφροδίσαι ἐπιθυμῖαι εἶναι ὀλιγώτερον ὀρμητικαί, σοβαρώτεροι αἱ σκέψεις, ἡ δὲ προσοχὴ καὶ ἀπασχόλησις τοῦ ἀνθρώπου περιστρέφεται εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ τε καὶ τῆς οἰκογενείας, ἐὰν ἔχη. Ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ ὀφείλει ὁ ἀνὴρ, ἐφ' ὅσον δύναται, νὰ ρυθμίσῃ τὰς ἐρωτικὰς αὐτοῦ ἡδονὰς ἀφιερῶν εἰς αὐτὰς τὰς διαθέσιμους μόνον στιγμάς, ἐὰν μάλιστα τυγχάνῃ πατὴρ οἰκογενείας, ὡς πᾶς πολίτης ἐν τῇ ἡλικίᾳ ταύτῃ ὀφείλει νὰ ᾔνε· ταύτας δὲ παρὰ τῇ ἰδίᾳ μόνον γυναικί, ἅπαξ ἢ δις καθ' ἑβδομάδα, καὶ οὐχὶ παρ' ἄλλῃ νὰ ἐπιζητῇ· ἐὰν δὲ ἡ διαγωγὴ αὐτῆ φανῇ λίαν αὐστηρὰ εἰς τὴν σύζυγον, ὅπερ ὅμως σπανίως συμβαίνει, ὀφείλει οὗτος νὰ τῇ ἐκθέσῃ καλῶς καὶ εὐκρινῶς τοὺς συνετοὺς λόγους οἵτινες ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ τὴν διαγωγὴν ταύτην· οὐαὶ δὲ εἰς τὸν σύζυγον οὔτινος οἱ λόγοι δὲν ἐγένοντο παραδεκτοί· ἡ σύζυγός του τότε δὲν εἶναι μήτηρ οἰκογενείας, ἀλλὰ Μεσσαλίνα καταδιβρωσκομένη ὑπὸ τοῦ πόθου τῶν ἡδονῶν . . . Εὐτυχῶς ὅμως αἱ τοιαύτης διαθέσεως γυναικες εἶναι σπανιώταται.

Παρακμάζουσα ἡλικία. Ἦδη (ἀπὸ 50' μέχρις 60 ἐτῶν) τὸ γεννητικὸν σύστημα παύει πλέον νὰ δεσπόζῃ τοῦ ὀργανισμοῦ· αἱ ἀνάγκαι εἶναι ἥπιώτεροι· αἱ διεγέρσεις ἀποβαίνουσιν ἀσθενεῖς, πρὸς τὸ τέλος δὲ τῆς προόδου ταύτης νωθραὶ καὶ βραχεῖαι, ἐπιτυγχάνονται δὲ συνήθως τῇ συνδρομῇ φυσικῶν καὶ ἠθικῶν ἐρεθισμῶν· διότι ἡ ἐλαχίστη ἀπαρέσκεια, ὁ ἐλάχιστος φόβος, εἶναι ἱκανὰ νὰ κατασβέσωσι ταύτην. Ὁ ἀνθρώπος ἀποκτῆσας ἤδη κοινωνικὴν τινὰ θέσιν καὶ περιουσίαν ποθεῖ τὴν ἀνάπαυσιν. Ὑπάρχουσιν ἐν τούτοις καὶ ἀτομὰ τινὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην διανύοντα μὴ ἀποβαλόντα τὰς ἀκολάστους αὐτῶν ἕξεις, καταδαπανώμενα εἰς ἑταίρας χλευαζούσας τὴν ἀνικανότητα αὐτῶν· ἐννοοῦμεν δὲ μόνον τοὺς ἀγάμους ἐνταῦθα, διότι ἀνὴρ ἔχων γυναῖκα καὶ οἰκογενειάρχης τυγχάνων οὐδέποτε βεβαίως καταφεύγει ἀλλαχοῦ πρὸς ἀναζήτησιν ἐκείνου, ὅπερ τόσον πλῆσιον του εὐρίσκει.

Πρῶτον γῆρας. Ἡ ἡλικία αὕτη (ἀπὸ 60 μέχρις 70 ἐτῶν) εἶναι σειρὰ ὠδίνων καὶ θλίψεων· ἡ γεννητικὴ λειτουργία ἐπὶ μᾶλλον ἐξασθενεῖ, ὁ ἀνθρώπος πλέον ἐλαχίστας ἀνάγκας αἰσθάνεται, εἶναι δὲ ἀρκούντως συνετός, ὅπως μὴ προκαλῆ ταύτας δι' ἀσελγῶν σκέψεων. Οἱ διανύοντες τὴν ἡλικίαν ταύτην πρέπει καλῶς νὰ ἐννοήσωσιν, ὅτι πᾶσα ἀπώλεια γονῆς συνταράσσει ζωηρῶς ἅπαντα τὸν ὀργανισμὸν καὶ ἐπιφέρει μυϊκὸν κάματον, ὅστις λίαν βραδέως παρέρχεται· διὰ τοῦτο ὀφείλουσιν, ἐφ' ὅσον δύνανται, ν' ἀπέχων ἡδονῆς ἧτις δὲν ἀνῆκει πλέον εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν.

Ἐσχατον γῆρας. Ἡ ἡλικία αὕτη (ἀπὸ 70 ἐτῶν μέχρι τῆς τελευτῆς) εἶναι ἡ τῆς ἐξαντλήσεως· ὁ ἀνθρώπος εἶναι ἀνίκανος πλέον πρὸς τεκνογονίαν· τὸ δέρμα αὐτοῦ ρικνοῦται, αἱ τρίχες λευκαίνονται, τὸ σῶμα κύπτει ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἐτῶν, αἱ αἰσθήσεις ἀποσβέννυνται, τὸ δὲ γεννητικὸν σύστημα ἀτροφικὸν ἤδη καταστάν δὲν εὐρίσκει πλέον ἀρκούντως ἰσχυρὰ πρὸς ἀναζωογόνησιν διεγερτήρια, τὰ σπερματογόνα ὄργανα σκληρύνονται, τὸ αἷμα

δὲν κυκλοφορεῖ πλέον ἐντὸς τῶν σπυραγγωδῶν σωμάτων τοῦ πέους, ὅπερ ἐλαττοῦται τὸ μέγεθος καὶ ἡ διέγερσις ἀποβαίνει ἀδύνατος. Καὶ ὑφίσταται μὲν ἐνίοτε καὶ παρὰ τῷ ὀγδοηκοντούτῃδι ἀφροδίσιος ἐπιθυμία, ἀλλ' αὕτη εἶναι ἀπλοῦν τῆς φαντασίας προϊόν, ἡ δὲ ἐκπλήρωσις αὐτῆς σχεδὸν πάντοτε ἀποτυγχάνει. Καὶ οὕτω σβέννυται μικρὸν κατὰ μικρὸν τοῦ ἀνθρώπου ὁ βίος, ἐκάστη δὲ ἡμέρα ἐπισπεύδει τὸ ὀλέθριον αὐτοῦ τέλος.

§ 3. Φυσιολογικαὶ καὶ ἠθικαὶ σκέψεις ἐπὶ τῆς γεννητικῆς ἀδρανείας.

Ἡ ἐκπτώσις αὕτη ἐπέρχεται κατὰ τὴν ἀπὸ 55 μέχρι 65 ἐτῶν ἡλικίαν, ὅτε μὲν ἐνωρίτερον ὅτε δὲ βραδύτερον ταύτης, ἀναλόγως τῆς ἰδιοσυστάσιος καὶ διαίτης τοῦ ἀτόμου. Κατὰ τὴν ἀνδρικήν ἡλικίαν ὁ φυσικὸς ἔρωσ προκαλεῖται ἐκ τῆς ὑπερπληρώσεως τῶν σπερματοθηκῶν, ἡ δὲ ἐκπλήρωσις τούτου εἶναι ὠφέλιμος εἰς τὴν ὑγίαν· ἐν τῇ ἡλικίᾳ ὅμως τῆς παρακμῆς ὁ ἀφροδίσιος ἐρεθισμὸς προέρχεται ἐκ μόνου σχεδὸν τοῦ ἐγκεφάλου· ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ ἀνησυχίας καὶ θλίψεως κατεχόμενος, διότι βλέπει τὰς γεννητικὰς αὐτοῦ δυνάμεις ὀσμημέραι ἐκλείπουσας, παραδίδεται εἰς ἀκολασίας καὶ ἐγκολπούμενος ἑταίρας ζητεῖ νὰ ἀπολαύσῃ εἰσέτι τῶν ἡδονῶν, ὧν μετ' ὀλίγον διὰ παντὸς θέλει στερηθῆ, ἀγνοῶν ὁ ἄθλιος ὅτι διὰ τῶν πράξεων τούτων ταχύτερα ἢ ἀπώλεια ἐπέρχεται. Βραδύτερον αἱ διεγέρσεις ἐπὶ μᾶλλον δυσχεραίνονται· ὁ ἐγκέφαλος ὀρέγεται διηνεκῶς, ἀλλὰ τὸ μῦριον ἀρνεῖται τότε δέ, ὅπως δυναθῆ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν πράξιν ὁ γέρον, ἀναζητεῖ τὴν γυμνότητα, ἐν ἣ ἀπλῆστος ἐντρυφᾷ καὶ προσπαθεῖ νὰ ἐναποθέσῃ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ αὐτῆς τὴν γλίσχραν προσφορὰν του . . . Ἄκριτε γέρον ! ὁ τοσοῦτον πικρῶς θρηνῶν ἐπὶ τῇ στερήσει τῶν σαρκικῶν ἡδονῶν ἀγνοεῖς ὅτι ἐκάστη ἐπανάληψις τούτων ἐξασθενίζει ἐτι μᾶλλον τὰς ἡδὸν ἐξαντληθείσας δυνάμεις σου ; Δὲν ἠσθάνθης τὸν ἐξ αὐτῆς

κάματον, τὴν παρατεταμένην τῶν μελῶν κόπωσιν ; Ἡ ἡδονή, ἣν τοσοῦτον ἐπιμόνως ἐκλιπαρεῖς, δὲν ὁμοιάζει ποσῶς πρὸς ἣν ἄλλοτε ἠσθάνεσο καὶ προσεγγίζει μᾶλλον εἰς ὀδύνην ! Γέρον ! τὸ ὄπλον σου κατετρίβη, πᾶσα φροντις πρὸς ἀνακαίνισιν αὐτοῦ ἀποβαίνει ματαία καὶ γελοία· ἀπώθησον ἀπὸ τῆς διανοίας σου τὰς ὀχληρὰς ἀναμνήσεις γεννητικῆς ἀκμῆς διὰ παντὸς διὰ σὲ ἀπολεσθείσης καὶ ἄκουσον τὴν φωνὴν τοῦ λογικοῦ σου, ἥτις σὲ παρορμᾷ νὰ διευθύνῃς τὰς ἐνεργείας σου πρὸς ἐπωφελεῖ σκοπὸν. Ἐὰν τὰς συμβουλάς ταύτας περιφρονήσῃς καὶ ἐπιμείνῃς εἰς τὰς ἀκολάστους σου ὁρμάς, δυστυχία εἰς σέ ! αἱ γεννητικὰ ὀρέξεις σου θέλουν ἐπὶ μᾶλλον ἰσχυροποιεῖσθαι ἐν τῇ διανοίᾳ σου χωρὶς σὺ νὰ δύνασαι νὰ τὰς ἀποβάλλῃς καὶ θέλεις ὑποστῆ τὴν τύχην τῶν ἀθλίων ἐκείνων, οἵτινες κατέχονται ὑπὸ σταθερᾶς τινος ἰδέας, θέλεις γείνη μονομανῆς καί, μάθε, ὅτι ἡ ἐρωτομανία τῶν γερόντων θεραπεύεται μόνον διὰ τοῦ θανάτου . . . (1)

§ 4. Συμβουλαὶ πρὸς τὰς γυναῖκας.

Ὁ ἀνὴρ ἐπιζητεῖ κοινωνὸν τῆς ἑαυτοῦ εὐδαιμονίας· αἱ ἀφροδίσιαι ἀπολαύσεις ἐπαυξάνονται, ἐὰν καὶ ἡ σύζυγος συμμετέχῃ αὐτῶν, ὅταν δὲ ἡ μέθη τῆς ἡδονῆς κατα-

(1) Θεωροῦντες ἄσκοπον τὴν καταχώρησιν τῆς ἐπομένης § περὶ τοῦ ἀνδρὸς εἰς τὸν ἄνδρα ἢ τὴν γυναῖκα τὸ αἶσθημα τῆς σαρκικῆς ἡδονῆς εἶναι ζωηρότερον, ἀναφέρομεν μόνον τὸ συμπέρασμα τοῦ συγγραφέως, ὅτι εἰς μὲν τὸν ἄνδρα ἡ ἡδονὴ εἶναι βραχυχρόνιος, ἀλλὰ καὶ ζωηρότερα, ἐνῶ εἰς τὴν γυναῖκα εἶναι ἥττον μὲν ζωηρὰ ἐπὶ μακρότερον δὲ διαρκεῖ. Φέρει δὲ ὡς στατιστικὴν ἀπόδειξιν ὅτι ἡ ἀνάγκη αὕτη εἶναι ἰσχυροτέρα εἰς τὸν ἄνδρα, τὴν παρατήρησιν ὅτι πάντοτε ὁ ἀνὴρ ἐπιτίθεται, αὐτὸς δὲ πάντοτε ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων φέρεται ὡς ἔνοχος βιασμοῦ· τοῦτο ὅμως δὲν δύναται, φρονουῦμεν, νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀπόδειξις τῆς γνώμης τοῦ συγγραφέως, ἥτις, ἄλλως τε, δυνατόν νὰ ᾖναι ὀρθή, καθ' ὅσον αἱ γυναῖκες ἀναχαιτίζονται εἰς τὰς ὁρμάς των ὑπὸ τῆς φυσικῆς τοῦ φύλου αὐτῶν αἰδοῦς, ἥτις εἶναι τοσοῦτον ζωηρὰ, ὥστε καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἑταίρας ἐνίοτε ἐμφανίζεται.

λάβη ταυτοχρόνως και ταύτην νομίζει ότι ή ζωή παρέρ-
χεται και σβέννυται εν μέσω της γλυκυτέρας ήδονής. Έν
ταύταις δὲ ταῖς στιγμαῖς τῆς διεγέρσεως, ἥτις προηγείται
τῆς ἐρωτικῆς συνομιλίας ὁ ἐραστῆς ἀνακράζει κατὰ τὸν
ποιητὴν.

*Εἰς τὴν μανίαν μου, ὦ γυνή, ἔνωσον τὴν ὀρμὴν σου,
Καὶ χύσον εἰς τὰς φλέβας μου τὸ πῦρ τῆς ἡδονῆς σου. . .
"Ἄν δὲ παρὰ τὸν πόθον σου σὺ πέσης τελευταία
Εἰς τὸν γλυκὺν κι' εὐδαίμονα τοῦ ἔρωτος ἀγῶνα,
"ὦ! ἤθελον εἰς τοὺς γλυκεῖς καὶ τρυφεροὺς σου κόλπους,
Νὰ μ' ἔβλεπεν ἐκπνέοντα τὸ τακερόν σου ὄμμα.*

Αἱ γυναῖκες εἶναι μὲν ἐνίοτε λίαν ἐρωτικάι, ἀλλὰ πολ-
λάκις περιπίπτουσιν εἰς ὄλως ἐναντίαν κατάστασιν, δει-
κνύουσαι μεγάλην ἀδιαφορίαν καὶ ψυχρότητα ἐν τῇ ἐκπλη-
ρώσει τοῦ συζυγικοῦ καθήκοντος· ὅσῳ δὲ ὀλιγώτερον καὶ
ἂν συμβαίη τοῦτο, ὠθεῖ τὸν ἄνδρα εἰς εὐρεσιν ἄλλης
γυναικὸς πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν πόθων του· ἐκ τούτου γεν-
νῶνται αἱ δυσἀρέσκειαι καὶ πᾶσαι αἱ παρεπόμεναι ταρα-
χαί. Ἄλλ' ἀφ' ἑτέρου εἶναι ἀληθές, ὅτι ὁ ἀνὴρ εἶναι
κτηνώδης ἐνίοτε· μὴ φροντίζων παντάπασιν περὶ τῆς φυσι-
κῆς ἢ ἠθικῆς καταστάσεως, ἐν ἧ ἢ γυνὴ αὐτοῦ διατελεῖ,
ζητεῖ καὶ ἀπαιτεῖ παρ' αὐτῆς ὅ,τι ὀρέγεται, ἐὰν δὲ αὕτη
ἀρνηθῇ τοῦτο, παροργίζεται μέχρι μανίας ἐνίοτε.

Γυναῖκες! ἀκολουθήσατε τὰς ἐπομένους συμβουλὰς.
Ἐποκύνετε εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ συζύγου σας, ὅπως εὐ-
χαριστῆτε αὐτὸν καὶ βιάζεστε ἑαυτὰς νὰ ἱκανοποιῆτε τὰς
ὀρέξεις του, μεθ' ὄλην τὴν ἀποστροφὴν τὴν ὁποῖαν τυχὸν
πρὸς αὐτοὺς αἰσθάνεσθε· ἐνεργεῖτε δὲ μετὰ τινος πανουρ-
γίας ὑποκρινόμεναι τὴν ἐκ τῆς ἡδονῆς σπασμῶδη διέγερ-
σιν· ὁ ἀθῶος οὗτος δόλος ἐπιτρέπεται εἰς ὑμᾶς προκειμέ-
νου νὰ προσελκύσητε τὸν σύζυγόν σας· προσφέρετε εὐχα-
ρίστως καὶ ἀνευ δισταγμοῦ ὅ,τι ἐκεῖνος διὰ τῆς βίας δύ-
νεται νὰ λάβῃ, ἔχουσαι ὑπ' ὄψει, ὅτι ὁ ὑπὸ τῶν ἡδονικῶν
παθῶν φλεγόμενος ἀνὴρ εἶναι παράφορος, ἐνίοτε δὲ καὶ

κτηνώδης· ἔχετε δὲ τὸ ἀπαιτούμενον πνεῦμα, ὅπως διὰ
τῶν θυσιῶν σας κατασβέννητε τὴν ἐρωτικὴν ταύτην φλόγα·
τοῦτο εἶναι τὸ μόνον μέσον, ὅπερ θέλει σᾶς ἀπαλλάξῃ τῶν
ἐνοχλήσεών του. Διὰ τῆς τηρήσεως τῶν συμβουλῶν τού-
των θέλετε ἐξασφαλίσῃ τὴν εἰρήνην, ἴσως δὲ καὶ τὴν εὐ-
δαιμονίαν ἐν τῇ γάμῳ.

§ Β. Συμβουλαι πρὸς τοὺς ἄνδρας.

Σύζυγοι, οἵτινες ἀπαιτεῖτε σεβασμὸν παρὰ τῆς συζύγου
ὑμῶν, ἐστὲ ὀλιγώτερον τυραννικοὶ εἰς τὰς θελήσεις σας·
πρὶν ἢ ὡς κύριοι ἀπαιτήσητε τὸ ποθοῦμενον, ἐκλιπαρή-
σατε ὡς ἐρασταί. Ἐχετε δὲ πάντοτε ὑπ' ὄψει σας τὴν φυ-
σικὴν κατάστασιν καὶ τὰς ἠθικὰς τῶν συζύγων ὑμῶν δια-
θέσεις· φείδεσθε τῶν ἀπηγορευμένων ἡμερῶν καὶ μὴ πα-
ρενοχλῆτε ταύτας διὰ τῶν ἐπιθυμιῶν σας ἐν στιγμαῖς νευ-
ρικῆς διεγέρσεως ἢ ψυχικῆς ταραχῆς, ἢ ὁσάκις δὲν εἶναι
πρὸς ἡδονὰς εὐδιάθετοι· μὴ θέλετε βιαίως καὶ κτηνώδως
νὰ ἐπιτύχητε ὅ,τι ἢ γυνὴ σᾶς ἀρνεῖται· διότι ἐξοργισθεῖσα
θέλει ζητήσῃ εἰς τὰς ἀγκάλας ἐραστοῦ, ὅ,τι δὲν εὐρίσκει
ἐν τῷ συζύγῳ της· σκεφθῆτε καλῶς περὶ τοῦ ἀντικειμέ-
νου τούτου, διότι εἶναι ἀξιὸν ἀπάσης τῆς προσοχῆς σας.
Ἐστὲ πάντοτε προσηνεῖς εἰς τὰς συζύγους σας καὶ προ-
καλεῖτε μετὰ γλυκύτητος καὶ συμπαθείας τὴν ἐξέγερσιν
τῶν καθευδουσῶν αὐτῶν αἰσθήσεων, κατακλῶντες μὲν
ἐν ἀρχῇ τὴν ἀκοὴν διὰ τῶν ἀρμονικῶν τόνων τῆς γλυκείας
τοῦ ἔρωτος γλώσσης· τιθέμενοι δ' ἐν ταύτῳ εἰς χρῆσιν
πάντα τὰ διεγείροντα τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα· ὅταν δ' αἱ
θωπεῖαι καὶ τὰ ἠδέα προανακρούσματα κατορθώσωσι νὰ
διασκεδάσωσι τὴν ἀδιαφορίαν καὶ ἀναζωπυρῆσωσι τὰς
ὀρέξεις των, ὦ! τότε δὲν θὰ παραπονήσῃ πλέον διὰ τὴν
ψυχρότητα των.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Νέα θεωρία περί τῆς γενέσεως τοῦ ἀνθρώπου.

Αἱ θαυμασιώτεροι τῆς φύσεως ἐργασίαι καλύπτονται πάντοτε ὑπὸ τῆς ζοφερᾶς τοῦ ἀγνώστου σκοτίας· καὶ τῶν μὲν φαινομένων τὴν ἐξήγησιν ἐπιτυγχάνομεν ἐνίοτε, ἀλλ' αἱ ἀρχικαὶ αἰτίαι διατελοῦσι δυστυχῶς ἄγνωστοι εἰς ἡμᾶς. Ἐξ ἀπάντων δὲ τῶν πολυαριθμῶν μυστηρίων, τὰ ὅποια τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ἀπεπειράθη νὰ διαφωτίσῃ, ἀναντιρρήτως τὸ πλείοτερον καὶ χρόνον καὶ ἀγῶνας καταναλώσαν εἶνε τὸ μυστήριον τῆς γενέσεως. Πόσαι δὲ δελεαστικαὶ θεωρίαι στιγμιαίως μόνον ἐπεκράτησαν! Καὶ ἐν τούτοις, χάρις εἰς τὰς ἐπιμόχθους ἐργασίας καὶ τὴν ἐπιμονὴν σοφῶν τινῶν ἀνδρῶν τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς ἢ σπουδῆ τοῦ ὠαρίου ἐφθάσε, τέλος, εἰς βαθμὸν τινα τελειοποιήσεως πλείστας ἀμφιβολίας διαλύσαντα.

Δὲν σκοποῦμεν ἐνταῦθα νὰ διεξέλθωμεν τὴν ἱστορίαν τῶν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον σφαλερῶν συστημάτων, ἅτινα περὶ τῆς γενέσεως ἐπενοήθησαν, διότι θέλομεν ρίψῃ τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας εἰς τὸ ἀπαίσιον τῶν χιμαιρῶν χάος· διὸ περιορίζομεθα εἰς τὴν ἐκθεσιν τῆς θεωρίας τοῦ ὠαρίου καὶ τοῦ σπέρματος, ἧς ἡ ἀπλουστέρα παράστασις εἶναι, ὅτι πρὸς παραγωγὴν ὁμοίου ὄντος ἀπολύτως ἀναγκαία εἶναι ἡ συνεργασία τοῦ ἀνδρὸς μετὰ τῆς γυναικός, καὶ ἡ μὲν γυνὴ παράγει τὸ ὠάριον, ὅπερ εἰάν δὲν γονιμοποιηθῆ ἔμπίπτει ἐν τῇ μήτρᾳ ἐνθα διαλύεται, τὰ δὲ λείψανα αὐτοῦ φέρονται πρὸς τὰ ἐκτὸς διὰ τῶν ἐμμένων ἢ τῶν ἀπὸ τοῦ κόλπου καὶ τῆς μήτρας ἐκκρινόμενων ὑλῶν· ὁ δὲ ἀνὴρ παράγει τὸ σπέρμα ὅπερ ζωογονεῖ τὸ ὠάριον. Οὕτως ἡ παραγωγὴ νέου ὄντος εἶναι δυναμικὴ τις ἐνέργεια, σύνδεσμός τις δύο φύλων διαφόρων καὶ πρὸς ἀλληλα ἀντιθέτων, ὡς οἱ δύο τοῦ μαγνήτου πόλοι.

§ 1. Περὶ τοῦ τρόπου τῆς γονιμοποιήσεως τοῦ ὠαρίου.

Ἐκ τῶν ὑπὸ πολλῶν συγχρόνων σοφῶν γενομένων με-

λετῶν ἐπὶ τοῦ ὠαρίου κατεδείχθη ὅτι τὸ ἡμέτερον εἶδος ὑπόκειται εἰς τὸν μέγαν νόμον *Omne vivum ex ovo p̄n̄* ἔχον ζωὴν ἐξ ὠαρίου γεννᾶται. Ἡ γυνὴ καὶ πᾶν θῆλυ ζῶον παράγει ὠάριον ἐξέρχόμενον κατὰ πᾶσαν ἔμμηνον περίοδον ἐκ τῆς ὠοθήκης ἐν ἣ διαπλάσσεται· τὸ ὠάριον τοῦτο ἔμπίπτει εἰς τὸν ὠαγωγὸν ἢ τὴν σάλπιγγα διὰ τοῦ ἀκολούθου τρόπου· τὸ στόμιον τοῦ ὠαγωγοῦ περιβάλλει τὸ μέρος τῆς ὠοθήκης ὀπόθεν τὸ ὠάριον ἐξέρχεται, διατείνεται κατόπιν καὶ ἐξασκεῖ οἶονεὶ ἀπορρόφῃσιν ἐπὶ τοῦ ὠρίμου γενομένου ὠαρίου, ὅπερ καὶ παραλαμβάνει· κατελθὼν οὕτως ἐν τῷ ὠαγωγῷ τὸ ὠάριον βραδέως διὰ τῶν περισταλτικῶν αὐτοῦ κινήσεων πρὸς τὴν μήτραν ἐν ἣ ἔμπίπτει μετὰ παρέλευσιν 4 ἢ 5 ἡμερῶν. Ἐκ μέρους δὲ τοῦ ἀνδρὸς συμβαίνουσι τὰ ἐξῆς· μετὰ τὴν συνεύρεσιν τὸ σπέρμα εἰσέρχεται ἐν τῇ μήτρᾳ, τὰ δὲ ἐν αὐτῷ περιεχόμενα σπερματοζωύφια δι' αὐτομάτου τινὸς κινήσεως εἰσδύουσιν ἐν τοῖς ὠαγωγοῖς διανύοντα τὰ $\frac{2}{3}$ τοῦ σωλῆνος αὐτῶν, ἐκεῖ δὲ προσαρμοζόμενα εἰς τὴν βλεννομεμβράνην αὐτοῦ ἀναμένουσι τὴν διόδον τοῦ ὠαρίου μεθ' οὗ συμπλέκονται καὶ εἰσχωροῦσιν ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτοῦ, ὅπου διαλύονται καὶ ἐξαφανίζονται. Τελεῖται δὲ ἡδὴ ἡ γονιμοποιήσις. Τὸ οὕτω γονιμοποιηθὲν ὠάριον διατρέχει ἐπὶ 3—5 ἡμέρας ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω τὴν σάλπιγγα, ἀναπτύσσεται ἐν αὐτῇ πενταπλάσιον τὸν ὄγκον γινόμενον καὶ ἔμπίπτει ἐν τῇ μήτρᾳ ἐγκολλούμενον καὶ συμφυόμενον πρὸς τὰ τοιχώματα αὐτῆς· ἀπὸ δὲ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἀρχεται ἡ ἐμβρυακὴ ζωὴ τοῦ νέου ὄντος. Τὰ δὲ μὴ γονιμοποιηθέντα ὠάρια ἔμπίπτουσι μὲν καὶ ταῦτα ἐν τῇ μήτρᾳ, δὲν συμφύονται ὁμῶς μετ' αὐτῆς, ἀλλ' ἀπολύονται καὶ ἐκβάλλονται μετὰ τῶν ἐμμένων ἢ τῶν ἐκ τῆς μήτρας ἐκκρινόμενων ὑλῶν.

Τοιοῦτος εἶναι ὁ ὑπὸ τῆς φύσεως ὀρισθεὶς τρόπος τῆς γενέσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλὰ κατὰ τῆς θεωρίας ταύτης πλείσται ἀντιρρησεις ἠγέρθησαν ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τῆς ἐν τῇ ὠοθήκῃ γονιμοποιήσεως· οὗτοι ὡς ἀπόδειξιν τῆς ἐν

τῆ ὠοθήκῃ εἰσδύσεως τοῦ σπερματοζωύφιου ἀναφέρουσι τὰς ἐν τῇ ὠοθήκῃ καὶ τῇ κάτω κοιλίᾳ ἐξωμητρίους κυήσεις· ἀλλ' αἱ τοιαῦται κυήσεις, καίτοι συμβαίνουσαι ἀληθῶς, τοσοῦτῳ σπάνιαι εἶναι καὶ παρὰ φύσιν, ὥστε δὲν εἶναι ἱκαναὶ νὰ διασείσωσι τὴν ἀνωτέρω θεωρίαν· αἱ ὡς αἰτίαι δ' αὐτῶν χρησιμεύουσαι ἐξαιρετικαὶ περιστάσεις ἐπιβεβαιούσι τὸν κανόνα. Καὶ ἀληθῶς αἱ ἐξωμητριοὶ κυήσεις εἶναι πάντοτε παρεκτροπαὶ τῶν ὀργανικῶν νόμων, ἐξ ὄλως τυχαίων καὶ ἐκτάκτων περιστάσεων ἐξαρτώμεναι· οὕτως εἶναι δυνατὸν τὸ ἐν τῇ ὠοθήκῃ κανονικῶς γονιμοποιηθὲν ὠάριον ἕνεκα σπασμώδους τινὸς συστολῆς τῆς σάλπιγγος, ἧς τὸ στόμιον ἐντελῶς τῆς ὠοθήκης ἀφίσταται, νὰ εἰσέλθῃ οὐχὶ ἐν τῇ μήτρᾳ, ἀλλ' ἐν τῇ κοιλίᾳ· ὁ καθηγητὴς Λαλλεμὰν ἀφηγεῖται, ὅτι γυνὴ τις τοσοῦτῳ κατετρόμαξεν ἐκ τῆς αἰφνιδίας παρουσίας ξένου ἀνδρός, καθ' ἣν στιγμὴν συνωμίλει ἐρωτικῶς μετὰ τοῦ ἑαυτῆς συζύγου, ὥστε ἡ ταραχὴ αὕτη ἐπενήργησε βιαίως ἐπὶ τῶν σαλπίγγων καὶ τὸ ὠάριον μὴ δυναθὲν νὰ κατέλθῃ ἐγονιμοποιήθη ἐντὸς τῆς ὠοθήκης· ἀποθανούσης δὲ κατὰ συνέπειαν τῆς κυήσεως τῆς γυναικὸς ταύτης ἡ νεκροψία κατέδειξεν ἐν τῇ ὠοθήκῃ τὴν ὑπαρξίν ἀνεπτυγμένου ἐμβρύου· πλεῖστα δὲ παρόμοια περιστατικὰ ἐν τοῖς χρονικοῖς τῆς ἰατρικῆς ἀναφερόμενα οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν καταλείπουσι περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς ἐν τῇ ὠοθήκῃ γονιμοποιήσεως. Εἶναι ὡσαύτως δυνατὸν σπερματοζωύφιον νὰ εἰσέλθῃ ἐν τῇ ὠοθήκῃ καὶ γονιμοποιήσῃ ἐν αὐτῇ ὠάριον, ὅπερ μὴ εὕρισκον σωλῆνα, δι' οὗ νὰ κατέλθῃ ἐν τῇ μήτρᾳ, διότι ἡ ὠοθήκη δὲν περιβάλλεται πλεον ὑπὸ τοῦ στομίου τῶν σαλπίγγων, παραμένει καὶ ἀναπτύσσεται ἐν αὐτῇ. Αἱ παραλλαγὰὶ ὅμως αὗται τῶν φυσιολογικῶν νόμων συνεπάγονται βαρείας διαταράξεις, ἀποληγούσας πάντοτε εἰς τὸν θάνατον τοῦ ἐμβρύου, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ καὶ εἰς τὸν τῆς μητρὸς· εἶναι ἀβάσιμος ἄρα ἡ θεωρία τῆς ἐνωοθηκίου γονιμοποιήσεως, διότι εἶναι

ἀδύνατον διὰ τοιούτων συμφορῶν ἢ φύσις νὰ παρασκευάζῃ τὴν διαιώνισιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Τὰ ἐπανειλημμένα πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ τρόπου καὶ τῶν φαινομένων τῆς γονιμοποιήσεως πειράματα συμφωνοῦντα καὶ πρὸς τὰς μικροσκοπικὰς παρατηρήσεις παρέχουσιν εἰς ἡμᾶς τὰ ἀκόλουθα πορίσματα.

1). Ἡ τελειοποίησις δὲν τελεῖται ἐν ταῖς ὠοθήκαις.

2). Δὲν γονιμοποιοῦνται τὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐμμήνου καθάρσεως ἐμπίπτοντα ἐν τῇ μήτρᾳ ὠάρια· διότι δὲν περιέχουσι τοὺς πρὸς τοῦτο ἀναγκαίους ὄρους, ὁ πρῶτος τῶν ὁποίων εἶναι ἡ προτέρα ἐντὸς τῶν σαλπίγγων διατριβή, ἣτις μεταβάλλει τὸν τρόπον τῆς ὑπάρξεως τοῦ ὠαρίου, καθιστῶσα τοῦτο πεντάκις μεγαλύτερον τὸν ὄγκον καὶ ἐπιτηδειότερον πρὸς τὴν μετὰ τῶν τοιχωμάτων τῆς μήτρος σύμφυσιν.

3). Ἡ γονιμοποίησις τελεῖται κυρίως ἐντὸς τῶν σαλπίγγων.

4). Ἡ γονὴ κατὰ τὴν ἐν τῇ μήτρᾳ εἰσοδὸν αὐτῆς ὑφίσταται διάλυσιν τινα, καὶ τὸ μὲν ρευστὸν αὐτῆς μέρος ἐκβάλλεται διὰ τοῦ κόλπου, τὰ δὲ ἐν αὐτῇ σπερματοζωύφια, τὰ πλεῖστα τοῦλάχιστον, κινοῦνται αὐτομάτως πρὸς τὰς σάλπιγγας εἰσχωροῦντα ἐντὸς τῶν τοιχωμάτων αὐτῶν, πρὸς τὴν ἀνωτέραν μοῖραν πλησίον τοῦ στομίου αὐτῶν· ἐν τῇ θέσει δὲ ταύτῃ δύνανται νὰ διατελέσωσιν ἐν τῇ ζωῇ ἐπὶ 5—10 ἡμέρας, ἀναλόγως τῆς ζωτικότητος τῶν παραγαγόντων αὐτὰ ὀργάνων καὶ ἂν δὲν καταστραφῶσιν ἕνεκεν ἐσωτερικῆς τινος αἰτίας.

5). Τὸ σπερματοζωύφιον ἔρχεται εἰς συνάφειαν μετὰ ὠαρίου καὶ ἡ γονιμοποίησις ἀπ' εὐθείας τελεῖται καθ' ἣν στιγμὴν τὸ τελευταῖον διέρχεται διὰ τῆς ἀνωτέρας μοῖρας τῆς σάλπιγγος.

6). Ἡ γονιμοποίησις τελεῖται δύο ἡμέρας πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τῆς ροῆς τῶν ἐμμήνων, κατὰ τὴν ροὴν καὶ ἀμέσως μετ' αὐτῆν, ἀδύνατος δὲ ἀποβαίνει, ὅταν τὸ στόμιον τῶν σαλπίγγων παύσῃ νὰ περιβάλλῃ τὴν ὠοθήκην, ὡς μὴ

ὑπαρχούσης πλέον συγκοινωνίας μεταξύ τῶν δύο. Ἐκ τῆς γνώσεως τούτων δύνανται νὰ ἐπωφεληθῶσιν οἱ σύζυγοι οἱ ἐπιθυμοῦντες τὸν πολλαπλασιασμὸν ἢ τὸν περιορισμὸν τῶν τέκνων τῶν.

Τελευτῶντες δὲ συγκεφαλαιούμεν ὡς ἑξῆς τοὺς φυσιολογικοὺς νόμους τοὺς κανονίζοντας τὴν διάπλασιν καὶ γονιμοποίησιν τοῦ ἀνθρωπίνου ὠαρίου. Τὰ ἐν ταῖς ὠοθήκαις παραγόμενα ὑπόκεινται εἰς περιοδικὴν ὠρίμανσιν ὅλως ἀνεξάρτητον τῆς μετὰ τοῦ σπέρματος συναφείας. Εὐθὺς ὡς τὰ ὠάρια καταστῶσιν ὄριμα ἀποσπῶνται τῆς ὠοθήκης, παραλαμβάνονται ὑπὸ τῶν σαλπίγγων καὶ φέρονται πρὸς τὴν μήτραν· καθ' ὅλην δὲ ταύτην τὴν ἐργασίαν ἐπέρχεται συμφόρησις ἐν τῇ μήτρᾳ, ἐξ ἧς ἡ ροὴ τῶν ἐμμήνων. Τὸ ὠάριον, ἐὰν μὲν γονιμοποιηθῇ, ἐγκολλοῦται ἐν τοῖς τοιχώμασι τῆς μήτρας καὶ ἐν αὐτῇ ὑφίσταται σειράν μεταμορφώσεων δι' ὧν μετασχηματίζεται εἰς ὄν ὅμοιον πρὸς τοὺς γεννήτορας, ἐὰν δὲ μή, συναναμιγνυόμενον μετὰ τοῦ αἵματος καὶ τῶν ἀπὸ τῆς μήτρας ἐκκρινόμενων ὑλῶν ἀποβάλλεται πρὸς τὰ ἔξω.

Ἐξοχοί τινες φυσιολόγοι ἀπεφάναντο, ὅτι ἡ γονιμοποίησις τοῦ ὠαρίου δύναται νὰ λάβῃ χώραν εἰς πᾶσαν τοῦ μηνὸς ἡμέραν· ἀλλ' ἡ ἰδέα αὕτη εἶναι πεπλανημένη καὶ ἄρδην ἀναιρεῖται πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἅπαξ μόνον κατὰ μῆνα τὸ ὠάριον φθάνει εἰς τελείαν ὠρίμανσιν, ὅπως γίνῃ δὲ γονιμοποίησις εἶναι ἀναγκαῖα ἡ ὠριμότης αὐτοῦ· δεύτερον δέ, ἐκ τῆς διακοπῆς τῆς συγκοινωνίας τῆς ὠοθήκης μετὰ τῶν ὡαγωγῶν ἐν πάσῃ ἄλλῃ ἐποχῇ πλὴν τῆς ἐποχῆς τῆς ὠριμάνσεως τοῦ ὠαρίου, ἅτε περιβάλλοντες οὗτοι τὴν ὠοθήκην ἀποσπῶσι τὸ ὠάριον, καὶ καθ' ἡν μόνην περίστασιν οἱ ὡαγωγοὶ χρησιμεύουσιν ὡς μέσα συγκοινωνίας μεταξύ ὠοθήκης καὶ μήτρας. Ὅπως ἦ ἄρα δυνατὴ ἡ γονιμοποίησις εἰς πᾶσαν τοῦ μηνὸς ἡμέραν ἔπρεπεν ἐκάστην ἡμέραν νὰ καθίσταται ὄριμον ἐν ὠαρίον, ὅπερ δὲν συμβαίνει· ἔπρεπε νὰ ἦτο διαρκὴς ἡ συγκοινωνία τῆς μήτρας καὶ ὠοθήκης, ἥτις δὲν εἶναι, τὸ

δὲ ἐκ τῆς ὠοθήκης ἀποσπασθὲν ὠάριον νὰ ἰδύνατο νὰ παραμείνῃ ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς ὠριμάνσεως του ἐν ταῖς σάλπιγγιν ἢ τῇ μήτρᾳ, ὅπερ ἀδύνατον. Τὰ δὲ μὴ γονιμοποιηθέντα ὠάρια δὲν παραμένουσιν ἐν τῇ μήτρᾳ, ὡς μὴ συμφυόμενα πρὸς αὐτήν, ἀλλ' ἀποβάλλονται. Ἡ γνώμη ἄρα τῶν φυσιολόγων τούτων εἶναι σφαλερὰ καὶ ψευδής· καὶ ἐπομένως γονιμοποίησις τελεῖται κατ' ἐκείνας μόνον τὰς ἡμέρας, καθ' ἃς τὸ ὠάριον ἀποσπασθὲν τῆς ὠοθήκης κατέρχεται διὰ τῶν σαλπίγγων, ὅπως μεταβῇ ἐν τῇ μήτρᾳ. Τοιαύτη τις εἶναι ἡ μυστηριώδης τῆς γενέσεως λειτουργία.

§ 2. Ἡ σύλληψις εἶναι ἀνεξάρτητος τῆς βουλήσεως.

Ἡ λειτουργία αὕτη ὡς αἱ πλεῖσται τῶν ὀργανικῶν λειτουργειῶν, τελεῖται ἐν ἀγνοίᾳ τῆς γυναικός· οὐδὲν σημεῖον ἐσωτερικὸν ἢ ἐξωτερικὸν βεβαιοῖ ταύτην, μόνη δὲ ἡ κατὰ τὸν ἐπιόντα μῆνα ἀπουσία τοῦ καταμηνίου αἵματος δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς πρόσκαιρος τῆς συλλήψεως ἀπόδειξις. Πολλὰι γυναῖκες διίσχυρίζονται ὅτι γίνεται καταληπτὸς εἰς αὐτὰς διὰ διαφόρων σημείων, ὡς αἰσθήματος περιψύξεως κατὰ τὴν νεφρικὴν χώραν, γαργαλισμοῦ τῆς μήτρας καὶ τοῦ κόλπου, ἀσυνήθων κινήσεων ἐν τῇ κάτω κοιλίᾳ κτλ. ὁ συνδυασμὸς τοῦ σπερματοζωοφίου μετὰ τοῦ ὠαρίου· ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον εἶναι μᾶλλον πλάνη τῆς φαντασίας, διότι ἐβεβαιώθη, ὅτι ἡ γυνὴ συλλαμβάνει καὶ ἐν καταστάσει φυσικοῦ ἢ μαγνητικοῦ ὕπνου, καταληψίας συγκοπῆς ἢ βλακειας, ἢ ὑποκύπτουσα μετὰ κρατερῶν καὶ μανιώδη ἀντίστασιν εἰς τὴν κτηνώδη ὄρμην τοῦ ἀνδρός, ὅσάκις ὁ βιασμὸς ἐγένετο πρό τινων ἢ μετὰ τινος ἀπὸ τῆς ἐμφάνσεως τῆς ἐμμήνου ροῆς ἡμέρας.

§ 3. Ἡ ἀφροδίσιος διέγερσις δὲν εἶναι ἀπαραίτητος εἰς τὴν σύλληψιν.

Ἀποκρούομεν ὡς πεπλανημένην τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ σύλ-

ληψις είναι βεβαιότερα, ἂν οἱ σύζυγοι κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐκτελέσεως κατέχωνται ἀμφότεροι ὑπὸ τῆς ἀφροδισίου ἡδονῆς. Ἐὰν τοῦτο ἦτο ἀληθές θὰ εἶχεν ὡς συνέπειαν τὴν ἐλάττωσιν τοῦ πληθυσμοῦ τῶν κατοίκων τῆς γῆς ἐν βραχεῖ χρονικῷ διαστήματι· διότι ἀπεδείχθη ὅτι ἐπὶ 100 μίξεων, εἰς τὴν κατωτέραν μάλιστα τάξιν, μόλις ἐν μιᾷ ἢ γυνὴ αἰσθάνεται ἀφροδισιον διέγερσιν συγχρόνως μετὰ τοῦ ἀνδρός, τοῦτο δ' ἐξηγεῖται, τὸ μὲν, διότι ἡ διέγερσις εἶναι ζωηρότερα παρὰ τῶν ἀνδρῶν, τὸ δέ, διότι ἡ παραφορὰ καὶ ὁ αὐθαίρετος τοῦ ἀνδρός χαρακτήρ ὠθοῦσι πολλάκις αὐτὸν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἀνάγκης χωρὶς νὰ φροντίζη, ἐὰν καὶ ἡ σύζυγος κατέχηται ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ αἰσθήματος. Τὰ ἐπόμενα παραδείγματα ἐπιβεβαιοῦσι τὰ εἰρημένα. Ὁ σὶρ Tristram Shandy ἀναφέρει γεγονὸς ὃπερ ἔλαβε χώραν κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ σύλληψιν· καθ' ἣν στιγμὴν ὁ πατὴρ ἐξετέλει τὸ συζυγικὸν καθῆκον ἡ σύζυγος τῷ λέγει· «Ἀγαπητέ, μοι φαίνεται ὅτι ἐλνισμόνησας νὰ κανονίσῃς τὸ ὠρολόγιον». Προφανῶς αὕτη κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἦτο ὄλως ἀδιάφορος εἰς τὰς συζυγικὰς περιπτώξεις· καὶ ἐν τούτοις σύλληψις ἔλαβε χώραν, ἐξ ἧς παρήχθη ἀνὴρ περιώνυμος διὰ τὸν ἰδιότροπον αὐτοῦ χαρακτήρα. Ὁ δὲ περὶ γάμου συγγραφεὺς Γουλιέλμος Καρβονέλ κατέλιπεν ἡμῖν πλεῖστα παρόμοια γεγονότα, ἐξ ὧν ἀναφέρομεν τὰ ἐξῆς. Ὁσάκις οὗτος ἐτέλει τὸ συζυγικὸν καθῆκον, ἡ γυνὴ του κατείχετο ὑπὸ τῶν παραδοξοτέρων παραισθήσεων· ὅτε μὲν ἐνόμιζεν ὅτι ἤκουε γέλωτας, ὅτε δὲ γρύλλον περιστρεφόμενον ἐν τῷ δωματίῳ, ἄλλοτε ἔβλεπεν ἐπὶ τῆς ὀροφῆς ἀράχνας ἢ ὑπερμεγέθεις μυίας, ἄλλοτε ἤκουε κρότους πανταχόθεν ἐξερχομένους ἢ τριγμὸν ἐπίπλου τινὸς καὶ ἐφανιάζετο κακοῦργον κεκρυμμένον ἐν τῇ οἰκίᾳ κλπ. οὕτω δὲ ἡ διάνοια αὐτῆς περιστρεφέτο εἰς ἀντικείμενα λίαν ἀπέχοντα τῶν συζυγικῶν περιπτύξεων. Αἱ φαντασίαι ὅμως αὗται οὐδόλως ἐκώλυον τὴν γονιμοποίησιν, διότι ἡ ἐν λόγῳ γυνὴ ἐντὸς 7 ἐτῶν ἔτεκεν 6 θυγατέρας καὶ 1 υἱόν. Νύκτα δὲ τινα, καθ' ἣν ὁ Καρ-

βονέλ ἐδίδεν ὑπαρξιν εἰς τὸ ὄγδοον αὐτοῦ τέκνον διεκόπη κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς πράξεως ὑπὸ τῆς συζύγου του διὰ τῶν ἐξῆς λέξεων « Ἄλθως, ἀγαπητέ, ἐλνισμόνησα νὰ σοὶ εἶπω, ὅτι ὁ δυστυχὴς Λαντουὰ ἔθραυσε τὴν κνήμην του . . . » Πολυάριθμοι δὲ ἄλλαι τοιαῦται παρατηρήσεις πρὸς τὴν θεωρίαν πληρέστατα συμφωνοῦσαι, ἀποδεικνύουσι σαφῶς, ὅτι ἡ σύλληψις εἶναι ἀνεξάρτητος τῆς ἀφροδισίου ἡδονῆς, καὶ μάλιστα, ὅτι αἱ ἀνέραςτοι καὶ ἀπαθεῖς γυναῖκες συλλαμβάνουσιν εὐκολώτερον τῶν κατεχομένων ὑπὸ ἀκαθέκτου ὀρμῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς κατὰ βούλησιν παραγωγῆς ἀρρένων ἢ θηλέων τέκνων.

Ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τὸ δυσχερὲς τοῦτο ζήτημα ἀπνοχόλησε πλῆθος ἰατρῶν καὶ φυσιολόγων μὴ ἀπαξιούντων περὶ αὐτοῦ νὰ πραγματεύωνται. Ἡ λύσις τοῦ ζητήματος τούτου ἀφορᾷ εἰς ὑψίστα οἰκογενειακὰ καὶ κοινωνικὰ συμφέροντα· ἀλλ' εἶναι ἤρα γε δυνατή; Διατὶ ὄχι, ἀφοῦ τσαῦται ἰδέαι ἀφηρημένα ποτὲ θεωρούμεναι ἀπεδείχθησαν ἤδη ἀκαταμάχητοι ἀλήθειαι; Τίς σοφὸς τῶν τελευταίων αἰώνων ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἡ γυνὴ ὠτοκεῖ ὡς ὄρνις, καὶ ὅτι τὸ φαινόμενον τῆς ἐμμήνου ροῆς προέρχεται ἐκ τῆς ὀριμάνσεως τοῦ ὠαρίου; Καὶ ἐν τούτοις τὸ τοιοῦτον σήμερον οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ἐπιδέχεται. Τίς ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ εἰς τὴν παραγωγὴν τελείας παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ ἀναισθησίας, διακοπὴν δηλ. πάσης συγκοινωνίας τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ σώματος πρὸς τὸν ἐγκέφαλον; Οὐδεὶς ὅμως σήμερον ἀγνοεῖ ὅτι τοῦτο εὐχερῶς ἐπιτυγχάνεται διὰ τοῦ αἰθέρος ἢ τοῦ χλωροφορ-

μίου. Διατί λοιπόν και τοῦ προκειμένου ζητήματος τὴν λύσιν νὰ θεωρήσωμεν ὡς ἀδύνατον; Οἱ ἐπιπόλαιοι μόνον ἄνθρωποι καὶ ἀνόητοι προβάλλουσι σαρκαστικὴν ἀπιστίαν εἰς ζητήματα, ἅτινα τὸ περιορισμένον αὐτῶν πνεῦμα ἀδυνατεῖ νὰ κατανοήσῃ, ἐνῶ ὁ σπουδαῖος ἐργάζεται καὶ μελετᾷ ταῦτα· εἰς τὴν ἐπιμονὴν δ' αὐτοῦ ὀφείλεται ὅτι τὰ ὄρια τοῦ ἀδυνάτου ἀπομακρύνονται ὡσημέραι ἡμῶν.

Ὅπως προβῶμεν ἐν τάξει εἰς τὴν ἔρευναν τῶν αἰτίων τῆς διακρίσεως τοῦ φύλου καὶ καταστήσωμεν σαφεστέραν καὶ μᾶλλον καταληπτὴν τὴν ἐργασίαν ἡμῶν θέλομεν ἐξετάσῃ τὰ ἀκόλουθα τέσσαρα θέματα. Α'.) Ὑπάρχουσιν ἐντὸς τῶν ὠθηκῶν ἄρρενα καὶ θήλεα ὠάρια; Β'.) Ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι ὑπάρχουσιν, ἐκάστη ἄρα ὠθήκη περιέχει ἀδιακρίτως τοιαῦτα, ἢ μήπως ὑπάρχει δι' ἐκάτερον τῶν φύλων ἰδίᾳ ὠθήκη; Γ'.) Τὰ ἐν ἐκατέρᾳ ὠθήκῃ περιεχόμενα ὠάρια εἶναι ἄρα γε ἐντελῶς τῆς αὐτῆς φύσεως, ἢ δὲ διάκρισις τοῦ φύλου τοῦ τεχνησομένου προέρχεται μόνον ἐκ τῆς ζωικῆς καὶ δυναμικῆς ὑπεροχῆς τοῦ ἑτέρου τῶν συζύγων; καὶ Δ'.) Τὰ σπερματογόνα ὄργανα ἐκκρίνουσιν ἐντελῶς ὁμογενῆς ὑγρὸν, ἢ τὸ μὲν δεξιὸν ἐκκρίνει σπέρμα κατάλληλον διὰ τὴν γονιμοποίησιν τοῦ ἄρρενος, τὸ δὲ ἀριστερὸν διὰ τὴν τοῦ θήλεως;

Α'.) Ὑπὲρ τῆς γνώμης, ὅτι ὑπάρχουσιν ἄρρενα καὶ θήλεα ὠάρια ἐν ταῖς ὠθήκαις, ὅπως ἀβασανίστως καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς φυσιολογικῆς ἀποδείξεως ἀνέκαθεν οἱ πλεῖστοι συνετάσσοντο, ἀλλὰ σήμερον ἡ ἀνατομικὴ ἐξέτασις κατέδειξεν, ὅτι τὰ ὠάρια εἶναι ἀκριβῶς ὅμοια κατὰ τε τὴν σύστασιν, τὴν κατασκευὴν καὶ τὴν ὑφῆν, οὐδὲν δ' ἀπολύτως σημεῖον βεβαιοῖ τὴν ὑπαρξίν ἄρρένων καὶ θηλέων ὠαρίων.

Β'.) Τὸ ζήτημα τοῦτο διήρесе τοὺς ἐπιστήμονας εἰς δύο ἀντίπαλα συστήματα. Καὶ οἱ μὲν τούτων ἰσχυρίζονται, ὅτι ἐν τῇ αὐτῇ ὠθήκῃ ὑπάρχουσιν ἀμφοτέρων τῶν φύλων ὠάρια, στηριζόμενοι εἰς τὰ ἐπὶ ζώων πειράματα, καθ' ἃ καὶ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς ἑτέρας ὠθήκης ἐπετεύ-

χθη ἢ παραγωγὴ τέκνων ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ἐπικυροῦται δὲ τοῦτο ὑπὸ πολυαριθμῶν παρατηρήσεων διακεκριμένων ἰατρῶν γενομένων ἐπὶ γυναικῶν στερηθειῶν τῆς ἑτέρας ὠθήκης ἕνεκεν ἀτροφίας ἢ εὐνουχισμοῦ. Οἱ δὲ ἀντιφρονοῦντες ἄρνούμενοι τὸ κῦρος τῶν παρατηρήσεων τούτων, ὡς γενομένων κακῶς καὶ ἀτελῶς, ὑποστηρίζουσιν, ὅτι ἢ μὲν δεξιὰ ὠθήκη περιέχει ἄρρενα ὠάρια, ἢ δὲ ἀριστερὰ θήλεα, ὅτι αἱ στερούμεναι τῆς μιᾶς τῶν ὠθηκῶν γυναῖκες τίκτουσι τέκνα τοῦ ἐνδὸς μόνου φύλου, αἱ δὲ τίκτουσαι τέκνα τοῦ αὐτοῦ φύλου πρὸς τὸ τῶν ὠαρίων τῆς ἐλλειπούσης ὠθήκης ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν τεράτων. Ἡ θεωρία πλὴν αὕτη, ἢ ὑπὸ τοῦ Ἱπποκράτους θεμελιωθεῖσα, δὲν δύναται νὰ ληφθῇ ὑπὸ σπουδαίαν ἐποψίν, διότι αἱ ὑπὲρ αὐτῆς παρατηρήσεις εἶναι ἀβέβαιοι καὶ ἐλέγχονται ψευδεῖς ὑπὸ τῆς νεωτέρας φυσιολογίας.

Ὁ Δημόκριτος, ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Πλίνιος ἐκ τῶν ἀρχαίων, ὁ Ραζῆς, ὁ Προκόπιος, ὁ Κολουμέλ, ὁ Μιλλῶ καὶ πλεῖστοι ἄλλοι ἐκ τῶν νεωτέρων ἠσπάσθησαν τὴν πεπλανημένην ταύτην γνώμην· οἱ πειραματισταὶ οὗτοι ἀφήρουν τὴν ἑτέραν ὠθηκὴν θηλέων ζώων καὶ συνεζεύγνον ταῦτα, παρετήρουν δέ, ὅτι τὰ ἐξ αὐτῶν ζῶα ἦσαν τοῦ αὐτοῦ φύλου πρὸς τὴν ὑπάρχουσαν ὠθηκὴν, τὰ αὐτὰ δὲ καὶ παρ' ἀνθρώποις τελέσαντες τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα ἐξήγαγον. Εἰς τινὰς τῆς Ἰνδικῆς καὶ τῆς Ἀφρικῆς χώρας εὐνουχίζουσι τὰς γυναῖκας ἐξάγοντες τὰς ὠθηκὰς αὐτῶν, τότε δὲ διακόπτεται ἡ ἔμμηνος ρύσις καὶ καθίστανται αὐταὶ ἀνίκανοι πρὸς τεκνοποίησιν· ἐνίοτε ὁμοίως συμβαίνει ἕνεκεν ἀδεξιότητος τοῦ ἐγχειρίζοντος νὰ ἐναπομείνῃ ἢ ἑτέρα ὠθήκη· ἢ γυνὴ τότε καθίσταται ἐπιτηδεῖα πρὸς σύλληψιν, τὸ δὲ τικτόμενον διίσχυρίζονται ὅτι ἀνῆκει εἰς φύλον ἀνταποκρινόμενον εἰς τὴν ἐναπομείναν ὠθηκὴν. Ὁ Χένκε ἀναφέρει περὶ γυναικὸς ἐννεάκις τεκούσης θήλεα τέκνα, μετὰ τὸν θάνατον τῆς ὁποίας εὐρέθη ἐν τῇ νεκροψίᾳ ἢ δεξιὰ ὠθήκη σκιρρώδης τὴν σύστασιν καὶ ἀνε-

πιτηδεία συνεπῶς πρὸς παραγωγὴν ἀρρένων τέκνων ὁμοίαν περίπου περίστασιν καὶ ὁ Προκόπιος ἀναφέρει γυναῖκας τεκούσας ἐπὶ τὰ θήλεα, οὐδὲν δὲ ἄρρεν, εἰς τὴν νεκροψίαν τῆς ὁποίας ἡ δεξιὰ ὠοθήκη εὐρέθη τοσοῦτον ἀτροφικὴ ὥστε εἶχε μέγεθος πίσου. Ὁ Μιλλῶ ἐνεκροτόμησε δύο γυναῖκας, ὧν ἡ μὲν πρώτη εἶχεν ἐπὶ τέκνα ἄρρενα πάντα ἡ δ' ἑτέρα τέσσαρα θήλεα καὶ οὐδὲν ἄρρεν· εὐρε δὲ τῆς μὲν πρώτης τὴν δεξιὰν ὠοθήκην φέρουσαν τὰς ἐπὶ οὐλὰς τῶν γονιμοποιηθέντων ἀρρένων ὠαρίων, τῆς δὲ δευτέρας τὴν ἀριστερὰν ὠοθήκην φέρουσαν τὰς τέσσαρας οὐλὰς τῶν θηλέων ὠαρίων, τὴν δὲ δεξιὰν ὠοθήκην ἀτροφικὴν. Πᾶσαι ὁμῶς αἱ παρατηρήσεις τῶν συγγραφέων τούτων καὶ ἀληθεῖς ἂν ὑποθεθῶσιν, ὅπερ εἶναι λίαν ἀμφίβολον, οὐδόλως ἀποδεικνύουσι τὴν θεωρίαν αὐτῶν· θέλομεν δὲ ἴδη κατωτέρω, ὅτι ὁ προσδιορισμὸς τῶν φύλων δὲν ἐξαρτᾶται οὔτε ἐκ τῆς ὠοθήκης οὔτε ἐκ τοῦ σπερματογόνου ὄργανου.

Ἐπὶ τοιούτων βάσεων ἠκοδομήθησαν αἱ διάφοροι θεωρίαι περὶ τῆς κατὰ βούλησιν παραγωγῆς ἀρρένων ἢ θηλέων τέκνων. Τοιαῦτα δὲ περίπου καὶ πρὸ 4000 ἐτῶν ὁ Κένταυρος Χείρων ἐδίδασκεν εἰς τὰς γυναῖκας τῶν Θεσσαλῶν. Ὁ Δημόκριτος συνέθετο σύγγραμμα περὶ γενέσεως, ἐν ᾧ τὰ ἀπόκρυφα ταῦτα ἠρμύνευσεν. Ὁ περιώνυμος Ραζῆς, ἰατρὸς Ἄραψ κατὰ τὸν 9ον μ. Χ. αἰῶνα ἀκμάσας ἀφῆκεν εἰς ἡμᾶς ἀποσπάσματά τινα «περὶ τῆς τέχνης τοῦ παράγειν ἄρρενα ἢ θήλεα». Περὶ τῆς «Καλλιπαιδίας» τοῦ Κλαυδίου Καιλλέ καὶ τῆς «Μεγαλανθρωποποιητικῆς (Megalanthropogénésie)» τοῦ Juan Hparte τῆς παρὰ τοῦ Ροβέρ συμπληρωθείσης πολὺς ἐγένετο λόγος. «Ἡ τέχνη τῆς κατὰ βούλησιν παραγωγῆς τῶν φύλων» τοῦ Προκοπίου, ἡ ὑπὸ τοῦ Μιλλῶ ἀναδιορθωθείσα πολλοὺς ἔσχε τοὺς θαυμαστάς. Ἄλλ' αἱ θεωρίαι αὗται δὲν εἶναι πλέον σήμερον παραδεκταί· διότι ἡ φυσιολογία, ἥτις ἐπ' ἐσχάτων μάλιστα τοσοῦτον φῶς ἐπέριψεν ἐπὶ τοῦ μυστηριώδους ζητήματος τῆς ἀνθρωπίνης γενέσεως, διὰ σειρᾶς πειραμάτων ἀπέδειξεν, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἢ τὰ ζῶα, ὧν ἡ

ἑτέρα ὠοθήκη, δεξιὰ ἢ ἀριστερά, ἀφῆρέθη, τίκτουσιν ἀδιακρίτως ἄρρενα ἢ θήλεα τέκνα.

Γ'.) Ἡ τρίτη θεωρία ἡ ἀρνούμενη τὴν διάκρισιν φύλου εἰς τὰ μὴ γονιμοποιούμενα ὠάρια καὶ παραδεχομένη τὸν προσδιορισμὸν αὐτοῦ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς γονιμοποιήσεως εἶναι ἡ μόνη σήμερον παραδεκτὴ καὶ περιβεβλημένη διὰ πληθῆος ἀποδείξεων.

Δ'.) Καὶ ἡ τετάρτη δὲ θεωρία, καθ' ἣν τὰ μὲν ἄρρενα παράγονται ἐκ τῆς γονῆς, ἥτις ἐκκρίνεται ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ σπερματογόνου ὄργανου, τὰ δὲ θήλεα ἐκ τῆς ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ, δὲν εἶναι τανῦν μᾶλλον παραδεκτὴ τῆς προρηθείσης, καθ' ἣν τὰ μὲν ἄρρενα παράγονται ἐκ τῶν ὠαρίων τῆς δεξιᾶς ὠοθήκης, τὰ δὲ θήλεα ἐκ τῶν τῆς ἀριστερᾶς.

Πλείστοι τῶν νεωτέρων διασήμων φυσιολόγων ἐπὶ ἰσχυρῶν στηριζόμενοι λόγων βεβαιοῦσιν, ὅτι ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ φύλου ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐπιρροῆς ἣν ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ ἐξασκοῦσιν ἐπὶ τῆς διαπλάσεως τοῦ τέκνου· οὕτω, κατ' αὐτούς, ἐὰν κατὰ τὴν συνεύρεσιν ἐπικρατῇ ἡ γυνή, τὸ συλληφθῆσόμενον ἔσται θῆλυ, ἐὰν δὲ ὁ ἀνὴρ ἄρρεν· ὡσαύτως ὑπ' αὐτῶν παρατηρήθη, ὅτι οἱ μὲν εὐρωστοὶ καὶ πιμελώδεις γεννῶσι πλείονα θήλεα, οἱ δὲ τοῦναντίον ἔχοντες ξηρὰν καὶ νευρικὴν κρᾶσιν πλείονα ἄρρενα· διότι συμφῶνως πρὸς τὰ ἀνωτέρω ἡ ἀρρενότης παρὰ τοῖς δευτέροις εἶναι μᾶλλον ἀνεπτυγμένη ἢ παρὰ τοῖς πρώτοις, ἐξ οὗ ἔπεται ὅτι ἡ παρὰ τῇ γυναικὶ ἐπικράτησις τῶν μὲν εἶναι μεγαλητέρα τῆς τῶν ἄλλων. Τὰ αὐτὰ δὲ παρατηροῦνται καὶ εἰς τὰς γυναῖκας· ἐν γένει αἱ ξηραὶ καὶ ἀρρενωποῦ χαρακτῆρος γυναῖκες τίκτουσι πλείονα ἄρρενα, αἱ δὲ στρογγύλαι μετὰ εὐρείας λεκάνης πλείονα θήλεα· τοῦτο δὲ, διότι εἰς μὲν τὰς πρώτας ἡ γυναικεία ἐπικράτησις εἶναι κατωτέρα τῆς τοῦ ἀνδρός, ὅστις ὑπερισχύει καὶ δίδει τὸ φύλον του εἰς τὰ τέκνα, εἰς δὲ τὰς δευτέρας τοῦναντίον ἐπικρατεῖ ἡ γυνή καὶ τὸ τικτόμενον εἶναι θῆλυ. Ἄλλ' ἡ θεωρία αὕτη, ὅσον ἐπαρκῆς καὶ ἂν φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως, ἐμπεριέχει μόνον τὸ

ἀποτέλεσμα ὅπως ἀποσιωπῶσα τὴν αἰτίαν· αἱ λέξεις ἐπιρροή, ἐπικράτησις, οὐδόπως καταδεικνύουσι τίνι τρόπῳ τὸ ὠάριον καὶ τὸ σπέρμα, μὴ ἔχοντα ταῦτα, δίδουσι φύλον εἰς τὸ ἔμβρυον· ὁ ὑπερισχύων ἐκ τῶν συζύγων, λέγει, παρέχει τὸ φύλον του εἰς τὸ ἔμβρυον· ἀλλὰ διατί καὶ πῶς; Αὕτη εἶναι ἡ δυσχέρεια, ἣν θέλομεν πειραθῆ νὰ ἐξομαλύνωμεν.

Πρὶν ἢ δὲ ἐκθέσωμεν τὴν θεωρίαν ἡμῶν κρίνομεν καλὸν νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα πειράματα ἐπιστημόνων τινῶν, ἅτινα ἀναγνωρίζονται ὡς ἀμετάτρεπτα γεγονότα. Κατὰ τὸν διάσημον Λιεβιγ τὸ φυτὸν ἐὰν στερηθῆ τοῦ ἀζώτου παράγει μόνον φύλλα, οὐχὶ δὲ καὶ καρπούς, μένει δηλ. στεῖρον· τὸ ἄζωτον ἄρα ἐνταῦθα ἀντικαθιστᾷ τὸ σπέρμα. Τὰ ὠτόκα, ἐὰν δὲν γίνῃ γονιμοποίησις, τίκτουσιν οὐδέτερα ὠά, ἅτινα μετὰ τινὰ χρόνον σήπονται. Ὁ Δυμερλά κατέδειξεν, ὅτι ἡ ποσότης τῆς τροφῆς ἀναπτύσσει τὰ ὄργανα τῶν μελισσῶν καὶ ὅτι δυνάμεθα διὰ ταύτης καὶ τοῦ καταλλήλου φωτὸς νὰ μετατρέπωμεν κατὰ βούλησιν τοὺς σκόληκας εἰς θηλείας ἢ οὐδετέρας μελισσας. Ὁ Σπαλλαντζάνης πειραματικῶς ἀπέδειξεν, ὅτι ἡ διάκρισις τοῦ φύλου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ τρόπου τῆς γονιμοποιήσεως, αὐτὸς δὲ κατῴρθου ἀναλόγως τῆς ποιότητος καὶ ποσότητος τοῦ σπέρματος, ὅπερ ἐν τῇ μήτρᾳ κονίκλων ἐνέχυνε νὰ παράγῃ ἐξ αὐτῶν κατὰ τὸ δοκοῦν ἄρρενας ἢ θήλειες κονίλους. Ὁ Ἀκερμὰν παραδέχεται ὅτι τὸ ὠάριον εἰς οὐδὲν φύλον ἀνήκει. Ὁ δὲ Κνὼξ ὅτι τὸ ἔμβρυον ἐνέχει ἐν ἑαυτῷ τὰ στοιχεῖα τῶν δύο φύλων, ἐξ ὧν προσκτᾶται τὸ μᾶλλον ἐπικρατῆσαν· ἀλλὰ πόθεν ἐξαρτᾶται ἡ ἐπικράτησις αὕτη οὐδαμῶς ἀναφέρει. Ὁ Γεοφρουὰ Σαιντιλαῖρ ἀποδίδει τὴν διάκρισιν τοῦ φύλου εἰς τὴν διεύθυνσιν, ἣν κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν προσλαμβάνουν οἱ δύο κλάδοι τῆς σπερματικῆς ἀρτηρίας. Ἄλλ' ἐξ ὅλων τῶν γνωμῶν τούτων μόναι αἱ τοῦ Σπαλλαζάνη καὶ Λιεβιγ κατέδειξαν εἰς ἡμᾶς τὴν ἀληθῆ ὁδόν, ἣν ὀφείλομεν νὰ βραδίσωμεν πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ποθομένου σκοποῦ.

§ 1. Νεαὶ θεωρίαι περὶ τῶν αἰτίων τῆς εἰς φύλα διακρίσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ἡ θεωρία, ἣν μέλλομεν νὰ ἐκθέσωμεν, εἶναι ἐξαγόμενον οὐ μόνον ἀνατομικοφυσιολογικῶν ἐρευνῶν, ἀλλὰ καὶ πειραματικῶν παρατηρήσεων, πολλάκις καὶ ἐπὶ χρόνον μακρὸν ἐπαναληφθεισῶν, πάντοτε δὲ ὑπὸ ἐπιτυχίας στεφθεισῶν. Ἀπέσχομεν ὅμως μέχρι τοῦδε νὰ καταστήσωμεν ταύτην γνωστήν, φοβούμενοι τὴν σαρκαστικὴν περιφρόνησιν, ἣτις συνήθως εἶναι ἐπακόλουθος τῶν τοιούτων δημοσιεύσεων· πράττομεν δὲ τοῦτο νῦν ὑποχωροῦντες εἰς ἐπανεπιληψίαν παρακλήσεις πολλῶν ἡμῶν φίλωνσχόντων ἰδίαν πείραν τῶν ἀγαθῶν αὐτῆς ἀποτελεσμάτων.

Πάντοτε θαυμαστὴ ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῆς ἡ φύσις οὐδὲν παράγει τυχέως· ἡ λέξις τύχη εἶναι μόνον ὁμολογία τῆς ἀγνοίας τῶν αἰτιῶν, ὧν τὰ ἀποτελέσματα βλέπομεν· ὅσακις ὅμως διὰ τῆς μελέτης καὶ ὑπομονῆς κατορθώσῃ ὁ ἀνθρώπος ν' ἀνακαλύψῃ τὴν φύσιν ἐν ἐνὶ τῶν δημιουργημάτων αὐτῆς καταλαμβάνεται ὑπὸ ἐκπλήξεως πρὸ τῆς ἀπλότητος τῶν μέσων καὶ τοῦ μεγέθους τῶν ἀποτελεσμάτων. Πᾶν ἀποτέλεσμα ἔχει τὴν αἰτίαν του· τὴν ἀρχὴν ταύτην οὐδὲν θέλει δυνηθῆ νὰ μεταβάλῃ· τὸ γένος τοῦ ἐμβρύου εἶναι ἀποτέλεσμα καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τούτου δέον νὰ ἔχῃ τὴν αἰτίαν του· ἐπὶ τῆς αἰτίας ταύτης μὴ ὑπαχθείσης ἄχρι τοῦδε εἰς τὰς ἐρεῦνας τοῦ φυσιολόγου ἐθεμελιώθησαν διάφορα συστήματα πλεῖον ἢ ἔλαττον τῆς ἀληθείας ἀπέχοντα. Ἡμεῖς ἐρχόμεθα νὰ προσκομίσωμεν ἕλην πρὸς οἰκοδομὴν νέου συστήματος.

Ἡ ἡμετέρα θεωρία στηρίζεται ἐπὶ τῶν ἐξῆς ἀρχῶν.

1) Τὰ ἐν ἑκατέρῳ ὠοθήκῃ περιεχόμενα ὠάρια εἶναι ἐντελῶς ὅμοια.

2) Ἡ ὑφ' ἑκατέρου τῶν σπερματογόνων ὀργάνων ἐκκρινόμενη γονὴ ἔχει τὰ αὐτὰ συστατικά.

3) Τὰ ἐν ἑκατέρῳ ὠοθήκῃ περιεχόμενα ὠάρια εἰς οὐδὲν

γένος ανάγονται, περιέχουσιν όμως στοιχεία πρὸς παραγωγήν ἄρρενος καὶ θήλεος γένους.

4) Ὅμοίως καὶ τὰ ἐν τῇ γονῇ περιεχόμενα σπερματοζωῦφια εἰς οὐδὲν γένος ὑπάγονται.

5) Ἡ γονιμοποίηση τοῦ ὠαρίου τελεῖται διὰ τῆς μετὰ τοῦ σπερματοζωῦφίου συναφείας αὐτοῦ, ἥς ἄνευ εἶναι ἀδύνατος.

6) Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ φύλου τελεῖται ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς γονιμοποίησης, ἐξαρτᾶται δὲ ἀποκλειστικῶς ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ ὠαρίου καὶ τῆς γονῆς, ἥτις πάλιν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς διαφόρου ποσότητος τοῦ ἐν αὐτοῖς περιεχομένου ἀζώτου· καὶ ἐὰν μὲν τὸ ὠάριον πλεονάζῃ εἰς ἀζωτούχους οὐσίας θέλει παραγάγῃ ἄρρεν, ἐὰν δὲ μειονεκτῇ, θῆλυ.

7) Τὸ ἄρρεν στοιχεῖον ἐκπροσωπεῖται ὑπὸ τῆς ἀζωτούχου οὐσίας, τὸ δὲ θῆλυ ὑπὸ τῆς ὑδατανθρακούχου. Καὶ ἐν μὲν τῇ αἱματώδη, νευρικῇ καὶ χολώδει κράσει καὶ ταῖς παραλλαγαῖς αὐτῶν ἐπικρατεῖ ἡ ἀζωτούχος οὐσία, ἐν δὲ τῇ λυμφατικῇ κράσει καὶ ταῖς ἐξησθενημέναις ιδιοσυστάσεισιν ἡ ὑδατανθρακούχος. Τοῦτο δὲ ἠννόουν οἱ ἄρχοιοι λέγοντες, ὅτι ὁ μὲν ἀνὴρ εἶναι ξηρᾶς κράσεως, ἡ δὲ γυνὴ ὑγρᾶς.

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἄρα ἐκτεθέντα ὁ προσδιορισμὸς τοῦ τοῦ ἐμβρύου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ πλεονασμοῦ τοῦ ἑτέρου τῶν χημικῶν στοιχείων. Μὴ δέ τις ὑπολάβῃ ὅτι ἡ θεωρία αὕτη εἶναι χημικὴ· ἀπ' ἐναντίας στηρίζεται ἐπὶ γεγονότων καθ' ἐκάστην ἐπικυρουμένων· ἐὰν ἐπιστήσητε τὴν προσοχὴν ὑμῶν ἐπὶ τῶν καταπεπονημένων ὑπὸ τῶν ἀφροδισίων καταχρήσεων ἀτόμων, τῶν ὑπὸ νόσων ἐξαντληθέντων, τῶν ἐχόντων τὴν πέψιν κακὴν, τῶν γερόντων ἢ τῶν εἰς λίαν νεαρὰν ἡλικίαν συζευχθέντων, ὧν ἡ γονὴ καὶ τὰ ὠάρια δὲν προσεκτίσαντο ἔτι τὴν ἀναγκαίαν ποσότητα ἀζώτου, θέλετε ἰδεῖν, ὅτι τὰ ἄτομα ταῦτα ἀποκτῶσι σχεδὸν πάντοτε θήλεα τέκνα· τούναντίον δὲ σχεδὸν πάντοτε ἄρρενα οἱ ὑπὸ τὰς ἐναντίας συνθήκας διατελοῦντες. Τὰ αὐτὰ θέλετε παρατηρήσῃ καὶ εἰς τὰ ζῶα, ἐὰν ἐξασθενί-

σπετε τὰ ὄργανα αὐτῶν διὰ τροφῆς ἀνεπαρκούς ἢ κακῆς ποιότητος τὰ προϊόντα τῆς μίξεως τῶν ζῶων τούτων θέλουσιν εἶσθαι θήλεος γένους· ἐὰν θέσητε εἰς συνάφειαν προβεβηκὸς τὴν ἡλικίαν ἄρρεν μετὰ νεαροῦ θήλεος ζώου, θέλετε ἰδεῖν ὅτι τὸ προϊόν αὐτῶν ἔσται θῆλυ. Ἀναλύσατε ἤδη χημικῶς τὸ ὠάριον καὶ τὸ σπέρμα ἀμφοτέρων τῶν κατηγοριῶν τούτων καὶ θέλετε εὑρεῖν σπουδαίαν διαφορὰν ἐν τῇ ποσότητι τοῦ περιεχομένου ἀζώτου. Ἐκ τῆς διαφορᾶς ταύτης συνάγομεν ὅτι ἡ μὲν παραγωγή τῶν ἄρρένων προέρχεται ἐκ τῆς μεγαλητέρας ποσότητος τοῦ ἐν τῇ γονῇ καὶ τῷ ὠαρίῳ περιεχομένου ἀζώτου, ἡ δὲ παραγωγή τῶν θηλέων ἐκ τῆς μικροτέρας αὐτοῦ ποσότητος τοῦ ἐν αὐτοῖς ἀζώτου· γινώσκουσι δ' ἄλλως τε καὶ οἱ μικρῶν τῆς χημείας γνῶσιν ἔχοντες, ὅτι ἡ διάφορος τοῦ ἀζώτου ἀναλογία ἐν ταῖς συνθέσεσιν αὐτοῦ ἀποδίδει εἰς τὰ σώματα ἄλλως διαφόρους ιδιότητας. Ἄλλ' ἐὰν τὸ πρᾶγμα εἴχεν οὕτως, ἠθελεν ἀντιλέξῃ τις, διατί οἱ μὲν παισὺν τῶν χρῆσθαι λίαν ἀζωτούχου τροφῆς νὰ μὴ παράγωσι πάντοτε ἄρρενα τέκνα, οἱ δὲ χρώμενοι τροφῶν ἥττον ἀζωτούχων νὰ μὴ ᾧσι καταδεδικασμένοι εἰς τὴν ἀπόκτησιν μόνον θηλέων; Ἡ ἀντίρρησις ὁμως αὕτη δὲν εἶναι ἰσχυρά, πρῶτον μὲν, διότι ἡ ζωὴ δὲν δύναται νὰ συντηρηθῇ ἄνευ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἀζωτούχων καὶ ὑδατανθρακούχων τροφῶν, δεῦτερον δέ, διότι μυρία περιστάσεις ἐπιδρῶσαι ἐπὶ τῶν λειτουργιῶν τῆς πέψεως καὶ ἀπορροφήσεως δύναται νὰ ἀλλοιώσωσι τὸ προϊόν τῶν σπερματογόνων ὀργάνων καὶ τῶν ὠθηκῶν· πρὸς ἀπόδειξιν δὲ τούτου ἀρκεῖ ἓν μόνον παράδειγμα. Ἄνθρωπος ἢ γυνὴ ὑγιοῦς καὶ εὐρώστου ἕξεως παραγαγόντες σήμερον ἄρρεν τέκνον δύναται μετὰ 15 ἡμέρας νὰ παραγάγῃ θῆλυ, διότι κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἕνεκα καταχρήσεων ἢ μᾶλλον ἢ ἥττον σπουδαίας διαταράξεως τῶν ζωϊκῶν λειτουργιῶν, ἡ γονὴ ἢ τὸ ὠάριον ὑπέστησαν ἀλλοιώσιν τινα· καὶ τούναντίον, ἐξησθενημένος ἀνὴρ ἢ γυνή, ἐνδυναμώσας τὸν ὀργανισμόν αὐτοῦ διὰ τακτικῆς καὶ ἀζωτούχου τροφῆς, θέλουσιν ἀ-

ποκτήσῃ ἄρρεν τέκνον, ὡς τοῦτο καθ' ἐκάστην παρατηρεῖται.

Πλὴν δὲ τῶν αἰτιῶν τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι οὐκ ἥττον σπουδαῖαι, Ἡ ἡλικία καὶ ἡ ἀγωγή ἐπιδρῶσιν οὐσιωδῶς ἐπὶ τῶν ἰδιοτήτων τοῦ ὠαρίου καὶ τῆς γονῆς καὶ ἐπομένως ἐπὶ τοῦ φύλου τοῦ προϊόντος αὐτῶν· ὑπάρχουσιν ἀκριβεῖς παρατηρήσεις, ὅτι ἐκ γάμων, καθ' ὧν ὁ μὲν ἀνὴρ ἔχει ἡλικίαν 18—24, ἡ δὲ γυνὴ 15—20 ἐτῶν γεννῶνται πλείονα θήλεα ἢ ἄρρενα (37 ἄρρενα πρὸς 100 θήλεα)· ἐξ ἐκείνων δὲ, καθ' οὓς ἡ μὲν γυνὴ ἔχει ἡλικίαν 21—30, ὁ δὲ ἀνὴρ 25—40 ἐτῶν προέρχονται πλείονα ἄρρενα ἢ θήλεα· μετὰ δὲ τὴν ἡλικίαν ταύτην ἄρχονται πάλιν ὑπερτεροῦντα τὰ θήλεα. Ὁ Χοφάκερ καὶ ὁ Σάλδερ ἐπιστοποίησαν διὰ τῶν ληξιαρχικῶν βιβλίων τῆς Τυβίγκης καὶ τοῦ Λονδίνου, ὅτι ἐπὶ ὠρισμένου ἀριθμοῦ γάμων, καθ' οὓς ἡ γυνὴ εἶχε μεγαλητέραν τοῦ ἀνδρὸς ἡλικίαν ἐγεννήθησαν πλείονα θήλεα, τούναντίον δ' εὖρε πλεονάζοντα τὰ ἄρρενα καθ' ὅς περὶ πτώσεις ὁ ἀνὴρ ἦτο πρεσβύτερος τῆς γυναικός. Ὁ Cirou de Buzareingner ἐν τῷ «Πρακτικῷ περὶ γενέσεως ἐγχειριδίῳ» αὐτοῦ διὰ πολλῶν παραδειγμάτων ἀπέδειξεν, ὅτι ὁ προσδιορισμὸς τοῦ φύλου ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς συγκριτικῆς εὐρωστίας τῶν συννευρισκομένων· ἐπιβεβαιοῖ δὲ τοῦτο καὶ ὁ Κυβιὲ ὡς ἐξῆς ἐκφραζόμενος· πρὸς παραγωγὴν θηλέων τέκνων πρέπει νέος ἀνὴρ νὰ συνέρχηται μετὰ γυναικὸς διατελούσης ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας, τρεφομένης δὲ ἀφθονώτερον ἐκείνου· ὁμοίως δὲ πρὸς παραγωγὴν ἀρρένων πρέπει νὰ συνέρχωνται νέαι γυναῖκες μετ' ἀνδρῶν διατελούντων ἐν ἀκμαίᾳ ἡλικίᾳ καὶ τρεφομένων κάλλιον ἐκείνων. Διὰ τῆς μεθόδου ταύτης οἱ Ἕλληες καὶ Γάλλοι κτηνοτρόφοι ἐπιτυγχάνουσι τὸ φύλον, ὅπερ ἐπιθυμοῦσιν. Οἱ περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος ἀσχοληθέντες ἐπιστήμονες παρετήρησαν, ὅτι οἱ διεφθαρμένοι ἕνεκα κακῆς ἀνατροφῆς, οἱ ἐξηντλημένοι ἐκ τῶν καταχρήσεων καὶ οἱ προβεβηκότεροι τὴν ἡλικίαν σύζυγοι ἀποκτῶσι πλείονα θήλεα ἢ ἄρρενα. Εἰς δὲ τὰς μεγαλοπόλεις ὁ ἀριθμὸς

τῶν γεννωμένων ἀρρένων εἶναι μικρότερος τοῦ εἰς τὰς μικρότερας πόλεις καὶ τὰ χωρία, ἕνεκα τῶν ἐν ταῖς πρώταις ἐπιπολαζουσῶν ἀκολασιῶν καὶ παντοίων ἄλλων καταχρήσεων, αἵτινες εἶναι ἀγνωστοὶ σχεδὸν παρὰ ταῖς τελευταίας. Ἄλλ' ἡ φύσις, ἡ πανταχοῦ ἀποκαταστήσασα ἑναρμόνιον ἰσορροπίαν, ὥρισεν ἵνα, ὡς ἐκ τινῶν γάμων προέρχονται πλείονα θήλεα, ἐξ ἄλλων νὰ προέρχωνται πλείονα ἄρρενα· οὕτω δὲ ἐπὶ ὁλοκλήρων ἐθνῶν ἀνεπαίσθητος διαφορὰ ὑπάρχει μεταξύ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἀρρένων καὶ τοῦ τῶν θηλέων· καὶ ἐν μὲν τῇ Εὐρώπῃ ἡ διαφορὰ αὕτη εἶναι ὡς 100 ἄρρενα πρὸς 104 θήλεα, ἐν δὲ τῇ Ἀσίᾳ ὡς 106 θήλεα πρὸς 96 ἄρρενα.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγεται, ὅτι ὁ ὀρισμὸς τοῦ φύλου καὶ ἡ καλὴ ἢ κακὴ τοῦ ἐμβρύου διάπλασις ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ ὠαρίου καὶ τῆς γονῆς, αὕτη δὲ πάλιν ἐκ τοῦ εἶδους τῆς λαμβανομένης τροφῆς, τῆς ἰδιοσυστάσις, τῆς ἡλικίας, τῆς ἀγωγῆς, τῶν φυσικῶν καὶ ἠθικῶν ἰδιοτήτων κλπ., τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς· διότι ἀναμφισβήτητον εἶναι, ὅτι ἐὰν οὗτοι ἔχωσιν ἀκμαίαν ὑγείαν, ἠθικὴν γαλήνην καὶ ὧσιν ἀππλάγαμένοι παντὸς λυπηροῦ ἢ ὀρμητικοῦ πάθους θέλουσιν ἀποκτήσῃ τέκνα ὑγιέστερα τῶν εἰς τὰς ἐναντίας συνθήκας ὑποβεβλημένων. Πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο συνδέεται καὶ ἡ καλλιγονικὴ (callipédie), ἡ τέχνη δηλαδὴ τοῦ γεννᾶν ὠραῖα, ὑγιᾶ καὶ εὐρωστα τέκνα, περὶ τῆς ὁποίας θέλομεν πραγματευθῆ ἐν τῷ ἐπομένῳ κεφαλαίῳ.

Ἀφοῦ δ' ἐγένετο ἀσπαστὴ ἡ περὶ τοῦ ὀρισμοῦ τοῦ φύλου θεωρία, ἐπόμενον ἦτο ν' ἀναζητηθῶσι τὰ πρὸς ἐπιτευσιν τοῦ ποθητοῦ τούτου ἀποτελέσματος ἐπιτάξεις μέσα· τὰ μέσα δὲ ταῦτα κατὰ τὰς περὶ ὧν ἀνωτέρω διελάβομεν πειραματικὰς ἐρεύνας τῶν Δυμερές, Λιεδὶγ καὶ Σπαλλαντζάνη συνίστανται εἰς τὴν περὶ τὴν τροφήν καὶ τὴν ἐν γένει δίαιταν.

§ 2. Ἀνακεφαλαίωσις.

Καὶ οἱ μικρὰν τινα ἐγκυκλοπαιδικὴν μάθησιν ἔχοντες γνωρίζουσιν, ὅτι ἡ ποιότης καὶ ποσότης τῶν προσλαμβανόμενων τροφῶν ἐπιδρῶσιν ἀναντιρρήτως ἐπὶ τῶν ἐν τῷ αἵματι εἰσερχομένων χυμῶν, (τροφαί τινες χρησιμεύουσι κάλλιον ἄλλων πρὸς κατασκευὴν τῶν ὀστέων· οἱ μῦς, τὸ λίπος καὶ οἱ ἄλλοι ζωϊκοὶ ἱστοὶ ἀναπτύσσονται πλεότερον διὰ τῆς χρήσεως τούτων ἢ ἐκείνων τῶν τροφῶν). Ἀφοῦ λοιπὸν βλέπομεν ὅτι ἡ τάξις τῶν τροφῶν δύναται νὰ παρασκευάσῃ πλουσιώτερον εἰς αἰμοσφαίρια αἷμα καὶ ν' ἀναπτύξῃ πλεότερον τὸ μυϊκὸν ἢ τὸ λιπῶδες σύστημα, τί κωλύει ἡμᾶς νὰ παραδεχθῶμεν τὴν ἐπίδρασιν μιᾶς τινος τάξεως τροφῶν ἐπὶ τῆς ποιότητος τοῦ ὠαρίου καὶ τῆς γονῆς; Σειρὰ πειραμάτων, καίτοι ἀναμφιδόλως ἀτελῶν, ἔπεισαν ἡμᾶς, ὅτι ὄσφ μαῖλλον ἀζωτοῦχος εἶναι ἡ τροφή, τοσοῦτῳ μεγαλητέρα πιθανότης ὑπάρχει περὶ γονιμοποίησης ἀρρένων, καὶ τούναντίον, ὅσον ἡ τροφή εἶναι μαῖλλον ὑδατανθρακοῦχος, τοσοῦτῳ πιθανώτερα εἶναι ἡ γονιμοποίησις θηλέων, καὶ ὅτι ὁ ὀρισμὸς τοῦ φύλου ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς μεγαλητέρας ἢ μικροτέρας ποσότητος τοῦ ἀζώτου, ἣν περιέχει ἡ ὕλη, ἐξ ἧς τὰ τε ὠάρια καὶ τὰ σπερματοζῶμα διαπλάσσονται.

Ἄλλ' ἐκ τῆς θεωρίας ταύτης οὐδόλως δικαιούμεθα νὰ πορισθῶμεν τὸ συμπέρασμα, ὅτι διὰ τροφῆς ἀζωτούχου ἀφεύκτως θέλουσι γεννηθῆ ἄρρενα καὶ δι' ὑδατανθρακούχου θήλεα τέκνα· διότι ὁ ἀνθρώπινος ὀργανισμὸς δὲν εἶναι καθαρῶς χημικὸν ἐργαστήριον λειτουργοῦν μετὰ κανόνων ἀναλλοιώτων καὶ σταθερῶν· πρὶν ἢ οἱ ἐνέχοντες ἀζωτούχους οὐσίας θρεπτικοὶ χυμοὶ φθάσωσι μέχρι τοῦ σπερματογόνου ὀργάνου καὶ τῆς ὠοθήκης, ὑφίστανται σειρὰν ἀποσυνθέσεων καὶ μεταμορφώσεων ἀγνώστων εἰσέτι· αἱ αὗται τροφαὶ ὑπὸ δύο διαφόρων ἀτόμων ληφθεῖσαι, ἐν τῇ αὐτῇ ποσότητι καὶ τῷ αὐτῷ χρόνῳ ὑφίστανται ποικίλας ὀργανικοχημικὰς τροποποιήσεις, ἐξαρτωμένας ἐκ τῆς

ἡλικίας, τῆς κράσεως, τῆς πεπτικῆς, χυλοποιτικῆς καὶ ἐκκριτικῆς δυνάμεως κτλ. πρὶν ἢ κατεργάσωνται τὴν γονὴν καὶ τὸ ὠάριον, ἐπὶ τέλους δὲ ταῦτα ἀναλυόμενα χημικῶς δὲν παρέχουσιν ἀκριβῶς τοὺς αὐτοὺς χημικοὺς χαρακτῆρας. Αἱ τοιαῦται ὁμῶς διαφοραὶ κατ' οὐδὲν ἀναιροῦσι τὴν ἡμετέραν θεωρίαν, τούναντίον μάλιστα ἐπικυροῦσιν, ὅτι ὑπὸ τὰς ἀνωτέρω ἐκτεθείσας συνθήκας θέλει ἐπέλθῃ τὸ προσδοκώμενον ἀποτέλεσμα. Εἶπωμεν δὲ ἤδη τινὰ καὶ περὶ τῶν τροφῶν.

§ 3. Περὶ τῶν τροφῶν καὶ τῆς ταξινομήσεως αὐτῶν.

Αἱ τροφαὶ διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις, α') εἰς τὰς ἀζωτούχους ἢ πλαστικάς, συγκειμένας ἐξ ὀξυγόνου, ὑδρογόνου, ἀζώτου καὶ ἐλαχίστης ποσότητος ἀνθρακος. Ἐκ τῶν τροφῶν αἱ μαῖλλον ἀζωτοῦχοι εἶναι τὸ κρέας κατ' ἐξοχὴν, ἀκολούθως δὲ τὸ αἷμα, οἱ χόνδροι, ἡ πικτή, τὰ πῖσα, τὰ ξηρὰ φασόλια κτλ. Τροφή δὲ διεγερτικὴ ἄμα καὶ ἀναπληρωτικὴ εἶναι τὸ ψητὸν κρέας· β') εἰς τὰς ὑδατανθρακούχους ἢ ἀναπνευστικάς, τὰς ἐξ ὕδατος καὶ ἀνθρακος συγκειμένας. Εἰς τὴν τάξιν δὲ ταύτην ὑπάγονται καὶ αἱ λιπαραὶ, συγκειμένας ἐξ ὑδρογόνου, ἀνθρακος καὶ ἐλαχίστου ὀξυγόνου. Αἱ τροφαὶ αὗται χρησιμεύουσιν εἰς τὴν ἐν τῷ ὀργανισμῷ τελουμένην καῦσιν ἐξ ἧς ἡ ζωὴ διατηρεῖται· καίτοι δὲ μεγάλῃ αὐτῶν ποσότητι καθ' ἐκάστην ἀπορροφᾶται, ἐλάχιστα αὐτῆς ἴχνη ἀνευρίσκει ἐν τοῖς ὀργάνοις τοῦ ἀνθρώπου ἢ χημικὴ ἀνάλυσις. Ἐν τῇ τάξει ταύτῃ ἀνάγονται τὰ κομμιώδη, τὰ ἀμυλώδη, τὰ βλενωδῆ καὶ ἄλλα· ἐκ δὲ τῶν λιπαρῶν τὰ στεατώδη, τὰ πιμελώδη, τὰ ἐλαιώδη, ὁ βούτυρος κλ.

§ 4. Περὶ τῆς πρὸς παραγωγὴν ἀρρένων ἢ θηλέων τέκνων τηρητέας διατροφῆς καὶ διαίτης.

Ἀρρενογονία. Πρὸς ἐπίτευξιν ἄρρενος τέκνου εἰς ὅσα συνοικέσια ἢ θηλεογονία ἐπικρατεῖ πρέπει οἱ σύζυγοι νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὴν ἐξῆς διαίταν.

Δίαιτα τῆς γυναικός. Ἐπὶ 20 ἢ 25 ἡμέρας ἡ γυνὴ θέλει τρέφεσθαι ἀποκλειστικῶς δι' ἀζωτούχων οἰσιῶν· τὸ πρὸς χρῆσιν αὐτῆς κρέας, ὅπως ἢ μᾶλλον διεγερτικὸν καὶ ἀναπληρωτικόν, δεόν νὰ περιέχη πλεῖον ὀσμώζωμα. Πλὴν δὲ τούτων θέλει ὑποβάλλεσθαι εἰς φυσικὰ ἀσκήσεις πρὸς ἐπαύξησιν τῆς ἐνεργείας τῶν θρεπτικῶν λειτουργιῶν· τὸ κολύμβημα, τὰ θαλάσσια λουτρά κατὰ τὸ θέρος, εἶναι πολύτιμα μέσα, ἅτινα δεόν νὰ μὴ παραμελῶνται· προσέτι δὲ ὁ ἐξοχικὸς περίπατος, τὰ τερπνὰ ταξείδια, ὁ χορὸς, καὶ πᾶν τὸ ἐμβάλλον εἰς ἐνέργειαν τὸ μυτικὸν σύστημα· καί, τέλος, μεγάλη φυσικὴ ἐνέργεια καὶ ὀλίγος ὕπνος, ὅσος δηλ. μόνον ἀρκεῖ πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν ἀπωλειῶν τῆς ἡμέρας.

Δίαιτα τοῦ ἀνδρός. Ὁ ἀνὴρ δὲ θέλει ἀκολουθῆ ὅλως τὴν ἀντίθετον διαίταν· ἡ τροφή αὐτοῦ θέλει ἀποτελεῖσθαι ἐξ ἐλαφρῶν ροφημάτων, λευκῶν σαρκῶν, ἀμνῶν, ὀρνίθων κτλ. ἐξ ἀμυλωδῶν καὶ βλενωδῶν οἰσιῶν, ὡς φιδέ. σεμιδάλεως, μακαρονίων, καρόττων, γαιωμύλων, θριδάκων (μαρουλίων), ὀνοβλήτων (σπανακίων) καὶ παντὸς εἶδους νωπῶν ὀσπρίων· πρὸς πόσιν δὲ κατάλληλα εἶναι τὸ ὕδωρ καὶ τὰ ἀναψυκτικὰ ποτὰ (λεμονάδαι, πορτοκαλάδαι) κτλ. θέλει ἐκτελῆ καθολικά, θερμὰ μᾶλλον ἢ χλιαρὰ λουτρά, καὶ τηρῆ ὡς οἶόν τε πλείωτέραν ἀνάπαυσιν.

Παρελθουσῶν 20 ἢ 25 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀνωτέρω διαίτης, οἱ σύζυγοι ἐκλέγουσι πρὸς συνεύρεσιν τὴν παραμονήν, ἢ κάλλιον τὴν ἡμέραν τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐμμῆνων πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς συλλήψεως· διαρκούσης δὲ ταύτης ἡ γυνὴ πρέπει ν' ἀναπτύξῃ ἀπάσας τὰς διαθεσίμους καὶ γεννητικὰς αὐτῆς δυνάμεις, τὰς φυσικὰς δηλ.

καὶ ἠθικὰς ἐν ταύτῳ, καὶ στρέψῃ τὴν διάνοιαν ἐπὶ τοῦ ποθητοῦ φύλου τοῦ τεχθησομένου· ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ πρέπει νὰ σκέπτηται περὶ τῶν χαρακτήρων καὶ ιδιοτήτων τοῦ ἄρρενος.

Θηλεογονία. Ὅσακις δὲ τὸ ζεῦγος, κεκτημένον πλείονα ἄρρενα τέκνα, ποθεῖ θήλεα, τηρεῖ τὴν ἐξῆς διαίταν.

Δίαιτα τῆς γυναικός. Ἡ τροφή αὐτῆς θέλει ἀποτελεῖσθαι ἐξ ἀμυλωδῶν καὶ φυτικῶν οἰσιῶν, οἷων ἀνωτέρω ἐν τῇ διαίτῃ τοῦ ἀνδρός ἐμνημονεύσαμεν· συντελεστικὰ δὲ προσέτι εἶναι ἡ παρατεταμένη χρῆσις χλιαρῶν λουτρῶν, ἡ ἀνάπαυσις καὶ ἡ γαλήνη τοῦ πνεύματος πρὸς περιστολὴν τοῦ νευρικοῦ ἐρεθισμοῦ καὶ τῆς ὀρμῆς τῆς ιδιοσυγκρασίας αὐτῆς.

Δίαιτα τοῦ ἀνδρός. Ἡ αὐτὴ μετ' ἐλαχίστων διαφορῶν δίαιτα ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνδρός· θέλει ἀπέχῃ οὗτος τῶν διεγερτικῶν τροφῶν καὶ τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, λαμβάνει δὲ ἀναψυκτικὰ φαγητὰ καὶ μετρίως κεκραμένον οἶνον, ἀπὸ καιροῦ δὲ εἰς καιρὸν καθαρτικά· βίος δὲ τακτικὸς καὶ πνεῦμα γαλήνιον συμπληροῦσι τὴν ὑγιεινὴν αὐτοῦ διαίταν.

Μετὰ 20—25 ἡμέρας οἱ σύζυγοι ἐκλέγουσι τὴν αὐτὴν ἡμέραν πρὸς συνεύρεσιν, κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς ὁποίας πρέπει νὰ ἔχωσιν ἐστραμμένην τὴν διάνοιαν ἐπὶ τοῦ φύλου, τοῦ ὁποίου τὴν ἀπόκτησιν ποθοῦσι. Ταῦτα εἶναι τὰ μέσα ἅτινα ἡ ὑγιεινὴ καὶ φυσιολογία παρέχουσι πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ ποθητομένου φύλου. Εἰς τὰς πλείστας περιστάσεις ἐστέφθησαν ταῦτα ὑπὸ ἐπιτυχίας, ἢ ἀποτυχίας δὲ τούτων ὀφείλεται εἰς τὴν κακὴν τήρησιν τῶν ὀδηγιῶν τούτων ὑπὸ τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἑτέρου τῶν συζύγων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ καλλιγονικῆς (callipédie) ἢ περὶ τῆς τέχνης
τοῦ γεννᾶν ὠραία τέκνα.

Κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους, καθ' οὓς ἡ ῥώμη καὶ ἡ φυσικὴ καλλονὴ ἀπεθεοῦντο, οὐδὲν ἐκ τῶν μέσων ἄτινα ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ τέχνη ἐγίνωσκον πρὸς ἐπίτευξιν τῶν δύο τούτων τοῦ ἀνθρώπου ἀρετῶν παρημελεῖτο· παρὰ τῶν ἱστορικῶν δὲ τῆς ἀρχαιότητος μανθάνομεν, ὅτι ἡ καλλιγονικὴ οὐ μόνον ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ἐκαλλιεργεῖτο, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν γυναικῶν, ἀποτελοῦσα μετὰ τῆς κοσμητικῆς μίαν τῶν πρωτίστων αὐτῶν ἀσχολήσεων, ἐξ οὗ δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν, ὅτι οἱ τοσοῦτον ἐπινοητικοὶ ἀρχαῖοι Ἕλληνες θὰ εἶχον ἀναμφιβόλως ἀποκαλύψει διὰ τῆς ἐρεύνης καὶ ἐπιμονῆς ἐν τῶν ἀποκρύφων ἄτινα ἡ φύσις γινώσκει πρὸς διάπλασιν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ Ἄλκιδιάδου καὶ τῆς Λαΐδος.

Ἄλλ' ἡ καλλιγονικὴ, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ πλαστικαὶ τέχναι, περιέπεσαν εἰς ἀφάνειαν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν βαθέως κλονισθεὶς ὁ κολασσοῦς τῆς εἰδωλολατρίας κατέπεσε πρὸ τῆς νέας θρησκείας. Ἄλλὰ φεῦ! πόσοι αἰῶνες παρήλθον ἐν μέσῳ σκότους βαθέος καὶ ἀμαθείας, ἐπιρρωνυμένον διηνεκῶς ὑπὸ τῆς δεισιδαιμονίας καὶ τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ, πρὶν ἢ ὁ νέος πολιτισμὸς τὸν ἀρχαῖον ἀντικαταστήσῃ! Τῶν χρόνων τούτων ἡ βαρβαρότης ὑπὸ αἵματος καὶ σκοτίας ἐπὶ μακρὸν χρόνον τὴν Εὐρώπην κατεκάλυψε καὶ ἀπετέφρωσε τὴν Ἀλεξανδρειανὴν βιβλιοθήκην, ἐξαφανίσασα οὕτω διὰ παντὸς τὴν πρὸ τῆς ἐκπολιτίσεως πολῦτιμον ἀποθήκην τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων. Ἦναγκάσθη λοιπὸν ὁ ἀνθρώπος ν' ἀρχίσῃ ἐκ νέου πάλιν τὸ ἔργον ὅπερ ἡ ὀλεθρία πυρκαϊὰ ἐμνηδένισε, καὶ ἦδη ἤρξατο διαλάμπουσα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐν μέσῳ τῆς παχυλῆς σκοτίας ἡ ἀκτὶς τῆς μεγαλοφυΐας αὐτοῦ· ἡ πρόο-

δος, παρακωλυομένη ὑπὸ ἐγωϊστικῆς τιнос τάξεως ἀνθρώπων, ἔβαινε βραδεῖ τῷ βήματι, ἡ δὲ ἀμάθεια μικρὸν κατὰ μικρὸν διελύετο, ὅτε μεγαλοφυεῖς τινες ἄνδρες διέρρηξαν γωνίαν τινὰ τοῦ ἐπισκιάζοντος τὸ φῶς πέπλου καὶ ἡ ἀνθρωπότης ἐφωτίσθη ὑπὸ τῆς δαδῆς τοῦ λογικοῦ! Καὶ κατὰ μὲν τὸν ΙΣΤ' καὶ ΙΖ' μ. Χ. αἰῶνα ὁ Φερνέλ, ὁ Ἰωάννης Χουάρτ, ὁ Κλαύδιος Γκιλλέ, ὁ Προκόπιος Κουτώ, κατὰ δὲ τὸν ΙΗ' ὁ Ἀνδρέας Μιλλῶ καὶ ὁ Ραβέρ συνέγραψαν περὶ καλλιγονικῆς. Κατὰ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἡμετέρου αἰῶνος ὁ Βιρέϋ μετὰ μεγίστης δεξιότητος ἐπραγματεύθη τὸ ζήτημα τοῦτο χωρὶς νὰ ἐπιτύχῃ τὴν λύσιν του. Οἱ μέγιστοι ἡμῶν φυσιολόγοι ὀλίγον περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἠσχολήθησαν· αἱ ἐπίπονοι ὅμως πολλῶν σοφῶν ἰατρῶν ἔρευναι ἐπὶ τῆς κληρονομικότητος τῶν νόσων καὶ τῶν διαφόρων ἰδιοτήτων τῶν παρὰ τῶν γονέων εἰς τὰ τέκνα μεταδιδόμενων συνετέλεσαν τὰ μέγιστα εἰς τὴν διευκρίνισιν τοῦ ζητήματος καί, τέλος, αἱ περὶ ὠολογίας καὶ ἐμβρυολογίας πειραματικαὶ ἔρευναι καὶ ἀποκαλύψεις ἐξόχων συγχρόνων φυσιολογῶν, καίτοι καὶ αὗται δὲν διεφώτισαν ἐντελῶς τὴν μυστηριώδη τῆς γενέσεως ἐργασίαν, ἐβεβαίωσαν ὅμως ἀπειρα περιστατικὰ ἐπιτρέποντα νὰ ὀρίσωμεν κανόνας ἀξίους τῆς ἐπιστήμης. Πρὸς τὰς ἀποκαλύψεις δὲ τῶν ἡμετέρων διδασκάλων συνενοῦντες καὶ τὸ ἐξαγόμενον τῶν ἡμετέρων παρατηρήσεων, εἰσερχόμεθα εἰς τὴν σπουδὴν τῆς καλλιγονικῆς τῆς ὁποίας τὴν θεωρίαν θέλομεν προσπαθῆσαι νὰ ἀναπτύξωμεν.

Πρὸς γέννησιν καλῶν τέκνων ὑπὸ τε φυσικὴν καὶ ἠθικὴν ἐποψὴν ἀπαιτοῦνται πολλαὶ συνθῆκαι τῶν ὁποίων ἐνταῦθα τὰς κεφαλαιώδεις μόνον θέλομεν καταδείξῃ· καὶ αἱ μὲν ἐκ τούτων ἀνάγονται εἰς τὴν ἡλικίαν, τὴν κρᾶσιν καὶ τὴν ἰδιοστασίαν τῶν γονέων, εἰς τὴν ὑγείαν αὐτῶν κατάστασιν καὶ τὴν διάθεσιν ἐν ἣ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συνευρέσεως διατελοῦσιν, αἱ δὲ εἰς τὴν κοινωνικὴν θέσιν, τὸν τρόπον τῆς ζωῆς, τὴν διαγωγὴν, τὸ εἶδος τῆς διατροφῆς, τὸν τόπον τῆς κατοικίας, τὰς ὥρας τοῦ ἔτους,

τὸν συγκερασμὸν τῶν κράσεων, τὴν σύζευξιν ἀτόμων κατοικούντων εἰς διαφόρους χώρας κτλ.

§ 1. Γενικαὶ συνθήκαι.

Γνωρίζομεν ἤδη ὅτι οἱ πρόωροι ἢ παράκαιροι γάμοι φέρουσιν ἀτελεῖς καρπούς καὶ ὅτι αἱ καλαὶ ἢ κακαὶ τῶν γονέων ιδιότητες κληρονομοῦνται κατὰ διαδοχὴν εἰς τὰ τέκνα· ἐκ γονέων δηλ. ὑγιῶν καὶ καλῶς διαπεπλασμένων θέλουσι γεννηθῆ, ἐκτὸς σπανίων ἐξαιρέσεων, ὑγιᾶ καὶ καλῶς διαπεπλασμένα τέκνα· κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἐπιδρᾶ ἐπὶ τῶν τέκνων καὶ ἡ κοινωνικὴ θέσις, τὸ ἐπάγγελμα, ὁ τρόπος τοῦ βίου καὶ τῆς συμπεριφορᾶς. Ἐξ εὐτυχῶν γάμων, εἰς τοὺς ὁποίους δηλ. ἀφθονοῦσι τὰ μέσα τῆς ζωῆς, καὶ ὑπάρχουσι πάντες οἱ ὅροι τῆς καλῆς ὑγείας γεννῶνται ἀκμαῖα καὶ εὐρωστα τέκνα, ἐὰν δὲ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο δὲν ἐπέλθῃ, αἰτία εἶναι αἱ πρὸ τῆς συννευρέσεως καταχρήσεις καὶ ἀφροσύνη τῶν συζύγων. Ἀπεναντίας δὲ ἐκ συνοικεσίων τεταλαιπωρημένων, ἐν οἷς ἐλλείπει ἢ καλὴ τροφή καὶ ἡ ὑγιεινὴ κατοικία, ὑπέρμετρος δὲ ἐργασία ἐξαντλεῖ τὰς δυνάμεις, θέλουσι γεννηθῆ καχεκτικά, πολλάκις δὲ παραμεμορφωμένα καὶ δυσειδῆ τέκνα, ὡς τοῦτο παρατηρεῖται ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσιν, ἐνθα ἡ δυστυχία ἐπιπολάζει.

Ὁ συνδυασμὸς ἀτόμων διαφόρου φυλῆς καὶ ἐθνικότητος, κράσεως καὶ ιδιοσυστασίας, ἀποτελεῖ μίαν τῶν πρωτίστων τῆς καλλιγονικῆς συνθηκῶν· τούτου δὲ τὰ ἀποτελέσματα πολλῶν αἰώνων παρατηρήσεις ἐβεβαίωσαν· οὕτω παρετηρήθη, ὅτι ἐν ταῖς ἐπικρατείαις καὶ πόλεσιν, ἐν αἷς πολλοὶ ξένοι κατοικοῦσι, γεννῶνται καλῆτερα τέκνα, τούναντίον δέ, ἐν αἷς οἱ ἄνθρωποι ζῶσι καὶ ἀποθνήσκουσιν ἐπὶ τῆς γενεθλίου γῆς. Εἶναι ἀναμφισβήτητον, ὅτι διὰ τῆς ἐπιγαμίας μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Ἰσπανῶν, Γάλλων καὶ Ἀνατολιτῶν, Γερμανῶν καὶ Ἰταλῶν, Ῥώσων καὶ Καυκασιανῶν ἐπιτυγχάνονται τέκνα ἀνεπτυγμένα τό τε σῶμα

καὶ τὴν διάνοιαν· ἀπόδειξις δὲ τούτου εἶναι τὸ Ὀθωμανικὸν καὶ Περσικὸν ἔθνος. Καὶ τὸ μὲν Ὀθωμανικὸν κράτος, ἐκ διαφόρων φυλῶν ἀποτελούμενον, περιέχει ἀκμαίους ἄνδρας· οἱ δὲ Πέρσαι ἀσχημότετοι ἐν ἀρχῇ ὄντες, ἐβελτιώθησαν μόνον διὰ τῆς ἐπιγαμίας μετὰ Γεωργιανῶν καὶ Κιρκασιανῶν. Ἄλλὰ καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ῥωμαῖοι οἱ τοσούτῳ θαυμαστοὶ διὰ τὴν ῥώμην καὶ ἀνδρείαν αὐτῶν, οἱ τὸν ἀρχαῖον κόσμον σύμπαντα κατακτίσαντες, καὶ μετὰ τούτου διὰ γάμου συνδεθέντες εἰς τὸν συγκερασμὸν τοῦτον τῶν φυλῶν καὶ τὴν ἄσκησιν τοῦ σώματος τὴν σωματικὴν αὐτῶν ὑπεροχὴν ὀφείλουσιν· ὅτι δὲ οἱ Ῥωμαῖοι κατενόσαν τὰ εὐεργετικὰ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν φύλων ἀποτελέσματα, ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἀπονομῆς πολιτικῶν δικαιωμάτων εἰς πάντας τοὺς κεκτημένους λαοὺς πρὸς διευκόλυνσιν τῶν μεταξὺ κατακτητῶν καὶ ἠττηθέντων γάμων. Ἐὰν δὲν ἐφοβούμεθα μὴ καταχρασθῶμεν τῆς ὑπομονῆς τοῦ ἀναγνώστου, ἠθέλομεν ἀναδιψῆσθαι ἐνταῦθα ἐκάστου λαοῦ τὰ χρονικά, καὶ καταδείξῃ, ὅτι οἱ ἐλθόντες εἰς γάμου κοινωνίαν μετὰ λαῶν μακρὰν τῆς ἑαυτῶν πατρίδος οἰκούντων, ἐτελειοποιήθησαν τό τε σῶμα καὶ τὴν διάνοιαν, ἐν ᾧ ἐκεῖνοι, ὧν οἱ μετὰ τῶν ξένων γάμοι ἀπηγορεύοντο παρέμειναν μικροὶ καὶ ἀφανεῖς καὶ ἀπέθανον χωρὶς νὰ μεταβληθῶσι· τοιοῦτοι ἦσαν οἱ ἀρχαῖοι Γουέβροι καὶ ἄγριαί τινες φυλαὶ τῆς Ἀμερικῆς. Διὰ τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων οὐδόλως προτιθέμεθα νὰ συναγάγωμεν τὸ συμπέρασμα, ὅτι εἶναι ἀναπόδραστος ἀνάγκη εἰς τὸν Εὐρωπαϊὸν νὰ λαμβάνῃ σύζυγον ἐξ Ἀσίας ἢ τῆς Ἀμερικῆς, ἀλλ' ἀπλῶς νὰ παραστήσωμεν, ὅτι εἶναι ὀφελιμώτατον εἰς τοὺς κατοίκους τῶν πόλεων νὰ νυμφεύωνται γυναικας χωρικός, ἢ εἰς ἄλλας πόλεις κατοικούσας. Διὰ τοιούτων μόνον γάμων δύναται νὰ τελειοποιηθῇ ὁ ἄνθρωπος, ὡς διὰ τοῦ συγχρωτισμοῦ τελειοποιοῦνται τὰ κατοικίδια ζῷα.

Ἐὰν ἡ ἀνθρωπίνη τελειοποίησις δὲν εἶναι ὄνειρον, ἐάν ποτε ἡ κακία ἐξοβελισθῇ ὑπὸ τῆς ἀρετῆς καὶ ὁ ἀνιαρὸς βίος ἀντικατασταθῇ ὑπὸ τῆς εὐζωίας, ταῦτα τότε μόνον

θέλουσιν επίτευχθῆ, ὁπόταν ἡ πλῆθὺς τῶν πεφωτισμένων καὶ ὀλιγώτερον εἰς τὰς ἡδονὰς ἐπιδεδομένων ἀτόμων θεωρήσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ συζυγικοῦ καθήκοντος οὐχὶ ἀπλοῦν ἡδονῆς μέσον, ἀλλὰ σπουδαιοτάτην ὑποχρέωσιν, ὁπόταν οἱ γεννήτορες, κατανοήσαντες ὅτι εἶναι ὑπεύθυνοι ἐνώπιον τῶν τέκνων αὐτῶν, δὲν διαδιῶσιν ἐν ἀκολασίαις ταῖς διαφθειρούσαις τὸν ὄργανισμόν, οὔτε παραδίδονται εἰς ἀφροδισίους καταχρήσεις τὰς παραλυούσας τὰς ζωϊκὰς δυνάμεις. Τὰ ἐξ ἐξηντλημένων γεννώμενα τέκνα ἀναγκαίως θέλουσιν ἔχει ἀτελῶς ἀνεπτυγμένον τὸ τε σῶμα καὶ τὴν διάνοιαν· αἱ σπάνια δὲ καὶ ἐξαιρετικά περιπτώσεις, καθ' ἃς ἐκ γονέων καχεκτικῶν γεννῶνται ἄνδρες ἐξόχου διανοίας, οὐδόλως ἰσχύουσι ν' ἀναιρέσωσι τὸ κῦρος τοῦ γενικοῦ τούτου κανόνος. Αἱ σωματικὰ ταλαιπωρία καὶ ἀτέλεια, πάντοτε σχεδὸν παρακωλύουσι τὴν ἀνάπτυξιν τῶν διανοητικῶν δυνάμεων καὶ εἶναι ἀληθέστατον τὸ ῥητόν· «νοῦς ὑγιῆς ἐν σώματι ὑγιεῖ». Εἴμεθα δὲ πεπεισμένοι ὅτι, ἐὰν μετ' ἐπιμελείας καὶ ἐπιμονῆς οἱ νομοθέται ἠσυχολοῦντο εἰς τὴν φυσικὴν τοῦ ἀνθρώπου βελτίωσιν, ἀφευκτος ταύτης συνέπεια ἦθελεν εἶσθαι καὶ ἡ διανοητικὴ αὐτοῦ βελτίωσις.

Καίτοι ὁ ἀνθρώπος, πλεονεκτῶν κατὰ τοῦτο τῶν λοιπῶν ζῴων κέκτῃται τὸ προνόμιον νὰ παραδίδῃται κατὰ πᾶσαν τοῦ ἔτους ὥραν εἰς τὰς ἔρωτικὰς ἡδονὰς, ὑπάρχουσιν ἐν τούτοις, ἐποχαί τινες καὶ καταστάσεις ἥττον εὐνοϊκὰς εἰς τὴν ἀπόλαυσιν ταύτην. Οὕτω πρέπει ν' ἀπέχη κατὰ τοὺς μεγάλους καύσωνας καὶ τοὺς δριμεῖς χειμῶνας, νὰ προτιμᾷ δὲ τὸ ἔαρ, τὰς ἀρχὰς τοῦ φθινοπώρου καὶ τὰς εὐκραεῖς ἡμέρας τῶν λοιπῶν τοῦ ἔτους ὥρων. Οὐδέποτε πρέπει νὰ ἐκτελῇ τὸ συζυγικὸν καθήκον μετὰ νευρικὴν διέγερσιν προελθοῦσαν ἐξ ὀργῆς, μίσους ἢ ἀπελπισίας, ἀλλὰ ν' ἀναμένῃ τὴν ἐπάνοδον τῆς γαλήνης ἐν τῷ τεταραγμένῳ αὐτοῦ ὄργανισμῷ.

§ 2. Ἀτομικαὶ συνθήκαι.

Κατ' ἀρχὴν παρεδέχθημεν, ὅτι ἡ σωματικὴ τῶν γεννωμένων τέκνων κατάστασις εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν τῶν γονέων. Ἦθελέ τις ἀντεῖπῃ ὅτι συμβαίνει ἐνίοτε ἀκμαῖοι καὶ καλῶς διαπεπλασμένοι γονεῖς νὰ γεννήσωσιν ἀσθενῆ καὶ καχεκτικὰ τέκνα, ἀλλ' ἀπαντῶμεν εἰς τοῦτον, ὅτι πρὸς παραγωγὴν καλῶν τέκνων ἀπαιτεῖται καὶ κατὰ τὴν ὥραν τῆς συννευρέσεως νὰ διατελῶσιν ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ οἱ γονεῖς· διότι ἐὰν γονεῖς κεκτημένοι ἀκμαίαν ἄλλως τε καὶ θάλλουσαν ὑγείαν, εὐρεθῶσι καταβεβλημένοι ἔνεκα καταχρήσεώς τινος οἰαςδήποτε κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐκτελέσεως τοῦ συζυγικοῦ καθήκοντος, ἡ τοιαύτη αὐτῶν κατάσταση θέλει ἐπιδράσῃ ἐπὶ τοῦ τεχνησομένου, καὶ ὁ μὲν πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ δύνανται νὰ ἐπανακτῆσωσι τὴν προτέραν ἀκμὴν, ἀλλὰ τὸ τέκνον θέλει παραμείνῃ ἐξασθενημένον ἔνεκα τῆς ἀσυνέτου τῶν γονέων διαγωγῆς. Ἡ στιγμὴ τῆς συννευρέσεως κέκτῃται κριτικὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ζωῆς τοῦ τεχνησομένου καὶ διὰ τοῦτο ὀφείλει νὰ προσελκύσῃ ἅπασαν τῶν γεννητόρων τὴν προσοχὴν. Πολυάριθμοι παρατηρήσεις οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν καταλείπουσι περὶ τῆς εἰς τὰ τέκνα μεταδόσεως τῶν καλῶν ἢ κακῶν τῶν γονέων ἰδιοτήτων· ἡ σύλληψις ἐν στιγμαῖς ὀργῆς καὶ ψυχικοῦ ἄλγους, ἐν καταστάσει μέθης κτλ. ἀποφέρει πάντοτε ἀτελεῖς καρπούς, ὄντα ἄτινα, ἐὰν ἐπιζήσωσι, θέλουσι τοὺς γονεῖς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μέμφεσθαι ἐπὶ τοῖς ἰδίους σωματικοῖς ἢ διανοητικοῖς ἐλαττώμασιν. Ἐὰν οἱ ἀκμαῖοι καὶ εὐρωστοὶ γονεῖς ἐφίστων τὴν προσοχὴν ἐπὶ τοῦ γεγονότος, ὅτι δὲν γεννῶσι πάντοτε εὐρωστα τέκνα, ἀλλὰ καὶ καχεκτικά, ἠθελον ἀναμφιδόλως ἐνθυμηθῆ, ὅτι κακαὶ ὑγιεῖναι συνθήκαι προῦκάλεσαν τὴν παραγωγὴν τῶν δευτέρων. Εἶναι δ' εὐνόητον ὅτι ἡ ἐν καιρῷ ἀκολασιῶν καὶ καταχρήσεων σύλληψις συνεπάγεται πλὴν τῆς σωματικῆς καὶ διανοητικῆς ἐξασθένεισιν τῶν προϊόντων τῆς συλλήψεως· οὕτως ἐκ τῆς ἐν ὥρᾳ μέθης κτλ. συλλήψεως γεν-

νώνται βλάβες ἢ ἐπιληπτικοί. Καί, τέλος, εἶναι ἀλήθεια ἀναμφισβήτητος, ἥτις ἔπρεπε διαρκῶς νὰ ἐνυπάρχη ἐν τῇ διανοίᾳ τῶν συζύγων, ὅτι συνέπεια τῶν ἐν καιρῷ ἀδιαθεσίας ἢ νόσου, μεγάλου καμάτου, ἢ νευρικῆς καταβολῆς συλλήψεων εἶναι ἢ ἐν τῷ κόσμῳ ἐμφάνισις ἐξαμβλωματικῶν ὄντων θνησκόντων ἅμα τῇ γεννήσει, ἢ ἐπιζώντων μὲν, ἀλλὰ βραχεῖαν καὶ ὀδυνηρὰν ζωὴν. Δυστυχῶς ὁμως διὰ τὴν ἀνθρωπότητα αἱ ἐπιφυλάξεις αὗται παρορῶνται καθ' ἐκάστην ὑπὸ τῶν ἀκολάστων τῆς κοινωνίας τάξεων, ὅ,τι δὲ εἶναι ἀπελπιστικόν, ἱκανῶς συχνάκις καὶ ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων ἐκ τῆς ἀνατροφῆς καὶ παιδείσεως τῶν ὁποίων ἀνέμενέ τις περισσοτέραν σύνεσιν καὶ προνοητικότητα· ὁ δὲ ἀριθμὸς τοιούτων γεννήσεων ἠθέλην εἶσθαι πολὺ μεγαλύτερος, ἂν μὴ ἡ φύσις αὐτὴ εὐτυχῶς παρεκώλυε πολλάκις τὴν σύλληψιν ἐν τοιαύταις ἐξαντλήσεως, ἀκολασιῶν καὶ καταχρήσεων στιγμαῖς.

Ἐπαναλαμβάνομεν αὖθις, ὅτι ἡ ὑπέρμετρος χρῆσις τῶν ἀφροδισίων ἡδονῶν παραβλάπτει τὴν σύλληψιν ὡς καταβάλλουσα τὸ νευρικὸν σύστημα καὶ ἐξασθενίζουσα καὶ ἀλλοιοῦσα τὰς γεννητικὰς λειτουργίας. Λουδοβίκος ὁ ΙΔ' ἠρώτησε τὸν ἰατρὸν του, διατί τὰ τέκνα ἅτινα μετὰ τῆς βασιλείσεως εἶχε ἀποκτήσῃ ἦσαν καχεκτικά καὶ δύσμορφα, ἐνῶ τὰ ἐκ τῶν ἑταίρων του ἦσαν ὡραῖα καὶ εὐρωστα; «διότι, Μεγαλειότατε, τῷ ἀπαντᾷ ὁ ἰατρός, εἰς τὴν βασιλίσσαν προσφέρετε μόνον τὰ ἀποπλύματα». Οἱ σύζυγοι ὀφείλουσι νὰ γνωρίζωσιν, ὅτι πᾶσαι τοῦ μηνὸς αἱ ἡμέραι δὲν εἶναι ὁμοίως πρὸς τὴν σύλληψιν εὐνοϊκαί· βεβαιότερα ἀποβαίνει ἢ σύλληψις γινομένη δύο ἡμέρας πρὸ τῆς ἐπελεύσεως τῶν ἐμμῆνων, καὶ περὶ τὸ τέλος τῆς ροῆς, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς παύσεως αὐτῶν· τὸ μὲν διότι κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας τὸ τελείως ὄριμον καταστάν ὡάριον ἐξέρχεται τῆς ὠοθήκης καὶ εἰσωθεῖται εἰς τὰς σάλπιγγας, ἐν αἷς μετὰ τῶν σπερματοζωῦσίων συναντῶμενον γονιμοποιεῖται, τὸ δὲ διότι τότε τὸ γεννητικὸν σύστημα διατελεῖ ἐν ὄργασμῳ διευκολύνοντα τὰ μέγιστα

τὰς ἀναμυζιτικὰς τῆς μήτρας κινήσεις. Καθ' ὅσον δ' ἡ σύλληψις τελεῖται ἀπωτέρω τῶν ἡμερῶν τούτων ἀποβαίνει καὶ ἐπὶ τέλος ἀδύνατος.

Παρατηρήθη ὡσαύτως, ὅτι ἡ ἐν τερψιθύμῳ ἐξοχῇ, ὑπὸ ἀνθόπλεκτον σκιάδα, ἐν αἰθούσῃ κεκοσμημένη δι' ἀγαλμάτων καὶ θελκτικῶν εἰκόνων ἐκτέλεσις τοῦ συζυγικοῦ καθήκοντος συντελεῖ εἰς τὴν ἀπόκτησιν τέκνων ὡραιότερων ἐκείνων, ἅτινα ἐν πενθίμοις καὶ σκοτεινοῖς τόποις συλλαμβάνονται· τὸ γεγονός τοῦτο εἶναι βέβαιον, εἴτε ἀποδοθῇ εἰς τὴν ἐπὶ τῆς φαντασίας τῶν συζύγων, ὧν ἡ ἡδονὴ ἀποβαίνει ζωηροτέρα ἐκ τῆς θέας θελκτικῶν ἀντικειμένων ἐπίδρασιν, εἴτε εἰς τὴν διάχυσιν τῶν αἰσθήσεων εὐφροσύνης διακειμένων ἐπὶ τῇ ὡραία καὶ μεγαλοπρεπεῖ φύσει. Τὴν σωτήριον δὲ ταύτην ἐπίδρασιν μαρτυρεῖ ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων καὶ ἡ ἐπομένη τοῦ διασήμευ Γαληνοῦ παρατήρησις. «Ρωμαῖός τις στρατηγός, μικρὸς τὸ ἀνάστημα, τὴν ὄψιν δυσειδῆς καὶ κωφός, ἀπέκτησε τέκνον Αἰσώπου μορφήν καὶ διάπλασιν ἔχον· ἐκπλαγεὶς ὁ Ρωμαῖός ἐπὶ τῇ θεᾷ τοῦ τέρατος τούτου καὶ φοβηθεὶς μὴ μεταδοθῇ εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ ἢ ἐλαττωματικὴ αὐτῆ τοῦ σώματος διάπλασις, κατέφυγεν εἰς τὸν Γαληνόν, ὁστις συνεβούλευσεν αὐτὸν νὰ θέσῃ περὶ τὴν συζυγικὴν κλίνην τρία ἀγάλματα εἰκονίζοντα τὸν Ἔρωτα, ἐν μὲν πρὸς τὸ κατώτερον τῆς κλίνης μέρος, δύο δὲ ἄλλα ἐκατέρωθεν ταύτης, ὅπως ἡ θεὰ τῶν θελκτικῶν τούτων εἰκόνων πληροῖ εὐφροσύνης καὶ τέρψεων τὸν σύζυγον· συμμορφωθεὶς δὲ μὲ τὴν παραγγελίαν ταύτην τοῦ ἐξόχου ἰατροῦ ὁ στρατηγός ἀπέκτησε τέκνον, τοῦ ὁποίου ἡ καλλονὴ ὑπερέβη τὰς προσδοκίας του». Διονύσιος ὁ τῶν Συρακουσῶν τύραννος ἐξήρτησε πρὸ τῆς συζυγικῆς κλίνης τὴν εἰκόνα τοῦ ὡραίου Ἰάσωνος, ὅπως διὰ τοῦ μέσου τούτου ἀποκτήσῃ ὡραῖον τέκνον. Οἱ δὲ Ἕλληνες οἱ τοσοῦτον ὀνομαστοὶ διὰ τὴν φυσικὴν αὐτῶν καλλονήν, εἶχον ἐν τοῖς γυναικωνίταις αὐτῶν ἄφθονα ἀγάλματα καὶ εἰκόνας παριστώσας διὰ χρωμάτων ζωηρῶν καὶ χαριέντων θεοῦς, ἡμιθέους

καὶ θεάς· οἱ ἀνδριάντες τοῦ Ἀπόλλωνος, τοῦ Ναρκίσσου, τοῦ Κάστορος, τοῦ Πολυδεύκου κλπ. τῆς Ἀφροδίτης, τῆς Ἥρας, τῆς Ἀθηνᾶς καὶ πασῶν τῶν περὶ αὐτὰς θεληκτικῶν θεαινῶν ἦσαν ἀφθόνως διεσπαρμένοι ἐν τοῖς γυναικωνίταις, τοῖς κήποις καὶ ταῖς δημοσίαις πλατείαις. Διατί καὶ ἡμεῖς σήμερον νὰ μὴ ποιῶμεθα χρῆσιν τῶν μέσων τούτων, ἅτινα τοσοῦτω παρ' ἐκείνοις εὐδοκίμησαν;

§ 18. Φυσικὴ καὶ ἠθικὴ διαίτα εἰς τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ὑποβάλλωνται οἱ γεννήτορες.

Ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ ὀφείλουσι νὰ προπαρασκευάζωνται πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ συζυγικοῦ καθήκοντος πρὸ ὅκτω τοῦλάχιστον ἀπὸ ταύτης ἡμερῶν ἀπέχοντες τῶν ἀφροδισίων ἡδονῶν· (εἶναι δὲ τοῦτο ἐπάναγκες εἰς μὲν τὸν ἄνδρα ὅπως ἡ γονὴ αὐτοῦ τελείως κατεργασθῆ, εἰς δὲ τὴν γυναῖκα, ὅπως καταλλήλως τὸ γεννητικὸν αὐτῆς σύστημα παρασκευασθῆ)· ἀποφεύγοντες πᾶσαν αἰτίαν δυναμένην νὰ ἐπιφέρῃ βιαίας συγκινήσεις καὶ διαταράξῃ τὸ νευρικὸν σύστημα καὶ τὰς ζωϊκὰς λειτουργίας· ποιούμενοι χρῆσιν θρεπτικῶν τροφῶν καὶ ποσότητος ἀναλόγου πρὸς τὴν πεπτικὴν αὐτῶν δύναμιν καὶ ἀπέχοντες πάσης ὑπερμέτρου σωματικῆς ἢ πνευματικῆς ἐργασίας. Συμπληρωθειῶν δὲ οὕτω τῶν ὅκτω ἡμερῶν θέλουσι συμβουλευθῆ ἀλλήλους, ἐὰν διατελῶσιν ἐν πληρεστάτῃ ὑγείᾳ, καὶ δὲν κατέχωνται ὑπὸ κακουχίας ἢ ἀδιαθεσίας τινός, ὅτε πρέπει ν' ἀναμείνωσι τὴν παρέλευσιν ταύτης, μεθ' ὃ ἐκλέγοντες κατάλληλον ὥραν, καταλληλοτέρᾳ δὲ καθ' ἡμᾶς εἶναι ἢ πρωϊνῇ, ὅτε ὁ ὀργανισμὸς ἀναπαυθεὶς νέας ἀρύεται δυνάμεις, ἐκτελοῦσιν ἐν μέσῳ ἐρωτικῆς διαχύσεως, ἀγαλλιάσεως καὶ εὐδαιμονίας τὸν ὑψηλὸν τῆς φύσεως σκοπὸν.

Ἄλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα ἠθέλεν εἶσθαι ἀτελές, ἐὰν εἰς τὰ παραγγέλματα ταῦτα τῆς καλλιγονίας δὲν συνηνοῦντο καὶ ἄλλα οὐχ ἥττον οὐσιώδη, ὡς ἡ ὑποβολὴ γυναικὸς εἰς κατάλληλον φυσικὴν καὶ ἠθικὴν διαίταν διαρκούσης τῆς ἐγ-

κυμοσύνης αὐτῆς, ἢ φυσικὴ καὶ ἠθικὴ συμπεριφορὰ τοῦ συζύγου πρὸς τὴν σύζυγον, ἢ γαλακτουχία τοῦ ἀρτιόκου, αἱ κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ παιδικὴν ἡλικίαν ληπτέαι ὑγιεῖναι φροντίδες, καὶ βραδύτερον, ἢ διατροφή ἢ φυσικὴ ἀγωγή, τὰ παραδείγματα τῶν ἄλλων κτλ., ἅτινα πάντα συντελοῦσιν εἰς τὴν ὑγείαν καὶ καλλονὴν αὐτοῦ.

Δίαιτα τῆς ἐγκύου. Ἡ γυνὴ ὀφείλει νὰ τηρῇ αὐστηροτάτην διαίταν κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐγκυμοσύνης αὐτῆς· ἀπαραίτητος εἶναι ἡ ἡρεμία τοῦ τε νοῦς καὶ τῆς καρδίας· πᾶσα σφοδρὰ οἰαδῆποτε συγκίνησις, ὡς χαρὰ, λύπη, φόβος κτλ. παραβλάπτει τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμβρύου, ἐνῶ ἀπ' ἐναντίας διευκολύνουσιν αὐτὴν ἡ ἠθικὴ γαλήνη καὶ ἡ ἀμεριμνησία· διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἀποφεύγῃ πᾶσαν αἰτίαν δυναμένην νὰ διαταράξῃ τὴν φυσικὴν ταύτην καὶ πνευματικὴν ἡρεμίαν καὶ ἐν γένει πᾶν τὸ προξενοῦν λύπην ἀναζητοῦσα πάντοτε τὸ εὐχάριστον, νὰ βλέπῃ πάντοτε εὐάρεστα ἀντικείμενα δυνάμενα νὰ ἀφήσωσιν εἰς αὐτὴν γλυκείας ἀναμνήσεις, ἐὰν δὲ ποτε τῇ ἐπέλθῃ δυστύχημά τι, νὰ ἀναφέρῃ τὸν νοῦν αὐτῆς εἰς εὐθύμους ιδέας καὶ εὐτυχεῖς ἀναμνήσεις· ἀνάγκη πρὸς τούτοις νὰ προφυλάσσεται ἀπὸ πασῶν τῶν δυναμένων νὰ ἀλλοιώσωσι τὴν ἑαυτῆς ὑγείαν ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων, ἀσθενήσασα δὲ μεθ' ὅλας τὰς προφυλάξεις ταύτας νὰ πρᾶσκαλῆ πάραυτα ἐπιστήμονα ἰατροὺν πρὸς ταχεῖαν αὐτῆς ἴασιν. Πρέπει δὲ καλῶς νὰ μελετήσῃ καὶ κατανοήσῃ ἡ ἐγκυμονοῦσα γυνὴ τὴν ἐπομένην ἀλήθειαν· πᾶν ὅ,τι καλῶς ἢ κακῶς τὸ σῶμα ἢ τὴν ψυχὴν διαθέτει, ἐπιδρᾷ προφανῶς καὶ ἀναμφισβητήτως ἐπὶ τοῦ ἐμβρύου· ὡς δὲ ἐν τῷ περὶ κληρονομικότητος κεφαλαίῳ θέλομεν ἀποδείξῃ, αἱ ἀνωμαλίας τῆς διαπλάσεως, τὰ ὀρμέμφυτα, τὰ αἰσθήματα, ἡ ἀγχοίνοια καὶ διάφοροι παραλλαγαὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν τέκνων κατὰ μέγα μέρος ἐξαρτῶνται ἐκ τῶν κατὰ τὴν σύλληψιν καὶ τὸν χρόνον τῆς κύσεως διαθέσεων τῆς μητρός. Αἱ γυναῖκες ἄς ἐγχαράξωσι βαθέως ἐν τῇ μνήμῃ αὐτῶν τὰ ἀ-

νωτέρω, τῶν ὁποίων θέλουσι μόναι ἀνομολογήσῃ τὴν μεγάλην σπουδαιότητα.

Ἑπόμνησις πρὸς τοὺς ἄνδρας. Παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν ἀρχαίων ἔθνῶν ἢ ἔγκυος γυνὴ ἐθεωρεῖτο ἱερά, ἐπέβαλλον δὲ βαρυτάτας οἱ νόμοι ποινὰς εἰς τοὺς κακοποιοῦντας τὴν ἐν συλλήψει διατελοῦσαν γυναῖκα. Κατὰ τοὺς δημοκρατικούς χρόνους οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι διὰ νόμον ἐπέβαλλον τὸν πρὸς τὰς ἐγκύους σεβασμόν. Ἐάν τις ἐν ταῖς ὁδοῖς ἢ ταῖς δημοσίαις πλατεῖαις συνηντᾷτο μετὰ ἐγκύου γυναικὸς, ὤφειλε ν' ἀπονεύμῃ εἰς αὐτὴν χαιρετισμὸν καὶ παραμερίσῃ κατὰ τὴν διάβασίν της· ὁ Σωκράτης αὐτὸς καὶ ὁ Ἀναξαγόρας συνωθήθησαν ποτε μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν τοῖχον, ἐν στενωπῷ τινι τῶν Ἀθηνῶν, ὅπως καταλείπωσιν ἐλευθέραν τὴν δίοδον εἰς ἑταίραν τινὰ ἐγκυμονοῦσαν· ὁ δὲ ὕπατος Μούμμιος, ὁ κατακτητὴς τῆς Κορίνθου, ἐν τῇ πλατεῖᾳ ποτὲ βαδίζων προσέταξε τοὺς προπορευομένους ραβδούχους νὰ ὑποκλίνωσι τὰς ράβδους πρὸ ἐγκύου γυναικὸς ἐκεῖθεν διερχομένης, θελήσας διὰ τούτου νὰ δείξῃ τὸν σεβασμόν, ὅστις ὀφείλεται πρὸς γυναῖκα ἐγκρύπτουσαν ἐν αὐτῇ μέλλοντα πολίτην. Ἀλλὰ σήμερον ἄλλα ἦθη ἐπικρατοῦσιν, ὁ δὲ σεβασμὸς οὗτος μόνον εἰς τὰς μεμορφωμένας τάξεις ὑφίσταται ἔτι· παρὰ δὲ τῇ κατωτέρᾳ ταῦ λαοῦ τάξει πολλάκις κακοποιοῦνται καὶ ξυλίζονται αἱ ἐγκυοὶ, ἐνῶ ἐν τῇ μεσαίᾳ τάξει εἶναι σπανία ἢ κτηνώδης αὕτη συμπεριφορὰ. Ἡ παρέκβασις αὕτη ἐγένετο ὅπως ἀναγνωσθεῖσα τυχὸν ὑπὸ κτηνώδους τινὸς συζύγου, ἀναγκάσῃ αὐτὸν νὰ ἐρυθριάσῃ διὰ τὴν ἐπαίσχυντον ταύτην διαγωγὴν του.

Συμπεριφορὰ τοῦ συζύγου πρὸς τὴν ἐγκυμονοῦσαν σύζυγον. Ὅσοι ἐκ τῶν συζύγων εἰσθε ἀξιοὶ νὰ καλῆσθε πατέρες καὶ νομίζετε ἰδίαν εὐτυχίαν τὴν εὐτυχίαν τῶν συζύγων σας καὶ τὴν ὑγείαν καὶ εὐρωστίαν τῶν τέκνων σας, ἀπομνημονεύσατε καλῶς καὶ ἐκτελεῖτε τὰ ἐπόμενα παραγγέλματα. Περιβάλλετε τὴν ἐγκυμονοῦσαν δι' ὅλης τῆς ἐπιμελείας καὶ τῶν φροντίδων, ὧν εἶναι ἀξία·

ἀπονέμετε δ' εἰς αὐτὴν ἀπείρους περιποιήσεις καὶ τρυφερὰς φιλοφρονήσεις· ὁσάκις τῇ ἀποτείνετε τὸν λόγον ἢ ὄψις σας ἔστω χαρίεσσα, τὸ βλέμμα σας παθητικὸν καὶ πλήρεις γλυκύτητος οἱ λόγοι σας· θεωρεῖτε αὐτὴν πάντοτε ἴσῃν πρὸς ὑμᾶς· ἔστὲ πάντοτε εὐμενεῖς καὶ ἀποφεύγετε πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ δυσαραστήσῃ αὐτήν. Καταστήτε ἐν ἐνὶ λόγῳ ὑπηρετῆς καὶ ἐκτελεστῆς τῶν θελήσεων, πολλάκις δὲ καὶ αὐτῶν τῶν ἰδιοτροπιῶν των, ὅταν, ἐννοεῖται, ἢ ἐκτέλεσις αὐτῶν δὲν ἀποβαίῃ ἐπιβλαβὴς εἰς τὸ ἔμβρυον· ἐν ἧ δὲ περιπτώσει αὕτη εἶναι ἀσυμβίβαστος εἰς τὴν θέσιν, ἐν ἧ διατελεῖ, καὶ ἐπικίνδυνος πρὸς τὴν ὑγείαν αὐτῆς, δικαιολογήσατε διὰ τρόπου ἡπίου τὴν ἄρνησίν σας ἀποδεικνύοντες εἰς αὐτήν, χωρὶς νὰ προσκρούσητε εἰς τὴν φιλαυτίαν της, ὅτι ὀφείλει ν' ἀπέχη τοιούτων ἐπιθυμιῶν δυναμένων νὰ ἀποβῶσιν ὀλέθρια εἰς αὐτήν, εἰς τὸ τεχθισόμενον καὶ εἰς τὸν ἀγαπῶντα αὐτὴν σύζυγον, διαλύσατε δὲ τὰς τοιαύτας ἐπιθυμίας ἀντικαθιστῶντες δι' ἄλλων μᾶλλον συμβιβαζομένων πρὸς ἡν διατελεῖ θέσιν, καί, τέλος ἐπικαλεσθῆτε τὴν μητρικὴν στοργήν! Εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο ὄνομα θέλει σκιρτήσῃ ἢ γυνή, σεῖς δὲ διὰ τοῦ μέσου τούτου θέλετε ἐπιτύχη εὐκόλως ὅ,τι δι' οἰουδήποτε ἄλλου μέσου ἠθέλεν εἶσθαι ἀδύνατον εἰς ὑμᾶς. Ἐάν δέ, ὡς ἱκανῶς συχνάκις συμβαίνει, ἢ σύζυγός σας κατέχηται ὑπὸ νευρικῶν ἐξάψεων καὶ διατελῇ ἐν στιγμαῖς στενοχωρίας καὶ θλίψεως, σεβασθῆτε τὴν παροδικὴν ταύτην κατάσταση καὶ μὴ ἐπιβαρύνετε αὐτὴν διὰ τῶν ἐρωτήσεων καὶ ἀνησυχιῶν σας, ἀφήσατε μόνην αὐτὴν ἐάν ἀπαιτῇ τοῦτο καὶ περιμείνατε τὴν παρέλευσιν τῆς ἀδιαθεσίας ὅπως πάλιν τῇ ἀπονεύμητε τὰς φροντίδας σας. Παρέχετε εἰς αὐτὴν ἀεννάως ἡπίας διασκεδάσεις, ὅπως τηρῆτε τὴν διανοίαν της ἐν γλυκεῖᾳ καὶ διαρκεῖ εὐθυμίᾳ, καὶ τέλος, ἀναπτύξατε ἅπασαν τὴν τέχνην τοῦ νοός σας ὅπως κατορθώσητε νὰ γίνητε αὐτῇ ἀρεστός, θέσατε δ' εἰς ἐνέργειαν ἅπασας τοῦ ἔρωτος τὰς παγίδας, ὅπως προσελκύσητε τὴν καρδίαν της· ἔστὲ δὲ βέβαιοι τότε ὅτι θέλετε εἰσακουσθῆ

καὶ ἀνευ οὐδεμιᾶς ἀντιστάσεως δυνηθῆναι νὰ ὀδηγήσῃτε αὐτὴν αἰσίως πρὸς τὸ ποθούμενον εὐτυχὲς τέρμα, ἀποκτήσῃ δὲ τέκνα κατ' οὐδὲν σωματικῶς ἢ διανοητικῶς ὑπολειπόμενα. Τὰ παραγγέλματα ὁμῶς ταῦτα μόνον δὲν ἀρκοῦσιν, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἶπομεν, εἰς τὴν ἀπόκτησιν καλῶν τέκνων, ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη νὰ συνδυάζωνται μετ' ἄλλων τινῶν, οὐχ ἥττον πρὸς καλλιγονίαν συντελούντων, ὡς π. χ. τῆς καταλλήλου διαίτης τῆς ἐγκυμονούσης, τῆς γαλακτουχίας τοῦ ἀρτιτόκου, τῶν εἰς αὐτὸ ἀπονεμπτέων φροντίδων, τῆς διατροφῆς, καὶ βραδύτερον τῆς σωματικῆς αὐτοῦ ἀγωγῆς, ἅτινα πάντα εἶναι ἀπαραίτητα εἰς τὴν ὑγείαν αὐτοῦ καὶ τὴν τελείαν τῶν ὀργάνων ἀνάπτυξιν. Ἄλλὰ περὶ τῶν σπουδαίων τούτων ἀντικειμένων θέλομεν πραγματευθῆναι ἐν τῷ περὶ κνήσεως καὶ τοκετοῦ κεφαλαίῳ.

Τὰ ἀνωτέρω πείθουσι πάντα, ὅτι ἡ φυσικὴ τοῦ ἀνθρώπου τελειοποίησις συνεπάγεται καὶ τὴν ἠθικὴν τελειοποίησιν. Ἐὰν δὲ ὁ ἀνθρώπος θεωρήσῃ τὸν γάμον ὡς αὐστηρὰν κοινωνικὴν ὑποχρέωσιν καὶ σπουδαίαν ἐγγύησιν εἰς τὰ ἐξ αὐτοῦ γεννώμενα τέκνα, ὑπολάβῃ δὲ τὴν λειτουργίαν τῆς γενέσεως τὴν σπουδαιοτάτην πασῶν διὰ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς, ἀντὶ νὰ θεωρῆ ὡς μέσον πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἠδυσπαθῶν αὐτοῦ ὀρέξεων, θέλει παραβλέπῃ τὴν χρηματικὴν ὠφέλειαν καὶ λαμβάνει ὡς σύζυγον γυναῖκα τῆς ὁποίας τὰ σωματικὰ καὶ ἠθικὰ προτερήματα ἐγγυῶνται αὐτῷ τὴν ἀπόκτησιν καλῶν τέκνων, δὲν θέλει δὲ παραδίδοσθε ἀκράτητος εἰς τὰς ἐρωτικὰς ἡδονὰς, ἔχων ὑπ' ὄψει ὅτι τὰ τέκνα πληρώνουσι πάντοτε διὰ τῆς ἀσθενούς καὶ πλημμελοῦς αὐτῶν κατασκευῆς, διὰ τῶν νόσων καὶ τῶν πικριῶν ὑφ' ὧν ἡ ἀθλία αὐτῶν ὑπαρξίς κατατρώχεται τὰς παρεκτροπὰς τῶν γονέων.

§ 4. Τὰ ἐξ ἔρωτος τέκνα ὑπεριερωῦσι τῶν λοιπῶν κατὰ τὴν σωματικὴν καὶ διανοητικὴν ἀνάπτυξιν ;

Τὸ ζήτημα τοῦτο ἐλύθη ἀρνητικῶς ὑπὸ τε τῆς φυσιο-

λογίας καὶ τῶν γενομένων παρατηρήσεων. Μεταξὺ τῶν ἐξ ἔρωτος τέκνων ὑψίσταται διαφορὰ τις· ἄλλα μὲν τούτων γεννῶνται ἐκ δύο ὄντων ἀμοιβαίως ἀγαπωμένων (μοιχίδια), ἄλλα δὲ εἶναι προϊόντα ἀπλοῦ κορεσμοῦ κτηνώδους πάθους (νόθα). Ἐξετάσωμεν ἤδη τί συμβαίνει εἰς τὰς τοιαύτας παρανόμους μίξεις. Σχεδὸν πάντοτε τελοῦνται κρύφα καὶ ἐν μεγίστῃ μυστικότητι· καὶ ἡ νεᾶνις καὶ ἡ ἐγγαμος καταλαμβάνονται ὑπὸ τρόμου κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀθεμίτου ταύτης πράξεως· οὔτε ὁ ἀφροδίσιος πόθος, οὔτε ὁ ἔρωτος ὄν τρέφουσι πρὸς τὸν ἄνδρα ὑπὲρ τοῦ ὁποίου τὴν τιμὴν αὐτῶν θυσιάζουσιν εἶναι πολλάκις ἱκανὰ νὰ διαλύσωσι τοὺς φρόβους αὐτῆς· ἄλλοτε δὲ αἰφνίδιος τρόμος ἢ τύψις συνειδότος διαταράττουσι τὴν ἠθικὴν κατάστασιν τῆς ἐνόχου, αἱ δὲ ἐπακολουθοῦσαι συσπάσεις τῶν ὀργάνων τῆς τεκνογονίας παραβλάπτουσι τὴν γονιμοποίησιν.

Παρακολουθήσωμεν ἤδη τὴν οὕτω συλλαβοῦσαν γυναῖκα καὶ ἐξετάσωμεν τὴν φυσικὴν καὶ ἠθικὴν αὐτῆς κατάστασιν. Ἐν ἀρχῇ κατέχεται ὑπ' ἀορίστου ἀνησυχίας καὶ τύψεως τοῦ συνειδότος, αἵτινες ἐπιτείνονται ἐφόσον ἡ κοιλία ἐξοκούται καὶ ἀντανακλῶσιν ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος· μόνη ἡ ἰδέα, ἡ τὸν νοῦν αὐτῆς ἀπασχολοῦσα καὶ ὑπὸ τῆς αἰσχύνης ἐπιβαλλομένη, ἐὰν δηλ. τὸ παράπτωμά της ἐγένετο γνωστόν, ἐμβάλλει αὐτὴν εἰς διαρκῆ λύπην· βραδύτερον συσφίγγει καὶ πιέζει τὴν κοιλίαν, ὅπως καλύψῃ τὸ ἐγκλήμα· ἐκ τῆς πίεσεως δὲ ταύτης παραβλάπτεται ἡ λειτουργία τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, ἡ γυνὴ στερεῖται τῆς πρὸς συντήρησιν αὐτῆς καὶ τοῦ ἐμβρύου ἀναγκαίας ποσότητος τῶν θρεπτικῶν οὐσιῶν, οὗ ἕνεκα ἐπέχονται ἢ διαστρέφονται αἱ ποικίλαι μεταβολαὶ ὡς τὸ ἐμβρυον ἐν τῇ μήτρᾳ ὑψίσταται, ὧν συνέπεια εἶναι ἡ γέννησις ἀτελῶν τέκνων καὶ τεράτων. Ἐὰν δὲ εἰς τὰς δυσμενεῖς ταύτας περιστάσεις προσθέσωμεν καὶ τὴν βαθεῖαν ἐδύνην καὶ ἀπελπισίαν ἐν ἧ ἡ δυστυχὴς νεᾶνις ἐμπίπτει βλέπουσα ἐαυτὴν ἐγκαταλειπομένην ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου

δοσις τὴν κατέστησε μητέρα (ὅπερ συμβαίνει 90κις ἐπὶ τοῖς 100), ἀδιστακτικῶς πειθόμεθα, ὅτι οὐδόλως εἶναι ἀληθές ὅτι τὰ ἐξ ἔρωτος τέκνα ὑπερτεροῦσι τῶν ἐκ νομίμου γάμου προερχομένων. Ἐὰν δὲ εἰς ταύτην ἀντιτάξωμεν τὰς εὐνοϊκὰς συνθήκας, ὑφ' ἧς τὰ νόμιμα τέκνα γεννῶνται, θέλομεν ἀναγκαιῶς παραδεχθῆναι ὅτι τούναντίον τὰ νόμιμα τέκνα φύσει ὑπερέχουσι τῶν νόθων. Οὐδόλως δὲ τὴν γνώμην ἡμῶν ἰσχύουσι ν' ἀνατρέψωσιν αἱ σπάνιαι τοῦ γενικοῦ τούτου κανόνος ἐξαιρέσεις· ἀληθῶς, ὑπάρχουσι παραδείγματα ἐξ ἔρωτος τέκνων ἅτινα ἄνδρες γενόμενοι διεκρίθησαν ἐπὶ σωματικῇ ἢ διανοητικῇ ὑπεροχῇ· ἀλλ' ἔὰν ἀκριδῶς τὴν καταγωγὴν τούτων ἐρευνήσωμεν, θέλομεν ἴδῃ ὅτι ἐγεννήθησαν ἐκ γονέων οἵτινες δὲν ἦσαν μὲν νομίμως συνεζευγμένοι, ἀλλὰ συνέζων καὶ ἀπελάμβανον ἀπάντων τῶν προνομίων τοῦ γάμου. Ἐὰν ἄλλως τε ἀνατρέξωμεν εἰς τοὺς στατιστικοὺς τῶν βρεφοκομείων καταλόγους θέλομεν παρατηρήσῃ, ὅτι ἡ φυσικὴ τῶν ἐκθέτων ἰδιοσυστασία οὐδόλως εἶναι εὐχάριστος· οὕτως ἐπὶ 100 ἐκθέτων τὸ μὲν ἐν τέταρτον ἀπόλλυται πρὸ τῆς ἡλικίας τῶν 4 μηνῶν, τὸ δ' ἄλλο παρέχει σημεῖα δυσμορφίας καὶ κακῆς ἰδιοσυστασίας, ἐκ δὲ τοῦ ὑπολοίπου ἡμίσεως δύναται τις νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι τὰ $\frac{2}{3}$ τοῦλάχιστον δὲν θέλουσι ποτε καταστῆναι εὐειδῆ καὶ ἀκμαῖα. Τοιαῦται εἶναι αἱ ἐκ τῶν παραπτωμάτων τῶν γονέων ἐπισυμβαίνουσαι εἰς τὰ τέκνα συμφοραί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Περὶ κληρονομικότητος.

Κληρονομικότητα ὑπὸ ἔποψιν φυσιολογικὴν καλοῦμεν τὴν εἰς τὰ τέκνα μετάδοσιν τῶν σωματικῶν καὶ ἠθικῶν τῶν γονέων ἰδιοτήτων. Δύο δὲ τρόπους κληρονομικότητος παραδέχονται α') τὴν ἔμμονον ἢ ἀμετάβλητον καὶ β') τὴν μεταβλητήν. Καὶ διὰ μὲν τοῦ α') ἐπὶ σταθεροῦ στηριζομένου νόμου κληρονομεῖται τὸ εἶδος, ἢ καταγωγὴ, τὸ

γένος κτλ. ὁ ἄνθρωπος γεννᾷ τὸν ἄνθρωπον, ὁ κύων, ὁ ἵππος, καὶ πάντα τὰ ζῶα καὶ φυτὰ παράγουσιν ὅμοια αὐτοῖς ὄντα· διὰ δὲ τοῦ β') κληρονομοῦνται αἱ καλαὶ σωματικαὶ ἢ ἠθικαὶ ιδιότητες. Ἄλλ' ὁ τρόπος οὗτος ὑπόκειται εἰς ποικίλας ἀνωμαλίας· ἢ μεταδοτικὴ ιδιότης αὐξάνει ἢ ἐλαττοῦται, διαλείπει, περιορίζεται, ἢ καὶ ἐπὶ μακρὸν ἐξαφανίζεται· οὕτως ἢ τελεία ἢ ἐλλιπὴς τοῦ σώματος διάπλασις, αἱ τερατωδία, ἢ πληθὺς τῶν νοσημάτων κτλ. δύνανται νὰ μεταδοθῶσιν ἢ νὰ μὴ μεταδοθῶσι· διότι ὁ τρόπος οὗτος τῆς κληρονομικότητος μὴ ὑποκείμενος εἰς γνωστοὺς νόμους ὑψίσταται πολυαριθμούς παραλλαγᾶς.

Ὁ ἰατρὸς Π. Λουκάς, συγγραφεὺς σπουδαίου καὶ σοφοῦ περὶ κληρονομικότητος βιβλίου, παραδέχεται ὅτι ὁ ἀτομικὸς τύπος εὐρίσκεται 1) Εἰς τοὺς γονεῖς—ἔμμονος κληρονομικότης. 2) Εἰς τοὺς πλαγίους συγγενεῖς—ἔμμονος κληρονομικότης. 3) Εἰς τοὺς ἀνιόντας τῶν γονέων συγγενεῖς—κληρονομικότης ἐξ ἐπιστροφῆς· καὶ 4) Εἰς τοὺς προϋπάρχοντας συγγενεῖς—κληρονομικότης κατ' ἐπίδρασιν.

1) Ἡ ἔμμονος κληρονομικότης εἶναι ἀνεπίδεκτος πάσης ἀμφισβήσεως· τὰ τέκνα ὅτε μὲν κληρονομοῦσιν ἐκ τοῦ πατρὸς, ὅτε δ' ἐκ τῆς μητρὸς.

2) Ἡ ἔμμονος κληρονομικότης ἀναφέρεται εἰς ὅσα τέκνα δὲν ὁμοιάζουσιν οὔτε πρὸς τὸν πατέρα, οὔτε πρὸς τὴν μητέρα, ἀλλὰ πρὸς συγγενεῖς αὐτῶν ζῶντας.

3) Ἡ ἐξ ἐπιστροφῆς εἰς ὅσα δὲν ὁμοιάζουσι μὲν ὡσαύτως πρὸς τοὺς γονεῖς, ἀλλ' εἶναι πανομοιότυπα τῶν ἀνιόντων αὐτῶν συγγενῶν, μέχρι τρίτης καὶ τετάρτης ἐνίοτε γενεᾶς· ἀπαντᾷ δ' αὕτη κατ' ἐξοχὴν εἰς τοὺς μιγάδας.

4) Καὶ τέλος, ἢ κατ' ἐπίδρασιν κληρονομικότης, ἀποτελοῦσα ἐν τῶν περιεργωτάτων φαινομένων, ἀναφέρεται εἰς ὅσα τέκνα δὲν ὁμοιάζουσιν οὔτε πρὸς τὸν πατέρα, οὔτε πρὸς τὴν μητέρα, ἀλλὰ πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν ἐλθόντα εἰς συνάφειαν μετὰ τῆς μητρὸς πρὶν ἢ λάβῃ χώραν ἢ σύλληψις αὐτῶν· οὕτως ἢ γυνὴ ἐλθοῦσα εἰς δεύτερον γάμον μετὰ τρία ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ πρώτου συζύγου ἔτη τίκει τέ-

κνα φέροντα ἅπαντα μὲν τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἀποθανόντος συζύγου, οὐδὲν δ' ἐκ τῶν τοῦ ἰδίου πατρός. Ἡ περίεργος αὕτη κληρονομικότης δὲν εἶναι ὅσον πιστεύεται σπανία, καὶ μάλιστα εἰς τὰ ζῶα.

Ἡ κληρονομικότης εἶναι γεγονός ἀσθεντικὸν καὶ ἀναμφισβήτητον, εἰς τῶν νόμων καθ' οὓς τὰ ζωϊκὰ ὄντα διέπονται· ἀπόδειξις δ' αὐτῆς εἶναι αὐτὴ ἢ γονιμοποίησις, συνισταμένη εἰς τὴν μετάδοσιν ὀργανικῆς ὕλης ἢ γονῆς εἰς τὸ ὄαριον τῆς γυναικός. Παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ διακρίνομεν τὴν κληρονομικότητα εἰς φυσικὴν καὶ εἰς ἠθικὴν.

§ 1. Κληρονομικότης τῶν φυσικῶν ιδιοτήτων.

Δι' γενικώτεροι καὶ σταθερώτεροι κληρονομικαὶ μεταδόσεις εἶναι ἡ ἐξωτερικὴ διαμόρφωσις, οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου, τὸ ἀνάστημα, ἡ μορφή, τὸ χρῶμα κτλ., ἐξ ὧν προέρχονται αἱ ὁμοιότητες τοῦ ἔθνους πρὸς τὸ ἔθνος, τῆς οἰκογενείας πρὸς τὴν οἰκογένειαν, τῶν τέκνων πρὸς τοὺς γονεῖς. Πλὴν δὲ τούτων κληρονομοῦνται ἢ κατασκευὴ τῶν ὀργάνων, ἢ ἀνάπτυξις διαφόρων ὀργανικῶν συστημάτων, ὁ τρόπος τῆς παραγωγῆς, αἱ ὀργανικαὶ ἀτέλειαι, αἱ διάφοροι γενικαὶ τοῦ ὀργανισμοῦ ιδιότητες, ὡς καλοῦμεν κράσεις, ἰδιοσυστασίας, ἰδιοσυγκρασίας, αἰτινες ἐμπεριέχουσι συνθήκας τινὰς σχετιζομένας πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς· οὕτως οἱ καταγόμενοι ἐξ οἰκογενείας, τῆς ὁποίας τὰ μέλη ὑπῆρξαν μακρόβια, περιέχουσι ἐν ἑαυτοῖς τὰ σπέρματα τῆς μακροβιότητος, ἐνῶ οἱ καταγόμενοι ἐκ προγόνων βραχυβίων καὶ ἀσθενοῦς ἕξεως διατελοῦσι ὑπὸ τὰς ἀντιθέτους συνθήκας· τὸ δρέπανον τοῦ θανάτου θέλει ταχέως ἀφαρπάζῃ αὐτούς, ἐὰν δὲ τινες ὑπεκφύγῃ τὸν ὀλέθριον τοῦτον νόμον, ἀποδοτέον τοῦτο εἰς τὰς ὑγιεινὰς προφυλάξεις τῶν ὁμοίων οὐδέποτε ὀφείλουσι ν' ἀπομακρύνωνται.

Ἡ καλὴ ἢ κακὴ ἰδιοσυστασία τῶν γονέων εἶναι ἐκ πάντων τῶν ἄλλων ἢ μᾶλλον ἀπ' εὐθείας εἰς τὰ τέκνα με-

ταδιδομένη ιδιότης, ὡς καθ' ἑκάστην πολυάριθμα γεγονότα ἀποδεικνύουσιν. Οἱ ἵπποτρόφοι γινώσκουσι καλῶς ὅτι δὲν δύναται νὰ γεννηθῇ καλὸς ἵππος ἐκ δύο ἰσχνῶν καὶ ἐξησθενημένων. Ὁμοίως καὶ παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ συμβαίνει· οὐδέποτε ἐκ καχεκτικῶν ἢ δυσαναλόγου ἡλικίας γονέων θέλουσι γεννηθῆ ἀκμαῖα καὶ εὐρωστα τέκνα· ἐπὶ τῆς ἀληθοῦς δὲ ταύτης παρατηρήσεως πρέπει πάντοτε νὰ στηρίζεται τοῦ γάμου ἢ ἐκλογῆ. Ἡ κυριώτερα αἰτία τῆς διαφθορᾶς τοῦ ἀνθρωπίνου εἴδους ἐν τοῖς μεγάλοις τοῦ πολιτισμοῦ κέντροις εἶναι αὐτὸς ὁ ἀνθρωπος, ἡ δ' ἐν ταῖς μεγαλουπόλεσι παρουσία τοσούτων καχεκτικῶν, φθινομένων καὶ κακῶς διαπεπλασμένων ὄντων, δὲν δύναται μόνον εἰς τὰς νεανικὰς καταχρήσεις τῶν τοιούτων ἀτόμων ν' ἀποδοθῇ, ἀλλ' ἐν ταύτῳ καὶ εἰς τὴν νοσηρὰν τῶν γονέων ἰδιοσυστασίαν, τὴν ἀκράτειαν καὶ τοὺς δυσαναλόγους γάμους. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐτιμώρησαν διὰ προστίμου τὸν βασιλέα αὐτῶν Ἀρχίδαμον ὡς νυμφευθέντα μικρὰν καὶ λεπτοφυῆ γυναῖκα, ὡς λόγον φέροντες, ὅτι τοιαύτη γυνὴ βασιλίσκον μόνον, οὐχὶ δὲ βασιλέα τῶν ἀνδρείων Σπαρτιατῶν ἠδύνατο νὰ παραγάγῃ.

Κληρονομικότης ὡς πρὸς τὴν φυσικὴν καλλονήν.

Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι ἡ καλλονὴ τοῦ προσώπου μετεδίδοτο κληρονομικῶς παρὰ τισιν οἰκογενείαις. Ὁ Ἀλκιτιάδης, ὁ ὠραιότερος Ἕλληνας τῆς ἐποχῆς τοῦ κατήγετο ἐκ προγόνων ἐπίσης ὀνομαστῶν ἐπὶ καλλονῇ· ὁ ἐκ Κορίνθου Λαῖος ἦτο κατ' Ἀριστοφάνην τὸν Βυζάντιον υἱὸς Χαρμίδου τινός, ὃν ἐν Σικυῶνι ὑπελάμβανον ὡς υἱὸν τῆς Ἀφροδίτης· ἡ ὠραία Στρατονίκη ἦτο θυγάτηρ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ, ὅστις ἐθαυμάζετο ἐν Ἀθήναις διὰ τὴν καλλονὴν αὐτοῦ, κ.ο.κ. Ἐν Κρήτῃ δὲ κατ' ἀρχαῖόν τινα νόμον, ἐξελέγοντο καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν οἱ ὠραιότεροι νεανῖαι καὶ νεάνιδες καὶ συνεδέοντο εἰς γάμον πρὸς διαίωσιν τοῦ τύπου τῆς καλλονῆς τῶν.

Κληρονομικότης ὡς πρὸς τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου. Ἡ κληρονομικότης τῆς κανονικότητος ἢ μὴ

τῶν χαρακτήρων τοῦ προσώπου, τῆς γλυκύτητος ἢ ἀπεχθείας αὐτῶν εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστή. Αἱ μικραὶ, σιμαί, ἢ καμπύλαι ρίνες, τὰ παχέα χεῖλη, τὰ μεγάλα στόματα, οἱ μικροὶ ἢ μεγάλοι ὀφθαλμοί, ἡ μικρὰ ἢ μεγάλη κεφαλὴ, ὁ μακρὸς, εὐρύς ἢ στενὸς θώραξ, αἱ μακρὰ ἢ βραχεῖαι κνήμαι, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, μεταδίδονται διαδοχικῶς ἐξ οἰκογενείας εἰς οἰκογένειαν.

Κληρονομικότης ὡς πρὸς τὸν τράχηλον, τὸν κορμὸν καὶ τὰ ἄκρα. Τῶν μερῶν τούτων τὸ σχῆμα, τὸ πάχος καὶ τὸ μῆκος συνηθέστατα κληρονομοῦνται· καὶ εἰς ταύτην μὲν τὴν οἰκογένειαν οἱ γονεῖς μεταδίδουσιν εἰς τὰ τέκνα μεγάλην κεφαλὴν, εἰς ἐκείνην δὲ μικράν· εἰς τὴν μίαν θώρακα μακρὸν καὶ κνήμας βραχείας εἰς ἄλλην χεῖρας καὶ πόδας ὑπερμεγέθεις καὶ εἰς ἄλλην θαυμαστοὺς διὰ τὴν μικρότητα αὐτῶν· αὐτὸ τοῦτο συμβαίνει καὶ ὡς πρὸς πάντα τὰ λοιπὰ τοῦ σώματος μέρη.

Κληρονομικότης ὡς πρὸς τὸ ἀνάστημα. Ἡ κληρονομικὴ μετάδοσις τοῦ ἀναστήματος τυγχάνει ἐκ τῶν συνηθεστάτων· οἱ ὑψηλοὶ τὸ ἀνάστημα γεννῶσιν ὑψηλὰ τέκνα, οἱ δὲ μικροὶ μικρά· ἐπὶ τούτου δὲ βασιζόμενος ὁ πατὴρ τοῦ μεγάλου Φρειδερίκου ἠνάγκαζε τοὺς σωματοφύλακας αὐτοῦ νὰ νυμφεύωνται γυναῖκας ὑψηλοῦ ἀναστήματος καὶ ἐσχημάτισεν ἐκ τούτων σύνταγμα γιγάντων. Ἀγγλικὴ δὲ τις ἐφημερὶς ἀφηγεῖται πρὸ τινῶν ἐτῶν λαβὼν χώραν γεγονὸς σαφῶς καταδεικνύον τὴν κληρονομικὴν τοῦ ἀναστήματος μετάδοσιν. Ἄνθρωπός τις ἔχων ὕψος 6 ποδῶν καὶ βάρος 426 ἀγγλικῶν λιτρῶν ἐνεφανίσθη ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου κατηγορούμενος δι' ὑπόθεσιν τινα· ἐκ τῶν ἀποταθεισῶν δ' αὐτῷ ἐρωτήσεων ἐγνώσθη ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ εἶχεν ὕψος 6 ποδῶν καὶ 3 δακτύλων, ἡ μήτηρ 6 ποδῶν, αἱ δὲ 4 αὐτοῦ ἀδελφαὶ καὶ ἀδελφοὶ τιθέμετοι ἐπ' ἀλλήλους ἠδύναντο νὰ ἀποτελέσωσιν ὕψος 25 [2 ποδῶν! Διάσημοι ζωοτρόφοι, ἐν οἷς διακρίνονται ὁ Βακβέλ, ὁ Πρενσέπ, ὁ Φοβλέρ, καὶ ὁ ἰατρὸς Δαννεσὺ κατώρθουν δι' ἀπλουστάτων μέσων νὰ παρακωλύωσι τὴν ἀνά-

πτυξιν ὀργάνου τινὸς καὶ νὰ πολλαπλασιάσωσιν ἰστόν τινα πρὸς βλάβην ἄλλων.

Κληρονομικότης ὡς πρὸς τὴν πολυσαρκίαν. Ἡ πολυσαρκία εἶνε δυστυχῶς βεβαία κληρονομία τῶν γονέων εἰς τὰ τέκνα τῆς οἰκογενείας ἐν ἧ ἐπικρατεῖ. Καὶ εἶναι μὲν δυνατὸν ἀναμφιδόλως ὁ καθεστῆκως βίος, ἡ ἀφθονος καὶ οὐσιώδης τροφή καὶ ἡ ἔλλειψις σωμασκίας νὰ ἀναπτύξωσι τὴν πολυσαρκίαν καὶ εἰς ἄτομα μὴ ἔχοντα τὴν εἰς τοιαύτην προδιάθεσιν, ἀλλ' ἡ κυριώτερα πρὸς ἐμφάνισιν αὐτῆς αἰτία εἶναι ἡ κληρονομικότης.

Κληρονομικότης ὡς πρὸς τὴν χροιάν. Καὶ ἡ χροιά, ὡς καὶ ἡ μορφή, ἐπίσης σταθερῶς μεταδίδονται κληρονομικῶς ἀπὸ οἰκογενείας εἰς οἰκογένειαν. Οἱ κηπουροί, οἱ ὀρνιθοτρόφοι καὶ οἱ ἀγρονόμοι ἀναμιγνύοντες διαφόρους οἰκογενείας τοῦ αὐτοῦ γένους ἀπολαμβάνουσι τὰ ποικιλότερα χρώματα· ὁ δὲ συνδυασμὸς τῆς λευκῆς πρὸς τὰς λοιπὰς ἀνθρωπίνους φυλὰς παρήγαγε πάσας τὰς παραλλαγὰς τῆς ἀνθρωπίνης χροιάς, τὰς ὁποίας μέχρι σήμερον γνωρίζομεν. Πολλοὶ συγγραφεῖς διῶχυρίζονται ὅτι ἐνίστε συμβαίνει τὰ ἐκ λευκοῦ καὶ αἰθίοπος τέκνα νὰ μὴ ᾧσι πάντοτε συμμίκτου χρώματος, ἀλλὰ τινὰ ἐξ αὐτῶν λευκά· οὕτως αἰθίοψ τις ἐν Βερολίῳ νυμφευθεὶς μετὰ λευκῆς ἀπέκτησεν 7 μιγάδας κόρας καὶ 4 λευκοὺς υἱούς· Ὁφείλομεν ἐν τούτοις νὰ προσθέσωμεν ὅτι τὰ γεγονότα ταῦτα εἶναι τὰ μάλα ἀμφίβολα, ἵνα μὴ εἴπωμεν ὄλως ἀδύνατα. Ὁμοίως μεταδίδονται καὶ μελαγχροιοί, ξανθοὶ καὶ λοιποὶ χρωματισμοί.

Κληρονομικότης ὡς πρὸς τὰς κράσεις. Ὁ νόμος τῆς κληρονομικότητος διέπει ἐν ἴσῃ μοίρᾳ τὰ συνιστῶντα τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου στερεὰ καὶ ὑγρὰ μόρια κατὰ τὸν νόμον τοῦτον μεταδίδεται, καίτοι μετὰ μικρῶν ἐνίστε παραλλαγῶν, ἡ ὑπεροχὴ τῶν ὀργανικῶν συστημάτων ἐξ ἧς γεννῶνται αἱ αἱματώδεις, χολώδεις, νευρικαὶ καὶ λυμφατικαὶ κράσεις. Ὁ σύνδεσμος κράσεώς τινος πρὸς ἄλλην παράγει *ιδιοσυγκρασίαν* τινὰ ἢ τροποποίησιν τῆς κράσεως,

ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπωφελῆ· διὰ τοῦτο ἡ σύζευξις ἀτόμων ἐχόντων διάφορον κρᾶσιν φέρει ὠραιοτέρους καρπούς τῶν ἐχόντων τὴν αὐτὴν κρᾶσιν.

Κληρονομικότης ὡς πρὸς τὴν γονιμοποιητικὴν δύναμιν. Παρά τισιν οἰκογενεαῖς ἡ δύναμις αὕτη εἶναι κληρονομικὴ. Ὁ Λεπελλετιῆ ἀναφέρει περὶ γυναικὸς τινος ἐκ Meins τεξάσης 23 τέκνα· χωρική τις ἀπέκτησεν ἐκ δύο συζύγων 28 τέκνα· ὁ υἱὸς καὶ ἔγγονος τοῦ μεγάλου Κονδὲ ἔσχον ἑκάτεροι 19 τέκνα· οἱ τέσσαρες πρῶτοι Γουίτσι παρήγαγον ἐν συνόλῳ 49 τέκνα· ὁ Ὄζιανδερ παρατήρησε χωρικήν τινα, ἣτις ἔτεκε δεκάκις ἐν διαστήματι 15 ἐτῶν, ἐκ τῶν τοκετῶν δὲ τούτων τῶν πάντοτε πολλαπλῶν ἀπέκτησεν 28 τέκνα· ἐκ τοῦ τελευταίου αὐτῆς τοκετοῦ ἔσχε 3 θυγατέρας, αἵτινες νυμφευθεῖσαι παρήγαγον ἢ μὲν πρώτη 36, ἢ δὲ δευτέρα 31 καὶ ἢ τρίτη 27 τέκνα· ὁ Βυρδὰχ ἐν τῇ «Φυσιολογία» αὐτοῦ ποιεῖται λόγον περὶ γυναικὸς τινος, ἣτις ἔτεκεν 24 ἄρρενα καὶ 6 θήλεα, ἅτινα μετὰ διαφόρων συζύγων ἔσχον 77 τέκνα, ὧν 60 ἄρρενα. Τούναντίον δὲ ἄλλαι οἰκογένειαι κατέχονται ὑπὸ στείροτητος καὶ ἐκλείπουσι διὰ τὴν ἔλλειψιν ἀπογόνων· περὶ τῶν πρὸς καταπολέμωσιν τῆς γεννητικῆς ταύτης ἀδρανείας δραστηριωτέρων μέσων θέλομεν διαλάβῃ ἐν τῷ περὶ *Στείρωσεως* κεφαλαίῳ.

Κληρονομικότης ὡς πρὸς τὴν μακροζωίαν. Ἡ κληρονομικὴ ταύτης μετάδοσις παρὰ πάντων ἀνομολογεῖται· πολυάριθμα γεγονότα καθ' ἀπάσας τὰς ἐποχὰς παρατηρήθέντα μαρτυροῦσι τὸ προνόμιον τῆς μακροβιότητος οἰκογενειῶν τινων. Ἐν Τουλούζῃ ἀπεβίωσε τὴν 25 Ἰανουαρίου 1846 γυνὴ τις ἐν ἡλικίᾳ 150 ἐτῶν. Ἐκ τῆς οἰκογενείας τοῦ Οὐγγρου Ἰωάννου Ροβίρ ὁ μὲν πατὴρ ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ 172 ἐτῶν, ἡ δὲ γυνὴ ἐν ἡλικίᾳ 164· κατὰ τὸν θάνατον δὲ τοῦ πατρὸς ὁ μὲν πρωτότοκος υἱὸς εἶχεν ἡλικίαν 115 ἐτῶν, ὁ δὲ νεώτερος 100. Χωρικός τις Πολωνὸς ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ 157 ἐτῶν, τούτου δὲ ὁ πατὴρ ἀπεβίωσε ἐν ἡλικίᾳ 150 ἐτῶν. Ὁ Θωμᾶς Πάρ εἶδεν ἐπὶ τοῦ

θρόνου δέκα βασιλεῖς ἢ βασίλισσας τῆς Ἀγγλίας, ἀπέθανε δὲ ἐν ἡλικίᾳ 168 ἐτῶν, ἀφήσας υἱὸν ἐν ἡλικίᾳ 127 ἐτῶν. Ἡδυνάμεθα δὲ σειρὰν ὅλην ἀνθρώπων ὑπερβάντων τὸ 100ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα, ἂν δὲν ἐνομίζομεν ἐπαρκῆ τὰ ἐκτεθέντα· καταλήγομεν δὲ διὰ τοῦ ἐπομένου δημῶδους καταστάτους ἀνεκδότου. Τῇ 31 Ἰουλίου 1554 ὁ Καρδινάλιος δ' Ἀρμανιάκ διαβαίνων περὶ ὁδὸν τινα ἐν Παρισίοις παρατήρησε γέροντα 80ούτην κλαίοντα πρὸ τῆς οἰκίας αὐτοῦ· ἐρωτᾷ αὐτόν. Διατί κλαίεις; Διότι μὲ ἔδειρεν ὁ πατήρ μου, ἀπεκρίνατο ἐκεῖνος, δεικνύων διὰ τῆς χειρὸς ἕτερον γέροντα. Περιεργεῖα κινούμενος ὁ Καρδινάλιος προχωρεῖ πρὸς τὸν πατέρα διανύοντα τὸ 105 ἔτος, καὶ πρὸς αὐτὸν ἀποτεινόμενος τῷ λέγει· Διατί ἐπραξες τοῦτο εἰς τὸν υἱὸν σου; Διότι δὲν ἐσεβάσθη τὸν πάππον του, ἀπαντᾷ ἐκεῖνος! Ὁ πάππος δὲ οὗτος εἰσῆρχετο ἤδη εἰς τὸ 130 ἔτος!

Κληρονομικότης ὡς πρὸς τὰς περὶ τὴν διάπλασιν ἀνωμαλίας καὶ τὴν τερατογονίον. Δυστυχῶς διὰ τὸ ἀνθρώπινον γένος καὶ αἱ τοιαῦται τῶν γονέων ἀτέλειαι κληρονομοῦνται εἰς τὰ τέκνα· καὶ δὲν εἶναι μὲν ὡς αἱ περιγραφεῖσαι σταθεραί, ἀλλὰ παρατηροῦνται καὶ αὗται ἰκανῶς συχνάκις· μεταδίδονται δὲ συνήθως εἰς ἓν ἢ καὶ πλείονα τέκνα, σπανιώτατα δὲ εἰς ἅπαντα. Ὁ Πλίνιος ἀναφέρει ὅτι ὁ Γάιος Ὀράτιος μετέδωκεν εἰς μόναν τὰς θυγατέρας τὴν πολυδακτυλίαν του. Ὁ Μωπερτουὴ βεβαιοῖ ὅτι ὁ Ἰάκωβος Ροῦχε εἶχε κληρονομίην ἐκ τῆς μητρὸς τὴν ἑξαδακτυλίαν, καὶ ὅτι ἡ Βικτωρία Μπαρρὲ τὴν ἀνωμαλίαν τῶν δακτύλων παρέλαβεν ἐκ τοῦ πατρὸς, μετέδωκε δὲ ταύτην εἰς μόνον τὸν υἱὸν τῆς. Ὁ φυσιολόγος Βυρδὰχ ἀναφέρει πληθὺν παρομοίων γεγονότων. Ὁ Ζιρὸν Δεβυζαρένη συνέλεξε παρατηρήσεις πλείστων κακῶς διαπεπλασμένων, χωλῶν, κωφῶν κτλ. γονέων μεταδωσάντων τὰς δυσμορφίας ταύτας εἰς πολλὰ ἐκ τῶν ἐαυτῶν τέκνων, παρατήρησε δὲ ὅτι αἱ δυσμορφίαι αὗται ὑπερπληθῶσιν ἐνίοτε μίαν γενεάν· μεταβαίνουνσι δηλ. ἀπὸ τοῦ πάππου εἰς

τὸν ἔγγονον. Τὸ λαγώχειλος συνηθέστατα κληρονομεῖται. Ἡ τύφλωσις, ἡ μυωπία, ἡ κώφωσις, ἡ ἀνοσμία, ὁ τραυλισμὸς κτλ. ἐπιμόνως παρά τισιν οἰκογενείαις μεταδίδονται, μετὰ μακρὰν μόνον ἐτῶν σειρὰν ἐγκαταλείπουσαι ταύτας. Σπανιώτερον δὲ κληρονομοῦνται αἱ τυχαῖαι τῶν γονέων κολοβώσεις· καὶ τούτων ὅμως ἱκανὰ περιστατικὰ εἶναι γνωστά, πλείστας δὲ παρατηρήσεις ἀφῆκαν εἰς ἡμᾶς περὶ τούτων ὁ Boerhaave καὶ ὁ Βλυμεμβάχ. Ὁ Τούλιος εἶδε γυναῖκα, τῆς ὁποίας ἡ θηλὴ εἶχεν ἀποσπασθῆ ἕνεκα σπασμῶδους συσφίξεως ὑπὸ θετούς παιδὸς τὸν ὁποῖον ἠρέσκετο ἔτι νὰ θηλάζῃ, μεταδώσασαν τὴν ἀνωμαλίαν ταύτην εἰς πάσας τὰς θυγατέρας, ἃς μετὰ τὸ γεγονὸς τοῦτο ἔτεκεν, εἰς ἄλλας μὲν κατὰ τὸ δεξιόν, εἰς ἄλλας δὲ κατὰ τὸν ἀριστερὸν μαστόν.

Ὁμοίως κληρονομοῦνται αἱ νευρικαὶ διαταράξεις, αἱ ἀποστροφῆ καὶ αἱ ἀντιπάθειαι. Ὁ Ἰάκωβος τῆς Ἀγγλίας ἐφριττε καὶ ἐλιποθύμει ἐπὶ τῇ θέᾳ γυμνοῦ ξίφους, διότι ἡ μήτηρ αὐτοῦ Μαρία Στουάρτη ἐγκυμονοῦσα αὐτὸν εἶδε Σκώτους μεγιστᾶνας φονεύοντας δι' ὁμοίου ὄπλου τὸν γραμματεῖα της, ἔλαβε δὲ τότε καὶ αὐτὴ κτυπήματά τινα. Τίς δὲν ἀνέγνωσεν ἢ δὲν ἤκουσε νὰ λαλῶσι περὶ τῆς ιστορίας νέου τινός, εἰς δὲν ἡ πρὸς τὰ κλύσματα ἀποστροφὴν ἐπέφερε τοσοῦτον ὀλέθρια ἀποτελέσματα; Ἡ μήτηρ τοῦ νέου τούτου τοιαύτην εἶχε πρὸς τὰ κλύσματα ἀποστροφὴν, ἀφότου τῇ ἐφημερόσθην κλύσμα ζέον σχεδόν, ὥστε καταλαμβάνετο ὑπὸ λιποθυμίας εἰς τὴν θέαν καὶ τοῦ μικροτάτου κλύματος. Ὁ υἱὸς δὲ ταύτης ἐκληρονόμησε παρὰ τῆς μητρὸς τὴν ἀκατανίκητον ταύτην ἀποστροφὴν· ἔτυχέ ποτε δ' οὗτος ν' ἀσθενήσῃ καὶ εἰσῆλθεν ἐν νοσοκομείῳ τινί· ἐκεῖ τῷ διετάχθη ἡ ἐφαρμογὴ κλύματος· ἡ ἀρνησις, αἱ κραυγαὶ καὶ πᾶσαι τοῦ νέου αἱ προσπάθειαι πρὸς ἀπώθησιν τούτου δὲν ἰσχυσαν, καὶ τὸ κλύσμα ἐφημερόσθην βιαίως, μὴ προφθάσαν ὅμως νὰ ὠφελήσῃ, καθόσον ὁ δυστυχὴς πάσχων μετὰ τινα λεπτὰ ἐξέπνευσεν.

Ἄλλ' οὐχὶ μόνον ἡ ἀκολασία, ἡ μέθη, τὸ μῖσος, ἡ

ὀργή, ἡ ζηλοτυπία καὶ πάντα τὰ ἀνθρώπινα πάθη κληρονομοῦνται, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀγωγὴ αὐτή· ἡ φρενολογικὴ ἀγωγὴ θέλει ἀποφέρῃ θαυμάσια ἀποτελέσματα, ἐὰν δυνηθῇ διὰ τῆς αὐθεντίας αὐτῆς νὰ ἐπιδληθῇ καὶ καταστῇ οἰκεία πρὸς τὰ ἡμέτερα ἥθη. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἀγωγῆς, ἀπειράκις ἐπικερδέστερον τῆς ἀκριβολόγου ἐκείνης ἦν σήμερον εἰς τὴν νεαρὰν ἡλικίαν προσφέρουσι, θέλει μετριάξῃ τὴν ὑπέμετρον τοῦ ἐγκεφάλου ἐξέγερσιν, χαλιναγωγεῖ τὰ πάθη, καθιστᾷ ἡπιώτερα τὰ βίαια ὀρμέμφυτα, καταργῇ τὴν πρὸς τὰ ἐγκλήματα ῥοπὴν καὶ ἀποδίδῃ τῇ κοινωνίᾳ τασαῦτα ἀπολωλότα ὄντα.

§ 2. Κληρονομικότης τῶν ἠθικῶν ιδιοτήτων.

Κληρονομικὴ μετάδοσις τῶν αὐτοματικῶν καὶ διανοητικῶν ιδιοτήτων. Ἡ διανοητικὴ κληρονομικότης φαίνεται ἡμῖν λογικὴ συνέπεια τῆς φυσικῆς· τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς μεταδίδονται οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου, αἱ ἀρεταὶ καὶ αἱ ἐλλείψεις τοῦ σώματος, αἱ κράσεις, ὁ σχηματισμὸς τοῦ ἐγκεφάλου, ὁμοίως πρέπει νὰ μεταδίδονται καὶ αἱ ἠθικαὶ ἐνέργειαι καὶ διαθέσεις· διότι αὐταὶ κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῆς φυσικῆς διαπλάσεως ἐξαρτῶνται. Ἡ φυσικὴ ὁμοιότης ἐμπεριλαμβάνει καὶ τὴν ἠθικὴν· τοιαύτη τις δηλ. διάπλασις τοῦ σώματος ἐμφαίνει τοιοῦτον τινα χαρακτῆρα· τὰ τέκνα τοσοῦτον ἀκριδέστερον κληρονομοῦσι τὰς ιδιότητας τῶν γονέων, ὅσῳ καταφανέστερα εἶναι πρὸς αὐτοὺς ἡ τοῦ σώματος αὐτῶν ὁμοιότης· καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ἡ ἀνατροφὴ καὶ αἱ ἔξεις τροποποιοῦσι τὸν κανόνα τοῦτον, ἀλλ' ἐν ἀρχῇ ὑπάρχουσιν ὁμοιοὶ κλίσεις καὶ ὀρέξεις.

Ἡ κληρονομικότης τῆς διανοητικῆς ἰσχύος ἢ ἀσθενείας δὲν εἶναι ὀλιγώτερον βεβαία τῶν λοιπῶν· εἶναι ἐν γένει παραδεδεγμένον ὅτι οἱ γονεῖς οἱ ἔχοντες ἀκμαίας τὰς διανοητικὰς λειτουργίας καὶ πεπροικισμένοι ὄντες δι' εὐφυΐας καλλιεργηθείσης διὰ τῆς ἀνατροφῆς, γεννῶσιν εὐ-

φυᾶ καὶ ἀνεπτυγμένα τὴν διάνοιαν τέκνα, ἐνῶ οἱ ἔχοντες ἀμβλεῖαν τὴν διάνοιαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον βλάκας γεννῶσι. Πολλὰ οἰκογένεια ἀριθμοῦνται κατὰ διαδοχὴν μεγάλης ἰκανότητος καὶ ἐξόχου διανοητικῆς ἀναπτύξεως ἀνδρας παραγοῦσαι, καὶ ἄλλαι τούναντίον περιορισμένης διανοίας, ἠλιθίους καὶ βλάκας. Ἡ οἰκογένεια τοῦ Μιλτιάδου ἤρωας, ἡ δὲ τοῦ Περικλέους βαθύνοας πολιτικούς παρήγαγεν. Ἡ ρητορικὴ τέχνη τοσοῦτω συμφυῆς ἦτο εἰς τοὺς Ὀρτενσίους, Κουρίους καὶ Λελίους, ὥστε ταύτης οὐ μόνον τὰ ἄρρενα, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ θήλεα τέκνα συμμετεῖχον. Ἡ οἰκογένεια τῶν Πιπίνων ἀπὸ τοῦ Πιπίνου Λάνδεν, Πιπίνου δ' Ἐριστάλ, Καρόλου Μαρτέλλου, Πιπίνου τοῦ Μικροῦ μέχρι τοῦ Καρολομάγνου, τῆς ὑψηλοτέρας καὶ ἐσχάτης παραστάσεως τοῦ πνεύματος τῆς οἰκογενείας, ὑπῆρξε λίαν γόνιμος εἰς παραγωγὴν μεγάλων ἀνδρῶν.

Ἐκ τῆς ἱστορίας μανθάνομεν ὅτι τὰ ἐγκλήματα καὶ αἱ ἀκολασίαι ἦσαν κληρονομικαὶ ἐν ταῖς οἰκογενείαις Ἰωάννου τοῦ ΙΒ' Βενεδίκτου τοῦ Θ', Σίξτου τοῦ Δ', καὶ Βοργία, ὡς ἡ θηριωδία καὶ ἡ ἀκόρεστος τῶν βασανιστηρίων δίψα ἐν τῇ οἰκογενείᾳ τῶν Βισκόντη, τῶν τυράννων τούτων τοῦ Μιλάνου. Λουκῖνός τις παρῶρμα τοὺς κύνάς του νὰ ἐπιτίθενται κατὰ τῶν ἀνθρώπων· τούτου ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβας ἐπενόει πρὸς ἰδίαν τέρψιν ἀγρίας βασάνους, ὁ δὲ ἀδελφὸς τοῦ τελευταίου Γαλέας ἐφεῦρε τὰς *τρισσαρονθημέρους βασάνους*, ἐν αἷς αἱ βδελυραὶ αὐτοῦ ὀρέξεις ἐκδηλοῦνται καὶ τῶν ὁποίων ἡ περιγραφὴ ἐν πολλοῖς ἀπαντωμένη συγγράμμασιν, ἐν οἷς καὶ ἐν ταῖς *Ἰταλικαῖς ἀρχαίότησι*, φρίκην ἐμπνέει καὶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀναγνώστου ἀνορθοῖ, ὅστις ἀπευχόμενος τὴν ἐκ νέου ἐμφάνισιν παρομοίων τεράτων, ἐπικαλεῖται τὴν θεῖαν ἐκδίκησιν κατὰ τοῦ τοσαύτας βδελυγμίας καὶ κακουργήματα διαπράξαντος ἀνθρώπου τούτου. Παρὰ τοῖς Μεδίκοις ὁ πρὸς τὴν ἐξουσίαν πόθος ἦτο κληρονομικός· παρὰ τοῖς Στουάρταις ἡ ἰσχυρογνωμοσύνη, ἡ ὑπέρμετρος εὐλάβεια καὶ ἡ ἀλα-

ζονεία· παρὰ τοῖς Βαλουᾶ ἡ μεγαλοποίησις παντὸς αἰσθήματος. Ἡ οἰκογένεια τῶν Κονδὲ ἐγένετο ὀνομαστὴ διὰ τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν, τὴν περὶ τὰ στρατιωτικὰ ἐπίδοσιν καὶ τὰς ἀνδραγαθίας αὐτῆς· ἀλλὰ δυστυχῶς μετὰ τῶν ἀρετῶν τούτων μετεδόθησαν καὶ διανοητικὰ τινα καὶ ἠθικὰ ἐλαττώματα πρὸς ἀμαύρωσιν οἶονεὶ τῆς δόξης τῆς ἐπιφανοῦς ταύτης οἰκογενείας. Ὁ Πίττ, Μιραβὼ κλπ. εἶναι τύποι τῆς μεταδόσεως τῶν ἐξοχωτέρων ἀρετῶν ἐπισκιαζομένων ὑπὸ ἐλαττωμάτων ἢ ἰδιοτροπιῶν. Ἡ οἰκογένεια τῶν Κασσίνη παρήγαγε μαθηματικούς, ἡ τῶν Βερνουίλλη ἀστρονόμους· καὶ νῦν δ' ἐτι βλέπομεν τὰς οἰκογενείας Ζεεφρουᾶ Σαιντιλλαιρ καὶ ἄλλας διαιωιζούσας ἐν ἑαυταῖς σοφοὺς φυσιοδίφας κτλ.

Ἐκλείπει δὲ καὶ σβέννυται τελείως ἡ κληρονομικότης, ὁσάκις οἱ γονεῖς κατὰ μικρὸν ἐξασθενοῦσιν ἢ ἀποτρέπουσι τὸ πνεῦμα τῶν τέκνων ἀπὸ τῆς φυσικῆς αὐτῶν κλίσεως.

Θέλουσιν ἀναμφιβόλως ἀντιλέξῃ, ὅτι ὁ νόμος οὗτος ἐμπεριέχει πλείστας ἐξαιρέσεις, καὶ ὅτι μεγάλη πληθὺς διανοητικῶς ἀνεπτυγμένων γονέων ἐγέννησαν τέκνα ἔχοντα νοῦν κατώτερον τοῦ μετρίου· ἀλλὰ τοῦτο συμβαίνει ὀλιγώτερον συχνάκις παρ' ὅσον ἠδύνατό τις νὰ πιστεύσῃ, δύναται δὲ ἄλλως τε νὰ ἐξαρτᾶται ἐκ πολλῶν ἄλλων περιστάσεων καὶ τυχαίων ἐπιδράσεων ὅλως ἀνεξαρτήτων πρὸς τὴν προτέραν τοῦ ὄργανισμοῦ κατασκευὴν· πῶς θέλει ἐπιδράσῃ λ. χ. ἡ κληρονομικότης, ἂν ἀναγκαίως αἱ λειτουργίαι τοῦ ἐγκεφάλου διαταραχθῶσι καὶ εἰς ἀδράνειαν περιπέσωσιν εἰς παιδίον τι τὴν διάνοιαν μὲν ἀρκούντως ἀνεπτυγμένον καὶ ἀναλόγως ἰκανὰς γνώσεις ἔχον, ἀλλὰ προσβληθὲν ὑπὸ νόσων, ἢ παραδοθὲν εἰς τὸν ἀνάνισμόν. Θέλουσιν ὡσαύτως ἀντιτάξῃ ἡμῖν, ὅτι οὐδὲ πολλοστημόριον τῆς ἐξόχου τοῦ Σωκράτους, Πλάτωνος, Ἀριστοτέλους, Βυφῶν, Κυβιᾶ κτλ. διανοίας εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν μετεδόθη· ἀλλ' οἱ μεγάλοι οὗτοι ἄνδρες δὲν διεκρίνοντο μόνον ἐπὶ τῇ διανοητικῇ αὐτῶν ὑπεροχῇ, ἀλλ' ἦσαν πεπροικισμένοι ὑπὸ τῆς φύσεως δι' ἀρετῆς πολὺ με-

γαλπτέρας τῆς *μεγαλοφυίας*! Ἡ δὲ μεγαλοφυία δὲν κληρονομεῖται, ἀλλ' ἐμφανίζεται κατὰ περιόδους ἐν ταῖς ἀνθρωπίναις κοινωνίαις, ὡς οἱ κομῆται ἐν τῷ στερεώματι, ἢ ἐμφάνισις δ' αὐτῆς ἐμβάλλει εἰς ἀγῶνα τὴν φύσιν, ἥτις ἀναπαύεται ἐπὶ τινα χρόνον πρὶν ἢ ἐκ νέου ἐκδηλωθῆ.

Ἐν τῶν παραδοξωτέρων τῆς κληρονομικότητος φαινομένων εἶναι ἢ διάλειψις· ὡς γνωστὸν δὲ διάλειψις λέγεται ἢ νοσηρὰ ἢ φυσιολογικὴ διακοπὴ τῶν ὀργανικῶν κινήσεων τῆς ζωικῆς ἡμῶν οἰκονομίας· οὕτως ἢ ἀνάπαυσις εἶναι ἢ παύσις τῆς ἐνεργείας, ὕπνος δὲ ἢ παύσις τῆς ἐγρηγόρευσης. Ὁμοίως καὶ ἢ κληρονομικότης κέκτηται διακοπὰς καὶ διαλείψεις, ἀλλοτε μὲν ὑπερπηδῶσα γενεάν τινα καὶ προσβάλλουσα τὴν ἐπομένην, ἀλλοτε δ' ἐπὶ πολλὰς γενεὰς ὑπολανθάνουσα καὶ βραίως αἴφνης ἀναφαινομένη, ὡσεὶ οὐδεμίαν εἶχεν ὑποστῆ διακοπὴν· συχνότερον δὲ ἐν τῷ φυσικῷ βασιλείῳ αἱ τοιαῦται διαλείψεις παρατηροῦνται· τὸν νόμον δὲ καθ' ὃν αὗται ἐκδηλοῦνται οἱ βοτανικοὶ ἀποκαλοῦσι *νόμον ἐξ ἐπιστροφῆς* (atavisme).

§ 3. Κληρονομία τῶν φυσικῶν καὶ ἠθικῶν ιδιοτήτων ἐκ τοῦ πατρὸς εἰς τὰς θυγατέρας καὶ ἐκ τῆς μητρὸς εἰς τοὺς υἱούς.

Θέλομεν πειραθῆ ἐνταῦθα ν' ἀνακοινώσωμεν εἰς τὸν ἀναγνώστην σύντομον φυσιολογικὴν ἐξήγησιν τῆς μυστηριώδους φυσικῆς καὶ ἠθικῆς ἐπιδράσεως τοῦ μὲν πατρὸς ἐπὶ τῶν θηλέων, τῆς δὲ μητρὸς ἐπὶ τῶν ἀρρένων τέκνων.

Ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ ποικιλοτρόπως εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν ἀπεικονίζονται. Καὶ ὁ μὲν πατὴρ μεταδίδει εἰς τὰς θυγατέρας αὐτοῦ τὸ σχῆμα τῆς κεφαλῆς, τὴν διαμόρφωσιν τοῦ θώρακος καὶ τῶν ἀνωτέρων μελῶν, ἢ δὲ μήτηρ τὸ σχῆμα τῆς λεκάνης, τὰ ἐν τῇ κοιλίᾳ σπλάγχνα καὶ τὰ κατώτερα ἄκρα. Καθ' ὅλως δ' ἐναντίον τρόπον εἰς τοὺς υἱούς ἢ κληρονομικότης συμβαίνει· εἰς τούτους παρὰ μὲν τῆς μητρὸς μεταδίδεται ὁ σχηματισμὸς τῆς κεφαλῆς καὶ

τῶν ἀνωτέρων ἄκρων, παρὰ δὲ τοῦ πατρὸς ὁ σχηματισμὸς τοῦ κορμοῦ καὶ τῶν κατωτέρων ἄκρων. Ἐκ τούτων δὲ συνάγεται ὅτι τὰ ἐκ νοημόνων γυναικῶν παραγόμενα ἄρρενα, ἢ τὰ ἐκ νοημόνων ἀνδρῶν θήλεα, ἔσονται καὶ ταῦτα νοήμονα. Ἐκ δὲ τῶν διδύμων τὰ μὲν ἄρρενα ὁμοιάζουσι πρὸς τὴν μητέρα, τὰ δὲ θήλεα πρὸς τὸν πατέρα· ἐὰν δὲ εἶναι διαφόρου φύλου, τὸ μὲν τοῦ ἐνὸς ὁμοιάζει πρὸς τὸν πατέρα, τὸ δὲ τοῦ ἑτέρου πρὸς τὴν μητέρα. Τὰ δὲ ἐκ γέροντος πατρὸς καὶ νεαρᾶς μητρὸς προερχόμενα τέκνα ὁμοιάζουσι πολὺ πρὸς τὴν μητέρα, καὶ τὰνάπαλιν.

Ἐκ πολυαριθμῶν παρατηρήσεων ὑπὸ φυσιολογῶν, φυσιολόγων καὶ ἰατρῶν συλλεχθεισῶν ἐξάγεται, ὅτι ἐν γενεῖ τῆς μὲν μητρὸς αἱ ἠθικαὶ ιδιότητες κληρονομοῦνται εἰς τοὺς υἱούς, τοῦ δὲ πατρὸς εἰς τὰς θυγατέρας, κατ' ἐξαίρεσιν δὲ μόνον τὸ ἐναντίον παρατηρεῖται, ὡς διὰ σειρᾶς ἱστορικῶν γεγονότων θέλομεν ἀμέσως κατωτέρω καταδείξῃ. Αἱ πλεῖσται τῶν ὑπὸ τῆς ἱστορίας διὰ τὴν διανοητικὴν αὐτῶν ὑπεροχὴν γνωστῶν εἰς ἡμᾶς γενομένων γυναικῶν ἐκ τῶν πατέρων ἐκληρονόμησαν τὴν περὶ τὴν φιλοσοφίαν, πολιτικὴν, φιλολογίαν καὶ τὰς τέχνας αὐτῶν ἐπίδοσιν. Δαμῶ ἢ τοῦ Πυθαγόρου θυγάτηρ ὑπερεῖχεν ἀπὸ μικρᾶς ἡδὴ ἡλικίας τῶν ἑαυτῆς ἀδελφῶν διὰ τὸν ἐφευρετικὸν καὶ μεθοδικὸν αὐτῆς νοῦν· εἰς τὴν Δαμῶ δὲ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς Λύσιδα καὶ Διογένην τὸν Λαέρτιον τὰ ἔργα αὐτοῦ ὁ μέγας φιλόσοφος ἐνεπιστεύθη. Ὁ Κλεόβουλος, εἰς τῶν ἐπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, ἐκληρονόμησε τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ προτερήματα αὐτοῦ εἰς τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Κλεοβούλην. Ὁ γλαφυρὸς Ἀρίστιππος, ὁ μαθητὴς τοῦ Σωκράτους καὶ ἰδρυτῆς τῆς Κυρηναικῆς αἵρέσεως, ἐγέννησε τὴν Ἀρεταίαν, τὴν ὑπερέχουσαν κατὰ τὴν πολυμαθειαν πασῶν τῶν συγχρόνων αὐτῆς γυναικῶν. Ὁ θεσπέσιος Πλάτων ἐκ μητρὸς ἀπὸ τοῦ Σόλωνος κατήγετο· ἢ δὲ Μυρῶ, ἢ διακριθεῖσα εἰς τὴν λυρικὴν ποίησιν, κατήγετο πατρόςθεν ἐκ τοῦ ἀθανάτου Ὁμήρου. Ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Ἀντίπατρος, εἰς τῶν μεγαλη-

τέρων πολιτικῶν ἀνδρῶν τῶν συγχρόνων του, τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Φίλαν εἰς τὰς δυσχερεῖς περιστάσεις συνεβουλεύετο. Ὁ Ὀρτένσιος μετέδωκεν εἰς τὴν θυγατέρα του Ὀρτενσίαν τὴν ἑξοχὸν αὐτοῦ εὐγλωττίαν· εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι ἡ τολμηρὰ αὕτη γυνὴ ὑπερισπίσθη καὶ ἐκέρδισε τὴν ὑπόθεσιν τῶν Ῥωμαίων γυναικῶν ἐνώπιον τῆς θηριώδους τριανδρίας. Ἡ μήτηρ τῶν Γράκχων ἦτο θυγάτηρ τοῦ Σκιπίωνος. Ἡ Πορκία, ἥς ἡ τόλμη εἶναι πρωτοφανὴς ἐν τῇ ἱστορίᾳ, τοῦ Κάτωνος ἦτο θυγάτηρ. Ἐν τῇ Λιβία ἀπεικονίζετο ὁ ὀμότατος Τιβέριος καὶ ἐν τῇ Ἀγριππίνῃ ὁ μιαρὸς Νέρων. Ἡ θυγάτηρ τοῦ Καλλιγούλα ἠμιλλᾶτο πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆς κατὰ τὴν σκληρότητα· ὁ Μάρκος Αὐρήλιος ἐκληρονόμησε τὰς ἀρετὰς τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ὁ δὲ Κόμμοδος τὰς κακίας τῆς ἰδικῆς του. Ὁ Ἡλιογάβαλος ὑπῆρξεν ἀντάξιός τῆς μητρὸς του Σεμίας υἱός. Ὁ Κλοδίον παρέλαβε τὸ ἀρειμάνιον τῆς μητρὸς του ὕψος· ὁ δὲ Κλοταῖρος Β΄. τὸ παράφορον.

Ὁ Καρολομάγνος ἠνείχετο τὰς παρεκτροπὰς τῶν ἰδίων θυγατέρων ἐνθυμούμενος τὰς ἑαυτοῦ. Λουδοβίκος ὁ ΙΑ΄. ἐκληρονόμησε παρὰ τῆς μάμμης του τὴν πρὸς ἱερὰς ἀποδημίας, προσευχάς, καὶ ἄλλας ἀλλοκότους εὐλαβείας κλίσιν. Κάρολος ὁ Τολμηρὸς παρέλαβε πηρὰ τῆς μητρὸς τὸν δύσπιστον καὶ φιλύποπτον χαρακτῆρα. Ὁ Ζεγκισχάν κατήγετο ἐκ μητρὸς φιλοπολέμου· τούτου δ' ἀπόγονος ὑπῆρξεν ὁ Ταμερλάνος. Ὁ βασιλεὺς τῆς Καστίλλης Ἀλφόνσος ὁ Θ΄. ὁ περιώνυμος διὰ τὸν πρὸς τὰ θρησκευτικὰ ζῆλον αὐτοῦ, εἶχεν ὑπερμέτρως εὐλαβῆ καὶ δεισιδαίμονα μητέρα. Ἐλεονώρα ἡ βασίλισσα τῆς Ναβάρρας παρέλαβε τὴν φιλοδοξίαν τοῦ πατρὸς αὐτῆς Ἰωάννου τοῦ Β΄. Ἡ Αἰκατερίνη τῶν Μεδίκων ἐκληρονόμησε τὴν πανουργίαν καὶ ὑποκρισίαν τοῦ πατρὸς αὐτῆς, ἐπιπροσθεῖσα ἐξ ἑαυτῆς τὴν δεισιδαιμονίαν καὶ τὴν σκληρότητα· ὡς γνωστὸν, αὕτη παρεσκεύασε τὴν σκηνὴν τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου· ἔσχε δὲ δύο ἀνταξίους αὐτῆς υἱούς, Κάρολον τὸν Θ΄. τὸν φονέα τῶν διαμαρτυρομένων, καὶ Ἐρρίκον τὸν Γ΄.

τὸν δολοφονήσαντα τοὺς Γουίζας· ἡ δὲ θυγάτηρ αὐτῆς Μαργαρίτα Βαλουὰ παρέλαβε τὰ χρηστὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς ἤθη. Ὁ Λουδοβίκος ΙΓ΄. καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Γαστῶν ὁμοίαζον καθ' ὅλα πρὸς τὴν μητέρα αὐτῶν Μαρίαν, τὴν ἐκ Μεδίκων. Ἄννα ἡ Αὐστριακὴ μετέδωκεν εἰς τὸν υἱὸν αὐτῆς Λουδοβίκον τὸν ΙΔ΄. τὴν πρὸς τὴν πολυτέλειαν κλίσιν καὶ τὸ ἀγέρωχον αὐτῆς ὕψος. Ἡ Ἀρεταία καὶ ἡ Ὑπατία παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν, ἡ Κυρία Στάελ καὶ ἡ Γεωργία Σάνδη παρὰ τοῖς νεωτέροις ἔσχον πάμπους φιλοσόφους. Ὁ Μιχαὴλ Νοστράδάμας (1), ἀληθῶς ἑκτακτὸς τῆς ἐποχῆς του ἀνὴρ διὰ τε τὰς γνώσεις καὶ τὴν μεγάλην αὐτοῦ ὀξύνοϊαν, ἔκαυχᾶτο ὅτι κατήγετο ἐξ οἰκογενείας, ἥς αἱ γυναῖκες εἶχον τὴν δύναμιν τοῦ προμαντεύειν.

Τὰ παραδείγματα τῆς κληρονομικότητος ἀφθονοῦσιν ἐν τῇ ποιίσει, τῇ μουσικῇ, τῇ γλυπτικῇ καὶ τῇ ζωγραφικῇ. Μεταξὺ τῶν προγόνων τοῦ Αἰσχύλου ἀριθμοῦνται ὀκτὼ ποιηταὶ καὶ τέσσαρες μουσικοί, τέκνα πάντα μητέρων ὑπὸ ζωνηρᾶς πεπροικισμένων φαντασίας. Ἡ μήτηρ τοῦ Βερνάρδου Τάσσου εἶχεν εὐχέρειαν περὶ τὸ στιχουργεῖν· ἕγγονος δ' αὐτῆς ἦτο ὁ Τορκουάτος. Ὁ Βυφὼν συχνάκις ἀναφέρει περὶ τῆς πλουσίας τῆς μητρὸς του φαντασίας. Οἱ ποιηταὶ Χενιέρος, οἱ δύο Βούρνη, Ζόνσων, ὁ Γκαῖτε, ὁ Βάλτερ Σκώττ, ὁ Βύρων καὶ ὁ Λαμαρτίνος εἶχον μητέρας ὀνομαστὰς διὰ τὴν εὐφυΐαν καὶ τὴν χάριτα τοῦ λόγου. Ἡ θυγάτηρ τοῦ Μολιέρου ὁμοίαζε κατὰ τὴν εὐφυΐαν πρὸς τὸν ὑψιστὸν τῶν νεωτέρων κωμικῶν. Οἱ πλείστοι τῶν μεγάλων τῆς Ἑλλάδος γλυπτῶν κατήγοντο ἐξ οἰκογενειῶν, ὧν πολλὰ μέλη ἦσαν γλύπται· ὁμοίως καὶ οἱ μεγάλοι ζωγράφοι. Ὁ Βανλοῦ ἦτο ἀδελφός, ἕγγονος καὶ δισέγγονος ζωγράφου· ἡ μήτηρ τοῦ Βανδύκ ἀπεικόνιζε λίαν ἐπιτηδείως τὰ ἄνθη· ἡ οἰκογένεια τῶν Βερνὲ παρέ-

(1) Ἀστρολόγος καὶ μάντις Ἰταλὸς ἀκμάσας ἐπὶ τῆς Αἰκατερίνης τῶν Μεδίκων.

χει ἀπὸ πολλοῦ χρόνου διακεκριμένους ζωγράφους. Ἡ ἐκ μητρὸς μάμμη τοῦ Βετχόβεν ὑπῆρξεν ἄριστος μουσικός. Ἡ μήτηρ τοῦ Μοζάρ ἐδίδαξε τὰ πρῶτα μαθήματα εἰς τὸν υἱὸν τῆς, ἡ δὲ ἀδελφὴ μετεῖχε τῆς δεξιότητος τοῦ διασήμου τούτου συνθέτου.

Ἡ καθαρότης, ὁ τόνος καὶ ἡ ποιότης τῆς φωνῆς κληρονομοῦνται ὡσαύτως. Ὑπάρχουσιν οἰκογένειαι ἀοιδῶν, ὡς ὑπάρχουσι καὶ ζωγράφων· παρατηρήθη δὲ ὅτι οἱ καλλιφῶνοι πατέρες συχνότερον εἰς τὰς θυγατέρας ἢ εἰς τοὺς υἱοὺς μεταδίδουσι τὴν ἀρετὴν ταύτην, τούναντίον δὲ αἱ μητέρες συχνότερον εἰς τοὺς υἱοὺς.

Τὰ ἐκ φλυάρων γονέων γεννώμενα τέκνα εἶναι κατὰ γενικὸν κανόνα φλύαρα. Ὁ ἱατρὸς Λουκάς διηγεῖται περὶ νέας τινὸς ὑπηρετρίας, ἧς ἡ γλωσσαλγία μέχρι μανίας ἐπετείνετο. Εἰς ὄσους ἐλάλει δὲν ἐδίδε καιρὸν νὰ ἀναπνεύσωσι· καὶ δὲν ἐλάλει μόνον πρὸς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ ζῶα αὐτά, τὰ ἐπιπλα καὶ τοὺς τοίχους· ὁσάκις δὲ δὲν εἶχε πρὸς τίνα νὰ ἀποταθῆ ὡμίλει ὑψηλοφῶνως καθ' ἑαυτήν· ὅτε δὲ τῆς νόσου ἀφορῆτου καταστάσεως ἐδέησε νὰ ἀποπεμφθῆ τῆς οἰκίας, ἔλεγε δικαιολογουμένη πρὸς τὸν κύριόν τῆς, ὅτι τὸ ἐλάττωμα τοῦτο δὲν προέρχεται ἐξ αὐτῆς, ἀλλ' ἐκ τοῦ πατρὸς τῆς.

§ 4. Νοσηρὰ κληρονομικότης, ἢ μετάδοσις ἀπὸ τῶν γονέων εἰς τὰ τέκνα νόσων τινῶν καὶ ἐγκληματικῶν ροπῶν.

Ἡ νοσηρὰ κληρονομικότης τυγχάνει ἤδη γεγονὸς ἀναμφισβήτητον. Διὰ τεσσάρων δὲ τρόπων αὕτη τελεῖται α') διὰ τῆς ἀμέσου τῆς νόσου μεταφορᾶς, β') διὰ τῆς εἰς τὴν νόσον διαθέσεως, γ') διὰ τῆς διὰ τοῦ σπέρματος μεταφορᾶς, καὶ δ') διὰ τῆς ἐντελοῦς ἀναπτύξεως καὶ ἐκφάνσεως αὐτῆς. Αἱ δὲ εἰς τὰ τέκνα κληρονομούμεναι νόσοι εἶναι αἱ λοιμικαί, αἱ χοιραδικαί, αἱ συφιλιδικαί, καρκινώδεις κλπ. δυσκρασίαι, αἱ ἀνωμαλῖαι τῆς διαπλάσεως, αἱ παθήσεις

τῶν οὔροποιτικῶν ὀργάνων, ἡ ἀποπληκτικὴ διάθεσις, ἡ φθίσις κτλ. αἱ νευρώσεις ἐν γένει, αἱ διανοητικαὶ διαταράξεις, ὁ ἰδιωτισμὸς καὶ ἡ παραφροσύνη. Τῶν τελευταίων τούτων νόσων ἡ μετάδοσις συμβαίνει ὡσαύτως ἐκ τοῦ πατρὸς εἰς τὴν θυγατέρα καὶ ἐκ τῆς μητρὸς εἰς τὸν υἱόν· ἐὰν ἐν τινι οἰκογενεῖα ὁ πατὴρ ἢ ὁ πάππος εἶναι φρενοβλαβής, εἶναι λίαν ἐπιφοβὸς τῶν θυγατέρων ἢ προσβολῆ, ἐὰν δὲ ἡ μήτηρ, εἶναι πιθανώτατον ἡ νόσος ν' ἀναφανῆ εἰς ὄλους ἢ εἰς τινὰς τῶν υἱῶν. Δυστυχῆς ἀνθρωπίνη φύσις! Δὲν σοῦ ἐπέρκουν μόναι αἱ τὸ σῶμά σου καταμαστιζουσαι νόσοι καὶ καχεξίαι, ἀλλὰ σοὶ ἦτο πεπρωμένον νὰ ὑπόκεισαι καὶ εἰς διανοητικὰς διαταράξεις, τὴν φρενοβλάβειαν, καί, πρὸς ἐπίμετρον τῶν δεινῶν σου, ἡ τρομερὰ αὕτη νόσος νὰ καταλέγηται εἰς τὴν τάξιν τῶν κληρονομικῶς μεταδιδομένων!!

Καὶ τῶν πρὸς τὰ ἐγκλήματα ὀρμεμφύτων ροπῶν εἶναι βεβαία δυστυχῶς ἡ κληρονομικὴ μετάδοσις· ἡ κλοπή, ἡ αὐτοχειρία, ἡ δολοφονία καὶ πάντα τὰ ἐγκλήματα ἀκολουθοῦσι τὸν ὀλέθριον τῆς κληρονομικῆς μεταδόσεως νόμον. Ὑπάρχει ἀτέρμων τις βίβλος, ἐν ἣ αἱ ἐγκληματικαὶ σκηναὶ λεπτομερῶς ἐκτίθενται καὶ ἡ φρικώδης τῶν κλεπτῶν καὶ τῶν δολοφόνων γενεαλογία εἰς στήλας μακρὰς καὶ διαδοχικὰς εἶναι ἀναγεγραμμένη καὶ ἡ βίβλος αὕτη καλεῖται ἱστορία. Ἐν ἐκάστη, φεῦ! σελίδι αὐτῆς βλέπομεν τοὺς ἀπογόνους τῶν ἐγκληματιῶν παραλαμβάνοντας τὰς μυσαρὰς τῶν πατέρων ροπᾶς. Ἡ ἱστορία τῶν Ἀτρειδῶν, Ἡρακλειδῶν καὶ Αἰακιδῶν ἐμπεριέχει τὴν φαρμακείαν καὶ τὴν δολοφονίαν. Ἡ ἱστορία τῶν βασιλέων τῆς Αἰγύπτου καὶ Ἀσσυρίας ἀπὸ τοῦ Νίνου μέχρι τοῦ τέλους τῆς τῶν Σελευκιδῶν βασιλείας ἐμπνέει τρόπον εἰς τὸν Ἀναγνώστην διὰ τὴν πληθὺν τῶν φόνων, οὓς οἱ βασιλεῖς οὗτοι διέπραξαν. Ἡ ἱστορία τῶν Περσῶν βασιλέων τῶν ἐπὶ τῆς Ρωμαϊκῆς παρακμῆς αὐτοκρατόρων, τῶν Καλιφῶν καὶ τῶν Σουλτάνων γέμει ἀδιαλείπτων δολοφονιῶν, ὧν ὁ πόθος μετεδίδοτο κατὰ φρικώδη διαδοχὴν μετ' ἐπιμονῆς

εἰς τοὺς ἀπογόνους τῶν ἡγεμονικῶν τούτων οἰκῶν. Καί, τέλος, ὁσάκις ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῶν Δικαστηρίων ἀπαντῶμεν ἐκτυλισσόμενον φρικῶδες τι δράμα, βλέπομεν, ὅτι ἂν οἱ δικασταὶ ἐπεξέτεινον τὰς ἐρεῦνας αὐτῶν μέχρι τῶν προγόνων τοῦ κατηγορουμένου ἀνεκάλυπτον πάντοτε πατέρα, πάππον, ἢ πρόπαππον ἐγκληματίαν. Ἡ κληρονομικότης δ' αὕτη τῶν ἐγκλημάτων παρέσχεν ἀφορμὴν εἰς τὸν ἱστορικὸν Χάμμερ νὰ εἴπῃ. «Ἐν τῇ αὐτῇ γενεᾷ ἢ παιδοκτονία παρακολουθεῖ τὴν πατροκτονίαν καὶ τὸ ξίφος τοῦ ἐγγόνου ἐκδικεῖται ἐπὶ τοῦ πατρὸς τὴν δολοφονίαν τοῦ πάππου». Τὰ γεγονότα ταῦτα εἶναι φρικῶδη, ἀλλ' ἀναπόφευκτα· διότι τοιοῦτος εἶναι ὁ νόμος τῆς κληρονομικότητος. Διὰ τοῦτο, καίτοι δὲν εἴμεθα ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἐν τῷ υἱῷ τοῦ ἐγκληματίου διαβλέπουσι πάντοτε τὸ σπέρμα μέλλοντος κακούργου, συμβουλευόμεν, ἐν τούτοις, τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας νὰ δυσπιστῶσι πρὸς ἐκείνους ἐν τῇ οἰκογενεῖα τῶν ὁποίων ἀριθμοῦνται ἄτομα κακουργήσαντα κατὰ τῆς φύσεως καὶ τῆς τιμῆς· τὸ προφυλακτικὸν τοῦτο μέτρον δυνατὸν νὰ τοὺς ὠφελήσῃ ποτέ.

Ἐὰν ἐπιστήσωμεν τὴν ἡμετέραν προσοχὴν ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς, τῆς κανονικότητος καὶ τῆς πορείας τῆς νοσηρᾶς κληρονομικότητος, θέλομεν ἰδῆ δι σπανίως αὕτη καταλαμβάνει πάντα τὰ ἄτομα τῆς αὐτῆς οἰκογενείας πολυμελοῦς μάλιστα οὔσης, ὅτι ἐνίοτε ὑπερπηδᾷ ἐν φύλον ἢ μίαν γενεὰν προσβάλλουσα τὴν ἐπομένην, καὶ πότε δὲ τὸν ἀρχικὸν κλάδον μεταβαίνουσα εἰς τὸν πλάγιον. Πατὴρ λ. χ. ἢ μήτηρ ἐκ φθισικῶν γεννηθέντες γονέων ἀπολαύουσιν ἄκρας ὑγείας ἐνῶ τὰ τέκνα αὐτῶν προσβάλλονται ἀλλεπαλλήλως ὑπὸ τῆς φθίσεως, τοῦ ἀδυσωπήτου τούτου δρεπάνου δι' οὗ τσσαῦται νεαραὶ ὑπάρξεις ἐκμηδενίζονται· πατὴρ ἐπιληπτικός μεταδίδει τὴν νόσον εἰς τὴν θυγατέρα του, ἥτις κληρονομεῖ αὐτὴν εἰς τὸν υἱὸν τῆς· ἢ ἀρθρῆτις καὶ ὁ ρευματισμὸς ἐκλείπεται παρά τισιν οἰκογενεαῖς ἀναφαινόμεναι πάλιν εἰς ἀπομεμακρυσμένους ἀπογόνους

ἢ εἰς ἄλλας τάξεις ἐξαφανιζόμεναι. Ἡ μυστηριώδης αὕτη πορεία τῶν κληρονομικῶν μεταδόσεων διατελεῖ ἀνεξήγητος μέχρι τοῦ νῦν καὶ ἀγνωστος εἰς τοὺς ἐπιστήμονας.

Ἡ κληρονομικὴ μετάδοσις εἶναι βεβαία καὶ σταθερὰ ὁπόταν τὸ τέκνον γεννώμενον φέρῃ ἐν ἑαυτῷ τὸν ἰδὸν τῆς νόσου, ὀλιγώτερον δὲ βαρεῖα, ὁσάκις γεννᾶται μόνον μετὰ προδιαθέσεως εἰς τὴν νόσον. Ἀμφότερα δὲ ταῦτα, τὸν τε ἰδὸν δηλ. καὶ τὴν διάθεσιν, καταπολεμεῖ ἢ ἱατρικὴ ὑγιεινὴ, εἰς ἣν δέον νὰ προστρέχῃ ὁ πεφωτισμένος ἱατρός, ὡς ταύτης μόνης ἰκανῆς οὔσης νὰ καταβάλῃ τὸν ἐπικίνδυνον ἐχθρὸν.

§ Β. Μέσα πρὸς καταπολέμωσιν τῆς νοσηρᾶς κληρονομικότητος.

Πρὸς καταπολέμωσιν ταύτης δύο εἶδη θεραπείας ὑπάρχουσιν, ἡ προφυλακτικὴ ἐφαρμοζομένη εἰς τοὺς μεμνηστευμένους καὶ μᾶψω συζευχθέντας καὶ ἡ ἱαματικὴ ἐφαρμοζομένη εἰς τὰ γεννηθέντα τέκνα.

Προφυλακτικὴ θεραπεία. Ἀπαγόρευσις τοῦ γάμου εἰς τὰ ὑπὸ βαρείας ἢ ἀνιάτου κληρονομικῆς νόσου κατεχόμενα ἄτομα, ὡς οὔσης ἀναποφεύκτου τῆς μεταδόσεως ταύτης εἰς τὰ ἐκ τοῦ γάμου τέκνα. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἂν μὴ πάντοτε, οἱ μέλλοντες νὰ συνάψωσι διὰ γάμου τὰ ἑαυτῶν τέκνα γονεῖς προσπαθοῦσι νὰ ἀποκρῦψωσι τὰς νόσους ὑφ' ὧν κατέχονται. Οὕτω δὲ συμβαίνει ἢ χοιραδικὴ νευροπαθῆς καὶ ὑστερικὴ νὰ λαμβάνῃ ὡς σύζυγον ἄνδρα ὁστις νομίζει αὐτὴν ὑγιᾶ, ἐπιληπτικός τις, ἀρθρῆτις, ἀνίκανος, σφιλιδικὸς νέος νὰ λαμβάνῃ εἰς σύζυγον κόρην, ἥτις δὲν ἠθέλε συγκατανεύσῃ εἰς τὴν μετ' αὐτοῦ ἐνωσίν τῆς, ἐὰν ἐγίνωσκε τὴν κατατρύχουσαν αὐτὸν νόσον. Εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν ὑπάγονται ἢ ἀρχομένη φρενοπάθεια, τὰ ὀρμητικὰ πάθη κλπ. Ἡ εἰς γάμον προσέλευσις ἀτόμων, ὧν τὰ ἐλαττώματα τῆς ἰδιοσυστάσις ἀπεκρῦδησαν, εἶναι ἀπάτη αἰσχρὰ, ἐγκλημα, ὅπερ ὠφείλει ὁ νόμος νὰ

τιμωρῆ διὰ τῆς πανηγυρικῆς τοῦ γαμικοῦ συμβολαίου διαρρήξεως.

Πλεῖστα ἔθνη θεωρούμενα κατώτερα ἡμῶν κατὰ τὸν πολιτισμόν, ἔχουσιν ἐν τούτοις ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος ἠθικωτέρους τῶν ἡμετέρων νόμους. Οὕτω ἐν τῇ νομοθεσίᾳ τῶν Ἰνδῶν καὶ Σινῶν ἐμπεριέχεται τὸ ἐξῆς ἄρθρον· «Ἐὰν πατὴρ δώσῃ εἰς γάμον θυγατέρα ὑπὸ σπουδαίας βλάβης κατεχομένην χωρὶς νὰ προαναγγείλῃ τοῦτο εἰς τὸν σύζυγον ἔχει οὗτος τὸ δικαίωμα νὰ θεωρήσῃ ἄκυρον τὸν διὰ δόλου ἐπιτευχθέντα γάμον».

Πρέπει πρὸς τούτοις νὰ ἀπαγορεύηται ἡ ἔνωσις ἀτόμων ὧν ἡ ἐξ αἵματος συγγένεια εἶναι λίαν προσεχῆς, διότι τῶν τοιούτων γάμων οἱ καρποὶ εἶναι πάντοτε ἐλαττωματικοί· ἐκτὸς δὲ τούτου ἐπαυξάνουσιν οὗτοι πάσας τὰς ὑπαρχούσας ἤδη εἰς τὰς ὀμαίμονας οἰκογενείας ἐλαττωματικὰς καταστάσεις. Μανθάνομεν δ' ἐκ τῆς ἱστορίας ὅτι αἱ ἀριστοκρατικαὶ οἰκογένειαι, ἐν' αἷς οἱ γάμοι περιορίζονται ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτῶν κύκλῳ, ἀραιοῦνται βαθμυδόν, περιπίπτουσιν εἰς ἡλιθιότητα καὶ ἐκλείπουσιν.

Ἐκλογή καταλλήλων προσώπων. Πρέπει ἕκαστον ἄτομον νὰ συνέρχηται εἰς γάμον, ἐφ' ὅσον τοῦτο εἶναι δυνατόν, μετ' ἐκείνου μόνον τοῦ ἀτόμου, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀπληλαγμένον βαρειῶν κληρονομικῶν νόσων. Ἐὰν ἡ ἰδιοσυστασία ἀτόμου τινὸς δὲν εἶναι πρὸς σύζευξιν ἀσυμβίβαστος ἔχουσι καθῆκον οἱ γονεῖς καὶ ἀνάγκη ἀναπόδραστος ὑπάρχει, νὰ συνάψωσι τὴν ἐξισθηνμένην ἰδιοσυστασίαν τοῦ τέκνου τῶν μετ' ἄλλης ὁλως ἀντιθέτου, ὅπως διὰ τῆς ἰσχύος ταύτης καταπολεμηθῇ ἡ ἀδυναμία ἐκείνης, νὰ πράξωσι δηλ. ὅ τι καὶ πρὸς βελτίωσιν τοῦ εἶδους τῶν οἰκιδίων ζώων μετὰ τῆς ἐπιμελείας ἐνεργοῦσιν.

Ἐκλογή τῆς καταλλήλου ἡλικίας. Εἶναι αὕτη ἀναγκαία διότι οἱ πρόωροι ἢ παράκαιροι γάμοι ἀποφέρουσι καχεκτικὰ καὶ μὴ βιώσιμα τέκνα.

Ἐκλογή ἀρμοδίου πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ συζυγικοῦ

καθήκοντος τόπου. Ἡ σύστασις αὕτη δὲν εἶναι ὅσον ἠδύνατό τις νὰ πιστεύσῃ ἀδιάφορος· ἀπ' ἐναντίας οἱ πλεῖστοι τῶν φυσιολόγων θεωροῦσι τὴν ἐκλογὴν τοῦ τόπου ὡς ἐξασκοῦσαν μεγίστην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς γονιμοποιήσεως καὶ ἐπομένως ἐπὶ τῆς μελλούσης τῶν τέκνων διαπλάσεως. Ἐξηγούμεθα· οἱ γονεῖς οἱ φοβούμενοι τὴν μετάδοσιν χοιράδων, φθίσεως καὶ λοιπῶν κληρονομικῶς μεταδιδομένων νόσων εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν πρέπει νὰ ἐγκαταλείψωσι τοὺς χθαμαλοὺς, ὑγροὺς, ἐστερνημένους ἀέρος καὶ φωτὸς τόπους καὶ νὰ ἐγκαθίστανται εἰς ἄλλους ὑγιεινότερους· ἀρκεῖ δὲ πολλάκις ἀπλῆ ἀλλαγὴ πόλεως, συνοικίας, ἢ καὶ ὁδοῦ, ὅπως τὰ τέκνα ὑπεκφύγωσι τὴν νοσηρὰν κληρονομίαν. Ἄλλην οὐχ ἥττον ἐποουσιώδη σύστασιν εἰς τοὺς τοιούτους συζύγους ποιοῦμεν, νὰ μὴ προβαίνωσιν ἀμέσως μετὰ τὴν ἀλλαγὴν τοῦ τόπου εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ συζυγικοῦ καθήκοντος, ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν 8—10 ἡμερῶν ἀπὸ ταύτης.

Ἱαματικὴ θεραπεία τῶν γεννηθησομένων τέκνων. Πρὸς ἐπίτευξιν ταύτης δύο τινὰς ἐνδείξεις ἐκ τῆς πείρας ἀρυόμεθα· 1) τὴν πρόληψιν τῆς ἀναπτύξεως τῆς κληρονομικῆς νόσου, ἐὰν εἰσέτι δὲν ἀνεπτύχθη. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον πρέπει ν' ἀπομακρύνωμεν ἀπὸ τοῦ παιδὸς πάντα τὰ ἐπενεργήσαντα εἰς τὴν ἐξασθένεισιν τῆς ἰδιοσυστασίας τῶν γονέων, λ. χ. τὴν ἀνθυγιεινὴν κατοικίαν, τὴν κακὴν διατροφήν, τὰς ἐλαττωματικὰς ἔξεις κλπ. καὶ 2) τὴν καταπολέμησιν ταύτης ἅμα εἰσβαλούσης διὰ πάντων τῶν ὑγιεινῶν καὶ φαρμακευτικῶν μέσων. Πρέπει δὲ νὰ στηρίξωμεν τὴν θεραπευτικὴν ἡμῶν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς ἀρχαιότητος, τῆς βαρύτητος καὶ τοῦ εἶδους τῆς νόσου ἐν τῇ οἰκογενείᾳ, τῆς κράσεως καὶ τῶν δυνάμεων τοῦ ἀτόμου, καὶ ἐπὶ πασῶν τέλος τῶν περιστάσεων τῶν δυναμένων νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν διάγνωσιν τῆς νόσου. Τοιαῦται εἶναι αἱ γενικαὶ ἐνδείξεις· ἔλθωμεν ἤδη εἰς τὰς μερικὰς.

Δίαιτα — Ἐξεις — Γαμήλιος ἔνωσις. Πρώτιστον πάντων τῶν πρὸς πρόληψιν καὶ καταπολέμησιν τῆς νοση-

ρᾶς κληρονομικότητος μέσων εἶναι ἢ ὑποβολὴ τοῦ ἀτόμου ὑπὸ περιστάσεις ὅλως ἀντιθέτους πρὸς ἐκείνας αἰτινες δύ-
ναιται νὰ ἀναπτύξωσι τὸ ἐνυπάρχον νοσηρὸν σπέρμα, ἐν
ταύτῳ δὲ εἶναι ἱκαναὶ νὰ τροποποιήσωσι τὴν ὑφισταμένην
τῶν ὀργάνων προδιάθεσιν· ὁ ἔχων λ. χ. προδιάθεσιν εἰς
νόσους χοιραδικὰς ὀφείλει νὰ ἐγκαταλείπη τοὺς ψυχροὺς
καὶ ὑγροὺς τόπους καὶ νὰ μεταβαίη εἰς ξηροὺς καὶ θερ-
μούς, νὰ τρέφηται διὰ κρέατος ὀπτοῦ καὶ φυτικῶν οὐσιῶν,
νὰ ποιῆται χρῆσιν τονοτικῶν οὐσιῶν, γυμναστικῆς κτλ.
Δεύτερον δὲ μέσον σχεδὸν πάντοτε ὑπὸ ἐπιτυχίας στε-
φθὲν εἶναι ἢ κατάλληλος σύζευξις. Πάντες γινώσκουσιν
ὅτι ἀναλόγως τῆς ποιότητος τῶν συζευγνυμένων οἰκι-
δίων ζώων καὶ τὸ εἶδος αὐτῶν γίνεται τελειότερον ἢ ἀτε-
λέστερον· ἀπαραλάκτως καὶ παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ συμβαί-
νει. Ἡ συνένωσις δύο ἀτόμων ἐξησθενημένων, τὸ ἕτερον
τὸ ὁποῖον εἶναι φορεὺς κληρονομικῆς τινος νόσου, θέλει
ἀναγκαίως ἀποφέρει καχεκτικὰ καὶ ἄθλια τέκνα, τούναντίον
δὲ ὁ συνδυασμὸς εὐρώστου καὶ εὐπαθοῦς ἰδιοσυγκρασίας
θέλει ἀποφέρει εἰς μὲν τὴν πρώτην γενεὰν ἐπαρκεῖς καρ-
πούς, εἰς δὲ τὴν δευτέραν, ἐὰν οἱ ἀποδειχθέντες κανόνες
τηρηθῶσι, πολὺ ὑπερτέρους· οὕτω λ. χ. ὁ συνδυασμὸς
ἄκρας λυμφατικῆς κράσεως μετὰ ξηρᾶς ἢ χολοαιματώδους,
εἶναι καταλληλότατος εἰς τροποποίησιν καὶ διάλυσιν τοῦ
χοιραδικοῦ σπέρματος, ὅπερ ἢ πρώτη ἐνέχει.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων ἀριδῆλως καταφαίνεται,
ὅτι αἱ ὑπὸ κληρονομικῆς τινος νόσου κατεχόμεναι οἰκο-
γένειαι ὀφείλουσι μᾶλλον τῶν ἄλλων νὰ εὐρύνωσι τὸν
κύκλον τῶν γαμηλίων αὐτῶν ἐνώσεων, νὰ ἐπιζητῶσι δὲ
μακρὰν, εἰ δυνατόν, εἰς ἄλλα κλίματα, συζύγους διὰ τὰ
μέλη αὐτῶν.

**Μέσα πρὸς καταπολέμησιν τῆς νοσηρᾶς κληρο-
νομίας μετὰ τὴν γέννησιν.** Ἄμα τὸ παιδίον γεννηθῆ
φέρον ἐν ἑαυτῷ τὴν ὀλεθρίαν κληρονομίαν, πρώτιστον
πάντων πρέπει νὰ ἐξετασθῆ ἐκ τίνος αὕτη προέρχεται καὶ
ἐὰν ἐκ τῆς μητρὸς νὰ δοθῆ εἰς τὸ βρέφος κατάλληλος τρο-

φή, διότι τὸ μητρικὸν γάλα ἐγκρύπτει νοσηρὰ σπέρματα
τῶν ὁποίων ἢ βλαβερὰ ἐνέργεια εἶναι βεβαία, καίτοι
οὐχὶ σαφῆς. Μετὰ δὲ τὸν ἀπογαλακτισμὸν ἀνάγκη ὑπὸ
τοῦ ἱατροῦ νὰ κανονισθῆ ἡδίατα καὶ βραδύτερον ἢ φυσικὴ
ἀγωγή. Ταύτης δὲ ἐν ἐκ τῶν ἀρίστων μέσων εἶναι ἢ γυ-
μναστικὴν οὐδέποτε οἱ γονεῖς ὀφείλουσι νὰ παραμελῶσιν·
ὠφέλει δὲ ἢ γυμναστικὴ καταλλήλως καὶ συνετῶς μετὰ
τῆς ἀναπάσεως συνδυαζομένη, τὸ μὲν ὡς τονοῦσα τοὺς
ἰστοὺς καὶ τὰ ὄργανα, οἵτινες ὀλονὲν ἐξασθενοῦσι καὶ ἀ-
τροφοῦσι, τὸ δὲ ὡς τροποποιούσα τὴν ἐνέργειαν καὶ θρέ-
ψιν τῶν ὀργάνων τῶν ἐχόντων προδιάθεσιν εἰς μεγαλη-
τέραν λειτουργικὴν ἐνέργειαν. Ἄλλὰ τῶν μέσων τούτων
ἢ ἐφαρμογὴ ὅπως στεφθῆ ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας πρέπει
νὰ διευθύνηται ὑπὸ ἱατροῦ, ὀρθοπαιδευτοῦ καὶ γυμνασι-
άρχου, ἢ καὶ ὑπὸ φυσιολόγου εἰδικῶς ἐπὶ τοῦ κλάδου
τούτου ἀσχοληθέντος.

Αἱ κληρονομικαὶ νόσοι δὲν ἐξαγγέλλονται ἀδιακρίτως
ἐν οἰαδήποτε ἐποχῇ, καθὼς τὰ σπέρματα τῶν φυτῶν ὅπως
βλαστήσωσιν ἀναμένουσι τὴν ὑπὸ τῶν φυσικῶν νόμων
ὀρισθεῖσαν ἐποχὴν, οὕτω καὶ τὸ κληρονομικὸν νοσηρὸν
σπέρμα ὅπως ἀναπτυχθῆ ἀναμένει τὴν μᾶλλον εὐνοϊκὴν
ἡλικίαν ἀναλόγως τῆς φύσεως αὐτοῦ. Οὕτως ἢ ραχίτις
ἐμφανίζεται ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ, αἱ καρδιακαὶ καὶ θω-
ρακικαὶ νόσοι ἐν τῇ νεανικῇ, ὁ ρευματισμὸς, ἢ ἀρθρίτις
οἱ κυστεόλιθοι, ἢ μητρίτις, αἱ αἱμορροΐδες, ἢ ὑποχονδρία
κτλ. ἐν τῇ ὀρίμῳ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡλικίᾳ καί, τέλος, ὁ
καρκίνος καὶ ἢ ἀποπληξία ἐν τῇ γεροντικῇ. Καθόσον δὲ
αἱ ἡλικίαι αὗται προσεγγίζουσιν, ὀφείλουσι οἱ ὑπὸ νο-
σηρᾶς προδιαθέσεως κατεχόμενοι ἐπιμελῶς νὰ προφυλάσ-
σονται, καὶ ὑποβάλλωνται, ἐὰν ἢ ἐκφανσις αὐτῆς ἐπέιγῃ,
εἰς προφυλακτικὴν θεραπείαν.

Ἐκ τῶν κληρονομικῶς μεταδιδόμενων νόσων τῆς ἰδιο-
συστάσις οὐδεμία ἄλλη εἶναι συχνότερα τῆς συφιλίδος.
Ἡ τρομερὰ αὕτη νόσος, συνδέεται στενότατα μετὰ τοῦ
ὀργανισμοῦ, καὶ ὅταν ἔτι οὐδὲν ἐξωτερικὸν σύμπτωμα

προδίδη την παρουσίαν αὐτῆς, αὐτὴ λεληθότως ὑφέρπει ἐν τοῖς ὀργάνοις ὅπως βραδύτερον ἐντονώτερον ἐκδηλωθῆ. Μετὰ παρέλευσιν χρόνου πολλοῦ ἀπὸ τοῦ πρώτου μολυσμοῦ ἀναφαίνεται ὑπὸ μορφῆν ρευματικῶν καὶ ὀστεοκόπων πόνων, ἐξανθημάτων τοῦ δέρματος, ραγάδων, συριγγίων, ἐλκῶν καὶ λοιπῶν νοσηρῶν καταστάσεων μὴ παρεχουσῶν τὴν ἐλαχίστην ὑπόνοιαν ὅτι εἶναι ἀπότοκοι τῆς παλαιᾶς νόσου, καὶ μόνον εἰς τὴν χρῆσιν τῆς κατ' ἐκείνης τῆς νόσου ἐνδεικνυομένης θεραπείας ὑποχωρουσῶν. Καὶ τὰ ἐκ συφιλιδικῶν δὲ γονέων γεννώμενα τέκνα παρέχουσι μᾶλλον ἢ ἥττον σαφῆ τῆς νόσου σημεῖα· καὶ ὅτε μὲν ἡ ἐνέργεια τοῦ μολύσματος εἶναι βραδεία καὶ ἀνεπαίσθητος, ὅτε δὲ καταπληκτικῶς ταχεῖα, ἀψηφοῦσα, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἀπάσας τὰς προσπάθειας τῆς τέχνης. Ἐντεῦθεν ἡ πλῆθὺς τῶν κακῶς διαπεπλασμένων, εὐπαθῶν καὶ καχεκτικῶν τέκνων εἰς ἃ ἐπὶ τέλος ἡ ζωὴ ἀποβαίνει ἀληθῆς φορτίον. Ὅρθως δὲ φρονοῦσιν οἱ θεωροῦντες τὴν κληρονομικὴν συφιλίδα ὡς νόσον βαθέως προσβάλλουσαν τὴν ζωϊκὴν οἰκονομίαν καὶ ἀλλοιοῦσαν τὴν τε καλλονὴν καὶ ὑγείαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἀπαιτεῖται λοιπὸν μεγίστη σπουδὴ πρὸς καταπολέμῃσιν αὐτῆς, πρὶν ἢ ἀναφανῶσιν αἱ φρικώδεις καταστροφῆι ἃς αὕτη συνεπάγεται,

Ἡ συφιλις ἤτο ποτε τρομερὰ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους μάστιξ, καίτοι δὲ σήμερον σπουδαίως περιώρισαν αὐτὴν τὰ μέσα τῆς ἰατρικῆς καὶ ὑγιεινῆς, καὶ νῦν ἔτι δυστυχῶς ἱκανῶς συχνάκις ἀπαντᾶται. Πλείστοι ἀπὸ 500 ἡδὴ ἐτῶν εἰδικοί ἰατροὶ τῆς νόσου ταύτης παρουσιάσθησαν, ἀλλ' οὐδεὶς τοῦ τίτλου τούτου δικαιούται· ἀπεναντίας παρετηρήθη, ὅτι οἱ αὐτοκαλούμενοι οὗτοι εἰδικοί μᾶλλον κακοῦ ἢ καλοῦ ἐγένοντο· πρόξενοι. Πόσα δυστυχήματα, πόσας ὀργανικὰς ἀλλοιώσεις, πόσας δηλητηριάσεις δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν δὲν ἐπέφερε τοῦ ὑδραργύρου ἡ χρῆσις.

Ἡ ἀποτυχία αὕτη παρώρμησε σοφοὺς καὶ πεπειραμένους ἰατροὺς μετὰ τὴν ὥριμον ἐξέτασιν καὶ συγκριτικὴν δοκιμασίαν τῶν κατ' αὐτῆς ἐφαρμοσθέντων διαφόρων θερα-

πειτικῶν συστημάτων νὰ παραδεχθῶσι τὴν καθαρτικὴν μέθοδον ὡς τὴν μόνην δραστηρίαν κατ' αὐτῆς θεραπείαν. Καὶ ἀληθῶς θεραπεία τοιαύτη οὐ μόνον δύναται νὰ ἀποβάλη τῆς οἰκονομίας τὸν κινδυνώδη τοῦτον ἐχθρὸν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀπαλλάξῃ τὰ ὄργανα πάσης νοσογόνου ἐπιδράσεως· καὶ ἡμεῖς δέ, ἐπὶ μακρᾶς στηριζόμενοι πείρας φρονοῦμεν μετὰ τῶν ἰατρῶν τούτων ὅτι τὰ δραστηριώτερα μέσα πρὸς καταπολέμῃσιν τοῦ συφιλιδικοῦ ἰοῦ εἶναι τὰ καθαρτικά τοῦ αἵματος· ταῦτα δὲ μὴ θέλουσιν εἶσθαι ἀνεργῆ ἀνευ τῆς καταλλήλου διαίτης ἣν ὀφείλει νὰ διατάσῃ καὶ διευθύνει αὐτὸς ὁ ἰατρός. Προσθέτομεν δὲ τελευτῶντες ὅτι εἶναι λίαν συνετὸν μέτρον τὰ ὑποστάντα ποτὲ τὴν συφιλίδα ἄτομα, ἔστω καὶ ὑπὸ τὴν ἐλαφροτέραν αὐτῆς μορφῆν, νὰ ὑποβάλλωνται εἰς τὴν καθαρτικὴν πολὺμνον θεραπείαν πρὸ τῆς συζεύξεως· Διὰ τοῦ τρόπου τούτου θέλουσιν ἀπαλλαγῆ τοῦ δηλητηριάζοντος τοῦ αἵματος τοῦτου καὶ ἀποφύγῃ τὴν πικρὰν ἀνάμνησιν ὅτι ἐγέννησαν τέκνα φέροντα τὰ ἀποτρόπαια σημεῖα τῆς βδελυρᾶς νόσου ὑφ' ἧς κατέχονται. 1)

Ἀναπτύξαντες καὶ βεβαιώσαντες τὴν κληρονομικότητα ἐν τε ὑγιεινῇ καὶ νοσηρᾷ καταστάσει, μεταβαίνο-

1) Εἶναι προφανές ὅτι ἡ χρῆσις τοῦ ὑδραργύρου κατὰ τῆς συφιλίδος πρέπει νὰ γίνηται μετὰ μεγάλης προσοχῆς καὶ ἐν ἀκριβῶς ἀποδεδειγμένῃ ἀνάγκῃ, λαμβανομένων ὑπ' ὄψει τῆς ἡλικίας, ἰδιοσυγκρασίας κλπ. τοῦ πάσχοντος, ὡς καὶ τοῦ κλίματος ἐφ' ᾧ διαιτᾶται· εἰς τὰς παρατηρηθείσας δὲ βαρείας ἐκ τῆς χρήσεως αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ βλάβας (χρονία δηλητηρίασις χαρακτηριζομένη διὰ μεγίστης ἀναιμίας κλπ. ὡς καταλείπουσα βαρεῖαν μαρασμώδη κατάστασιν) ὀφείλεται τοῦ ἡμετέρου συγγραφέως ἡ τοιαύτη ὑδραργυροφοβία καὶ ἡ ὑπ' αὐτοῦ προτίμησις τῆς καθαρτικῆς μεθόδου, πρὸς θεραπείαν τῆς συφιλίδος. Ἐν τούτοις σήμερον αἱ κλινικαὶ τῶν νοσοκομείων καὶ ἡ πείρα τῶν πλείστων ἰατρῶν ἀποδεικνύουσιν ἀνεμφισθητῶς ὅτι ἡ ἔγκαιρος καὶ συνετὴ χρῆσις τοῦ ὑδραργύρου, ἐκλεγομένης μάλιστα σκευασίας αὐτοῦ ἥττον βλαβερῶς ἐπὶ τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος ἐπενεργούσης, ἀποτελεῖ τὴν ἀρίστην καὶ, οὕτως εἰπεῖν, τὴν εἰδικὴν κατὰ τῆς συφιλίδος θεραπείαν.

μεν ἤδη εἰς τὴν ἐξέτασιν ἄλλων οὐχ ἥττον σπουδαίων ἀντικειμένων

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Περὶ ἀγαμίας καὶ ὑπερμέτρου σαρκικῆς ἐγκρατείας.

Ἀγαμία. Πάντες οἱ αἰῶνες καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐτίμησαν καὶ ἐσεβάσθησαν τὸν γάμον, περιεφρόνησαν δὲ τὴν ἀγαμίαν· καὶ ἡ ὑπό τινων δὲ ἔθνῶν ἀποδιδομένη αὐτῇ τιμὴ ὀφείλεται εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ μυστικισμοῦ τῆς ἀληθῶς διανοητικῆς ταύτης νόσου τῆς μεταδιδομένης ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ μεταδοτικαὶ νόσοι. Ὁ γάμος εἶναι ἡ παράστασις τοῦ ζωογόνου καὶ ἀκτινοβόλου ἔρωτος, ἡ ἀνάπτυξις πασῶν τῶν ζωτικῶν τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεων· ἡ ἀγαμία εἶναι ἡ εἰκὼν τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀνυπαρξίας.

Οἱ νομοθέται, οἱ φιλόσοφοι καὶ οἱ ἠθικολόγοι σύσσωμοι κατὰ τῆς ἀγαμίας ἠγέρθησαν. Ἡ ἀρχαιότης τὴν ἐστιγμάτισεν· ὁ δὲ ἅγιος Παφνούκιος δὲν ἐδύστασε νὰ ὁμολογήσῃ ἐν τῇ ἐν Νικαίᾳ συνόδῳ ὅτι ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ συζυγικοῦ καθήκοντος ἦτο ἀγνὴ καὶ θεάρεστος πράξις. Ὁ Ἀθάνατος Ῥουσσὼ ἐδόξαζεν ὅτι ἡ ἀγαμία εἶναι ὕβρις πρὸς τὴν φύσιν καὶ ἐναντία εἰς τὸν προορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Βολταῖρος ἔλεγεν ὅτι ὁ πόθος τῆς ἀγαμίας ἦτο τὸ ἔπακρον τῆς ὑποκρισίας. Ὁ Δυπουά, ὁ Βολνέϊ καὶ ὁ Δάρβιν ἐξεπλήσσοντο διὰ τὰς ὑπὲρ ταύτης δεισιδαιμονικὰς προλήψεις. Ὁ δὲ Λούθηρος ἐξέφερεν εἰς ἀπάντησιν τῶν ὑπερασπιστῶν τῆς ἀγαμίας τοὺς ἐξῆς κεραυνοβόλους λόγους. «Καθὼς δὲν δύναμαι νὰ ἀναιρέσω τὴν ἀνθρωπίνην μου φύσιν, ὁμοίως δὲν δύναμαι νὰ ζῶ διαρκῶς ἀνευ γυναικός· ἡ γυνὴ μοὶ εἶναι ἐπίσης ἀναγκαία ὡς ἡ βρώσις, ἡ πόσις καὶ ἡ ἐκπλήρωσις πάσης ἄλλης σωματικῆς ἀνάγκης· ὁ ἀνθρώπος ὀφείλει νὰ ζῇ καθ' ὃν τρόπον ὁ Θεὸς ὠ-

ρισεν, ἡ χρῆσις δὲ τῆς δοθείσης αὐτῷ ἐλευθερίας πρὸς ἀντίστασιν εἰς τὴν θεῖαν βούλησιν εἶνε βλασφημία ἢ παραλογισμός». Ἡμεῖς δὲ προσθέτομεν· πᾶς ὅστις ἔχει πεπτικὸν σωλῆνα ἐξ ἀνάγκης τρώγει, πέπτει καὶ ἀποπατεῖ· ἐὰν αὐτὸς δὲν θέλῃ νὰ ἀποπατήσῃ θέλει ἡ φύσις, καὶ θὰ ἀποπατήσῃ· ὡσαύτως καὶ οἱ ἔχοντες γεννητικὸν σύστημα μοιραίως θέλουσιν ὑποβάλλεσθαι εἰς τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ· ἐὰν δὲ καθ' ὄλην τὴν περίοδον τῆς γεννητικῆς δυνάμεως κωλυθῇ ἡ λειτουργία αὐτοῦ δύο τιὰ θέλουσι συμβῆ, ἢ ἡ φύσις ἀκατασχέτως θέλει φέρεσθαι πρὸς τὴν μῖξιν, ἢ ὁ θάνατος θέλει ἐπέλθῃ ἐν μέσῳ τῶν βδελυρῶν παραφορῶν τῆς ἐρωτικῆς μανίας. . .

ὑπερμέτρος σαρκικὴ ἐγκράτεια. Διὰ τοῦ ὄρου τούτου ἐννοοῦμεν φυσιολογικῶς τὴν προσπάθειαν τοῦ ἀτόμου πρὸς ἀντίστασιν εἰς τὸ πρὸς τὰς ἐρωτικὰς ἡδονὰς ὠθοῦν ὀρμέμφυτον. Μεταξὺ τῆς σωφροσύνης καὶ τῆς ὑπερμέτρου ἐγκρατείας ἡ ἐξῆς διαφορὰ ὑπάρχει· ἡ μὲν πρώτη εἶναι φυσικὴ τις κατάστασις τῶν ἡσυχίου χαρακτῆρος ἀνθρώπων, ἐνῶ ἡ δευτέρα παριστᾷ διηνεκῆ πάλιν τοῦ ὀρμεμφύτου πρὸς τὴν βούλησιν, πάντοτε ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν ὑγείαν.

Τῇ ἀληθείᾳ οὐδεὶς ἀτιμωρητεὶ δύναται νὰ παρεκκλίνῃ τὸν νόμον τοῦ ζωικοῦ ὀργανισμοῦ, πᾶν τὸ ἔχον ζωὴν, ἀπὸ τοῦ φυτοῦ μέχρι τοῦ ἀνθρώπου, μοιραίως ὑπόκειται εἰς τὸν νόμον τῆς ἀμοιβαίας τῶν δύο φύλων προσεγγίσεως· μόνος δ' ὁ ἀνθρώπος ἐκ τῆς ἀπειραρίθμου ταύτης τῶν ἐμψύχων ὄντων οἰκογενείας, φανατισμῶ, ἐγωῖσμῶ, ἢ φιλοδοξία κινούμενος, ἠθέλησε νὰ ὑπεκφύγῃ ἢ μᾶλλον νὰ πείσῃ τοὺς ὁμοίους του, ὅτι δύναται νὰ ὑπεκφύγῃ τὸν νόμον τοῦτον. Ἄλλ' οἱ φυσιολόγοι, οἵτινες δὲν ἀπατῶνται εὐκόλως ἐκ τῶν περὶ διαρκούς ἀποχῆς διαβεβαιώσεων, προτρέπουσι τοὺς ἐγγάμους νὰ δυσπιστῶσι πρὸς τοὺς ἀγάμους, διότι καλῶς γινώσκουσιν ὅτι μόνον οἱ ἔχοντες ἀτελῆ καὶ ἀτροφικὰ τὰ ὄργανα τῆς διαιωνίσεως τοῦ εἶδους, ἢ οἱ παντελῶς τούτων ἐστερνημένοι, δύνανται καθ' ὄλην τὴν περίοδον τῆς ἀνδρικῆς αὐτῶν δυνάμεως νὰ πα-

ραμείνωσιν αὐστηρῶς πιστοὶ εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν οἱ δὲ λοιποὶ ἀκολουθοῦσι τὴν ὀρμέφυτον αὐτῶν κλίσιν, ἀλλ' ἐν τῷ κρυπτῷ καὶ ὑπὸ τὸν πέπλον τῆς μυστικότητος! ὦ ἄνθρωποι! διατί νὰ διστάζητε νὰ πίνητε ὅταν διψᾶτε. νὰ τρώγητε ὅταν πεινᾶτε, νὰ ἀγαπᾶτε ὅταν ἔρωσ τὴν καρδίαν σας θερμαίνη; ... Ὁ δὲ Μονταὶν ἀνακράζει: «Τί κακὸν λοιπὸν ἢ γενετήσιος πρᾶξις εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἐφερειν, ὅπως προγράφηται καὶ ἀποδιώκεται παρ' αὐτῶν, ὅπως μὴ τολμᾷ τις περὶ αὐτῆς νὰ λαλῆ χωρὶς ὑπὸ αἰδοῦς νὰ κατέχνηται, ὅπως ἀποσιωπᾶται ἐκ τῶν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων συνομιλιῶν; Διατί αἱ μὲν λέξεις φονεύς, κλέπτῃς προδότῃς κλπ. ἐλευθέρως νὰ ἐκστομίζωνται περὶ δὲ τῆς πράξεως, δι' ἧς ὁ ἄνθρωπος ἤλθεν εἰς τὴν γῆν, νὰ μὴ τολμᾷ θαρραλέως νὰ λαλῆ; ... ὦ ἐπίπλαστος ἀγνότῃς! ὦ ἀσυνείδητος ὑποκρισία!»

Ἐπάρχει ἡλικία τις, καθ' ἣν αἱ σαρκικαὶ ἡδοναὶ ἀποβαίνουσι τῶσούτον ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖαι εἰς τὸ γεννητικὸν σύστημα, ὅσον αἱ τροφαὶ εἰς τὸν στόμαχον, καὶ καθ' ἣν ἡ ἀποχὴ τούτων διαταράττει τὴν ἀρμονίαν τῶν ὀργανικῶν λειτουργιῶν. Οἱ ἔχοντες σφριγῶσαν καὶ θερμὴν ἰδιοσυγκρασίαν ἐκ τῶν εἰς διαρκῆ ἀποχὴν ὑποβαλλομένων ὑπόκεινται εἰς διαταραχὰς τῆς διανοίας καὶ ποικίλας τῶν γεννητικῶν ὀργάνων νοσηρὰς καταστάσεις· ὡς λ. χ. εἰς πριασμόν, σατυρίασιν, ὑστερισμόν, νυμφομανίαν κ.τ.τ., καταλαμβάνεται δὲ τότε ὑπὸ μανιώδους παραφορᾶς καὶ ἀληθοῦς παραφροσύνης, ἀλλὰ παραφροσύνης βδελυρᾶς, ὑπὸ αἰσχρολογιῶν καὶ αἰσχροουργιῶν παρακολουθουμένης· ἱκανῶς συχνάκις δὲ καὶ τὸ τέρμα τῆς ζωῆς αὐτῶν ἐπέρχεται ἐν μέσῳ βριαίων σπασμῶν.

Κατὰ τὰς πειραματικὰς ἐρεῦνας τῶν δοκιμωτέρων φυσιολόγων καὶ ἰατρῶν ἐκ τῶν περὶ τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ἀσχολουμένων, πλὴν τῆς παρεγκεφαλίδος καὶ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ συμμετέχει καὶ ὁ ἐγκέφαλος εἰς τὴν διεύθυνσιν καὶ ρύθμισιν τοῦ ὀργάνου τῆς σαρκικῆς ἀπολαύσεως, εἰς τὴν συμμετοχὴν δὲ τούτου ὀφείλεται ἢ ὑπὸ ὑ-

στερισμοῦ, πριαπισμοῦ, ἐρωτομανίας καὶ ὑπ' αὐτῆς βραδύτερον τῆς φρενοβλαβείας προσβολὴ τῶν εἰς ἀπόλυτον ἀποχὴν ὑποβαλλομένων ἀτόμων. Ὁ Ἀριστοτέλης παρετήρησεν ὅτι ἡ μακροχρόνιος σαρκικὴ ἀποχὴ συνεπάγεται τὴν ἐμφάνισιν φρικωδῶν νόσων. Εὐσεβία ἡ γυνὴ τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου ἀπέθανεν ἕνεκα τῆς ὑπερμέτρου ἐγκρατείας. Ὁ πρίγκηψ Καζμίρ, υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Πολωνίας τὴν αὐτὴν ὑπέστη τύχην. Πληθὺς δὲ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐρωτικῆς διαθέσεως, ἐκ πλάνης ἢ φανατισμοῦ τὸν μοναχικὸν βίον ἀσπασθέντων, ἀπέθνησκον ἄλλοτε ὑπὸ τοῦ ἐρωτικοῦ πυρὸς καταφλεγόμενοι. Καὶ σήμερον ἔτι πόσοι καὶ πόσαι ἐν ταῖς μοναῖς κατατάκονται! Πόσοι καὶ πόσαι γίνονται θύματα ἐγκρατείας ἀσυμβίβαστου πρὸς τὴν κρᾶσιν αὐτῶν!

Πάντες οἱ ἰατροὶ ὁμοφώνως γνωματεύουσιν ὅτι ἡ ἀπόλυτος ἀποχὴ παρὰ τοῖς νευρικοῖς ἀτόμοις εἶναι πρόδρομος τῆς παραφροσύνης. Ὁ Καβανὶς ἔλεγεν ὅτι τὰ ὄργανα τῆς σαρκικῆς ἡδονῆς ἐγένοντο πολλάκις ἀφορμὴ τῆς ἐμφανίσεως τῆς παραφροσύνης. Ὁ Ἔσκιρδλ παρετήρησεν ὅτι ἡ λαγνεῖα ἀνευρίσκεται σχεδὸν πάντοτε εἰς τοὺς ἀπὸ τῶν μονῶν ἐξερχομένους φρενοβλαβεῖς. Ὁ Λερὲ βεβαιοῖ ὡσαύτως ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπὸ τῶν μονῶν ἐξερχομένων ἐρωτομανῶν ἔπρεπε νὰ τρομάζη καὶ ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῶν θιασωτῶν τοῦ μοναχικοῦ βίου. Ὁ ἰατρὸς Ματιὲ ἀναφέρει ἐν ταῖς «Κλινικαῖς μελέταις ἐπὶ τῆς γυναικὸς» ὅτι πολλάκις προσεκλήθη νὰ θεραπεύσῃ νεάνιδας ἐκ νυμφομανίας πασχούσας ἕνεκα θρησκευτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ.

Κατ' ἐξοχὴν δὲ εἰς τὰς ὑπὸ θερμῆς φαντασίας πεπρρικισμένας γυναῖκας ἡ ἀποχὴ καὶ ὁ μοναχικὸς βίος προκαλοῦσι διανοητικὴν ἐξέγερσιν καὶ γεννητικὸν ὄργασμόν. Αἱ πυθῖαι, αἱ σιδύλλαι, αἱ μαινάδες (ἱέρειαι τοῦ βᾶκχου) κλπ. ἐν τῇ ἀρχαιότητι δὲν παρουσίαζον διαταραχὴν τοῦ ἐγκεφαλικοῦ ἄμα καὶ γεννητικοῦ συστήματος; Εἰς ἐποχὴν δ' ἔτι ἐγγυτέραν ἡμῶν ἡ Μαρία Ἀγγρέδα, ἡ Καδιέρη, ἡ Βουριγνιότη, ἡ Μαρία Ἀλακώκ, ἡ μοναχὴ Βαλλῶν καὶ τόσαι

ἄλλαι δυστυχεῖς παράφρονες παρουσίαζον ἐν τῷ ἀσκητικῷ αὐτῶν ὄργασμῳ πάντα τὰ συμπτώματα ὑστερικοῦ παροξυσμοῦ, καθ' ὃν ἐξέφερον λόγους εὐσεβεῖς μετ' ἐρωτικῶν ἐκφράσεων ἀναμεμιγμένους.

Οἱ εἰς τὴν θεραπείαν τῶν φρενοβλαβῶν ἀσχολούμενοι ἱατροὶ ἱκανῶς συχνάκις ἀπαντῶσι γυναῖκας μικρᾶς διανοητικῆς ἀναπτύξεως καὶ ὑπὸ πεπλανημένων θρησκευτικῶν ἰδεῶν κατεχομένας ὑπὸ τοῦ ὑστερισμοῦ προσβληθείσας ἕνεκα τῆς ὑπερμέτρου αὐτῶν σαρκικῆς ἐγκρατείας· ἐκ τῶν γυναικῶν δὲ τούτων τῶν ἄλλως τε αὐστηρῶν ἠθῶν, τινὲς κατὰ τὴν προσβολὴν τῆς νυμφομανίας συλλαμβάνουσιν ἀσελγεῖς ἀποφάσεις καὶ παραδίδονται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν πράξεων, ὧν ἡ αἰσχρότης εἶναι ἀσυμβίβαστος πρὸς τὰς προτέρας ἕξεις καὶ τὴν ἀνεπίληπτον διαγωγὴν. Ἐκ τούτου δὲ οἱ ἱατροὶ οὗτοι ἐπορίσθησαν τὸ συμπέρασμα, ὅτι μία τῶν αἰτιῶν τῆς ἐρωτομανίας ὑφ' ἧς προσβάλλονται ἄτομά τινα περιορισμένων ἰδεῶν καὶ διανοητικῆς ἀναπτύξεως, εἶναι ἡ ὑπέρμετρος θρησκευτικὴ ἀγωγὴ ἢ παριστῶσα τὴν ἀγαμίαν ὡς βαθμὸν τινα ἀνθρωπίνης τελειοποιήσεως. Ἡ ἀλήθεια δ' αὕτη ὑπὸ τῆς πείρας βεβαιωθείσα, παρέσχεν ἀφορμὴν εἰς τὸ λεγόμενον ὅτι «Ἡ μονὴ καὶ τὸ ἐξομολογητήριον εἶναι ἡ κοιτὶς τοῦ ὑστερισμοῦ καὶ τῆς νυμφομανίας». ¹⁾

§ 1. Ὑπερρεθισμὸς τοῦ γεννητικοῦ συστήματος.

— Ἀφροδίσιαι καταχρήσεις. — Ἀκολασίαι.

Ὑπάρχουσιν ἐν ἀμφοτέροις τοῖς φύλοις ὄργανισμοὶ τινες ὑπ' ὀλεθρίας γεννητικῆς δραστηριότητος κατεχόμενοι· λέ-

1) Κρίνομεν καλὸν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ὁ παρ' ἡμῶν μοναχικὸς βίος, πλὴν σπανίων ἐξαιρέσεων, οὐδέποτε παρουσίασεν εἰκόνα ὁμοίαν πρὸς τὴν ἀνωτέρω παριστανομένην. Πολλῶ ἀπέχουσι νὰ ὦσι συνήθη παρ' ἡμῶν τὰ σκανδαλώδη ἐρωτικὰ ἐπεισόδια καὶ τὰ αἰσχρὰ ὄργια τῶν μοναχῶν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, πολλῶ μᾶλλον τὰ παραδείγματα σατυριῶντων ἢ νυμφομανῶν μο-

γομεν δὲ ὀλεθρίας, διότι τὰ δυστυχῆ ταῦτα πλάσματα διατελοῦσι διηνεκῶς ὑπὸ τὸ κράτος τῶν βραιοτέρων σαρκικῶν ὀρέξεων καὶ φαίνονται ὅτι ζῶσι μόνον πρὸς κορεσμόν τῶν κτηνωδῶν αὐτῶν παθῶν. Ἐκαστος αἰὼν καὶ ἕκαστον ἔθνος περιέχει τοιούτους χαρακτῆρας ἀνθρώπων· ἀπὸ τοῦ περιδοῦτου τοῦ Ἡρακλέους κατορθώματος ἐν μιᾷ νυκτὶ πεντήκοντα θυγατέρας παραγαγόντος, καὶ τοῦ αὐτοκράτορος Πρόκλου ἐν διαστήματι 15 ἡμερῶν μεθ' ἑκατὸν Σαρματίδων παρθένων ἐρωτικῶς συνομιλήσαντος, ἡ ἱστορία ἀναφέρει πληθὺν τοιούτων κατορθωμάτων, ἅτινα ὑπὸ τῆς παραδόσεως μεγεθυνθέντα ἀφίκοντο μέχρις ἡμῶν ὑπὸ μυθῶδους πέπλου κεκαλυμμένα. Καὶ περὶ τῆς ἀληθείας μὲν τούτων εὐλόγως δύναται τις νὰ δυσπιστῆ· ἀλλ' εἶναι βέβαιον ὅτι ὑπάρχουσιν ἄτομα εἰς τὴν τάξιν τῶν πτωχῶν τῷ πνεύματι καὶ ἰδιωτῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀνήκοντα, διηνεκῶς ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ γεννητικοῦ συστήματος διατελοῦντα· τὰ ἄτομα ταῦτα ἐνωρὶς στεροῦνται τῶν ἀνδρικῶν αὐτῶν ἐνεργειῶν αὐξάνοντα οὕτω τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐξ ἀκολασιῶν ἀνικάνων· τὴν ἐκπτώσιν δὲ ταύτην τῶν γεννητικῶν δυνάμεων ὑπαινίσσονται οἱ ἐξῆς στίχοι τοῦ Παρνύ·

Τὸν κορμὸν ἂν ἀφήσῃ ὁ κλάδος

Ἐν ταύτῳ τῆς ζωῆς του στερεῖται.

Καὶ εἰς μάτην ποτίζεται τ' ἄνθος

Ἄν ἡ ρίζα αὐτοῦ ἐξηράνθῃ·

ναχῶν. Τὸ γεγονός τοῦτο δὲν θέλομεν ν' ἀποδώσωμεν εἰς εὐκολωτέραν τυχὸν ἱκανοποίησιν τῶν σαρκικῶν ἀναγκῶν παρὰ τοῖς ἡμετέροις μοναχοῖς· μᾶλλον δὲ πειθόμεθα ὅτι ἡ καθ' ὅλου μετριωτέρα παρ' ἡμῶν κοινωνικὴ διαφορά, ἰδίᾳ δὲ ἡ ἐν πολλαῖς μοναῖς ὑφισταμένη ἔτι ἀρχαϊκὴ ἀπλότης καὶ ἀγνότης τῶν ἠθῶν, καὶ ἡ εἰλικρινεσττέρα πίστις εἰς τὸν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας διατυπούμενον προορισμὸν τοῦ μοναχικοῦ βίου εἶναι τόσαι αἰτίαι ἐξημερώσασαι τὰ ἦθη καὶ καταστέσασαι τὰ ὀρμητικὰ πάθη τῶν παρ' ἡμῶν μοναχῶν ἐν γένει, καὶ τοὶ δὲν ἀρνούμεθα τὸν ἀπρεπῆ βίον ἐνίων, οὔτε ἀναλαμβάνομεν νὰ ἐγγυηθῶμεν καὶ τὴν ἐν τῷ μέλλοντι ἀγνήν διαδίωσιν τῶν συγχρόνων ἡμῶν θιασωτῶν τοῦ μοναχικοῦ βίου.

Σημ. τοῦ μεταφραστοῦ.

Ἄλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει οὕτω καὶ παρὰ τῇ γυναικί· αἱ γυναῖκες πολὺ μικροτέρας τῶν ἀνδρῶν ἀπωλείας ὑφίστασθαι δύνανται εἰς οἰανδήποτε ὥραν καὶ στιγμὴν ν' ἀπολαμβάνωσι τῶν σαρκικῶν ἡδονῶν καὶ ἐπὶ χρόνον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον μακρὸν ν' ἀντέχωσι μὴ ἐξαντλούμεναι ἐκ τούτων. Ἡ ἀρχαία ἱστορία, ἴδια ἢ ρωμαϊκὴ, βριθεὶ παραδειγμάτων ἐρωτικῶν παραφορῶν. Καὶ ἐν μὲν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι ἢ Φρύνη, ἢ Ἐλεφαντίς, ἢ Μέλισσα, ἢ Κοττυτῶ καὶ πλείσται ἄλλαι ἑταῖραι ἐγένοντο περιώνυμοι διὰ τὸν σκαδαλώδη αὐτῶν βίον. Αἱ ἀκολασίαι ἀμφοτέρων τῶν φύλων εὖρον ἄσυλον ἐν τοῖς μυστηρίοις τῆς Κοττυτοῦς καὶ τῆς Δήμητρος. Ἐν ταῖς νυκτεριναῖς δὲ ταύταις ἐκδρομαῖς ἐτελοῦντο γεγονότα, ἐφ' ὧν ἐτήρησε βαθεῖαν σιγὴν ἢ ἀρχαιότης· ὁ δὲ ποιητὴς Εὐπολις ἀποκαλύψας ἐν τινι αὐτοῦ κωμῳδίᾳ τὰ ἐν τῇ ἑορτῇ τῆς Κοττυτοῦς τελούμενα ὄργια ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ὁστις ἐνόμισεν ὅτι ἀνεγνώριζεν ἑαυτὸν ἐν ταῖς ἀποκαλύψεσι τοῦ ποιητοῦ. Ἐν δὲ τῇ Ρώμῃ τὰς ἐν μέσῳ παντοειδῶν ἀσωτιῶν διαβιούσας γυναικας ὑπερέβη ἡ Μεσσαλίνα, ἥτις ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Λυσίσκη διέτρεχε τὰ καταγῶγια διαφθορᾶς προκαλοῦσα πάντα ὃν ἤθελε συναντήσῃ, ἅμα δὲ τῇ πρῶτῃ χαραυγῇ μετέβαινεν ἀπὸ καταγωγίου εἰς καταγῶγιον, διαφθειρομένη, ἀπνηδηνκῦια ἐκ τῶν προσβολῶν, ἀλλὰ μὴ κορεννυμένη (*lascata sed non satiata*). Μετὰ τὴν Μεσσαλίαν ὀνομασται ὡσαύτως διὰ τὸν ἀκόλαστον αὐτῶν βίον ἐγένοντο ἡ Κλεοπάτρα, ἡ Φαστίνη, ἡ Ποππαία, ἡ Ἀγριππίνη, ἡ Νεκτιμῆνη, ἡ Βαλερία, ἡ Ἰουλία, ἡ Κεσωνία, ἡ Ταρπητία, ἡ Σεμίραμις, ἡ Βεστίλλη, ἡ Καρτίλλη καὶ τόσαι ἄλλαι διὰ τῶν ἀνηκούστων αὐτῶν παρεκτροπῶν τοσοῦτον ἄδοξον ἀποκτήσασαι φήμην! Βραδύτερον ἡ Ἰωάννα τῆς Νεαπόλεως καὶ ἡ Λουκρητία Βοργία ἀνεπέωσαν τὰ βδελυρὰ τῆς Μεσσαλίνης ὄργια.